

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

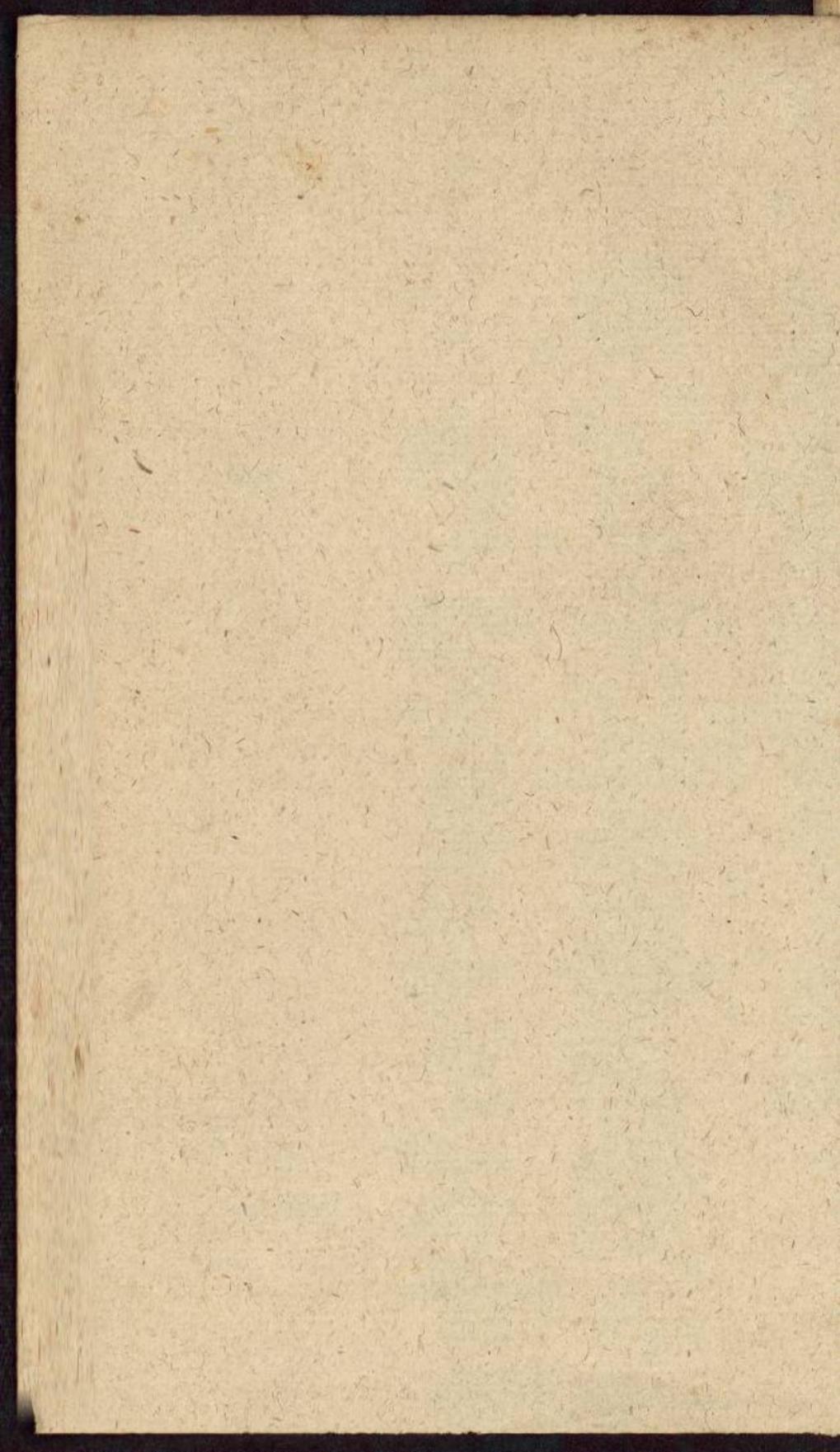

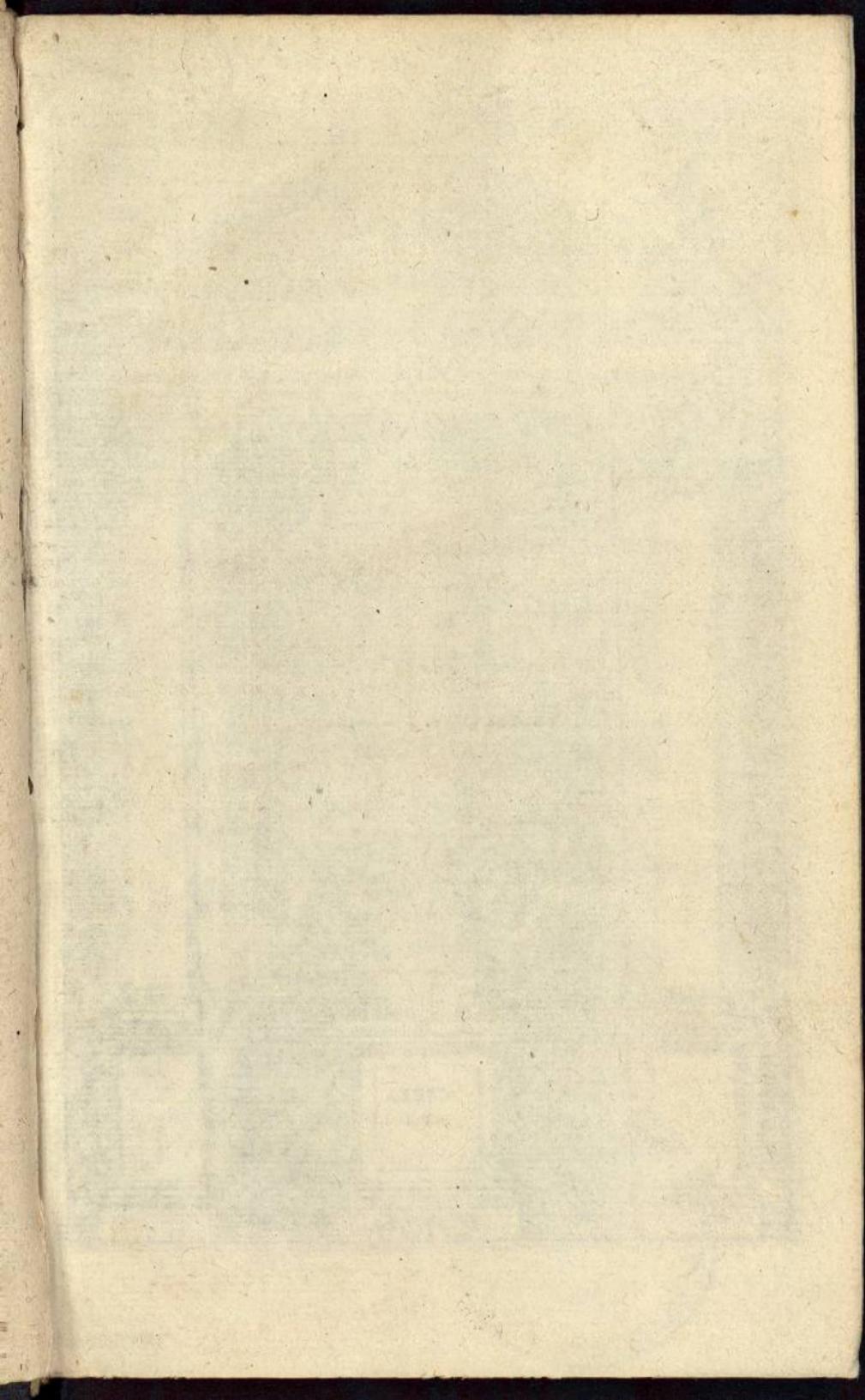

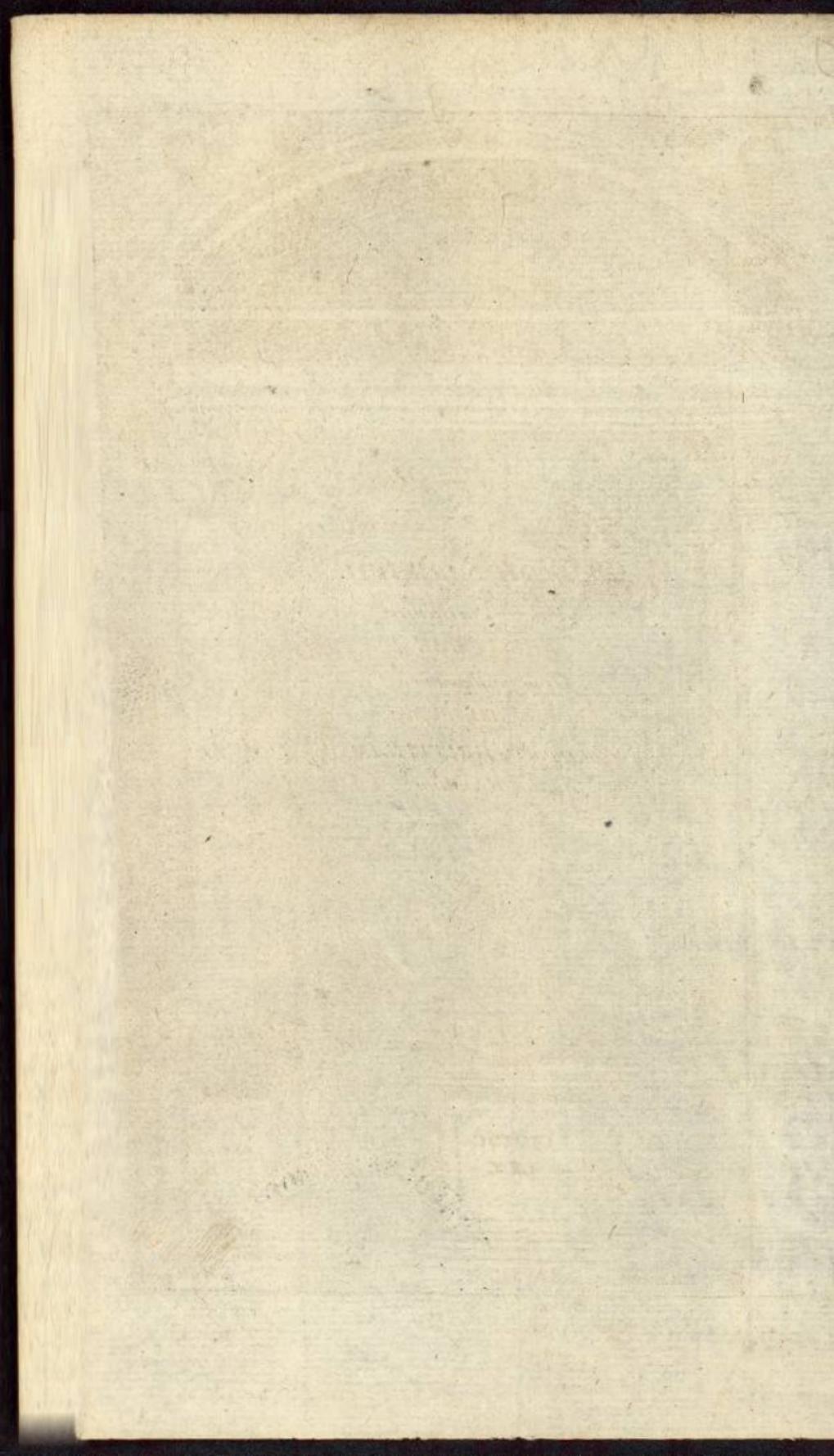
151

J#

7403

Res 70 11017.

414

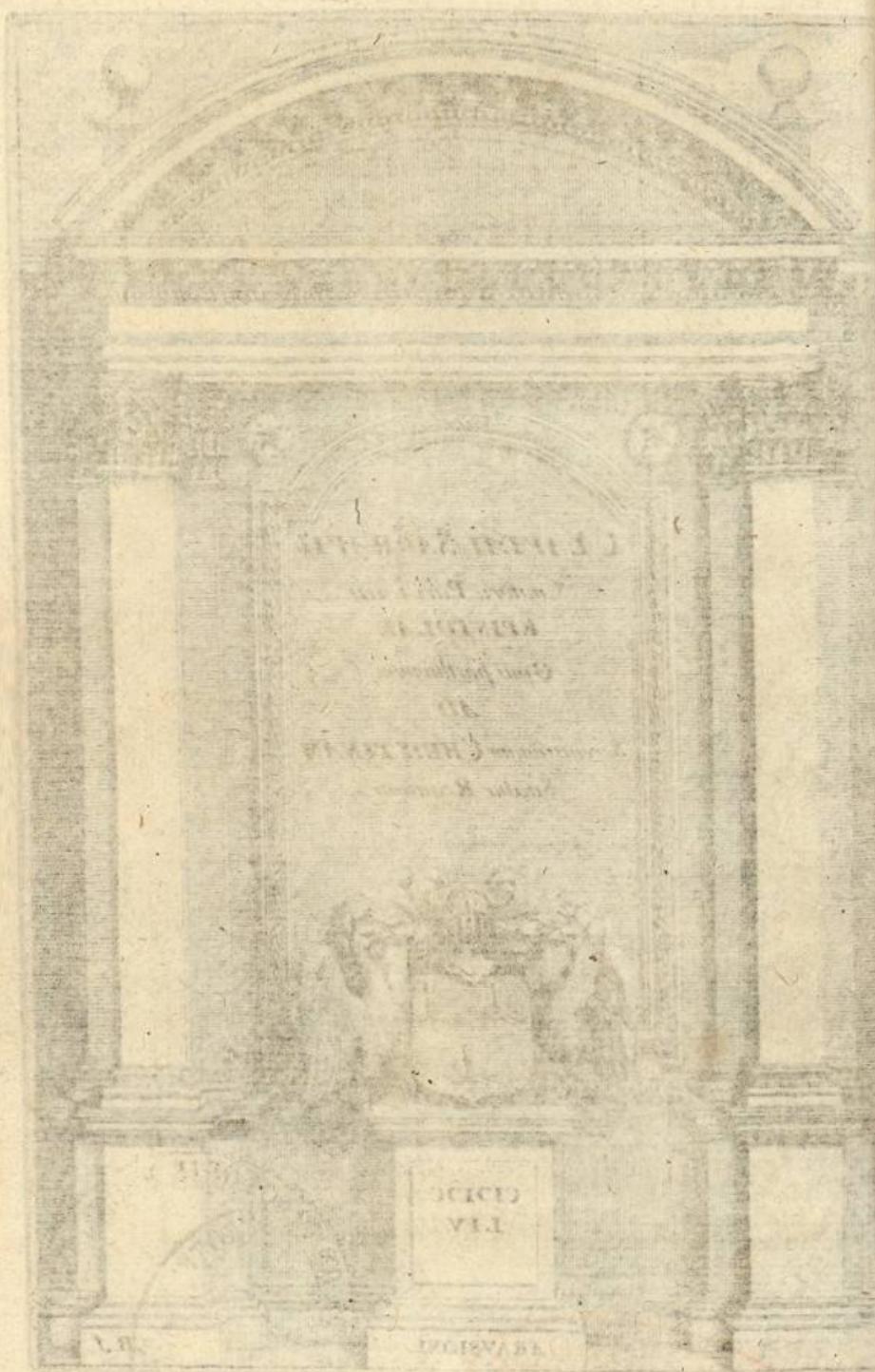
CLAUDII SARRAVII
Senatus Parvensis
EPISTOLAE
Opus posthumum
AD
Serenissimam CHRISTINAM
Suecia Regnum.

CICIC
LIV.

ARAVISIONI.

BIBLIOTHEQUE
UNIVERSITAIRE
DE MONTAUBAN

B. f.

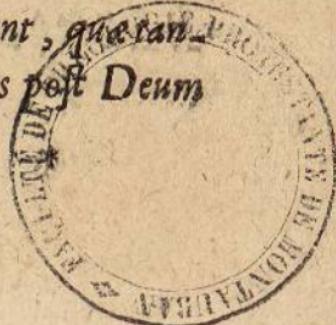
A. R.

LIBRARY

SACRÆ
MAIESTATI
SERENISSIMÆ
CHRISTINÆ
SVEDIÆ REGINÆ.

SI BI qui ad Reges aditum stu-
dent patefacere, PRINCEPS
SERENISSIMA, morem
hunc fere plerumque habent, ut
si quibus illos muneribus venerari decre-
uerint, ea potissimum conquirant, quæ tan-
tae dignitatis, & quam omnes post Deum

illum omnium moderatorem, primam agnoscunt, fastigio non indigna videantur. Quid autem eos facere par est, qui non aliquem e vulgo principum adire statuerunt, sed praeclarum aliquod ingenium, & ad omnia summa factum, & infra cuius magnitudinem totum illud regalis opulentiae choragium sit? Heroinam aliquam, cui regiae dignitatis fines visi sint angustiores quam ut iis contineatur? Te, inquam, ipsam **CHRISTINA PRINCEPS AVGVSTISSIMA**, quæ tanto supra cæteros Reges euecta es quanto ille quemlibet e populo dignitate sua superant? Mibi certe veterem superiorum sæculorum memoriam repetenti, & eorum, qui olim imperio relictâ sibi vixerunt, exempla colligenti, nemo prorsus videtur iure tecum posse comparari. Quid enim, quæso, tibi cum iis commune sit, qui magnam partem merè tyranni fuerint: atque adeò, si Dionysius ille Siculus, mirus hac in re artifex, audiendus est, non satis prudenter fecisse vis

deantur, qui cum tyrannide noluerint se-
peliri? Itaque mulii etiamnum dubitant,
an se dignum fecerit Sylla, cum suam illam
Dictaturam, fatalem Romanæ Libriatæ
pestem, deposuit. Certe a nonnullis pro-
pterea **NESCISSE LITTERAS**
dictus est; qui cum instissimo omnium fla-
graret odio, in eum tamen locum descendit,
qui nemini nisi innocui tutus esse debebat.
Nam Augustus ipse, tanti præceptoris
discipulus (quod Satyrice olim, sed verè
tamen scriptum est) quia de relinquenda
dominatione tantum cogitarat, hodieque
culpatur. In nonnullis vero aliis ingenium
crudele & efferum, atque odii conscienc-
tia fecere, ut ex hominum conspectu in
hortos ac villas suas concesserint, ibi ut
ignobili otio consenserent. Alii porro,
iisque satis multi, idem consilium sequuti
sunt, quo l'animum diutinis laboribus fra-
ctum, vel luxu & deliciis, aut etiam se-
necta atate debilitatum, tanto rerum pone-
deri sustinendo imparem esse sentirent. Alii

denique quod rem tam arduam, quæque va-
rios & ancipites euentus sape habuit,
haud satis perpendissent, adeo præclarum
consilium ceperant quidem, sed illud, cum
summo suo periculo, turpi deinde pani-
tentia mutarunt. In te autem, S E R E-
N I S S I M A P R I N C E P S, quid
tale? Nam, si ab ultima rerum origine
veterum monumenta reuoluantur, quando
erit ut liceat Reginam aliquam reperire,
quæ cum a bellicosissimo parente trans-
missum haberet imperium, illudque integra
atque incorrupta iustitia administraret, ar-
dentissima in se populorum suorum haberet
studia; singulari meliorum litterarum cogni-
tione esset expolita; nil unquam in suos
crudeliter, nil iracundè fecisset; egregia for-
ma esset atque ætate integra; acerrimo in-
genio, vegetis animi & corporis sensibus,
(quæ omnia in Te summa sunt, S E R E-
N I S S I M A P R I N C E P S,) Quando, inquam, reperire licebit Reginam
aliquam, quæ cum tot & tanta a natura,

artium præclararum cognitione ,
adiumenta haberet , regni ornamenta
neglexerit ? Nimirum Tu una post innu-
merabilem annorum seriem exorta es ,
quæ perspiceres quam male conueniat
Diademati & Sceptro cum animi
tranquillitate & vera vita. Rectè Tu
quidem ac sapienter animaduertisti , nos non
Reipublicæ tantum , sed nobis porissimum va-
lere & viuere debere ; neque belluae isti
multorum capium populo bonos principes
perpetuò mancipari. Vidiſti ſcilicet fieri vix
poſſe , his moribus , ut Reges patriæ paren-
tes eſſe poſſint , quod tu velles. Hoc præ-
terea agnouisti , Reges , qui ſibi liberrimi
omnium videantur , exiguo tamen mundi
limite claudi , neque iphis ferme e finibus egre-
di luere , niſi ut aliis bella , clades & lu-
ctuosam funerum materiam importent. Ita-
que adeo quid aliud ſuperſit , niſi ut , quod
olim a prudentiſſimo principe dictum fuit ,
REGIA DIGNITAS SERVI-
TVS GLORIOSA HABEA.

TVR? Quid quod, ut hodie vivitur, vix
est, ut ingenua fides, sincerusque ille fortis
animi candor cum regia dignitate possint
sociari? Vnde & aliquot abhinc annis, &
verè, & ut sublimi illo animo tuo di-
gnum erat, dixisti, **REGIIS VOLVN-**
TATIBVS NON SEMPER
TVTO CREDI. Quæ omnia si
quis maturo iudicio, non autem vulgi re-
meritate ponderarit, næ ille, approbantibus
universis, qui unquam extiterunt, Sapien-
tibus, pro vero affirmare poterit, nunc il-
lud esse, cum **REGVM REGINA**
yocari debes. Quem titulum non urbes,
non castra, non satrapiae, & reguli sub-
diti tibi, ut olim Persarum & Partho-
rum regibus, proprium faciunt, sed, quod
misera ambitioni prorsus incredibile videa-
tur, regni contemptus: Qui omnibus mor-
talibus ostendit, quam excellens ille tuus
animus sit, quam pæne Deus, cum ea pro-
teuibus ducas & Sapientis cura indignis,
quæ cæteris hominibus tanta videntur, ut

depecisci mortem non dubitente , modo ut
tantis ornamenti s , tanto splendore ac glo-
ria frui paulisper liceat . Verum quo me
virtutis tuae , SERENISSIMA
PRINCEPS , admiratio rapuit , &
repentinus perculæ mentis impetus ! Quæ
enim a me sunt usque adhuc commemora-
ta , quemadmodum non sine omnium & stu-
pore & assensione dicta sunt , ita mihi nunc
quidem , in primis obesse quis non videat ?
Si enim omnes , qui ad te hinc illinc ex uni-
uerso eruditorum orbe certatim in Suediam
venerabundi antehac confluxerunt , Ora-
tores , Poetæ , Philologi , Scientiarum Ma-
thematicarum Professores , Theologi de-
nique , atque adeo artium omnium chorus ,
illi , inquam , longe meliori conditione quam
ego nunc sum , fuisse videntur . Nam &
longe præstantiora ad te deferebant scripta ,
neque tunc supra Reginam eras : At nos ,
Parentis Epistolas dedicamus , Opus per
se tenui ; Et id a nobis fit ea potissimum
tempestate , qua multo quam unquam alias ,

maior facta es atque augustior, ac vere, ut
Homerus diceret, ΥΠΑΘΗ ΚΡΕΙΟΝΤΩΝ. Id etsi
perquam est verissimum, PRINCEPS
SERENISSIMA, a meo tamen
consilio deterritus non sum, hac fretus fi-
ducia, esse in te singularem animi bonita-
tem, mirabilem benignitatem, facilitatem
denique prorsus incredibilem, qua suppli-
cum pietatem non aspernaris. Qua in re
illam, quam omnes iampridem agnoscunt,
animi tui excellentiam atque magnitudinem
facile probare vel ignotis posses. Eius est, mu-
neribus exiguis & grati animi testificatione se
se exorabilem præbere. Non enim sëper sum-
piuosa hostia Ditiinum Numen placauit. Sæ-
pe farre litarum est; sæpe lacte, aut thuris mica.
Quid quod Libello nostro quiddam inserere
necessè fuit, quod Tu, sat scio, non impro-
babis? Non amæbas, quod quis fortasse sus-
picari possit, Litteras CL. SALMASII,
quem vlera Balthicum sinum paucis ante
quam e vita decederet mensibus, & iam om-
nia mirari desisset, incredibilis virtutis tuae

contemplatio pertyaxit : Non illas, inquam,
non si quid fortasse aliud erit, quod cum
legentium utilitate editum sit : Sed Tuas
SERENISSIMA PRINCEPS,
Tuas, inquam, ipsius Epistolas, in qui-
bus mirabuntur posteri ; ad quos iam du-
dum non tua facta tantum, sed et dicta
et scripta spectant omnia, mirabuntur, in-
quam, ut mittam cætera, lenem illam et
inelaboratam sermonis nostri elegantiam,
qua vel summos Galliae scriptores possit
fallere. Itaque Libelli nostri partes cæteras
ut improbes, hanc certe, qua Tua sit, non
potes non probare. Quod autem a me edita
sunt, hanc veniam primum mea summa
in Parentem optimum pietati concedes;
cuius gloria ingens ex illis cumulus accessit.
Quem cum spirantem tanti feceris, ut ei
sæpe victrice illa tua dextera scriberes;
Quem extinctum luxeris; Sacrisque eius
Manibus hoc tribueris, ut Matrem obitu
illius dolentem, in luctu ac squalore iacen-
tem, scripta ad eam epistola exexeris ac re-

creaueris , non potui sine meo summo fla-
gitio facere , ut tam illustre , tam glorio-
sum , virtutis illius testimonium præterirem .
Dein non sine meliorum sæculorum aucto-
ritate atque exemplo fecisse me spero . Fuit
enim hic mos apud veteres , ut clarissi-
morum Principum Epistolæ colligerentur ;
vnde passim apud Scriptores quæ Græcos
quæ Romanos , testimonia afferuntur ex
Litteris Philippi , Alexandri , Eumenis ,
Cæsaris , atque aliorum , quos prætero
sciens ; neque id haud dubie factitari de-
satum esset , nisi desissent bene scribere
Principes . His accedat hoc quoque : etsi
mea in te pieras , & illa plane singularis
veneratio , quæ mihi a Parente iure quo-
dam hæreditario relicta est , consilium meum
non tuerentur , at certe posteriorum causa
facere debui . Nolui quippe committere , ut
cum tam luculentum domi cimelium habe-
rem , illud ad se transmissum non fuisse
iure queri possent . Hanc itaque Libellum
propitia ac volens accipias , PRINCEPS

AVGVSTISSIMA, supplex precor,
eumque tui nominis amplitudine ac splen-
dore circumfulgentem in manus hominum
venire sinas. Scio quidem illum tantæ tuæ
gloriae fastigio non satis conuenire , neque
satis multa in se se habere , queis tuæ de se
spei respondere possit : Verum si nulla alia
re , at certe puro quodam & candido ge-
nere dicendi , varietate & nouitate ipsa ,
quæ hominum animis solet ab blandiri , eum
tibi non iniucundum fore confido : Tibique
persuasurum , atque adeò omnibus , ad
quos ex eo uulnus redditura est aliqua ,
nihil me unquam facturum enixius , quam
at æternū sim

SACRÆ TVÆ MAIESTATI

*Lutetiae Parisiorum Fdibus
Septembribus CICICLIV.*

Deditissimus atque
deuotissimus

IS. SARRAVIVS,

CL. SARRAVII
SENATORIS PARISIENSIS
EPITAPHIVM
AVCTORE
IACOBO PALMARIO
A GRENTE MESNILIO.

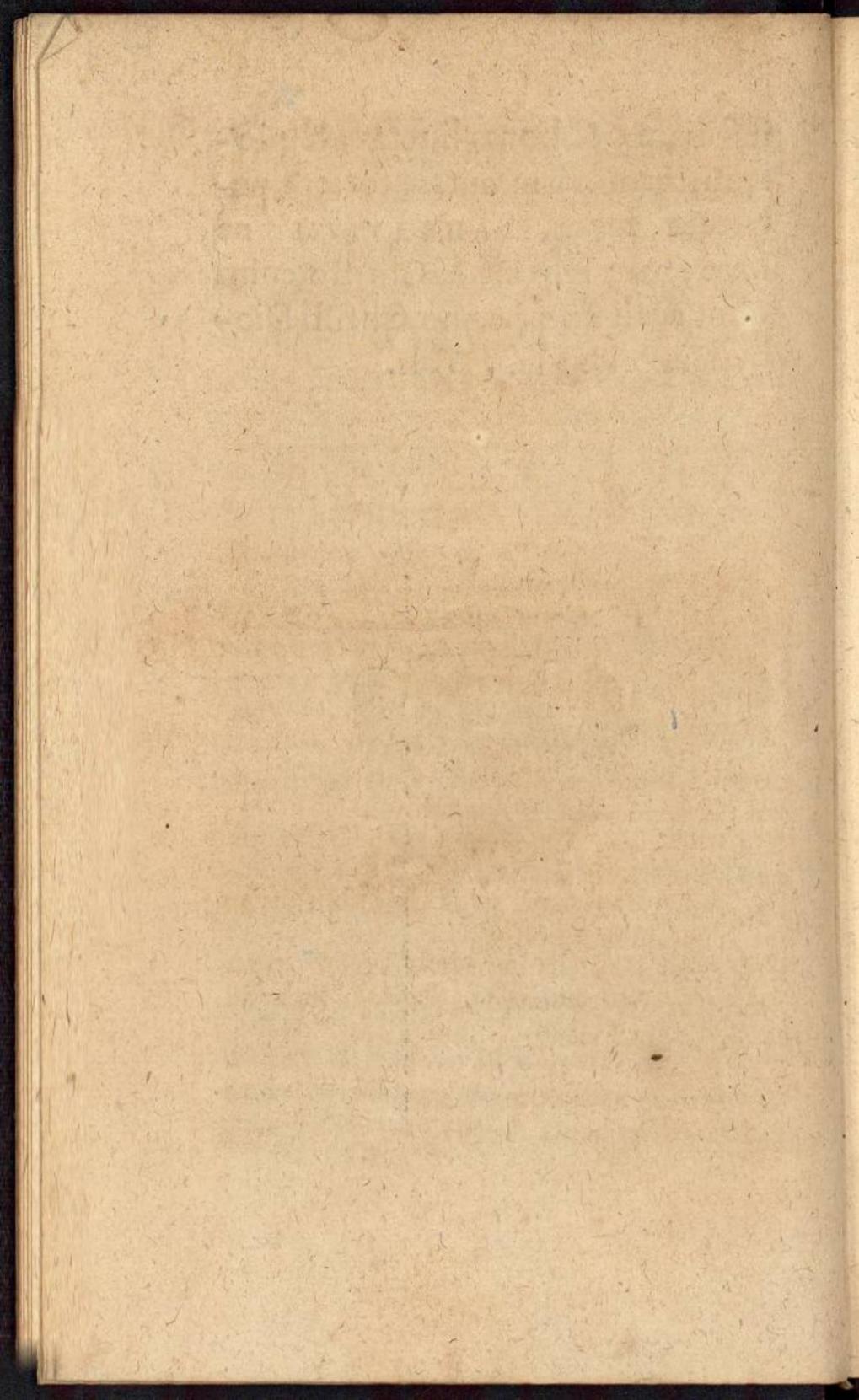
O Quisquis ades, aduerte animum, Viator, intende oculos, te lapis alloquitur, oculis audiendus. Hic iacet CLAVDIUS SARRAVIVS, imo CLAVDII SARRAVII quod fuit. Si non omnino a litteris alienus, si Musarum sacris iniciatus es, Viri nomen non ignoras, quem to-

ta nouit Europa , vniuersa litterato-
rum respublica suspexit , & impense
coluit . Is nobili prosapia oriundus ,
in Aquitania natus , optimi patris
cura litteris humanioribus , Philoso-
phiæ , & Iurisprudentiæ studiis op-
time excultus , in ipsa suprema Ro-
thomagensi curia purpuratus , tiro-
cinium iuris exercuit . Inde in am-
plissimum Senatorum curiæ Pari-
siensis ordinem allectus , per xvi.
annos ius dixit assiduè , vbi & in-
genii & morum specimen egre-
gium identidem exhibuit , lenissima
æquitate Summi iuris austoritatem
sæpiissime temperans , malis artibus
semper iratus , hominibus nunquam:
quorum litibus componendis me-
liora vitæ momenta lubens impen-
debat : licet toto mentis impetu ad
nobiliores litteras excolendas rape-
retur , quas in curarum solatium &
animi relaxationem adhibebat quo-

tidie. Sic inter bonos optimus: in-
ter doctos doctissimus existimatus,
& magnam & optimam famam bo-
nis artibus assequutus est, litterarum
heroibus ubique terrarum notus, &
viris principibus ; sed præcipue
Serenissimæ CHRISTINÆ Suedorum
Gothorum & Vandalorum Regi-
næ , virtute insita , & acri iudicio,
morum & alienæ virtutis iustissimæ
æstimatrici, merito carissimus. Ta-
lem virum bono publico , & nostri
Sæculi gloriæ natum publice lugeri
debere nemo negat. Igitur eum
acutissimo morbo raptum luxere
capita coronata, viri principes, ciues
& exteri : luget amplissimus ordo,
lugent omnes boni, omnes litterati,
totus Parnassi confessus, vbi feralibus
cupressis obsitæ marcent laurus. In
eius denique funere Themis genas
radit, comas lacerat , nouem Musæ
lessum canunt. At tu Viator, si quid

iustitiam , & bonas litteras , & pio-
rum memoriam curas , sortem pu-
blicam luge , SARRAVIVM ne
luge , nam felix est . In Christo enim
obiit Maii x x x . Anno Christi Dio-
nysiano cccccli . Vale.

CLAUDII SARRAVII

SENATORIS PARISIENSIS
EPISTOLÆ.

CL. SARRAVIVS
HVGONI GROTIO.

Lutetiam.

BONVM virum Trefellium nostrū ad te proficisci cogitantem, rogaueram , ne me inscio iter institueret. Verum apud Caletes aberam , Prouinciali nostrarum Ecclesiarum Synodo delegatus mandato Regis *popos*, quando Lutetiam perrexit. Quod tunc itaque non licuit, modo breuiter perstringam. Summa me cumulauit lātitia tuis in Galliam aduentas , cum multis rationibus , tum hac maxime , quod amplissima ornatus dignitate te totum orbi exhibeas. Scilicet inter privatos excelsa tua virtus , maiori digna theatro , latere diutius non poterat. Tu nunc apud Optim. Maxim. Regem , maxima Europæ negotiā tuis consiliis promoves. Tecum Germanicus Atlas magnus Axelius , ingentes partitus curas habet à tua solertia solatium.

A

C L. S A R R A V I I

quod frustra ab alio quovis expectasset. Vtrique
vestrum debere nos credimus quod aperto Mar-
te cum ventosis & insolentibus huius regni per-
petuis hostibus Hispanis bellum geramus; quod
ut iustum, ita & Deo acceptum, novissima de
iis tropaea satis produnt. Fxit Deus exerci-
tuum ut bene cœpta feliciter procedant, &
felicissime desinant. Te vero precor obtestor-
que, ævi nostri maximum decus, ut me culto-
rem & admiratorem tui præcipuum veteri & so-
lita benevolentia prosequaris. Rothomagi III,
Non. Iun. ccccxxxv.

C L. S A R R A V I V S I O A N N I F R E I N S H E M I O.

Argentoratum.

M Agnam à me iniit gratiam Amplissimus
Senator Marescotus noster, cum nudius-
tertius me rogaret, nunquid te vellem. Exquo
enim ejus beneficio Rothomagi primū mihi
innotuisti, semper animo meo obversatus es; &
ingenii tui eximias dotes, eruditionem solidam
& omnigenam, moresque candida simplicitate
illustres, feci, ut debui, plurimi. Gratissimum
ergo fuit te compellare, ut intelligeres quantum
te colā, quantaque observantia doctrinam tuam
complectar. Ex eodem Marescoto nostro intel-
lexi, te post Taciti textum, magna solertia &
diligentia castigatissime emendatum, & luce
donatum, constituisse eumdem auctorem uber-
rioribus annotationibus instruere & ornare; in
quibus omnis Politices scientia contineatur.

Magno isto animo aude τε πάντα Casauboni Polybianarum curarum defectum supplere. Dic quæso an opus affectum, an confectum & editioni paratum: quidve in eo præsertim moliaris. Eo enim instituti tui penitus cognoscendi desiderio teneor, ut vixdum his epistolis exaratis, tamen tuam ad eas respōsionem habere desiderem: qua ut me dignari velis γαλλικολατρας εγένομαι. Si virum Clarissimum Berneggerum sacerum tuum meo nomine salutaueris, magno me beneficio abs te affectum existimabo. Cumulete δὲ πάντα suis bonis: coniugiumque tuum fortunet ὥραμάτως; teque ea prole donet, quæ virtute referat auum & parentem. Vale γαλλικά φιλέντα αὐτοφίλει. Lutetiae Parisiorum xiv. Iun. CICICXXXIX.

CL. SARRAVIUS
HYGONI GROTI,

Lutetiam.

Hasce Notulas & Emendationes ad Statii Papinii Sylvas, cum adiunctis Epigrammatis, misit ad me Burdigala Peyraredus noster, ut ea tibi, Vir Illustrissime, censenda offerrem. Ea ego præsens præsenti obtulissem lubens, ni veritus essem frequentiori aditione seria tua interpellare, siue otia siue negotia. Satius ergo duxi hæc tibi per famulum allegare, quæ quando vacabit, si tamen id tanti, pro tuo critico acumine expendes. Hanc meam subitaneam sc̄riptionem æqui bonique consilias rogo precorque. Vale, Vir Magne, & viue diu quam

A ij

4 CL. SARRAVII
felicissime. Lut. Paris. xvi. Iunii 1510CXXXIX.

CL. SARRAVIVS
HVGONI GROTIO.

Lutetiam.

Ecce habes, Vir Illustrissime, doctissimi & diligentissimi Blondelli nostri schedas, ad Concilij Nicæni canonem sextum, operosas sane & luculentas. Postquam decretoriis armis egit cum Cardinali Perronio, de Suburbicariis Regionibus & Ecclesiis, etiam ipsi res fuit, cum amicissimis Salmasio & Gothofredo; sed adeo modeste cum iis se gessit, ut neutrum vel appellaverit, vel ulla circumlocutione designauerit; solo veritatis studio rationes rationibus opposuisse contentus, plane ut *inter bonos bene agier* dicas. Strenuam alio in loco nauat operam Rufino, contra Hieronymum & alios. Liberior excursus vnum tantum de Eusebio Pamphili Arriano, quod hodie constet, quidquid plures etiam ex nostris, argutentur. Alias habeo fere totidem de secundo canone Cœciliij CP. quas faciam etiam tui iuris postquam istas, cum libuerit, commodo tuo, remiseris. Cæterum pro tuo iure in universos huiusc Viri literarios fœtus, quod tibi minus placuerit, in spongiam incumbat: & magno beneficio autorem, cuius nomine hoc te rogo, obstrinxeris. Hæc mihi, qui te ex animo colo & suspicio, gratissima tui compellandi occasio. Vale literarum & sæculi decus, meque, quod facis, amare perge. Lutetiae Pariforum x. Iulij 1510CXXXIX.

EPISTOLÆ.

CL. SARRAVIUS
IACOBO PALMARIO A GRENTESNILIO.

V andoperam.

PEndeo animi, quid in eximia tua & vere aurea Epistola prius laudem. Adeo enim omnia ἐξανυχτυέντα exactissima diligentia, ut merito illud usurpem diuini vatis, τὸν ὀρῶν τὸν δὲ ἔπειτα, τὸν δὲ υἱόν τον καλαίξω; Siue enim aduentam mentem ad summam humanitatē tuam, siue ad ἀκριβὲς illud disquisitionis tuæ, de loco Polybianō, in qua mirus verborum delectus, mira rationum pondera; siue ad fiduciam tuam, qua audes pugnare duobus, necesse est me omnia ista tua suspicere. Præcipue tamen amorem erga me tuum amplector: solis laudibus quibus me oneras, imparem me agnoscens. Absit enim adeo Suffenus ut siem, quin agnoscam eas omnino à benevolentia tua proficiisci. De exercitatione tua super Casaubono & Liuio paucis habe sententiam meam. Totus ego tuus cum illustrissimo Sueonum Legato incomparabili Hug. Groto, qui tis μύεται. O te beatū cui procul negotiis vacat hæc accurate exequi. *Nobis non licet esse tam beatis,* certe σὸν οὐδὲν. Itaque τὸ κατὰ λεπτὸν noli expectare. Tu vero potes səpius scule eruditis huiusmodi ferculis laute nos excipere, quod vt facias etiam atque etiam rogo precorque. Eliges autem postea argumentum quodcunque libuerit: Sed patere semel tibi à me præscribi: Mitte cito quæso censuram tuam de loco Demosthenicæ Syngraphæ εἰ τὸν καὶ Δαρψίς à

A iij

CL. SARRAVII

Sam. Petito in Commentario ad Leges Atticas explicato. Quod postulo duabus de causis. Prima, quia quotidie expectamus Petitum hue venturum; & gratum erit mihi tuis armis instructo cum illo decertare: Altera, quia ὁ πέτρος Salmasius postremis suis scribebat, se in suo novissimo Libro de Modo Usurarum, totum illud Petiti caput de Usuris Atticis perperam ab eo intellectis confutasse. Et iuvabit videre quid illi præripueris. Dabis veniam meæ temeritati, cui locum facit incredibilis tua comitas. Bochardus ad vos rediit negotio ex animi sui sententia confessio pro se affinibusque suis, uti ab eo cognoscere potuisti. Stipulanti spopondit Diatribam de Paradiso terrestri, de qua fodes aurem velle. Launæus auunculus aliam poscit de Mandragoris. Cæterum pro tuis erga me meritis, accipe me totum, qui deinceps vsu & mancipio tuus. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisiorum xiv. Iul. ccccxxxix.

CL. SARRAVIVS

HVGONI GROTI.

Lutetiam,

Mitto, Vir Illustrissime, quas pollicitus sum Blondelli nostri Observationes ad secundum canonem Concilij CP. Qui tot tantaque huius viri legisti, necesse est te hanc adhuc ~~τηραγματεῖν αὐτούσιν~~, ut cognoscere possis num ille par sibi, & respondeat ultima primis. Hic enim est finis prioris partis de Primatu. Secundam quæ de Conciliorum convoicatione, in iisque

EPISTOLÆ.

7

apostolæ & de Appellationibus, inchoabit postquam paululum respiraverit; sed lingua, si me audiet, Latina. Noli autem has chartas mihi remittere sine tuis miniatulis ceris. Habeo à Salmasio literas, ipsis Calendis Iuliis scriptas; quibus video fixum immotumque eius animo sedere consilium dispungendi Notas Heinsianas ad N. T. ipsum vero Heinsium vocat Vetus idolum Academiæ Leydensis, quod vix ac ne vix quidem possit θεαματισμόν. Vale, Vir Maxime, nosque, qui te sine modo colimus, amamus, velis ἀνηρίαν. Lut. Parïs. xv. Iul. ccccxxxix.

CL. SARRAVIVS
HYGONI GROTIUS.

Lutetiam.

M Agni illius Pauli Veneti aliquot Epistolas nactus, Vir Illustrissime, rem tibi non ingratam facturum me existimavi, si eas tibi legendas offerrem. Scriptæ sunt ad nostrum Philippum Mornayum, utriusque Palladis, ut nosti, studiosum. Videbis, his auctoribus primum fœdus initum inter Batauos tuos & Adriatici Pelagi regnatores. Sed quanto zelo reparacionis diuinæ domus vterque flagrabat? Num admota manu invocabant Dominum? Perficiat tandem opus suum διπλῷ τῷ ελεῶν. Interpellat iterum Peyraredus; Statuumque, sed iam totū, ad partes vocat. Vale, Vir Illustrissime, mihi que plurimis nominibus colendissime. Lutet. Parïs. xxvii Iul. ccccxxxix.

CL. SARRAVIUS
IACOBO PALMARIO A GRENTEMSNILIO.

Vandoperam.

A Lteram tuam Epistolam , prioris plane
geminam germanamque , parique ele-
gantiae & eruditionis sale conditam reddidit nu-
diustertius amicissimus noster Vallea. In ea

*Quam lepide λέξεις , cōpostæ vt tesserulæ , omnes
Arte , pavimento atque emblemate vermiculato.
Amoenitatem ingenij tui , verborum vocumque
copiam , certe non possum satis mirari. Si iam
audet congregari Petitus , spondeo ipsum ad te
deductum iri victum , vincatumque ὀπίσσω χεῖρις
εὐθυντοις ιμάτοις. Pusillum suique nominis virum
eum præstabo , ni submissese gerat. Quam vel-
lēm rependere τὰ , οὐαὶ κατὰ τὸ Ησιόδεον , αὐτῷ τὴν
μέτρησθαι λόγιον : Verum*

*Non eadem arboribus pendet vindemia nostris.
Gratiā itaque quam referre ρχοῖσι τελείῳ , habeo,
unde , quæ tua est humanitas abunde tibi factum
iri confido. Nescio qui fiat , vt in tuis de Bo-
chardo εἰδεῖ γρψ. Eum ego virum Neustriæ ve-
stræ , heu quondam meæ , Clarissimum iubar
appellare soleo. Non agat modo mecum eo
iure municipalī quo vos , homines alioqui fi-
delissimi , vulgo male auditis. Me enim quod
atinet , promissorum memorem experietur.
Vale φίλατον καρεα , & nos amare perge , qui te
in oculis ferimus , literariisque istis lautiis
semper nos bea. Lut. Parif. iv. Non. Aug.
CICICXXXIX.*

CL. SARRAVIUS
VINCENTIO FABRICIO.

Bituriges.

EGO quidem, Mi Fabrici, te primum visum
 mihi ex Salmasij commendatitiis ambabus
 sum amplexus, καὶ μάλα φρέσεων θυμῷ in animum
 meum admisi: Quod autem nunc te impense
 coloque & amo, & inter nos amicitia coalescit,
 id ingentibus tuis meritis, & benevolentiae erga
 me tuæ acceptum fero: nihil enim est in me, quo
 te demereri potuerim; nisi forte candidam &
 apertam vereque Gallicam, præfiscini dixerim,
 mentem meam, Germanicis tuis suavissimis
 moribus sociare voluisti: Vnde me tibi obno-
 xium cum agnoscam, me totum meaque om-
 nium ecce dedo. Abs te enim omnis virtutis &
 eruditionis candidato cognosci, magno honori
 cedit, diligi, gaudio. Legi cum voluptate quos
 misisti ἐπιταφίους σύγχρονος; quibus tu sociusque tuus
 homines humanissimi, Bituriges jam vestros
 excusatum itis, quod nullo sepulchri titulo,
 Cuiacij cineres sint dignati. Carmen aliud
 tuum de Bibliotheca Thuana, cuius spem facis,
 audiissime expeto: Ita, quicquid calcaueris, id ro-
 sa fiet. Cæterum caue credas, te apud Illustris-
 sum Grotium mea aut alterius cuiusquam
 egere opera, ut quam de te concepit opinionem
 retineat, & augeat. Noui enim apprime quan-
 ti te faciat ille vere Magnus. Quod alij frustra
 tentauerant, ipse sibi tandem persuasit, nempe
 opera sua hic edere. Initium faciet à libris de

jure B. ac P. quos, exemplis, ex historiis, præsertim recentioribus, petitis lôge fecit auctiores. Sequentur postea Veritas Religionis Christianæ cum testimoniiis luculentis & appositis. Tum demum Notæ in Nouum Testamentum, & Historia Belgica prodibunt: Frustra enim ab hæredibus suis gloriam expectaret, quam ipse sibi saeculoque suo inuidisset. A Leydensibus Curatoribus in Cunæi locum poscitur Iacobus Gothofredus Dionysij filius qui Genevæ olim magna cum laude Iurisprudentiam professus, postea in vrbis Senatum cooptatus est: quare vereor ut Academicum suggestum velit denuo conscendere. Heinsius suas in N. T. Notas in publicum prodire passus est. Noluit Salmasius extremam manum imponere Præfationi libri sui de Modo Usurarum donec eas vidisset: vult enim istas Notas serius ocius rotare. Vale. Lut. Par. xxix. Aug. ccccxxxix.

CL. SARRAVIVS
VINCENTIO FABRICIO.

Sancerras.

QUare relictis Biturigibus, Sancerras te receperis, quod à Puteano nuper intellexi, valde aueo ex te cognoscere. Vereor enim ut te hospite satis dignum sit illud castrum: Hoc enim, non alio nomine, eas dignatur Sigebertus. Sed quid istic tibi est cum loco sola sua fame famoso? Quin potius redis in urbem? Habemus enim unde te laute & opipare excipiamus. Apponemus primum Exercitationum in N. T. li-

EPISTOLÆ.

ii

bros viginti, illas scilicet *περιβούτας* Incomparabilis Herois, qui Sæculi Phœnix, literarum vnum decus & columen, (Ita enim Heinsum velle sua plenis & distentis buccis laudari docet Salmasius in eximia Præfatione De Modo Vsurarum, quæ tibi erit pro bellariis) Ecce vnde abunde te satiē. Si tamen adeo sis fastidiosus ut acidi aliquid recreando stomacho postules, dabit Gronouius noster Elenchum Antidiatribes Emerici Crucis in quo miser ille cruciarius miris vapulat & torquetur modis. Nihil mihi dudum lectum est amoenius hoc postremo amici nostri opere, quod jam sub prælo sudat. Et sane is est qui possit cum eruditissimis ad æternam aspirare gloriam: parum dixi, quidni enim & de palma contendere? O te beatum tanto populari & amico. Ego certe vtrique vestrum innotuisse, in maxima felicitatis meæ parte repono. Vale Vir Clatissime & Amicissime. Lutetiae Paris. xv.
Nou. ccccxxxix.

CL. SAR. FREDERICO GRONOVOIO.

Lutetiam.

Quomodo cesserit tibi hesternum iter ad CL. Heraldum, & an aliquas, an multis Casauboni Epistolas domum reportaueris, scribe quæso, &c. si villas, mitte. Vides tuū Heinsum misere angie parentis sui existimatione & honore: quæ, si verum fateri volumus, à Salmasio in summum discrimen adducuntur? Vereor ne ad extrema res detinierat. Quantumvis acerbe Satyræ responderi poterit ab aduersario; sed

heus tu quid fustibus? Num qui ita se tuetur, ad incitas redactum se profitetur? Estne hoc consilium boni viri, estne hoc Christiani? An ejus qui Nouo Testamento nouissime, tractando, commentando, edoceri debuit (certe potuit) de eo qui λοιδόρεινος εἴη, αὐλαοίδης? Scirem libens ad quod Sacratur Exercitationum caput, istud referret. Apage tam sceleratum facinus; quod si in eius animo resedit, certe Heinsius tuus, nullius erit apud me, nec apud bonos & graues, pretij. Mollius dixi illum sane probi omnes abominabuntur. Ad filij quæstionem de Opere paterno quid sentiant in Gallia viri docti, poteris inter cætera ex veris respondere, omnes ex animo dolere quod tam acerbe insectatus sit Clarissimum Bezam, cuius eximij pro vera Ecclesia exantlati labores, merebantur, ut, si quid ei humanitus accidisset, mitius cum eo ageretur. *Exorietur*, proculdubio, *ex ejus offibis aliquis ultor*, qui Exercitatori Batauo Rhadamanthi δίκαιον reponet, & tunc non sibi dictum, sed responsum putet. Vale Lut. Par. prid. Idus Decemb.

CICICXXXIX.

CL. SAR. FRED. GR.

Lut.

QVæ soluam tibi εὐαγγέλια, pro nunciato gratissimo Fabricij nostri aduentu? Ergo nobis redditum est tam carum caput, tam optatum? Verum quid nobis? quandoquidem proximum tuum discessum etiam scribis; adeo semper solliciti aliquid latis interuenit. Sed ynde

tam subitæ profectionis consilium ? nondum enim è Batauia tabellarius , qui post duos demum dies est adventurus ? Non omnis saltem moriar te abeunte, & aliqua pars mei Libitinam vitabit, si modo hiemem in vrbe transfigat popularis ille tuus. Miror Heraldum cæterosque ὄμοιοτες adeo sibi blandiri, ut non cognoscant ex Casauboni amicitia, orbi publicata , magnum suis laudibus cumulum accessurum. Quod ab iis pene conuicio poscimus & efflagitamus, ipsi deberent nobis obtrudere : forsitan vbi nolemus, volent vltro. Certum est tamen ab eo aliquid extorquere. Quod me in partem tui laboris affiscere volueris socium , magno me deuinxisti beneficio. Quam potui diligentissime mandata tua executus sum : An ex animi tui sententia, inspice & operi tuo bene cedet. Credo enim adhuc nonnulla pumice egere : Sed secunda cura castigatiora omnia præstabo : amplam enim hic segetem errorum demessui. Remittat ergo typhethes, circa vndecimam : ad quam me in palatinum pistrinum dedo. Vale ἀσθενίατάτε
 Lut. Par. Idib. Decemb. ccccxxxix.

CL. SAR. ALEXANDRO MORO.

Geneuam.

EGO vero neque te insimulo , neque mei int̄ memorem magis esse puto , quam ego sum tui. Exilii tamen gaudio ad amicam manum, & quam profiteris tui erga me amoris constanciam , legi magna cum voluptate. Verum conscientius egomet mihi tenuitatis meæ , istas quibus

me ornas, laudes deinceps quæso seponas. Summa sane perfusus sum lætitia, vbi accepi te in ea vrbe fixisse pedem, quam purioris Reformatio-
nis Metropolim appellare soleo: eamque palæ-
stram noctum, in qua eximum tuum ingenium
se iactet, & solidam veramque consequatur
gloriam. Tot inter magnos viros, non poteris
non esse magnus. Tantum excole sollicite ra-
ras illas dotes, quibus te ornauit, & cumulauit
summus ille τῶν πάντων τῶν ἀγαθῶν δοῦλος καὶ χερηφόρος
Quod de Castrenibus tuis purpuratis & erudi-
tissimo Petito narras, magnopere placuit: illos
ego impense colo & veneror, hunc etiam amo.
Accedit me aliquāndō Samuel Sorberius eius ne-
pos, qui est adhuc εἰς τὰς μυρτίας τελετὰς ministe-
rij Ecclesiastici: quem ego cum ob doctrinam
singularem, tum maxime, ob patrui magnam &
εἰς δικαίου εὐπρέπειαν famam magni facio. Sed
heus tu! quid ais? Vnde ego semipaganus Go-
thofredo notus, vnde Spanhemio? Ego certe
vnum ē multis, eorum ingentia erga literas &
Ecclesiam merita suspicere & prædicare non
desino: quæ cum apud me tacitus aliquan-
do reuoluo, exclamo subinde: Nemo Iurispru-
dentiæ palmam Gothofredo præripiat: Pauci,
imo paucissimi Theologi Spanhemio pares. O
te beatum tantis collegis! quidni, & ista tua
ætate adhuc, magistris. Ovaio τῆς τύχης quæ te ad
istas oras appulit. Gratissima etiam sunt quæ
de istorum Semonum laboribus explicuisti.
Sed quis illorum venerabili Bezæ feret sup-
petias? An impune feret Batauus Exerci-
tator turbulentam obtrectationem tam sanct

nominis? Multa illic habebit Spanhemius de quibus DVBITET; multa Diodatus quæ NOTET. Tu quoque Iuuenis specta lacertos tuos, aude contra stare, aude concurrere. Iuuabimus omnes, re, opera, consilio: *regnabis tu quoque rotis.* Habeo vnde te excitem & spem faciam non dubij euentus. Hercules ille Gallicus Salmasius ὁ μέγας dixit Riuento, dixit Hugenio Heinßianæ glebæ quasi adscriptitiis, nullā nouam cogitationem plane & omnino Heinßianam insigñi aliquo vitio non laborare: nullum locum ab eo præter aliorū sententiam sic expositum, vt in eo secure acquiescas. Si legisti Præfationem διάσπορεων DeModo Vsurarum, rem non adeo factu difficilem videris. His te præludere decet auspiciis, non Hesychio, non Æschylo. Ad tua tamen quæsita sic habe: Ante quadraginta annos ille Heinßius, magnæ tunç, quam non impleuit, spei adolescens totum se esse prædicabat in Hesychio adornando: eiusque editionem, vt opus confeatum putares, proxime sequentibus scilicet nundinis, vt moris erat, pollicebatur. Credibile est illum eam prouinciam Nicolao filio dudum demandasse. Sed nunc hic tantum cogitat de Ouidio emaculando: itaque occupa: Dignus enim Grammaticorum ille Iuppiter in quo tua desudet industria: tum quia multa habet peregrina quæ non sunt cuius obvia, tum quia tot tantisque scatet lectionum monstris, vt in his debellandis non possis existimare operam tuam male positam. Omnes certe linguae Græcae studiosos isto labore tibi deuinxeris. Æschylus MS. extat aliquis in Biblio-

theca vere Regia : Sed ex ea libri non egreduntur nisi magno paratu. Magnus Grotius hic quartum recudit aureum libellum De Veritate Religionis Christianæ , cui adiunxit amplam testimoniorum segetem ; quibus quæcunque in fidei nostræ commendationem à veteribus, Ethnicis præsertim , scripta sunt. continentur, opus quantius pretij. Sequentur breui Notæ in quatuor Euangelia. Miltearius pergit desipere: Imo furere ἀλλ' ὄλοις μανίαις. Vrbem libellis paruis , prauis, χυδεῖοις, obscuris , & inficetis replet. Omnino παππουμανῆι , & serius aut citius meretricem ἐπάλοφον adorabit. Gronouius Elenchum edit aduersus σωφρόνιον Cruceum , quo suam ad Statij Sylvas Diatribam it vindicatum. Heraldus post diuturnum , id est viginti septem annorum silentium, veteres suas chartas, amicis obtorto collo trahentibus , excussit ; unde prodibit post aliquot menses De Rerum Iudicatarum Autoritate satis amplius Commentarius. Pergit Fabrotus in legendis & explicandis Basilicis , quæ post vicennalia aiunt mature demum proditura. Si tuis commodis prodeſſe possim , dic & factum puta. Summatibus illis Diodato , Gothofredo & Spanhemio , quæſo plurimam à me ſalutem. Vale. Lut. Par. xxvi. Dec. ccccxix.

CL. SAR. IAC. PALM. A. GRENTM.

Vandoperam.

Debentur tibi αριστεῖα, νικητήγα. Vicisti quippe inclytam victoriam , Ovatio τῆς πηνῆς. In loco

EPISTOLÆ

77

Ioco Petiti de Demosthenica Androclis syngrapha vedit errorem Salmasius, non peruidit, quamvis proxime accesserit. Existimauit enim locum esse in Bosporo Thracio Εῷεγρ: & quod miteris, autores scilicet locupletes habet suæ sententiæ an potius erroris? Harpocratatem & Suidam. Sed istis Glossographis non esse temere credendum iam pridem docti monuerunt. Neque etiam nomen istius loci intellexit Scylacis Caryandensis nouissimus interpres, Isaacus Vossius, magni Gerardi filius: Verit enim οἴεγρ ad fanum; deinde αὐτεροῦ à fano. De errore modeste monui & locos tuos addidi: ille vero nihil ad ista rescriptit: sed qui potuissest? in sinu gaude. Numquid habes amplum tui laboris præmium? Heinsius post Præfationem Salmasiano libro præfixam mutire non audet, quamvis in ea totus quantus cubet. Si Cadomum ut puto, quietum est, quare filet Bocharatus nec stat promissis: Ei à me ni graue est multam salutem. Vale & me ama. xxvii. Decem.
CICICXXXIX.

CL. SAR. HVG. GROT.

Lutetiam:

Ecce iterum Blondellus, & est tibi saepe legendus. Agreditur amplam & luculentam materiam De Conciliis; quatenus ex illis vel in illis Pontifex Romanus primatum sibi arrogat. Quando vacabit inspicies, & acri perpensa iudicio scribes. Non enim is est amicus noster cui sit χαρεπόν μελαδίσκωνδ. Interrogaueram Bo-

B

CL. SARRAVII

chartum Cadomensem De lingua Noui Testamenti Hellenistica : responsum eius vides , quo plane tecum sentit. Ego certe non inuitus in posterum vobis accedam , donec alius meliora & certiora attulerit : quamvis magno meo incommodo , Nouum Fœdus deinceps nisi meticuloſe sua lingua non sim lecturus. Verum nō ēt vīnētō. Addidi elegantissimi Fabricij carmen , quod quia meamas cum voluptate leges. Vale Vir Illustrissime. Lut. Par. Id. Ian. cīcīcīxī.

CL. SAR. FRED. GRON.

Andegauum.

VErum fatebor , Vir Amicissime , à discessu tuo , inter insomnia mea nullus mihi viſus est Gronouius. Sed totos quantos dies animo obuersatus est meo ; nec etiamnum eum desiderare cesso. Ex binis tamen tuis aliquantulum recreor qui viðeam me non ei penitus excidisse : nec sane id vñquam formidaui adeo eius in fide & amicitia constantia mihi est perspecta. Certe donec resciuerim te saluum Andegauum aduenisse , sollicito timore non carui. Nescio autem quo malo meo fato factum sit , vt tantū post tredecim dies tuæ litteræ mihi redditæ sint , quas post tres habere debebam. Iter feliciter cessisse gaudeo , & aliquam te nactum quietem tum tua cauſa , quia poteris facilius & cum otio tractare literas , tum etiam mea ; quia saepius siam certior de tua valetudine , & amore erga me tuo. De tui Elenchi perfecta editio ne gratulor tibi , Additamenta ferius venerunt;

Quam ut suis locis inseri potuerint : itaque inter errata ad calcem operis reiecta sunt, ne tibi opera periret. Fabricius noster versum addidit elegantem & σωστην, licet breuem. Itaque eius amori non tuæ postulationi eum imputabis ut & solidam emendationem typographicam. Da veniam Amice, ego tibi vacare non potui, coactus continuo adesse fratri quem Deus magna plaga tetigit. Vxorem eius ad se recepit vix annos viginti duos natam, forma eximiam, moribus supra ætatem firmis & castigatis, pietate & prudentia senili præditam. Qua fortitudine calcauerit omnia terrena, qua in Christum fiducia suis se exuerit peccatis, quam siccis oculis, marito, liberis, familiae, mihi valedixerit, faxit Deus nūquam obliuiscar, ut de eius nouissimis saepe cogitantem me quoque par maneat exitus. Habes hic Epistolas à Salmatio & Nicolao Heinsio. Birnas ego accepi ab Hercule nostro Gallico. Prioribus inter cætera laudat, nedum damnat, temeritatem meam qua aliquot verba deleui in eius ad te edita jam Epistola. Immo vellet, inquit, ut totam induxissem, ut pote properantius exaratam dum promissi memor tibi morem gerit. Posterioribus prolixis, ideoque gratissimis, ostendit quomodo τὸ γέροντον, αὐτὸν τὴν γλώσσην quod est γλυπτην scriptum sit. Quomodo intellexerit rem alienam testamento relinquere non posse; quæ quia longiora sunt non exscribo. Sed ea explicabit ipse plenissime in Tertio de Usuris Iustinianis. Addit de sua circa linguam Hellenisticam sententia nihil ab illo metuere, nedum à R. Thysio qui aqua in-

tercute laborat: nec si valeret, is esset qui vellet cum ipso hanc ferram reciprocare. Nihil ab Imperatore, qui licet purum putum sit mancipium Heinsij, tamen se nuperrime inuiserit, posteaque amicum communem miserit quo fidem daret de sincera amicitia secum ineunda. Itaque omnino necesse erit Batauo Exercitatori se contemptu vindicare, vel alium querere optionem. Quæ de Antecessore Florente, Amyraldo, Cappello, Pitersio narras, non erant inaudita: Sed noli eorum amicitiam, quam tua tibi conciliauere merita, mihi adscribere. Immo honori summo mihi cedit à te cognosci. Etiam me immortalitate donasti quando in Opere nonissimo mentionem mei adeo honorificam fecisti, ut præ pudore sanguinem suffuderis. Profecto nisi veritus essem amicitiae nostræ luculentum testimoniu repudiare offensionemque tuam incurrere, nonnulla tua verba delecta, deleta fuissent à me. Vale, & me amatuum κηρόθι μᾶλλον. Lüt. Par. Idib. Ian. cīcīcīcī.

CL. SAR. SAMVELI PETITO.

Nemauſum.

EA sunt tua in Rempublicam Literariam & Ecclesiam merita, ea pro vtraque consilia, ut sanctos conatus tuos debeamus omnes iuuare & promouere. Egocerte equidem in his qui te doctrinamque tuam eximiam colunt & suspiciunt, nomen profiteor meum *as puevésata* Egi cū amplissimo Senatore mihi que amicissimo Petatio, ut M.S. Iosephi codicem tibi impetrarē. Ille vero nullo negotio se passus est exorari, itaque cum

hic habes. Si voto tuo respondeat habeo quod
tibi gratuler, mihi gaudeam. Sed ut ita sit vereor,
quandoquidem desiderantur libri contra Ap-
pionem, quos præcipue expetere videris. Quic-
quid id est vtere, fruere tuo arbitratu. Me sâne
omnia tua causa velle, persuade quæso tibi;
Tuus est explorare labor. Cæterum cum se se
offerat occasio tecum agendi, patere me quæ-
so libere tecum expositulantem. Ægre enim,
imo ægertime fero quod à Critica Sacra, eru-
ditissimi Cappelli Opere eruditissimo, tu vir
doctus & æquus adeo mentem auertas, ut ab
eo magnum timeas nostræ puriori Ecclesiæ
damnum, ὃ μὴ γένοιτο εἰς τὸν οἶκον. Noli enim crede-
re, eum id agere ut Sacrum Textum, quasi pu-
mice Critico egeat, pro libito mutet & inter-
poler, *Heu cadit in quemquam tantum scelus?*
apage facinus tam atrox, tamque insignitam au-
daciā & proteruitatem. *Non obtusa adeo ge-*
stamus pectora, ut hanc sententiam probare pos-
simus. Esset hoc *υραῖνα κύνηστρα.* Hæc duo inten-
dit præsertim Vir istarum rerum peritissimus.
Quandoquidem Masorethici apices ut pote
ἀνθρώπων ἐνεργεα, nos non ligant, vbi cunque di-
uersa punctorum ratio meliorem & commodio-
rem fundit sensum, nihil vetare quin priori ne-
glecta posteriori adhæreamus: quod magno cum
fructu fieri posse infinitis exemplis, per singula
puncta decurrente, demonstrat. Deinde cum
mirum quantum codices Græci & Latini à se
inuicem & ab Hebræo fonte abeant diuersi,
ostendit unde manarit ista discepcionia: quod
scilicet affines litteras, & affinia verba Scripta-

res & Lectores male confuderint. Sed sedulo dat operam vt Hebræi Textus Sacro-sancta sit semper Autoritas : quem licet alias inextricabilis, *melius non tangere clamat* : liceat tantum in margine & in notis modestè de obuia difficultate monere & suam sententiam promere. An hoc de genere malorum ? an nouum & indictum ore alio ? Utinam opus ipsum oculis usurpasses : sat scio editionem vrgeres. Si fallor mone errantem, nec inuitus tibi accedam. Vale Vir Excelens & nos ama. Lutetia Par. xix. Ian. ccccxl.

CL. SAR. IAC. PALM. A. GRENTM.

*Va*n doperam.

TRes omnino accepi à te literas, tu jam nunc à me quatuor ; non est itaque quod mihi facias *ἀργιας δινην*. Certe vt aliis vitiis teneat de negligentia hujusmodi facile absoluor : nec enim in reſcribendo soleo esse *υπῆρχες*. Cæterum cum cogito de hujus Prouinciæ statu, tum quem mihi describis, tum quem ipse præsens cognosco, cogor ire in lacrymas quæ mihi pene singularis momentis effluunt. Inuitum certe me hoc adactum esse scias vir amicissime, sciant boni omnes quibus nomine tenus notus sum. Sed habui parere necesse: ita viuitur sub regno. Quoties per urbem ambulo, cerno plurimas ædes suis dominis, amplissimis Senatoribus, viuis probis & bene circa Regem & Regnum animatis, destitutas. Mene oportuit in Veterum Collegarum meorum locum suffici : Utinam quam habui in hac ciuitate stationem numquam deseruisse : hunc saltem inde fructum collige-

rem, quod ea nunc abessem, & cum centum
præclaris Senatoribus honestū exiliū exularem,
& me solarer innocentiae conscientia. Sed inter
injurias ira Principis annumeranda est. P unior
hic ego qui non dico deliquisse. Vno sane die
plus vixi quam oportuit: eo nempe quo huc de-
legatus sum; vbi ego non miles quotidie exci-
tor truci classico. Mitius feram hunc meum do-
lorem, si te scilero mihi condolere & tua cauf-
sa hic aliquid possim; quod, amabo te, mo-
neas. Procul à libris meis noli expectare à me
aliquid literarum: non enim habeo in numera-
to vnde tibi satisfaciam & tuis quæsitis respon-
deam. Sane quod tu in seria meditatione non per-
uidisti, qui ego semipaganus inter arma expli-
cem? Languet animus, languet stylus, ipsa etiam
manus scribere refugit; necego bene mei compo-
s. Erige me venusta & eleganti scriptione,
quam te mihi benigne impertiri non pigeat.
Vale. Rothomagi in hospitio Sciuri. Prid. Cal.
Febr. ccccxxl.

CL. SAR. VINC. FABRIC.

Aureliam.

Heri & hodie vnam & alteram à te accepi
Epistolam, Dilectissime Fabrici. Prior de-
buerat mihi tempestiuus redi: si enim ante
quindecim dies quando hic erat Cancellarius,
fuisse ab amico tuo compellatus, ejus con-
fectum fuisset negotium. Iam vero expectan-
dus est ejus reditus. Lutetiam, qui vix ante
Paschales ferias sperandus est. Ejusmodi

B iiij

enim Concessiones Regiae , corroborandas
sunt Magno ut vocatur , Sigillo , quod per-
petuo apud Cancellarium cubat. Postquam
fuerit reuersus , istam rem agam , ac diligenter.
Hic ego misere crucior. Qui aliter , procul à te ,
procul à Libris meis , sine quibus omnis mihi
vita acerba. Procul à magnis illis amicis nostris ,
sine quibus ~~wās uos~~ ~~et~~ eos ~~ab~~ ~~sic~~ los. Vale. Roth.
xxi. Feb. cīcīcxl.

CL. SAR. FRED. GRON.

Andegauum.

Quid me querelis exanimas tuis , Amico-
rum Suauissime. Accusemus vterque ma-
lum fatū nostrum cuius inclemensia factū est vi
graulis fasciculus meus ad te nō peruererit. Ejus
jacturam pene inconsolabiliter lugeo. Sic un-
decunque coaceruati luctus animum crudeliter
afficiunt. Resciuisti proculdubio de Parlamen-
to Neustriæ omni sua functione interdicto.
Centum & amplius Iudices Lutetiæ Regia jussa
expediant dum ex nostro Parisiensi Senatu Sex-
decim huc delegati an relegati? Sunt qui eorum
vices implerent. Eos inter hic ego sedeo non
sine magno animi mei mœrore , qui coactus fui
inuitissimus veterum Collegarum meorum præ-
stantissimorum virorum , locum occupare;
Procul à Lutetianis deliciis , fori insanis jurgiis
misere distrahor. Si tamen valere te , & me sem-
per abs te , amicorum purpura , amari intellexe-
ro , non parum inde recreabor. Vale xxii. Feb.
cīcīcxl.

CL. SAR. HVG. GROT.

Lutetiam.

Quod mei olim beatam, nunc lacrymabilem sub oram semoti, adeo oblitus non sis, Vir Illustrissime, ut volueris inter primos, imo ut aīs primum esse aurei tui libri lectorem, non potuit non esse jucundissimum. Mihi certe summo honori cedit, à te totius eruditionis sacræ & prophanae Coryphaeo, cognosci & amari: quod quoties cogito, id autem usu venit sæpiissime, facere non possum quin toties prorum-pam in eximiæ humanitatis tuæ laudes. Cum enim me meis intueor oculis, sentio nihil esse in me quod tuam possit allicere benevolentiam: nisi forsan animum erga te meum aspicis, qui sane, & in hoc liceat gloriari, non magnus tan-tum, sed summus. Grates itaque ago gratissimas de tanto tuo munere: in quo effecit tuus hic postremus labor ut doctrinam cum pietate con-junctam haberemus. Consuluisti nimurum sæculi vitio, cuius palato ipsa pietas per se vix sa-pit. Sed quod tam immensam testimoniorum segetem collegoris, constet inde necesse est, Christi gloriam tuo semper animo obuersari: cum tot tantaque, quæ aliorum sagaces oculos effugerant, sancta tua diligentia & industria erueris. Faxit δὲ πάρεδων ut diu supersis, om-nibus suis bonis cumulatus: Sanctumque tuum propositum absoluas, Nouum Testamentum perpetuis tuis Annotatis explicatū, excudendi, sæpius recendendum. Me, rogo te, Vir Illustris-

sime, inter nominis tui cultores præcipuos cen-
sere perge. Vale. Roth. Idib. Mart. ccccxx.

CL. SAR. VINC. FABR.

Bituriges.

NOli credere, Suauissime Fabrici, quid-
quam mihi potuisse gratius accidere tuis
postremis. Tum quia ex illis intellexi, te, cœlum
licet saepius mutantem, animo tamen esse erga
me constantissimo: tum quia me besti nuncio
illo recuperati mei ad Gronouium nostrum fas-
ciculi; quem amissum auro contra redemptum
voluisssem. Nihil habeo quod rependam pro
tam insigni beneficio. Ipse exige quod libebit
jure tuo, nihil negabo, & me reperies acceptæ
gratiæ gratum & memorem. Quod à me con-
silium quæris, de carmine circa Bibliothecam
Thuanam, humanitati tuæ id acceptum fero.
Tu hujus Sæculi Poetarum facile Princeps, cu-
jusquam consiliis, nedum mei, si egere te putas,
næ tu tibi es ignotus. Ut libere tamen, quan-
do ita vis, apud te sententiam meam pronam,
malim prorsam & vorsam orationem seiungere,
quam modo hac modo illa scribere. Quicquid
historicum tantum erit & metri leges aut nu-
meros non patietur; Præfationis vice poterit
præmitti, ut Musis sua illibata & integra Sacra
seruentur. Perfice quoq[ue] illud opus, quocun-
que libuerit modo: certe sollicitius aliquid de-
siderasse aut expectasse me non memini. Cæte-
rum ægertrime fero, omnem fere tuam per Gal-
lias peregrinationem, tibi absumi in isto Bitu-

licensi tractu. Verum ferendum est, quia cogitare te vltiora, vetat socij aduersa valetudo: tuam ut Superi tibi firmam semper præstent enixe ab illis contendeo. Scribebat nuper Salmasius rabularium quemdam aduersus se Apologiam edidisse pro Manibus Cunei, quos queritur ab ipso violatos. Addebat sibi propter parentis obitum necesse esse in Galliam venire, & hac, quod anxie rogaueram, se transiturum. Quanto autem gaudio perfundar cum ibo in eius amplexus? Ego scilicet ante Magnas illas Parisienses Animas, sanctum illud caput adorabo, *Vt mos est meus, applicabo collum, fucundum os, oculosque suauiator.* Sed vereor ut spinae egypti sit illud meum gaudium euanidiique instar somnij. Is est sane in cuius sententiam omnes boni doctique libenter eant, adeo in literis suo merito principatum tenet. Misit nuper Illustrissimus Grotius Editionem Parisiensem libri sui de R. C. cum Annotatis, *ως ἀπλῶς εἰπεῖν*, Grotio dignissimis. Habeo quod addam nihil, nisi redere me hic vires meę, adeo ab omni literario consortio viuo alienus. Tu Vale felicissime. Roth. III. Cal. Apr. cccxc.

C L. S A R. F R E D E R. G R O N.

Andeg.

Gratæ mihi fuerunt tuæ litteræ, hisce Nonis Apr. datæ. Gratissimas dixissem si parcias tu te in meas effudisses laudes, à quibus in posterum etiam atque etiam rogo, manum abstine. Si quid enim est quo ego jactari merear, certe vnum illud, quod summa aliquot Literarum numina inter quę tu, Magne Gronou,

maxime conspicuus sedes , religiose colo ; quod
tanti esse non debet , vt me quoque Achiuis
principibus permisum videam . Iterum vota
fundo pro peregrinationis tuę secundo itinere :
cui fauens adsit perpetnus comes Ερμῆς ὁ
ἴδηντος . Vereor ne in Vrbem ocios redieris quam
ego Neustriam hanc reliquero . Perstat enim
Rex agnomine Iustus in duro aduersus Prouinciales
hosce proposito , vt scilicet Lutetię ad-
huc morentur miseri illi mortales , quorum ad-
uersa fortuna in caput recidit nostrum ; alio-
rumque , si Diis placet , scelerum , nos quoque
Iuimus pœnas . Sed hęc aliquando fuerint . Non
hoc ineunte vere sed æstate demum præcipiti ex-
pectandus est mihi Salmasius ὁ μέγας : antequam
enim Lugduno discedat , εχείηνενος scilicet νόσοιο ,
virget Typographos & ab iis virgetur vt suscepta
orsaque pertexat in quibus habebis τὸν πειρωθητον
illū Simplicium ; nisi consilia sua ad exitum per-
ducere fessinat Heinsius tuus cū suis Heinsianis
qui de eo mactando quoties πειπόλια solus vel
cum famulo perambulat , & in fossas deiicien-
do cogitant . In eam adducti illi rabiem ex quo
ejus imperterritus animus , Satyris & leuiden-
sibus scriptioribus cedere nescius , iis plane
perspectus est . Ita Salmasius ipse ad me scribe-
bat ix . Cal April . addebatque se satis acerbe
strinxisse calamum aduersus I C . quemdam ,
quem vocari Cyprianum Regneri me docuisti ,
libello edito , in quo inter alia haud pauca peni-
tius disquiritur , *An mutuum sit alienatio :* quod
ab eo factum quia dixerint διεγένεται se ei ex-
citasse aduersarium cui par , in hoc genere , non

effet. C L. Berneggeri obitum ex animo defleo.
Quo nunc loco Tacitus? *Quid breui fortis
 jaculamur æuo Multa?* Plura non addam ubi
 apud te conquestus fuero, quod de tua Iustinia-
 nea Laurea non monueris in quo adeptos plau-
 sus tacere non debuisti. Patere hoc conuicium,
 & de rebus tuis scribe diligentissime. Vereor
 ne diutius morari me hic oporteat: hic, id est,
 procul ab omni literarum elegantiorum com-
 mercio. Vale & me ama, qui te colo, veneror,
 amo. Roth. Idib. Apr. ccccccxl.

CL. SAR. FR. GRON.

Andeg.

Q Vas tibi jam agam gratias, Carissime Gro-
 noui, pro illa tua diligentia qua me tam
 prolixo, tamque grato responso beasti? Tan-
 tum abest, ut excusationem moræ tuæ accipiam,
 ut contra me in ære tuo agnoscam libens: repa-
 nis enim *χείρα χαλκείων*. Gauideo voluisse te
 Elenchi tui perpurgandi à mendis nostris tæ-
 dium deuorare. Culpam olim sum deprecatus
 adjecta cauſa, quam quæ tua est humanitas mihi
 indulſisti. Mis̄i ad heroem nostrum quam ad
 ipsum dirigendam per me voluisti, & curabo ut
 eius responſo, quod ab eo tibi flagitaui, quam-
 primum potiaris. Antequam è Batauis discedat,
 sedet ipsi perficere inchoata vel affecta opera
 hæc sua. Notas ad Arnobium, Philosophiam
 Stoicam ad Simplicium, Dissertationem de
 Saccharo & Manna, & Achillem Tatium. Pe-
 nes me est *Diatriba De Mutuo, Quod non sit
 alienatio aduersus Coprianum quemdam Iuris*

*Doctorem Autore Alexio à Massalia Domino à
Sancto Lupo. A Massalia id est à Salmasia.
Salmasia, Pagus est hujus nominis in Burgun-
diæ Balliuatu qui vulgo vocatur l'Auxois, cujus
metropolis Autissiodorum vulgo Auxerre, è
quo gens Salmasia Nobilissima originem dicit,
inde hic dici vult Alexius. Quare a Sancto Lu-
po, quia non explicauit, interrogauit; nec dum
accipere responsum potui: Iure merito clama-
bit foriarius: O Crudelis Alexi! adeo male ha-
betur eis modus cùn negotiis. Voluit scilicet Heros
noster ceteros ab hujusmodi consiliis deterre-
re & expectata gloria fraudare: dum nequidem
eos agnoscit aduersarios silentio inuolutis eo-
rum nominibus suoque. Scriptū hoc bone sanc-
frugis plenū, thesin strenuè tuetur, nec à posita
Quæstione latū vnguem discedit: nec solemnem
copiam desideres: & quod magis mirere, vix totis
quindecim diebus conceptus formatus & editus
ille partus à patre podagra laborante quę ejus bi-
lem aliquando intendit. Sed quid ais de Magno
Legato qui Amstelodami curauit edendam
*Commentationem de locis N. T. in quibus mentio
fit vel fieri videtur de Antichristo, Eruditis,*
ita infit, expendendam. Vult Virum illum pec-
cati cuius mentio in Secunda ad Thessaloniken-
ses, esse Caligulam, alterum de quo in Prima
Iohannis esse Barchosbam, tertium de quo in
Apocalypsi esse Traianum, cuius nomen Οὐαλμός
dum sedet ad calculos afferit esse τῇ θηρίᾳ ὄνομα
μυσηπιῶδες 666. Postremam literam vult senarium
denotare numerum quę ducentesimum arguit,
confundendo τὸ σύγκριτον cum episemo βαῦ de quo*

tam multa Magnus Salmasius ad eum scripserat. Iam credo, intelligis qua de causa adeo sedulo inquirebat de *Nota senarii numeri apud Græcos*, quod licet edoctus sit, maluit ignorare quam tam bellam cogitationem abiicere. Magna sane ab eo libro, famæ ejus labes infligetur; addunt enim multa præterea dogmata Faustinam Scholam olere. Sed ohe! jam satis. De Exemplaribus Elenchi tui in Angliam nec nemissis nihil affirmare ausim: postremum tamen verius credam. Hic adhuc distinemur quatuor, ut aiunt, Collegis addendis, qui suppetias ferant. Nulla ergo copia vel spes prompti redditus. Si mei semper memineris, solabor me incomparabili tuo beneficio. Vale Roth. Non. Maiis. ccccxl.

Andreas Duchesnius nobilissimus Regni Geographus & Historiographus hac septimana miserabiliter obiit: è curru decidenti baculus ilia ingressus est, vnde magno cum cruciatu, post vnam aut alteram horam expirauit.

CL. SAR. FRED. GRON.

Andegauum.

Accipio eximiam illam tuam epistolam, qua Frondatorē tuum iterū crucias; nec responsum differredebeo, licet alias forensium negotiorum mole obrutus. Qui fit ut de Magni Salmasii *χειρὶ χρυσέῃς* literis nihil rescribas? An hoc est fatum meum, ut quæcumque ab illo heroe per meas manus ad te destinantur, serius nec nisi post tardissimas moras habeas? De Pace Leidensi, ab

isto Triumuiratu vtcūque procurata nihil dicam; quia proculdubio ab aliis cognouisti. Cæterum non possum non laudare consilium tutum nihil respondendi Muscario illi de quo nihil prorsus audiueram. Hoc eset bonas horas male perdere : & omnino indignus ille ira tua. Notas tuas audissime percurri : insulsissimum oportet esse illum Scriptorem, qui ea que arguis publicare sit ausus. Næ ille lectores suos fungos & stipites putat, si fidem habituros existimat. Sueonum Legatus *De absoluto Reprobationis decreto* Commentationem Amstelodami edidit, qua Remonstrantium suorum dogmata non tam defendit, quam aduersariorum sententiam infamat. Vale, & amorem erga te meum credas velim ita ratum esse fixumque, in virtute tua fundatissimum, vt nulla ratione conuellatur. Roth. III. non Iur. cccxc.

CL. IAC. PALM. A GRENT.

Vāndoperām:

VIx, ac ne vix q̄tidem, vllis commendatitiis quę ad me scribuntur respondere soleo : & in fori litibus enarrandis continuò occupatus, potuisse etiam aliquid caußari quod excusationem mereretur. Is tamen est τῶν σε συσπῆτῶν lepos, ea gratia, vt solemne & vetus propositum meum cogar abrumpere. Bene est si in hac Prouincia possumus aliqua ratione afflictis opitulari. Credas enim velim me nulla pari affici letitia, quam si quando litium sinuosos nexus reseco & amputo. Fxit Deus vt affinis tuus cete-

ros tam faciles ac benignos experiatur Iudices,
quam me habiturus es promptum ad omnia tibi
tuisque officia præstanta. *A vñ dñ dei*
tantum quod non ego futurus sum solus Hercules istius Antæi : nihil enim , vt nosti, singuli
decernimus, nec aliquid possumus nisi numerus
sumus & collegium facimus. Quid autem agas,
quid mediteris scire desidero. Næ tu ludis suaui-
ter, cum me sententiam rogas de Grotij Antichri-
stiana Diatriba. Tu solus harum literarum *xpi* *et* *psalms*
ad *scripturas*, & Commentatione aduersaria illi os-
obleueris : nisi forsitan summum Bochartum pa-
teris tibi adjungi socium. Ille nuper ea de re à
me interpellatus diuinam Epistolam rescripsit,
eo rationum pondere & momento vt nihil vali-
dius subtiliusve possit in eo genere cogitari. Vrge
quæso vt scriptionem perficiat & publici juris
faciat : ex qua magnum autori decus , & Puriori
Ecclesiæ compendium maximum accedet. Va-
le. Roth. ipsiis Calendis Aug. ccccxxl.

C L. S A R. F R E D. G R O N.

An degauum.

Non est quod improbum facinus , quo
Summatis nostri Epistolæ, descripsi apud te
excusem ; quandoquidem aduerso fato meo,
tuoque res eò recidit , vt de temeritate furtoye
meo gratiam mihi sis habiturus. Ecce enim ,
adest ipsa illa gemina & germana , non meis ,
vt fatagebas , cogitationibus recentata , sed ip-
sissimis Autoris verbis. Sola venerabilis & diui-
na manus abest , quam sera licet dies , ita augu-

C

ror, & opto, repræsentabit. Hæc auri ramenta latere & perire nequeunt. Ut ænigma de Leidenſi Pace à III. Viris Leidenſibus procurata, certe tentata, tibi pateat, descriptum habes *ποστασμάτων* ex prolixiore ad me Epistola, in qua nihil addidi aut de traxi. Postremis scribebat nouum ſibi procedere certamen cum clarissimo doctissimoque medico Beuerouicio de sensu Aphorismi Hippocratis LXXIX. Sect. IV. quem afferit Heros noster nulli ex recētioribus *ἰατρῶν παισὶ* intellec̄tum, nedum Beuerouicio, qui in Libro de Calculo eundem errorem errauerit. Ita autem processit negotium. Interrogatus Salmasius à Beuerouicio, num recte acceptus ille locus in citato Libro, rescripsit male acceptū; rationibus quibus adductus ita ſentiret, leui manu, & vt apud familiares ſolet, tractatis. Operosam & prolixam replicationem Epistolam misit resignatam Beuerouicius vni ex Ordinibus qui tum Lugduni, vbi olim habitauit, aderat, à quo Salmasius eam acciperet. Nomen filuit quia ille mihi ignotus. Quoniam autem Vir ille Nobilissimus Heinsio priuatim vtitur, non iniuria credidit Salmasius eam illi viſam, nec tūtum fore aut etiam honestum aliter quam publice respondere. Præterea, cum nimium ſibi conſideret aduersarius, consultum viſum eſt, tantam fiduciam modeſta ſcriptione retundere. Vale. III. Non. Aug. ccccxI.

CL. SAR. HVG. GROT.

Lutetiam.

P Lenissime nuper ſatisfaciebas, Vir Illustris-
ſime, dubiis quæ tibi proponere ausus eram,

circa Diuinitatem & Satisfactionem D. N. Iesu Christi, de quibus extare nihil in aureo tuo libello, nonnulli male feriati criminabantur: eoque nomine, quodque mihi tela suppeditaueris quibus eos confecero, ingentes habeo agoque gratias. Aliud autem superest, de quo quia tunc non succurrit, iterum, veniam dabit tua humanitas, te interpollo. Pagina LIV. nouissimæ editionis, dicis; DEVM consilium suum de Mundi Exitio, celasse Apostolos; quinimo illos quasi imminens illud expectasse, & in scriptis suis docuisse: citatis in hanc rem pag. 369. in Notis 1. Cor. xv. 54. & 1. Thess. iv. 15. 16. quibus ex locis probare satagis credidisse Paulum, diem Domini esse in proximo. Hæcautem opinio attentius ad calculos reuocata, omnem scripturæ autoritatem eleuare videtur. Si enim istud crediderint & docuerint Apostoli, certe in eo falsi sunt. Si autem in hoc perperam nos docuerunt, in quo proculdubio quemadmodum in reliquis eos à Deo afflatos credere par est; qui constabit in alijs Religionis capitibus, quæ non vehementius ab illis affirmantur, eos non esse hallucinatos? Tu Vir Illustrissime, hunc nodum, si placet, solues, nec me, quem tot tantaque habere voluisti amoris tui testimonia, hac expectatione fraudabis. Ita quæso precorque, & me nominis tui studiosissimum, assiduumque cultorem, amare perge. Vale Roth. XVIII. Sept. CICICXL.

Inter epistolæ Grotij illa reperta non est quam ad hanc rescriptissimè debuit. Forte ea res in sermone acta fuerit.

CL. SAR. FRED. GRON.

Venetias.

ACcepi tuas, Clarissime & Carissime Gro-
noui Massilia datas; quibus gratissimum
fuit cognoscere, de optima tua valetudine. Gal-
liam nostram etiam in illis remotioribus parti-
bus non displicuisse impensis gaudeo. Verum
certe & perpetuum fructum ex tua peregrina-
tione colligis, visis insignibus illis viris quos
commemoras. Nec dubito quin salutandi offi-
cium, quod illis comiter impertiris, ipsi vicis-
sim mutua benevolentia compensent. Sed qui
omissus Peritus? Nunquid licuit Nemausum
excurrere? an eum tibi reduci ex Italia seruas?
Verendum tamen est, ne, omista illa plaga, alio
diuertas, idque optimo viro, qui te summe co-
lit, fore acerbissimum. Laudo consilium tuum
de peragranda etiam Italia: peragranda, inquam;
Noli enim inhærere vel manere diutius; te enim
jam habitorem & colore sano pulchriorem Ca-
puanæ deliciæ cum Annibale pessimadarent. Nec
sola illa vltima ora formidanda, Venetiis quippe
in ipsis, potest male fundata carina naufragium
pati. Omen Deus auertat: sed tres fere rotos
annos hic moratus, nisi quod interea Italizæ ul-
teriora non neglecta, scio quam difficulter ex
istis paludibus emerserim. Tandem *Contigi-
mus dextram qua nulla potentior armis Palla-
dis.* Solidos decem dies illum hic detinui: dilu-
culo, mane, meridie, vespere, nocte intem-
pesta eius lateri induulsus hæsi. Expectas jam

ut librum scribam, non epistolam: omnino opus eo esset si cuncta exequi esset animus. Sed pauca hæc sufficient. Non dixit postremum Vale Batauis, quorum Ordines quanti ipsum facerent, palam fecerunt, cum jusserunt *υπόθεσιν* ut eum Diepam usque cum toto comitatu veheret, eoque rediret quotiescumque significaret Magnus Heros velle se Hollandiam repere. Plerique etiam è durioribus, eius partes sequuntur, posthabito antagonistæ: etiam Prætor, Escontetum vocant, etiam Adolphus Vorstius, alij. Synodus lecto eius Trapezitico, veteri more damnato, Lombardos ad Sacram Mensam admitti jus fasque esse dixit; nullo tamen condito decreto, nisi quod *οἰκονομίας* & pro variis causarum figuris, *εργατερία* de summo illo jure poterunt aliquid remittere. Excerpta ex Trapezitico, licet Heinsianam manum prudentia; Magistratus, ex officio, nemine conquerente damnavit. Calumnias confutauit Heros, aduersariumque viuis, non adumbratum sed expressum, coloribus, omnibus bonis execrabilem proposuit. Cum Beuerouicio pugnatum est amicitia incolumi. Itaque iterum Leidam reuiset; ni obstiterit vxor, cui cœlū Hollandicum minus arridet: Ni etiam Eminentissimus Richelius eum in Gallia pedem figere velit, jubeat: non enim impune ei non paretur. Neptunum parum fauentem expertus est, Octauo quippe supra decimum die, Diepam appulit, cum majoris natu filiæ cadavere, quæ tertio nauigationis die expirauerat. Hanc jacturam forti animo & plane Christiano tolerauit. Vbi

aliquid naestus erit otij à domesticis negotiis At nobianas Notas in mundū rediget, in quibus Heraldo s̄epius quando ipse glaciem fregit, frigida suffundetur. Plura & alterius generis adderem, si certo scirem hanc ad te chartam peruentram ; quod quia vereor, *σπέχω*. Prima quaque occasione *Tumulum Berneggeri* amicitiae quæ tibi cum eo intercessit , dignissimum monumentum Freinshemio mittam. Ego quoque te carmine donabo sed non meo , nisi quod argumentum poetæ dedi. An eo laudetur vel lædatur amicus tuus , ipse judica. Mihi elegans & obliquum videtur. In hac certe Neustria natum est. Vale. Faciam ut meæ vel in ipsum Capitolium te sequantur. Roth. II. Nou. ccccxl.

AD DANIELEM HEINSIVM
De suis Exercitationibus Sacris in N. T.
 IN OBRECTATORES.

*De plagio suspectus eras, quia fama ferebat
 Hæc de SCALIGERI prompta fuisse penu.
 At, mibi si qua fides, mentitur Zoilus : omne
 Quidquid id est, nemo non videt esse tuum.*

CL. SAR. IAC. PALM. A GRENT.

V andoperam.

A Duenit tandem optata illa diu & expectata epistola. Paucis sententiam dicam. Quicquid cauferis , quod magnō Bocharto , ad magnum Salmasium proprius cognoscendum se non addideris comitem , me judge non potes

absolui. De equo noli excusationem capere : quamuis enim verum sit uno equo duos sedere non posse, tamen poteras alicunde mutuo sumere, & amicum sequi quem comitari non potueras. Deinde, an tibi tanti erat Nobilis ille qui tua opera egebat, ut aliena negotia cures omisis propriis ? Cæterum ne mitius tecum aëtum putes, erroris aut culpæ pœnas luisti grauissimas, dum tanti Semonis affatu & afflatu Musas tuas non recreasti. Quanto gaudio perfusus es, audiendo Bochartum de mille arcanis Salmasium sollicite & curiose interrogantem, nunquam inanem recedere. Iurasses non defecisse oracula. Vno in homine miratus essem piissimum & doctissimum Theologum, eloquentissimum Oratorem, solertissimum Iurisconsultum, Medicum exquisitissimum, Philosophum nobilissimum, & omnigenæ linguæ, scientiæ, & eruditionis *βιβλιοθήκην εμπλυχεν*. Sed me inliberalem qui virtutes tanti Herois exiguate sermonis mei minuam ! scias oportet maximo in pretia apud eum esse Bochartum nostrum ; gratiasque mihi singulariter actas quod eum huc euocafsem. Vellit Eminentissimus Cardinalis Dux eum in Gallia pedem figere. Sed multa obstant : præsertim vero purissimus veri Dei cultus, cui omnino est nobiscum additus : nec hic licet animi sensa eloqui, & publicare. Qua humilitate, qua pompa & apparatu à Cardinali fuerit exceptus, olim ad alios scripsi, à quibus id didiceris. Vale Roth. vi. Id Nou. ccccxi.

CL. SAR. VINČ. FABR.

Bituriges.

Commodum succuristi altera tua Epistola. Laborabam enim in refellenda priore quamuis acceptissima , cum elegantissima juxta ac eruditissima sua prolixitate , tum amore præcipue erga me tuo. Adeo certe gratam opem tulisti , ut ne consilij quidem mei velim meminisse. Eam tamen partem , qua iter tuum festiūssime explicas , sicut & alteram qua Illustrissimum Memmum Christianissimi Regis apud vos Legatum , meritissimis prosequeris laudibus , non possum quin magna cum voluptate saepius legam , relegamque. O te felicem tanto virtutum tuarum æstimator ! Ille enim est , cuius longe lateque diffusa gloria , non potuit patriæ finibus contineri. Ille est , quem sapientissimi mortalium Adriatici profundi regnatores , sunt admirati. Ille est , à cujus industria Christianus orbis pacem Coloniae expectat. Summi tamen viri erga publicam rem merita non prohibuere , quin frater ejus Henricus , magnus Senatus nostri Præses , Issodunum in Biturigibus relegaretur. Flent mæsti mussantque Patres , dum se tam claro sidere orbatos , densisque damnatos tenebris vident. Quodque magis stupeas , utriusque parens in Consistorio Regis primus sedet : adeo quisque sibi statque caditque. Verum silentio Deorum fulmina satius est adorare. De Salmatio quid dicam ? ad eum quippe me vocas. Præcipiti Octobri ejus in am-

plexus iui : totos duodecim dies , te vix potui
tres horas , hic detinui . Superat præsentia famam .

Si me fata meis paterentur ducere vitam

Auspiciis , & sponte mea componere curas ,

Cum eo viuere amem & obeam libens . Vis
plura ? Si per impossibile cuiquam mortalium
erigantur vnquam altaria . mihi Deus , Deus ille ,
Sauissime Fabrici . De omnigena doctrina ,
moribusque humanissimis tibi comperta nar-
rare nihil attinet . Lutetiae adhuc moratur , in
Bibliotheca Regia totos ferē dies sepultus ; Vult
οὐεξοχώτας Richelius eum ibi pedem figere ;
omniaque quæ petiturus est pollicetur . Nullis
enim præscriptis conditionibus ; Pete , inquit , &
dabo : Noster tantum sis , & Batauos obliuiscer-
re . Ille tamen contra nititur & Leidam semper
cogitat . Parum fauentem habuit Æolum , dum
μέγιστη μέτρα λαῖτην διλαῶν : totosque dies octo-
decim cum aduersis ventis conflictatus est . Post
Philosophiæ Stoicæ ad Simplicium partem prio-
rem , cum tabulae Cebetis Arabica Elichmanni
paraphrasi , quam eximia præfatione illustravit ,
post libros tres de Trapezitico Fœnore , post
Diatribam De Mutuo , post Commentationem
De Calculo aduersus Beuerouicum , post Achil-
lem Tatium , post aduersarios duos libellos con-
tra Cloppenburgium & Heinsium , quæ omnia
anno superiore bono publico edidit , quid amplius
expectes ? De Primatu Papæ prolixum opus
mouet , centum puta & amplius quaternionum ,
cum duobus Appendicibus de Antichristo , & de
Iohanna Papissa . In priore Pontificios , *καὶ τὸν πάνταν Γράπτον* , in posteriore Leoneim Alla-

tium & Dauidem Blondellum confutare studebit. Sequentur tandem, ita ait, Arnobianæ Notæ vberes, quibus præfigitur accurata Disquisitio De Nominibus antiquorum Romanorum. Heraldi Librum De Aut. Rer. Iud. cum annexis Obseruationibus, apud me primitus conspexit. Statim omnes objectiones adeo facilita negotio diluit, ut maxime & diutissime medita ta eum adferre crederes: nec impune ferebatur De fiderius. Sed diei vnius aut alterius opera, labore isto defungetur. Idem sentias de Secunda Copriani cantilena, quam potius rabiosi canis feros latratus dixeris. Heinsius dysuria pæne interiit, conualescit tamen. De Hellenistis & lingua Hellenistica, dicunt aliquid eum commentari. Præses Marca tribus Voluminibus Concordiam Sacerdotij & Imperij aggre ditur. Præses Gramondus Telosanus Historiam Regis nostri ab excessu Henrici I V. lingua Latina, exterorum in gratiam, edere cogitat. Licet alumnum suum magni faciant Loyolitæ, si quid mei est judicij, ex viso specimine, luctulentus fluit & *αυρφετωδης*. Blondelli Librum De Eucharistia Veteris Ecclesiæ mea cura hic excusum mitto: propediem missurus ejusdem grandem Tomum De Primatu Pontificis Romani in Ecclesia, aduersus Cardinalem Perromium, pro Iacobo Rege Magnæ Britanniæ: nobile opus & à multis auide expetitum. Strigil Hippolyti Frontonis Caracottæ, autorem habet Petrum Molinæum, veteranum illum Christi militem fortemque athletam. Nihil est quod amplius addam. Sed pæne excidit. Heus

tu suauissime , Quare nihil de Poemate Bibliothecæ Thuanæ ? An me oblitum credis? Habeat Lutetia , habeat Thuana domus , habeam ego istud amicitiæ tuæ pignus. Te certe obtinendere non desinam donec istud extudero. Rogo pre-corque Vir Amicissime, patere te exorari , tum-que me à te effictim amari credidero. De Am- sinkio noli esse solicitus : omnia ejus causa vo-lo : nec de ejus Naturalitate obtainenda spem depositui ; quanquam ut sunt tempora , res est sa-ne difficilis. Vale. Scripsi in Rothomagensi ad-huc Exilio. Prid. Calend. Mart. ccccxl.

CL. SAR. IAC. PALM. A GRENTM.

Vnde operam.

SIue commendas , siue expostules , semper gra-tum est à te interpellari. Imo postremum hoc placet magis , quia omnino est à tuo erga me amore. Factum autem aut potius non fa-citum de quo quereris , possum vno verbo ex-cusare. Volui non potui. Non quod defuerit ~~āmītēs~~. Quamuis enim affinis ille tuus cuius vxor aures suauissime demulcet , se se non obtu-lisset comitem aut ducem , quod tamen an fe-cerit fidem ejus appello , poteram alium repe-rire Mercurium. Non quod veritus sim ne à te laute & opipare exciperer : quamuis enim istic Attalicis conditionibus usus essem , tamen pro-cul est à moribus meis ut amicorum cœnations aut cœnas , non potius animum attendam. Non quod de te adeundo sèpius non cogitauerim , ex sanctissimæ amicitiæ proposito , quam mihi te-

cum intercedere gaudeo & glorior. Accipe ergo quid causæ fuerit cur ad te non diuerterim. Cadomi vbi non plures dies sed vnum tantum moratus sum , inaudiui Senatores nostros Rothomagi feriari , quia vnum forte desiderabant. Nempe quicquid apud Carentanenses negotij foret , quindecim diebus posse absolui existimaueram ; quod tamen vix solido mense conseratum est. Constitui itaque quam citissime eos inuisere. Sed falsus is rumor erat , à litigatoriis nonnullis mihi nunciatus , quorum nempe intererat me huc eorum caussa aduolare. Frustra es si aliam tui præteriti rationem quaeris. Absit enim , imo male sit mihi si te multis magnisque de causis mihi conjunctissimum & carissimum fugiam , vel , quod abominor , despiciam. Si peccavi , dum à popularibus tuis delusus , munus meum , inutili erga te officio prætuli , rogo precorque veniam , quam à te æqui bonique amantissimo , consequi non desperem. In procinctu sumus nostri Lutetiam reditus. Plures enim hic adsunt nouorum illorum munerum candidati , quos vbi antiquo ordini addiderimus , nihil vota nostra morabitur , quomodo veteres Lares nostros repetamus. Ut de libris semper aliquid admisceam : misit ad me nudistertius Io. Dallæus eximium Commentarium , in quo controversiam De Imaginibus accurate exequitur , ex fide meliorum veteris æui Patrum , & Historicorum. Vale. Scribebam occupatissimus Rothomagi Nonis Aug. CICIOCXI.

Prodibit breui Nicolai Fabri Peyreskij Viri

æterna fama dignissimi Vita à Gassendo conscripta , in qua plurima naturæ experimenta, mira & noua proferuntur.

C L. SAR. VINC. FABRIC.

Hamburgum.

DE Conjugio ante omnia gratulor tibi,
Clarissime Vir & Præstantissime , præ-
sertim , tam elegantem & sapientem puel-
lam nacto : καὶ τὸν Διά ταρπίλιον ex animo precor,
vt illud omnibus numeris fortunet ; itaque fœ-
cundet ,

*P*t post ter trinos resolutis mensibus orbes,
Laudemus cuncti pulchra te prole parentem.
In tua autem effasissimi semper erga me amoris
plenissima Epistola , multa inter gratissima mo-
lestum fuit ostendisse te indisertas meas illis Se-
monibus , Meimmium dico & Lindenbrogium.
Tenuitatis enim meæ probe conscius , scio nihil
à me posse proficisci quod eorum oculos more-
tur. Itaque de meis , si tibi tanti viden-
tur , deinceps in sinu gaude. Aut saltem nomen
meum inducatur. Pauca illa quæ de Illustrissi-
mo Memmio addideram nimis magni facit Maxi-
mus Legatus. Certe non existimabam eum
apud vos adhuc morari : alioquin vel majori spi-
ritu tibias inflassem , vel omnino de eo tacuis-
sem ; veritus tanti viri merita & laudes , ingenii
culpa deterere. Quam misit Clarissimus &
numquam satis laudatus , Vir Excellens Frede-
ricus Lindenbrogius salutem , ei quoquo meis
yerbis redde , simulque offer quam rogauit An-

decessoris Florentis Disputationem De Consobrinorum Nuptiis. Dic etiam me esse prompto ergo illum animo , facturumque prolixè, quæ imperauerit. Quando autem , Vir Amicissime , tibi sunt accepta mea munuscula , ecce tibi Summi Mosis Amyraldi opus non nauci aduersus anonymum amicum nostrum, qui tamen sæpius toto libello nominatur. Lege modo & sat scio laudabis ingenii solers & eruditio[n]is n[on] p[ro]d[er]is suspicies. Nec aliter decuit Ior[ob]r[us] T[er]t[ius] m[ar]ge[rit]e Cameronis γνήσιον κ[αὶ] έπιστήμην μαρκτήν. tua ad gro[nou]m tuto & cito curata est Lutetiā; vbi nunc ad duas tresue hebdomades degit, quibus elapsis in Hollandiam est trajecturus. Pollicetur se non solutiorum me insalutato. Cæterum memineris promissorum , & de Thuanæ Bibliothecæ Carmine, quam dedisti dasque fidem vide ut liberes. Sæpius à Puteanis Fratribus de eo interpellatus, quid respondeam habeo nihil, nisi esse te αξιόμονον κ[αὶ] αξιόχεων , modicique temporis moræ leue dispendium re ipsa abunde compensatum iri. Magnus Salmasius Diuioni apud suos hie[m]em transfiget. Vidistin Vvallonis Messalini responsionem Antipetavianam priorem ? Precibus cœlum fatigemus ut possit Leydam repetere , & duriuscule Loyoliticum caput dedolatum videbimus : quamquam parum , imo nihil , aduersario hac scriptione pepercit. Quidni autem ita agat cum veteri hoste improbo sycophanta ; qui suaues faceret ludos si suo Temporum Rationario adderet ; HOC ANNO PERIIT SALMASIVS , prout hæc verba de Caluino , Scaligero, aliisque consecranciis nostris , nequissimus bi-

EPISTOLÆ.

47

pedum usurpare solet. Pars altera cum Præfatione post aliquod tempus prodibit: quamquam nunc totus est in adornandis linguae Hellenisticæ Exequiis aduersus Exercitatem, Heinsum an Voetium? Hoc autem mense exacto, Parisios veterem optatamque sedem repetendi omnino fit nobis spes certissima. Illinc yberiores & gratiorex expecta literas. De Basilicis pâne sum oblitus. Fabroto cui ista demandata est prouincia, annum honorariumii.m.librarum pronuntiata sunt; ne opere perfecto regia liberalitas cesseret, aut saltem frigeat. non calet negotium. Lente itaque festinat, nec ante quatuor aut quinque annos aliquid inde expectandum. Vale & amorem erga te meum ama. Rothomagi .iij. Non. CICICCI.

CL. SAR. ALEX. MOR.

Geneuam.

Tandem aliquando restituit me Parisiensis mitiori cœlo rigidior Neustria. Totos nempe viginti menses & amplius Urbe abfui, morosisque litibus judicandis & secundis ita miserabiliter vita & tempus mihi periiit, ut vix de literis aliquantisper cogitare liceret. Itaque βεβαρβαρωμα χρονιώτερος ὥν τὸ βαπτιστικόν, vereor que post diuturnius silentium te interpellare. Sed ecce cōmodūm succurrit Gronouius noster, qui tuam humanitatem & erga me benevolentiam, θυμόντε αγίνοει, prædicare dum non cessat, animum facit experiundi, quo statu apud te sint res meæ. Ego certe moriar, mi More, ni te

magnificiam , amem , & colam plus vice simplici. De rebus tuis & Academiæ vestræ certiore me facias velim. Inaudiui te majoribus Theologiæ mysteriis initiatum , frustra licet turbantibus quibusdam maleuolis; quorum palato non sapit liberalis & abundans tua doctrina. Macte istis ingenij & pietatis dotibus , Vir Eruditissime , cogita Virtutis fidam esse comitem inuidiam. Spanhemio & Gothofredo redes illis inscriptas cum plurima à me salute. Vale & me tui laudatorem admiratoremque perpetuum in intimis tuis cense. Lut. Par. v. Id, Non. circicxli.

CL. SAR. FR. GRON.

Rothomagum.

SAltè Plurimum Optime Gronoui , yel postius Vale Longum. Durum sane fuit à te diuelli tam subito , tamque præcipiti festinatio ne , contra tuam meamque mentem. Absque comite meo , absque sociis tuis non commissemus uterque ut ita distracti fuissimus. Sepius sepiusque in tuos inuolasse amplexus & te nunquam forsan videndum , quod utinam , iterum utinam μὴ γένοιτο , eternum essem deosculatus. Sed nihil temere accidit. Consuluit scilicet Deus Optimus infirmitati meę , nec voluit me proximam calamitatem meam ex absentia tua , nimis heu certam , attentius examinare. Compos enim vix essem mei , nisi amoris tui constantiam cogitarem ; quæ spes me recreat , foreque spondet ut mei semper memineris , meque

meque semper ames. Tibi Viro Summo, omni virtute præstantissimo, omnigenæ doctrinæ thesauro, Musarum corculo, delicio meo fraterno animo conjunctissimo, amicitiam meam æternum duraturam obsequiumque nunquam defuturum: polliceor ego tuus magnis tuis merititis. Hæc postrema verba Albo tuo inscripsi, gauisusque sum dum me magnis Principibus admixtum vidi. Quotquot scilicet Illustria Nomina vniuersa habet Europa pellibus exiguis arctasti. Ita decet peregrinari sapientem, non ut Porticus tantum & Amphiteatra metiatur, oculisque ea usurpet quæ visa, delectent quidem, sed penitus admissa, ad bene beatæ que viuendum conferant omnino nihil. Volui in opistographo Herois nostri latere. Mensem meam æqui consule: si enim virtutes tuas ornatus explicare voluisse, non vnius chartulæ opus fuisset. Vale. Lut. Par. vi. Cal. Decemb. CIOICXLI.

Vtinam velles Lutetiam vere proximo repetere: possem tibi de hospitio apud Amplissimum Senatorem prouidere cum honorario mille librarum.

C. L. S. A. R. F. R. E. D. G. R. O. N.

Rothomagum.

Diligentiam tuam exosculor Suauissime Gronoui, qua me binis litteris præuenisti, quibus hoc uno responso faciam satis. Palmariæ sunt tuæ conjecture ad Liuitum, agoque grates gratissimas quod eas mecum communicaueris,

D

istudque beneficium maximis, quæ tibi debet
deputabo. Si similes multas expiscatus es, papa!
quantæ frugis tua erit Editio. Iterum insto, noli
alij istam lampada tradere: tu potius hanc fa-
cem accende nobis in tanta nocte. Scilicet is est
labor tuus, ut Freinshemianæ Editioni acce-
dat Appendix? An liberaliem facit frontisfir-
mitas? Audacter poscit, fortiter nega. Poteris
credo apud Langlæum Solinum Salmasianum
nancisci. Gratum tamen est quo dicitur *Amplo*
Sestertio compellasti, de quo nunquam forte si-
ne te cogitasse. Heros ergo noster pag. 372. de
Amplo & Minore Sestertio magnas nugas ait
blaterasse Rei Nummariaæ scriptores, ipsum-
que Scaligerum. Sententiam autem suam sic ex-
plicat. *Ætate Solini Sestertium pro qualibet pe-*
cunia usurpatum, nullo tunc amplius usu Se-
stertiorum nummorum. Folles enim æream
pecuniam tum temporis appellabant, qui in
Sestertiorum locū successerant. Ergo Sestertios
de omni pecuniæ genere dicebāt aureos, æreos,
argenteos. *Amplo* igitur *Sestertio* posuit pr.
ampliore pecunia: sicut infra *amplioribus pre-*
tiis vendunt; & alibi, *ampliore pretio.* Ammianus
lib. xxii. *amplitudines priorum illa efficit ra-*
tio. Hactenus διάνυσσεν; qui ad locum Capitolini
racet. Iowes διη Casaubonus tanquam de re obvia
prior dixerat. Hæc sunt eius verba in Vero. Bu-
dæi æstimatione sunt aurei quingenti supra
centum & quinquaginta duo millia. Nec mi-
rabitur summæ hujus magnitudinem qui Ne-
ronis aut Vitellij cœnas meminerit: aut illius
Margaritæ quam Iul. Cæsar in amiculæ gra-

EPISTOLÆ.

tiam emit pari fere impenso pretio hoc est se-
xagies HS. Scimus hæc nota eruditis. Kaiſerl. Ja.
Kasow. *Centenariae cœna* leguntur qui-
dem apud Tertullianum non in Pallio sed in
Apologetico, ad quem nihil commentatus est
Vir Incomparabilis. Horatij versum *Accipit o-*
bis dena super sestertia nummum. inuenies Lib.
Epist. ii. epist. item 2. ad Iulium Florum.
Locus est de illo Luculli milite qui pauper li-
bens & impiger difficultima belli munia suscipie-
bat, quæ diues postea factus detrectabat: cum
ob aliquod *avspexiūtua* donis honestis ornatus
accepisset insuper bis dena sestertia nummum,
recusauit deinceps prioria eæ se cōmittere. No-
ta historia. Bis dena sestertia explicantur vulgo
viginti millia sestertiūnummum. Hæc de
locis quæstis. De re ipfa olim edoctus sum
Sestertium valere duobus assibus & semiisse
quando scilicet dicitur *sestertius* genere mascu-
lino. *Sestertium* autem neutrō genere valere
mille *sestertios*. Ratio est quia neutrō genere sub-
intelligitur pondo, ut in masculino *nummus* cum
simpliciter dicitur *sestertius*. Plura non habeo
quæ scribam, nisi valere nos hic omnes qui tibi
ferentes secundosque ventos optamus. Vale,
Lut. Par. a. 1596. ius xvii. Decemb. ccccxl.

CL. SAR. HVG. GRO.

Lutetiam.

Accepi litteras ab amico viro docto tuique
studiosissimo Maximiliano Langlao Ro-
thomagensi Ecclesiaste, quibus me rogat ut a re-
queram, *Quis sit ille Magister Hebreus Nehy-*

Dij

mias, qui quinquaginta annis ante Christi adventum, aperire jactabat non posse ultra quinquagesimum annum Messiae aduentum differri: cuius mentionem facis pagina 170. de Relig. Christ. Se enim consuluisse Salmuriensem Capellum talium callentissimum, & alios, à quibus nihil potuit edoceri ea de re; de qua tu quoque, Vir illustrissime, nihil dicis in Annotatis. Cum autem sit in primis notandum istud testimonium, professusque sis te nil nisi ex probatissimis autoribus desumpturum, rogo te id mihi explices, & gratiam debebo tibi. Vale. Lut. Par. xxii. Dec. ccccxl.

HVG. GROT. CL. SARR.

Lutetiam.

Ne ehemque illius Magistri Hebrei, Vir Amplissime, mentio sit in Thalmudicis. Ni fallor est in titulo de Synedrio. Ostendit istum mihi locum olim Hage Stoctoxus. Puto ejus fieri mentionem & in Abenada ad Danielem. Si quid est in quo perstet Ampl. T. inuenire faciam hoc perlibens & merito, ut ei addicemus. Vale. Lut. Par. xxiii. Dec. ccccxli.

CL. SAR. FR. GRON.

Gratianopolim.

Istud ipsum quod nunc tibi, antea populari tuo Fabricio accidit, qui vix tres horas mecum Rothomagi moratus, dum Quillebouium properat, illic totos quindecim dies residens, meritas sue festinationis penas luit, Eo saltete

felicior, quod in Ampliore vrbe, plures habeas quecum animum relaxes. Sed me infortunatū cui tot bonas otij tui horas lucrifacere non licet! Heri inuisi Magnū Legatū quem fama est breui alio delegandum. Ipse non credit; quoque fidem faceret addidit sibi postremis c̄ Suedia Litteris, plura negotia mandata, quę non tam cito expediantur. De ejus libro & libello postremis interrogatus respondit plane Milleterio cōsona, Romanam fidē esse veram & sinceram, solosque clericorum mores degeneres Schismati dedisse locum; adferebatque plura in hanc sententiam. Quid dicam? Merito quod falso olim Paulo Agrrippa, τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανιαὶ πριγέπει. Sed hęc tibi soli, soli. Infensissimus est Riuetō tuo quem unum plus ceteris omnibus excitatiss illic turbarum aduersum se affirmat, habereque se ait pro comperto. Est sane in præcipiti, in quo diu stare non licet. Deploro veris lacrymis tantam jacturam, Deumque ex animo supplex veneror, ut illi Spiritum suum mentemque meliorem duit. Vale Iut. Par. Pridie Cal. Ian. Anni CIC:XLII. quem tibi optatissimum precor.

CL. SAR. ALEX. MOR.

Genevam.

Qvas ego tibi grates benefiis tuis pares, persoluam, Suauiſſime More, pro tam multis iisque gratiſſimis quę me docuisti? Ea scilicet ſitiebam maxime, quę ex amabili tua Epiftola audiſſime hauiſi: Sed ante omnia acceptiſſimum fuit cognouiffe, puppim tuam valida

D ij

fundatam carina Lemannum æquor felicitet
sulcasse, tempestates euasisse, & jam esse in por-
tu. Et hæc olim meminisse juuabit. Possis ô diu,
Vir Præstantissime, parta ista victoria frui & in
summa tranquillitate securus venturum æxum
agere. Vidi tua indicina Croij Responcionem ad
Balsacium, pro Heinsio. Plurima certe sapiunt
eruditionem altissimam: sed linguam Gallicam
& stylum quod attinet, fluit incultus, dissipatus,
inelaboratus: habebitque non pauca politissimi
ingenij & vibrantis orationis Aduersarius, etiam
in ipso argumento, quæ regerat. Opus itaque
laudo non opificem: idem aliquando de Gar-
risolij tui Poemate dicturus. Sed an Croius ipse
autor edendi? Vix credam. Scio enim & certo
scio, habere eum præ manibus satis amplum vo-
lumen Notatorum in Exercitationes Sacras τε
φοινικιδια Leydensis. Ergo quem Gallice, hoc est
quasi intra priuatos parietes, opus ob musteum,
laudauerit, Latine id est per totum Orbem Ter-
rarum in re non nauci, suggillabit. Explica quæ-
so mihi istud quidquid est ænigmatis: nisi for-
san Gronouius quem istam Diatribam ad vos
detulisse audio, voluit Heinsium ad quem abitu-
riebat, hac siue arte siue officio demereri. Sir-
mondus Theodoretum suum tandem emisit
quatuor Tomis: magnum opus Senis octogin-
ta trium & amplius annorum. Satis multa pri-
mitus ibi conspiciuntur. Effugere tamen ejus
sagacitatem Σιάροπος λόγοι Photio memorati qui
vulgo inter Athanasij Opera habentur: certe
illos tam expectato in opere desiderari vix fe-
rendum est. Feruet prælum in excudendis Basí-

licis Fabroti. Gothofredi Philostorgium omnes flagitamus: quamvis enim Arrianæ hæresis labe & infamia merito notetur, fieri tamen non potest quin Historia Ecclesiastica inde aliquam lucem mutuetur. Carmen tuum cum voluptate legi. Næ tu plane αὐθιδέξιος adeo apte, terse, & eleganter, συχειώσει καὶ πεζῇ λέξει scribis. Vale. Lut. Par. Idib. Ian. CICICXLIII.

CL. SARR. ALEX. MOR.

Genevam.

Diu est cum nihil ego ad te literarum: sequens apud me magna in gratia posuit Candalius profrater, cum in Italiam proficiscens constituisse se dicit urbem vestram prius lustrare; rogatusque ut te compellare velim. Facio libens, precorque ne mihi diuturnius silentium vitio veritas. Hunc ego tibi non commendo viatorem, qui per se satis tibi cognitus de tua humanitate plurima sibi pollicetur: vnumque orat, ut ad Illustria vestre cum Ecclesiæ tum Academiæ Lumina, tua opera sibi pateat aditus. Ei dedi in mandatis ut de te præsertim rebusque tuis sollicite inquirat, diligenterque de omnibus me faciat certiorem. Tandem Spanhemium patientem aurem Leidensibus accommodasse, cum Scholæ vestræ graui dispendio, nuper intellexi. An autem Heinsianæ partes ista accessione Salmasio formidolosiores sint futuræ, breui cognoscemus. Cogitat enim heros noster relicta patria, Lugdunum Batauorum repetere, eumque hic post paucos dies opperior. Res litteraria hic jam friget, imo riget. Vidisti Riueti Animaduer-

fiones in Annotata ad Cassandra? doctas plane & acutas! Eas nuper cum ingenti voluptate legebam. Habeo præ manibus Vvallonis Messalini imperfectum opus aduersus Petavium Loyolitam: Verum autoris nomen tibi non ignoratum arbitror. O librum πολυτάλαντον, ut omnia, quæ ab illo viro. Celare te non possum, magno me desiderio teneri, videndi tuam illam pro Beza defensionem; siue typis editam, quod malim; & per aduersarij proximam migrationem num licet? Siue saltem alicujus discipulorum tuorum manu descriptam: nulla re magis me deuinxeris, meque à te gratiam istam consequuturum non habet leuis fiducia. Vide ergo ne falsus sim opinionis, quam de tuo erga me amore concepi. Vale Lutetiæ Par. xxii. Apr. CIOICXLII.

Maussacus Præses ad Vrbem est, & amicitiam nostram expetiuit: Editurum seminatur Dionysium Thracem Veterem Grammaticū Græcum ut & Manlium Theodorum Latinum, & Iulium Cæsarem Scaligerum in Libros Ciceronis de Officiis: καὶ τὸν Pugionem fidei Ræmundi Martinij (non autem Sebundi ut volebat Iosephus Scaliger) quem Galatinus compilauit,

CL. SAR. VINC. FABRIC.

Hamburgum.

DE eo quod postremum rogas, respondebo primum; ut quando ea te cura coquit, aliqua adjuuem. Aduersus debitorem fugitivum, qui post contracitum in patria graue æs alienum, fauentem fortunam expertus hic est in re lauta,

competere tibi actionem , ex contractu , etiam
in foro nostro indubitati juris est. His tantum
adhibitis cautionibus , tibi consule: vt si deben-
di instrumenta aut syngraphæ coram notariis, ta-
bellionibus , scribis , actuariis , aliisue publicis
personis scripta sint coram præcipuo Hambur-
gensi ciuitatis Magistratu : plures viri boni &
idonei compareant , qui testentur eos Notarios
sive Graphiarios esse homines publicos , solitos-
que ex jure communi ciuitatis excipere contra-
hentium pacta conuenta , juxta quæ datur actio
legitima aduersus reos datam scriptamue fidem
non seruantes. Cum autem apud Excellentissi-
mum Memmium Regis nostri Legatum gratia
valesas , in ejus palatio coram illo , ejusdem for-
mæ instrumentum conficiatur , quo narrat hos
& illos coram se juratos eadem affirmasse , sibi-
que de dictorum veritate constare certissimis ar-
gumentis ; & de usu & consuetudine ciuitatis
testentur , Ille , omnesque alij , signis , sigillis &
omni meliori modo quibus solent ista muniti.
Quin conueniri possit reus à te actore qui istas
probationes habueris , dubitare non debes :
egoque ea in re operam polliceor meam , vt ju-
ri gentium sua constet autoritas. De Carmine
Bibliothecæ Thuanæ scribis quæ olim mente
præsaga notaueram. Post tot tergiuersationes
tuas , falsus non sum opinionis , cum vidi te il-
lud excusantem. Si recipias animum , velisque
tuas Musas sollicitare ad nobilissimum argu-
mentum , viros summos meque deuinxeris.
Secus si accidat , istud quicquid erit tædij & do-
loris , fiet patientia leuius : gnari quippe sumus

Heliconias illas Virgines non suetas vim pati,
nec facile esse ab inuito poeta carmen extor-
quere. De isto itaque negotio imposterum uti li-
bebit, decernes; de eo enim verbum non ad-
dam amplius; à te id forsitan aliquando rece-
pturus cum de eo minime cogitabo. Ut enim
de tua humanitate & fide desperem, quicquid
facias dicasve, efficere non possis; *stimulos da-*
bit emula virtus. De Grotij ad Papam defe-
ctione tanquam re certa, quod fama istuc distu-
lit, verum non est. Sed non sine magno metu
eum aliquid istiusmodi meditantem & conan-
tem quotidie inuiti videmus. Inter Protestantes
cujuslibet Ordinis nomen ejus adscribi verat,
quod eos atrocius suggillauit in Appendice de
Antichristo, & Annotatis ad Cassandri Consulta-
tionem. Hujus postremi scripti rationes ex-
aminauerat Riuetus, cuius Animaduersiones
vix dubitem tibi non visas. Quid eis reposuerit
Vir Magnus ut scias, hunc adhuc à prælo ma-
dentem libellum ad te mittere volui: tum ne si-
ne munusculo à me vñquam conueniaris, tum
ut quid de ejus autore deinceps expectandum sit
aut metuendum, ipsi dispiciatis. usim erga Ex-
cellentissimum Memmum, fama magnum,
meritis maximum, salutationis & debitio obse-
qui cultusque officio defungi. Illi inquam,
Memmia dæ nostro, Superi quem tempore in omni,
Omnibus ornatus voluere excellere rebus.
commendatum me velim: rogoque id facias
bonis verbis. Vale. Lut. Prid. Cal. Jun. ccccxxii.

CL. SARR. ISAACO VOSSIO.

Romam.

QVæ tu magnifice nimis prædicas, à me in te collata Rothomagi & Parisiis beneficia, ea ego omnia debui vniuersa & singula, cum clarissimo nomini tuo, tuum magnis & ingenti-bus tuis meritis. Præterea nihil in vita accidit accidetue mihi vñquam, jucundius, quam tuam, tuique similiūm, benevolentiam, quibuscum-que honestis modis & officiis promererri: Ob- uiis peregrinis consulere humanum est: eosdem virtutis ergo orbem perterrantes, & magno passu ad immortalem famam tendentes debent om-nes boni & graues fouere. Hos inter merito no-men tuum refero: possum enim testari *μάρτιος* *αὐλόων*. feci faciamque semper libentissime, quanto cum impetu viderim te bonas literas se-stantem, & quanto studio libris cruditis incum-bentem. Perge tantum paucos adhuc annos in isto stadio decurrere, & audeo tibi Scaligeri, Ca-sauboni, & Salmasij grande nomen polliceri. Sed næ ego imprudens & inficerus, qui aliud tibi quam domesticum & familiare exemplum Summi Viri Parentis tui imitandum propono. Il-le enim omnibus istis par, si non superior. Quāta cū voluptate & fructu nouissima eius de idolola-tria volumina nuper legerim, explicare vix pos-sim. Nihil enim illi in amplissimo argumento in-tactum. Sed quando ejus Artem Poeticam, Origi-nes, Historiam Sacram & Profanam, ut innumer-a alia recensere supersedeam, typis expressa vide-himus? Aude tu istius Aquilæ pullus haud de-

gener, ad sublimia aspirare. Quam eterne glorie
in Laurentiana, Marciana, Vaticana & aliis Bi-
bliothecis luculētam messem collegisti, sedulus
reconde; ut te reuersum amplectamur & suspi-
ciamus, dum hactenus ignotis & intactis the-
sauris nos ditabis. Sed præsertim in tam calido
coelo valetudinem tuam cura diligenter, sine
qua caetera omnia parum grata & inutilia. Va-
le. Lut. Par. prid. Cal. Iul. cccxcii.

CL. SAR. ALEX. M O R.

Genesam.

Imputo tibi splendidum munus, quo me nu-
per donauit Iac. Gothofredus. Philostor-
gium illum scilicet, tanto ambitu petitum, tan-
to datum. Tibi inquam illud debeo & imputo;
cum sciam nihil à me esse profectum, quo ejus
beniuolentiam potuerim demereret. Nisi for-
tassis, qua summa prædictus est humanitate, ei
libuerit quæ ego laudator sincerus atque candi-
dus virtuti ejus testimonia dedi, dum aliquan-
do ad te scriberem, pro beneficio accipere.
Quod ipsum certe totum adhuc muneris erit
rūi; qui videlicet effeceris, ut leuidensis & mu-
stea scriptio mea ei placeret. Gratias ergo ma-
gnas ago tibi; & si possem referrem. Agnoscam
enim semper profiteborque libentissime, debe-
re me tibi quod me inter & Gothofredum aus-
piciis tuis, amicitia coaluerit. Omnem in poste-
rum mouebo lapidem ut diutissime perennet;
quam in rem tua etiam, amo te, laboret opera.
Ægret uli postremas meas tibi non fuisse redi-
tas a sororio meo, cui eas commiseram. Ille

certe suæ intempestiuæ properationis pœnas
luit grauissimas (nec acerbiores certum scio exi-
geres) dum adhuc Toloni hæret, triremesque re-
gias expectat, quæ eum, cum Galliæ ad Venetam
Remp. Legato, in Italiam deferant. Voluit
etiam aliquid rescire me de tua Epistola Salma-
sius ὡρισμένος qui de tuo erga se affectu exultat
& triumphat: nec ut ab eo vicissim colaris vlo
parario, nedum me, opus habes. De literatis
nostris vix habeo quid dicam: nisi Petrum de
Marca Comitem Consistorianum, Virum in An-
tiquitate Ecclesiastica eruditissimum paucis ab
hinc diebus edidisse ex B. R. Vigilij Papæ Rom.
Epistolam Decretalem haec tenus incognitam pro
confirmatione V Synodi CP. Oecumenicæ. In
ea ἀπαρτήτος scilicet Pontifex palinodiam ca-
nit; retractatque quæ pro Tribus Capitulis adeo
pertinaciter antea dixerat feceratque, ut satius
duxerit exulare, quam bene monenti Imperato-
ri Iustiniano Conclilioque, aures præbere. Quan-
quam autem prolixa dissertatione eleuare con-
etur Editor luculentum istud Ecclesiasticæ Hi-
storiæ monumentum, facere tamen non po-
test quin veritati sua constet autoritas; possi-
musque ὅποθεν ετον τὸν μάρτυρα illis quandocunq;
opponere. Vale. Lut. Par. xvi. Aug. ccccxlii

C. L. S. A. R. I. A. C. G. O. T. H. O. F. R. E. D. O.

Geneuam.

D Onauit me tuò Philostorgio Clarissimus
Theodorus frater tuus: idque facere se tuo
mandato scire me voluit. Miror sane prolixam
humanitatem tuam, qua me plane tibi ignotum

hoc munere deuincire voluisti : magisque adhuc
mirarer nisi Morus noster antea significasset, non
fuisse tibi ingratam quam aliquando in meis ad
seliteris , fecisset, de p̄t̄claris tuis erga Remp.
Literariam meritis , mentionem. Sed non erat
id tanti ut amicitiam tuam prometeret. Imo tu
nimis humanus , qui bonum meum animum, &
nominis tui amantem , tam solidō beneficio,
tam prolixē benevolentię testificatione com-
pensaueris. Gratias itaque debeo tibi & habeo
agoque summas. In v̄troque deinceps tuo be-
neficio gloriari mihi licebit ; cum in luculentis
tuis Dissertationibus possideam thesaurum si-
cerae totius Historiæ Ecclesiasticæ : in honore
vero quo me affecisti , gaudio meo indulgeam.
Experire quo so num gratum habeas debitorem;
& si causa inuenta est qua me possim ostendere
beneficij memorem , certiorem fac me sedulo :
& quicquid autoritatē , sedulitate & gratia vale-
bo, valebo tibi. Multam à me salutem accipe,
qui suavitatem amicitiae à te accepi. Lutetie Par.
xvii. Augst. ccccxlvi.

CL. SAR. IAC. GOTHOFR.

Geneuam.

CVm acutissimis nephritidis primūm deinde
& podagre balbutientis licet, doloribus, ex
quibus etiamnum decumbo , plurimos dies
luctatus , possim apud te absolui si serius
gratissimis tuis respondeo. Absit enim à mo-
ribus meis ut insuper habeam tam iūcun-
dum tamque gloriosum, te compellandi offi-
cium. Noi queso Philostorgiani tui Operis

E P I S T O L A E.

63
pretium imminuere : quamuis enim operarum typographicarum pluscula sint peccata , que repetita Editio emendabitur , ea tamen plurimis melioribus tuis non sunt equiparanda . Ego sane quam in eo autore , tum eruendo tam edendo & luculentissimis Dissertationibus illustrando posuisti operam , satis prædicare non possum : rogoque ne hujusmodi donariis Musarum tempora ornare cesses . Sed præsertim codicem tuum Theodosianum diu est quod omnes flagitant . *Cur tua tam laxas arca flagellat opes ?* Iuris prudentia nostra istis fundamentis superstructa , firmius innitetur , caputque attollet celsius , si eorum robur inconcussum orbi pateficeris . Manuscriptum illum codicem quod attinet , è quo Tiliæ Cujacianæ , & Pithoeanæ editiones expressæ sunt , extare eum audio apud Io . Tilium Senatus nostri Exæstuarium . Quanquam autem post tot tantosque viros qui eum versauerunt , frustra positus videri queat in eo inspiciendo labor , laudo tamen accuratam tuam diligentiam , quia nihil intentatum relinquis ut omni ex parte absoluas . Num autem difficilis & morosus senex , eo libro velit aliquot menses carere , quo possit semper , in tuam literarumque gratiam sedulo disquiram ubi conatuero : neque de ea re omni literis monebo .
Lut. Par. Prid. Id. Octob. ccccxlii.

C L. SAR. ALEX. M O R.

Genevam.

Totum tempus rerum prolatarum & quod
executris *xxivipns* jaceo , Vir Reuerende &

& Ornatisime, ex pertinacissima nempe podagra quę me etiamnum cruciat; non quidem dolore sed diuturna mora. Facere tamen non possum quin tibi gratuler de noua Theologie professione, bonoq[ue] quem adeptus es gradu: quanquam ex arctissima quę mihi tecum intercedit amicitia scire me id oportuisset ex literis tuis potius quam ex fama. Vide quam libere & familiariter tecum expostulem nec in isto initio grauissimas tuas curas reuerear. Laudo quod istic resederis nec Geneuensium vota preceſque reieceris. Poteras etiam Londini honorificum Ministerium cum gloria & laude exequi, sed in continenti quam in insula, ad lacum quam ad mare, tempestas minus ſequit. Illic pr̄terea res adeo turbant ut nulli ordini sua maneat autoritas. Nec pro tua modestia vereri debes ne decessorū tuorum meritis non respōdeas. Ausim ego expromittere futurum te omnibus iſtis statim parem, equalem, aliquando etiam superiorem. Noli credere me aliquid gratię vel amicitię dare. Si magnifice loquor, at ore rotundo loquor, & in omnium ſententiam. Rogo Deum Opt. Max. vt vigiliis laboribusque tuis benedice re perga: vnde nomini ejus honor & gloria, Ecclesię vtilitas, tibi decus immortale, bonis omnibus mihiq[ue] imprimis gaudium cumulatissime accedat. Dum hac transiret ſepiuſcule me inuifit vester Spanhemius, Vir ſi quid judico vti doctus ita humanus & folers. Ingenti cum plauſu hic concionem habuit ad populum. Quam faciles ventos in mari expertus ſit, vt ab omnibus gratanter exceptus fuerit, oratione inaugurali

inatigurali maxima cum laude defunctus sit,
ipse procul dubio istuc scripsiterit. Salmasij nostri
Hellenisticam scriptiōnem geminam dudum in
Batauiam transmis̄ : Prior *ναζαρευασμὸν* ut lo-
quuntur in scholis; mole stat sua : posterior tota
est ἐλεγκτικὴ. Nec tibi in Hellenisticae Funere
ejusue Ossilegio flere necesse erit; nisi forsitan ex
immoderato risu lacrymas non teneas. Vale
v. Cal. Dec. .ciclo cxlii.

CL. SAR. PETRO CORNELIO.

Rothomag.

Tantum debo Menagio nostro quantum
persoluere difficile est; quod me impulerit
ut ad te scriberem, dum fidei meae epistolam
suam & aliquot Balsacij carmina committeret
quaꝝ ad te allegarem. Is enim ego, Præstantissime
Corneli, qui cum amicitiam tuam auro gem-
misque contra caram habeam tam bellam
te compellandi occasionem, insuper habe-
re non debuerim. Ut valeas tu cum tuis
Musis seire imprimis desidero: & vtrum tribus
eximiis & diuinis tuis dramatis quartum adjun-
gere mediteris. Sed præsertim excitandæ sunt
illæ tuæ Diuæ ut aliquod carmen te seque di-
gnum pangant super Magni Panis obitu. Mu-
tis ille quidem flebilis occidit; Nulli flebilior
quam tibi, Corneli. Ille tamen volens nolens
Apollinari laurea caput tuum redimiuit, si
perennasset diutius. Operum saltem tuorum
insignem laudatorem amisisti: Sed non eger
virtus tua vllijs præconio: quippe quaꝝ per uni-
uersum terrarum orbem, Quā sol exoritur,

E.

quo sol se gurgite mergit , latissime simul cum gloria tua diffusa , tot admiratores na&cta est, quot viuunt eruditi & candidi. In tanto igitur argumento silere te posse vix credam. Istud tamen omne fuerit tui arbitrij. *Inuitio non si va in Par-nasso.* Inaudiui nescio quid de aliquo tuo poeme sacro, quod an affectum an perfectum sit, quæso rescribe : meque meritorum tuorum assertorem , si vlo egeres , fortem crede bonumque. Vale & me vt facere te scio, diligere perge. Lut. Par. Prid. Id. Decemb. cccxcii.

CL. SAR. FR. GRON.

Dauentriam.

Dvdum gratissimas tuas ab optimo Ri-
ueto accepi. Citius rescripsisse, sed
non erant singula parata de quibus rogaueras;
quæ jam vniuersa comparent. Eximia imprimis
Bullialdi Philolai Rediniui Diatriba de Eclipti
solari Litianum à vaχorionū indicans. Ostendit
Patauinum illū historicum errasse; cum Deca-
dis iv. Lib. vii. ad A. V. C. DLXIII. L. Cor-
nelio Scipione, & C. Lælio Nepote COSS.
Eclipsin Solis factam narrat: quam alio anno
accidisse, ex Astrologorum κνέιας δόξαι demon-
strat. Sic decet etiam in veteres inquirere, nec
semper pecudum more sequi præeuntes. Sed
omnino pauci sunt quibus eo assurgere datur.
Illi etiam pauci tanquam Gigantum filij contra
Deos pugnare arguuntur: adeo laborem om-
nen fugitamus, satiusque ducimus errare cum
cæteris, quam inuia sectari. Poterit certe hic pan-
nus purpuræ tuæ attexi. Inter defuncti Buccardi

chartas nulla Liuiana excerpta comparuere. Bene tibi succedere Dauentriensem secesum ex animo gratulor. Recitationes solemnies tibi deinceps faciliiores euadent : sed eæ remotiores nos non afficiunt, quibus tamen , te amo , aliquatenus consule. Quid Seneca Tragico , quid Alexiade factum sit ? gratam erit ex te intelligere. In isto angulo licebit seueriores Musas suauiter celore. Si quid autem ex istorum Virginum complexu edas , nos , credo , participes facies. Sed non tantum *lætus natus* natalem diem , sed etiam conceptionis pæne dixerim momentum scire volo. Verum heus tu ! potuisse te suspicari pusillum illum Dialogum Magni nostri Hedui fœtum esse ! Credat hoc Boxhornius cuius interest tam nobili aduersario se se jactare : te vero qui eum intus & in cure nosti istud in animum induxisse tuum , mirari satis non possum. Non solet ille tam leuidensi scriptione defungi. Quoties ei libuit calamus aliquo felle madidum stringere,

*Tum magnum stridens contorta phalarica venit
Fulminis acta modo sequiturque è vulnera sanguis.
Vapulet itaque Dialogista qui te etiam voluit impetrere. Nihil hoc ad Semonem nostrum qui te palam amat & colit , tantum abest ut per alterius latus vellicet aut etiam feriat. Age causam tuam fortiter , discatque ludio ille suo periculo , cautius de hominibus eruditissimis sermones habendos. Bonis nocet , quisquis malis pepercit. In Basilicis latio donandis totus est Fabrotus : priore Volumine absoluto , in altero pergit , aliaque suo ordine exequetur eo alacrius ,*

quod ea quæ in MSS. codicibus Bibliothecæ Regiæ desiderabantur Romæ nuper reperta sint; vnde hiatum replere ingentem fuerit iucundissimum. De ejus Agellio ne per somnium quidem auditum aliquid est mihi. Si de eo cogitas in hoc stadio solus curtes. Quod illustrissimi Thuani necem defles, facis quod boni viri est & literarum amantis. Tam atrocis saevitiae autori non diu fuit impune. Post innumera de sacerrimo capite dira elogia uno verbo ei parentatus ero, si mihi dictus sit.

*Vir ferus & Francos cupienti perdere fato
Sufficiens.*

Quod olim vna voce mutata de Mario Lucanus dixerat. Supereft in Thuana domo vnum Iacobus Augustus breui cooptandus in Senatum nostrum; in quo Pater, Aius, Atanus primas sedes summo cum honore & pari dignitate tenuere: polletque hic superstes iis dotibus quibus se tanti nominis dignum hæredem probet. Bibliothecæ nihil deperiit quæ cum omni defuncti patrimonio, post Cardinalis demum obitum, fratri à Rege donata est. De Tenuilio tuo nihil scribo, quippe qui nesciam hic an istic degat. Disquiram sedulo qua in parte officium meum possit ei esse iucundum vel etiam utile; usque adeo velim animum meum ei declarare. Amicus noster primo Vere serio in Batauiam cogitat. Fuit enim, qui vincula illi parabat, quæ aurea licet, dura tamen & molesta. Interim de Militia Romana commentatur, docetque quam diversa fuerit sub Consulibus & sub Cæsaribus. Patrio, Lipsio, Saulio, ceterisque intentatum

opus, arduum & difficile. Longiusculæ epistolæ modo, crediderat olim posse omne istud definiri, & absolui: sed jam sententiam mutar grandiusque volumen promittit, quod majoris adhuc operis ad Araisionensem Principem erit vice Apparatus. Sed quid vos de eius Hellenisticis censem? Tu præsertim quid de Ossilegio? Scribe quæso & libere scribe. Nisi enim me viri amor turbat, vix aliquid majori cum fructu, venustate, & elegantia ab eo unquam fuisse scriptum edico. Isaacus Habertus Doctor Sorbonicus *Apocrisarius* siue Pontificalem librum Græcorum cum versione & obseruationibus nuper edidit satis amplio volumine: in quod plurima congesta quæ ad istius gentis Ecclesiæque præsertim ritus explicandos faciant. Alij Euchologium adornant, multosque istiusmodi libros pollicentur. Eruditissimi Rigaltij Minutius Felix sub proelo sudat. Miraberis ex uno MS. regio tot diuersas editiones produisse. Vedit tamen ille quæ cæterorum diligentiam effugerant; scilicet *solus Tranio vultures*. Nihil hic est nouorum amplius. Vale. Lutet. Paris. Idib. Mart. ccccxlili.

CL. SAR. ALEX. M. R.

Geneuam.

Binas à te accepi, quibus vnis hisce respondebo. Priores diu est quod reddidit Gothofredus tuus: dumque ut paria facerem ejus ad vos redditum expectabam, alteras Candalius fororius attulit nuper. Hac ergo fidelia duos

E iij

istos parjetes dealbabo , vnoque nummo sesterio duo nomina , si pateris , expungam. Postremum hunc de rebus tuis sollicite interrogavi, imo utrumque , quorum *ioa* fuere testimonia. Vterque enim de tuo erga literas & literatos studio , de doctissimis tuis recitationibus , de homiliis ad populum eruditis & elegantibus , de magnis ut absoluam virtutibus , magnaue inde fama , præclara & magnifica pronuntiauit. Blanda suspensam vicissim gaudia mentem meam pertentauere. Mentiar enim si dixero aliquid unquam mihi auditum iucundius. Quamuis enim omnia ista animo præcepisse . & voto speique meæ belle respondeant , gratissimum tam fuit ex illis intelligere , omnia eo ordine procedere quo arbitratus fueram. Tibi itaque gratulor tam felicia nouæ Professionis initia, Deumque veneror ut quo cepisti pede , sic semper ire det & decurrere. Si tu quoque de rebus meis scire cupis ; omnia tristia & parum grata audies. Post vnici & dilectissimi fratris obitum , quid amplius voluptatis sperem in hac lacrymarum valle. Quo præiuit ille ad Deum Immortalem breui sequar , ita opto & voueo. Post sororem fratremque , ambos anno & altero me maiores natu , tertius numerabar , qui jam sum primus. Meum est itaque hunc naturæ ordinem non deserere ; & qua in statione me collocavit Aeternus Imperator mandata ejus , vel potius missionem , operiri. Libenti animo adueniet mihi hora illa nouissima , quandocunque aduerterit ; homini nondum quidem quadragenatio : sed corpore tamen imbecillo fractoque ; ani-

moque patū vegeto, imo languēte. Et nisi tu pau-
cique alij tui similes succurreretis, & tædia mea
recrearetis, verum dico, labascerem animo de-
ficeremque ; forensibus negotiis, tutelaribus
que quibus premor curis impar futurus. Inter
paucos illos numero magnum illum Heduūm
Lentulum meum, qui me inter sua cara putat,
quemque etiam summè depereo. Mitte autem
quando libuerit quæ ad eum destinas, ea pre-
fens præsenti reddam. Hic jam habeo multas
illius sarcinas, haberemque etiam earum Do-
minum, nisi leuicula tertiana eum aliquot dies
remorata esset. Afferet secum suum de Militia
Romana Commentarium, quo neotericorum
omnium crassos & pæne pudendos errores re-
cludit. Illi enim consularem & Polybianam
militiam ab ea quæ sub Cæsaribus obtinuit, non
discreuerūt : & dum vtramque confundunt, om-
nia susque deque habent, & ἀνύκλωσα κλάθοσ.
Afferet etiam aliud plane Theologicum, de
quo aliquid vlli dicere vtor. Mirabimini in ma-
teria sæpius agitata, tot nouas cogitationes &
intacta argumenta. Funus Hellenisticae Hein-
sium pæne ad restim redigit. Omnes docti &
probi in amici nostri sententiam palam eunt.
Familiam duxere Gerardus Vossius, Constan-
tinus Imperator, Ioannes Laetus quos numeri
innumerati sequuti sunt. Vergit ad vmbilicum
pars καταστενασμή ; questionem ipsa illa semo-
to vlo singulari aduersario, perpendit & ne-
gotium conficit. Vale. Lut. Paril. Cal. Iun.
CICICXLI.

CL. SAR. ALEX. MOR.

Geneuam.

Opime More manum vicericem mille laborū
Contigimus; Mi More manum qua doctior
vñquam

Nulla fuit.

Præsens nempe præsenti, Claudiorum maximo, epistolam tuam reddidi; cui ille quam hic habes reposuit. Valet cum suis & Batauiam primo vento cogitat. Dum hic moratur illum omnes Regni ordines, ita virtutes ejus merentur, sollicite & curiose inuisunt. Vult ὁ ξοχίατος Mazarinus ὡς πάριμον πενιοδυναμος, volunt cæteri omnes eum Luteriae detinere Attalicis conditionibus quas omnes aspernatur ut Leidam denuo repetat, ibique possit suo arbitrio viuere & scribere. Vbi deambulabit in porticu sua cum omnibus musis rationem habebit, & tum liceat isti Heroi, rapi ad spem immortalitis, nobis admirationis. Faxit Deus ut vir ille incomparabilis & merito suo literatiꝫ sæculi Phœnix, æterna vita dignissimus, diutissime perennet, & quiete deinceps apud suos ætuum agit, quod possit omnes thesauros suos grato orbi patefacere & late spargere. Gronouius Liuio suo æternum addidit us implebit Patauium suo nomine. Tot eximia in unum caput congerit, ut pulchrè Turpibum referre mihi videatur; non autem jejunios illos, qui ut plurimum leues nugas magno & prolixo studio popello venditant. Nuper scripsit Legatus Gotthicus Vindicias pro sua Dis-

*S*ertatione De Origine Gentium Americanarum
contra Ioannem Laetium, qui satis modestè &
ciuiliter cum eo egerat. Ille tamen quod Claris-
simus tantum illic audiat; non etiam Illustrissi-
mus & Excellentissimus; obtrectatorem vocat,
Opaca quem bonum facit barba. An istas ele-
gantes injurias, æquo animo vir bonus sit latu-
rus, tempus palam faciet. Vale. Lut. Parif.
Prid. Non. Nouemb. ccccxlili.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Die pam.

DE te valetudineque tua, semper ero sollici-
tus, donec de statu tuo aliquid rescuero.
Cirissime itaque quæso rescribe, quid te tuisque
actum sit. Res hic eodem sunt loco quo erant
ante discessum tuum. Rogauerat Milleteius
prima mensis Facultatem Theologicam, libello
supplici ut approbaret quoddam suum scriptum,
ad præscriptum quinque Doctorum Sorbonicæ
Domus à se concinnatum. Recusauit illa homi-
nis etiamnum in communione heretica (ita eis
lubet nos infamare) viuentis, librum inspicere.
Veni ad nos, inquiunt venerabiles illi patres,
cum demum de tua doctrina cognoscemus, an
sit Catholica? Υε εξωθεν libros tantum legimus
ut condemnemus. Itaque miser ille nescit quo se
vertat. Tria vegrandia Volumina Loyolite pro-
stant, in quorum postremo Vvallo Messalinus,
nebulo, Catharus, Trapezita audit, cum hu-
jusmodi elegantiæ flosculis innumeris. Aut or tibi
ſū ne lectione infamis scripti oculos tuos polluas.

Quis enim pudor aut modus conuiciorum?
At dignis si male dicitur: benedictum est meo quidem animo. In iis quas ad Laetium nostrum & Riuetum dedi literis, magnifice insignem tuam generositatem, qua omnes nostros aulicos cum suis amplis honorariis despisti, prædicavi. Faxit benignum Numen ut quam merito illis prætulisti libertatem, diutissime erga Ecclesiam officiis impendas. Vale Viatorum Maxime cum heroina tua, totaque domo; & si mereor amare perge. Lut. Par. Prid. Id. Nou. CICDCLXIII.

Superiora heri scripsoram, nescius quo ea destinarem? Liberauere me ista hæsitatione literę tuę, de quibus gratias habeo summas. Iter tuum satis feliciter processisse gaudeo: vtinam de plenissime recuperata tua valetudine, breui nos facias certiores, ventumque nanciscaris ~~πλούσιον ἐθλὸν ἔλεγχον~~, qui te paucis horis in alteram illam patriam tuam deferat. Pauca habeo quę prioribus addam. Eadem quę ad Laetium & Riuetum, dixi quoque Hoeuffio, prolixissime. Effert ille in cœlum nobilitatem animi tui, promisitque apud dominos suos aucturum sese, vt liberalius tecum deinceps agant. Conuenit me hodie Peyrerius, dixitque velle se edere opusculum illud suum, quo docere conatur ante Adamum extitisse alios homines: consiliumque suum esse illud tibi inscribendi, sub hoc titulo, *Somnium Nobilis Aquitani de Pra-Adamitis*, allusione scilicet facta ad scomma Grotij. Rogabat num probarem ut experiretur: se nihil de hisce statuere, sed tantum sententiam

suam modestè proponere, circa quam inuocaret eruditorum judicia. Respondi me ad te relaturum. Tu vero scribe quid ei faciendum sit. Caſſium rogaui vt te officiis omnibus demeretur. Puteani te salutant, totaque circumfusa cohors. Vt e re jure tuo in me meosque. Iterum vale.

CL. SAR. CLAVDIO SALMASIO.

Lugdunum Batauorum.

EX binis Riueti nostri literis, quod ex vnis tuis maluissem, gratissimum fuit intelligere maritimum tuum iter satis feliciter processisse; teque tandem cum tuis omnibus Lugdunum Batauorum aduentasse. Vota ad Deum feceram, cum summa animi contentione, pro salute tua, rogarbamque vt eorum reus fierem. Nunc ipsi Deo immortali ago gratias quod vota precesque nostras audierit, eumque veneror vt ea statione, diutissime sanus & contentus viuas:

--- ερέων μὲν
κορυφὰς ἀρέταν ἀπὸ πασῶν.

Non plane inutilem tibi fuisse meam ad Caſſium commendationem, ex animo gaudeo. Monitus ab eo te soluisse, grandem epistolarum fasciculum ad Riuetum destinaui, vt eum tibi reddi curaret. Epistolę ad Menagium editio, testudineo gradu procedit. Typographum vrgeo quantum possum, hortatibus insto, posco atque adeo flagito, & iratis precibus. quid inde? Nostī quam lentum sit omne istud negotium preſertim apud nos. Recepit Menagius ad te scriben- di prouinciam super Epistola tua ad summum

Ærarij Questorem , quem audiui non cunctatum in respondendo , sed iis verbis ex quibus certior fias nihil ab ejus ingenio animoue licet in te pronis, expectandum. Ita homo est ut bene velit sed nihil potessit. Narrabat nuper Millerius (infelix amissò filio in nupera clade Germanica pater) se de te plenissime collocatum esse cum Emerio , qui effecturum se se pollicetur ut istinc cum honorario ii. m. coronatorum à Regina euoceris. Tu vero , Vit Generosissime qui eos omnes coram cum suis muneribus despisti, istis , sat scio , non moueberis. Facere non potui quin hasce nobilissimi juuenis & eruditissimi Io. Georgij Richteri , ad te curarem. Si qua juuare potes ejus studia quoq[ue] rescribe , magnamque à me gratiam injueris. Et sane est ille si quisquam tui admirator summus. Nihil habeo quod addam, Num possunt pedes, manus , caput ? num possunt omnia ? Vale. Prid. Idus Decem. cccxcxliii.

CL. SALMASIUS CL. SARRAVIO.

Lutetiam.

Nisi pactum conuentum quod utriusque nostrum placuit (vt inuicem Latine scriberemus) ratum esse vellem , quia ita promisi, tuque stipulatus es , irritum ego mallem : adeo me deterrent à scribendo quas binas à te nuper Latine scriptas accepi : Sed quoniam pridem didici & assueui officiis à te vinci , ne hac quidem in parte superiori te esse turpe existimabo , aut moleste feram. Si tamen credidissem adeo

promptam & paratam tibi esse, & quasi in numerato puræ Latinitatis copiam: haud facile tecum in hoc certamen descendissem, nec tam temere hoc pactum iniuisse. Hujus communem conditionem esse velim, ut more Romano literas inscribamus; Cicero Cæsari, Cæsar Ciceroni. Hac fiet honesta libertate, ut quod maxime cupimus, istud literarum commercium continuetur. Vale & meama. Leidae Non. Dec. 1515CXLIII.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Leidam.

Ego quoque binas à te accepi, utrasque molestas, sed Gallicam molestissimam. Amicus enim ille noster, qui etiam singulis hebdomadibus, Hagaconitis solet ad me scriptitare, expostulatoriam de te satis grauem hac vice exarauit. Queritur scilicet se nullo suo merito durius à te acceptum: eo quod Brasseti litteras, quæ tibi tanquam Professori honoratio inscribebantur, misisset; quasi à se hoc illi esset suggestum, in tui offenditionem & injuriam, quod sancte jurat à se non factum, non cogitatum. Cautius deinceps sibi tecum agendum, quando ita suspiciose & acerbe cum amicis agas. Se sane multa mala tua caussa percessum, mitius & humanius tractari debuisse, quam ut alienum peccatum sibi imputares. Ego vero hominem blande compellavi, monuique ne diuturnæ vestræ amicitiae tam facile nuntium remitteret: nec tamen injuriam tibi à Brasseto illatam dissimulaui vel excusavi, laudauique animum tuum quod rem judicatam

retractari non pateris. Hæc ego ad illum : jam ad te mea deflectat oratio. Facere enim non possum quin qua libertate inter amicos uti par & æquum est, libere te moneam, videri mihi te satis leuem captasse occasionem ejus inseandi. Vixdum lares tuos salutasti ; qui futuri sint amici, qui infesti nondum perspexisti : & prior ipse rixam auspicaris, cum viro parum tibi, satis scio, fido, sed cuius tamen artes non omnibus patent. Ille quippe, saltem in speciem, palam te colit; licet clam auersetur & arrodat. Hac in re sane, veniam dabis durius forsan censenti, prudentialiam requiro tuam. Quid enim alienum crimen illi adscribis? Etiamsi liquido tibi constaret istud facinus ab illo concinnatum, quod vereor ut ita sit; tutissimum erat, imo & honestissimum, ista ab hujusmodi viro profecta insuper habere, nec minutis istis irritari. Nolim idem factum si à manu publica isto elogio appellareris; tum enim lèderetur tua dignitas, resque judicata nulla de causa rescinderentur. Itaque quemadmodum probaui quod diploma à Fœderatis Ordinibus hoc sub titulo missum, rejeceris; ita à viro priuato literas eadem ratione quod repudiaueris, improbare non possum: cum hoc tamen discrimine. Quod de priore negotio, necessario conquerendum fuerit, de posteriori vero melius factum foret si istud, quicquid id est esset neglectum. Ausim ergo à te enixe contendere ne istam simultatis scintillam longius serpere patiaris. Ut facile hominis ingenium noui, ad te breui redibit. Ita pascketur epistola discordiis. Singulare certamen quod inter Colinum

Castellionæum & Stradiū Bonellam prouocantes, & Ducem Guisium Bridieuxiumque prouocatos, duodecima hujus mensis, hora tertia pomeridiana, in Platea Regia, celebratum est, aulam nostram hactenus turbauit. Utinam deinceps non turbet. Irarum causæ retinentur. Ab ambabus partibus acriter & generose pugnatum: solus Stradius inuulneratus recessit. Dux Aurelianensis aperte affini Guisio fauet; Enguiennensis, Condæo patre reclamante, causam Colinij fouet. Regina non patitur se exorari ut reis Edicti pœnas remittat. Illi Vrbe excesserunt. Guisius tamen in suburbano Meudonio hæsit. Senatus noster rogante Cognitore Regio conuocatis classibus jussit acta probatoria confici, audioque jam aliquot testes coram delegatis judicibus, testimonium dixisse. Ita redintegratam cernere est veterem & soptimam similitatem, inter Guisios & Castellionæos. Faciant Superi ne, Rege præsertim puero, hoc incendium latius grassetur. Vale. Lut. Par. xviii. Decemb. ccccxliii.

Academia secundam Apologiam aduersus Loyolitas edi curauit, Autore, ut vulgo fertur, eodem illo Arnaldo qui de Frequenti Communione tam prolixè commentatus est, sed reuera quodam Hersentio viro ingenij elegantissimi. Scriptum est acerbum, oratio persubtilis.

CL. SARR. CL. SALMASIO.

Ludg. Barau.

Cessationis meæ eam rationem animo præsupposisti, quæ utique sola vera est. Nescienti

nempe quid te actum esset , libuit operiri donec
aliquid certo cognoscerem. Deinceps non ces-
sabo , nisi ex fontica caussa : & jam bis scripsi.
Ex posterioribus meis didiceris Riueti de te
querimonias mihi perspectas. Nouissime scri-
bebat , sibi jam tecum satis belle conuenire , ro-
gabatque ne quid de eo ego ad te , sed *fā-
ctum infectum fieri nequit.* Bene omne istud,
quicquid id est , processit. Cum ipsis clancula-
riis cautius tibi agendum , ita tamen ne à solen-
ni tua generositate discedas. Meliore tua vale-
tudine impensius gaudeo. Amissi in patria trien-
nii usuras nobis debes : graues creditores sumus ,
qui eas exigimus nec ferimus moram. Quoties-
cunque cunctoribus & cessabis à libris edendis
insurgent inimici : quos vicissim deprimes si in
publicum procedas. Itaque semper aliquid mo-
lire : nunc præfertim post tantam absentiam.
Amyraldus Salmuriensis breui mittet Com-
mentarium suum *De Vitæ Termino.* Rogat ille
vt de sua erga te sedulitate certiore te faciam.
Non omnis igitur natio Theologorum tibi in-
festa : ille enim inter primaria hujuscce profes-
sionis Gallica lumina sedet. Quod calebat te
abeunte negotium , an jam frigeat , nescio. Me-
nagius enim adeo hero suo adhæret , vt vix mihi
se se præbeat. Noli quæso huc respectare , &
quantum poteris *perferre obdura.* Si quid con-
tra nitentur aduersarij , tu solus fortiter eos
comprimes & contundes : liberum erit tibi to-
tam virtutem tuam explicare : quod hic facere
hanc adeo erit promptum. Nuspianum enim for-
titudini tuæ deerunt monstra debellanda. Sed
præsentia

præsentia mala vrgent magis & de futuris semper melius ominamur. Compone statum nostrum cum vestro & videbis nos seruire vos dominari: non tantum de proceribus intelligo, sed etiam de priuatis. Ut vt sit Viros illos primarios qui te hic detinere satagebant non inuisio, vitam viuunt alienam à morib⁹ meis aulicam id est blandam magis quam benignam; plerumque infidam & malignam. Ut voti sui compotes fiant teque istinc euiocent non repugno; sed vix aliqua iuuare eos possum. Ostende te tantum Batauis tuis & Sceptra tenebris; omnesque istas frigidiusculas n̄ebulas difflaueris. Vale. Lut. Paris. xxiv. Decemb. cccxciiii.

CL. S. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Bataus

ET valere te ex Riueti litteris intelligo; & prolixè satis scripseram de eo frigusculo quod te inter & illum, ut natum, ut denatum; & epistolam meam tempestive ad eam quæ tua hic curat, miseram: quare ergo nihil abs te literarum: propterea tamen non studiose minus & diligenter scribam; quanquam vix est ut dicam aliquid quod possit ferire oculos. Blanditus est Bautruuio Menagius qui non mediocria pollieatur. Eo tamen omne id recidit ut cum tribus talentis & semitalento istinc euoceris. De solutionis fide, Rege promittente, solus perduellis scilicet, ambigat. Quam secura sit & certa ista caatio, tuum est dispicere. Olim & nuper satis liquido super eo negotio sententiam dixi, nec ab

ea ut recedam impetrare ab animo meo possum.
 Totum in eo est ut tibi imperes. *Supera virtute dolores.* Legebam hodie in Chronicis Eusebiani libro posteriore hunc versiculum qui conclamat, ni medicinam facias: *Nam Latona Iouis coniux tunc pertitia fugit.* Scaliger sibi ipsi non satisfacit. Casaubonus legebat sensu commodo & plena sententia *vsurpatitia*; sed versus, si versus esse debet, repugnat. Tu quid censes. *Quid si territa?* Nisi meis quæsitis modum ponas vereor molestior ut siem. Vbi tamen cognouero te aliquid momentosum moliri faciam mihi modum bonæ licet libidinis. Vale. V. Id. Ianu. ccccxliv.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Lugd. Bat.

Non amplius scribam de negotio aulico ne tibi molestus sim. Agnoscis tua verba? Ego vero non expectabam à te tam insignitam injuriam ut existimares quicquam quod è re tua esset, mihi molestum futurum. Liberius forsan scribenti exciderit aliquid quo in tuam offenditionem incurrerem; sed non ea mihi mens, non consilium. Ex animi sententia olim & nuper easum loquutus, quæ vera, quæ certo futura arbitratus sum. Si vñquam huc redeas, vtinam falsus sim opinionis, meque *Lev. sparsas* possis arguere. Menagiis istud solcite & cum affectu, sed lente, urget. Puteanus diploma confecit, quod nondum videre licuit. Nubletio, talium ut aiunt perito, censendum traditum est. Caeue credas

nolle me in omnibus rebus , nedum in ista , tibi
esse subadiuuam ; si eam cordi tibi esse cognouero ,
mearumque sit virium. Itaque quantum potero , opera & consilio prodro. Quod
tamen eo recidat opto , ut commodius &
honoriatus istic degas : hunc enim perspicio esse
animum tuum , cui prorsus accedo. Epistola
de Connubio Angeli & Furiæ absoluta est. Pu-
blicationem eius solum priuilegium moratur ,
sine quo non ausit Typographus eam in vul-
gus spargere : & hoc ipsum hac hebdomade
confectum iri spero. Primum hoc sentiet à
tua manu telum Heinsius : quem sane miror
te placatiore nolle vti. Pauxillulum existima-
tionis , si quid ei supereft , potuit hac sola via
retinere : & audet ille post tot clades , Præ-
fationes , Funera , dicere *Signa canant* ? O
miserum virum ! *Quem perdere vult Iuppiter*
hunc dementat. Fruatur ille suo iudicio , pereat-
que mille mortibus , qui in certo naufragio ,
quam ei prætendi curaueram tabulam , arriperi-
re insuper habuit. Decima quinta huius men-
sis Sorbona LXIV. suffragiis decreuit Pontifi-
ciæ Bullæ contra Ianssenium promulgationem
esse differendam : triginta Doctoribus frustra
obnitentibus. Condæus Princeps audet aliquid
De Frequenti Communione , mouere & præ-
lo committere. Ei salua dignitate , se respon-
surum iactitat Arnaldus. En tibi carmen à
Guyeto nostro. Litis eius enarrator sedebam
in Edictali Camera : Aduersarij iurisdictionem
declinant , & in Consistorio Principis respon-
dere volunt ; *adhuc sub iudice lis est*. Dum ille

nos desiderat, hunc libellum supplicem Cancellario obtulit. Vale, Vir Incomparabilis; Lutet. Paris. xxiii. Ianu. cccxccliv.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Lugd. Batav.

Soteria D E O O P T. M A X. qui te tam
præsenti periculo liberauit debere me pro-
fiteor & soluam libens. Utinam immo^{di}ca ista
euacuatio, corporis tui sentinam & ~~naneziay~~
omnem exhauserit, ut in posterum tam sanus
degas quam ipsa Hygieia. Cum voluptate in
tuum extemporaneum hexastichon incidi; quod
mihi renouauit memoriam carminis illius tui
quod olim *Iucundum cum atas florida ver age-
ret* in Threnos Ieremiæ scripsisti. Si sub ma-
num cadat, rogo te seponere illud velis, nec
pereat tam illustre pietatis & Musarum mo-
numentum. Quis ille sit qui primas tuas cu-
ras post tuum istuc redditum mereatur, quan-
do libuerit sciemos: nec adeo pleni rimarum
sumus ut non possimus, quod secretum velis,
profundo inuoluere silentio: Imò sum, &
credo non ignoras, arcanorum cælantissimus.
Haberet utinam Heraldi Obseruationes, ali-
quodque tempus otij illæ tui occuparent! Quan-
quam enim leuia multa in te tela emiserit, non
nulla tamen videntur satis acutam habere cui-
pidem; qualia sunt illa quæ *ἰερὸν πληρῶν* spe-
ctant. Ecclesiastes ille aulicus quem maxima
minimaque ad me referre scribis, plane hac
septimana siluit. Curia Subsidiorum Plati-

etum de nobilitate gentis tuæ nullus accepi; cum habuero, strenue, quæ mente constantereo, mandata faciam. Summus amicus tuus Abbas Radesianus die Dominica in Vrbis Archipræsulem *ἐχειροτονήθη*: quod magna pompa & festivitate transactum est. Condæi libellus aduersus Arnaldum Patres & Concilia crepat, vnde dicunt Loyolitam aliquem tulisse suppeditias. Humillime se subiicit Pontificis Romani Censuræ: paratus sua damnare si Iuppiter Capitolinus illis atrum calculum apposuerit. Vale Lut. Par. iix. Idus Februarias. ccccxliv.

CL. SAR. CLAVDIO SALMASIO.

Lugdunum Batavorum.

Illlo ipso die quo postremum ad te scripsi, curauit Nicolaus sarcinas tuas Diepam deuehi. Vbi ex ad te peruenient, velim verbo significes, meque omni solicitudine quæso liberes. Tum habebis Heraldum quem poteris sale Burgundo defricare, cum altero illo Anonymo. Observationum cap. 2. ad l. 69. D. Pro Socio. in qua felicissime restituisti *εμπόλες* pro epulis, notat illam tuam emendationem quasi alienissimam: nihil tamen respondet ad exemplum quod attuleras ex alia eiusdem Iurisconsulti lege, in qua explicat *ratiunculas* per *λογίας*: quod vtique consideratione dignum erat. Reperisse me credo aliud exemplum quod coniecturam illam tuam stabiliat in l. 25. s. ornamento D. de Auro & Arg. leg. vbi vide num legendū sit reticula id est *χρωματά*. Emen-

dationi fauet Glossarium H. ST. quod habet *Reticulum Keypurulos*. Et hæc lex est itidem Vlpiani qui hoc modo tribus omnino locis voces Latinas per totidem Græcas explicuerit. Si Scoekius incendat rogum Funeris tui , facile tibi fuerit frigidam suffundere qua omnis ista pyra extincta in fumos abeat. Duræ sunt illæ conditiones quibus Pacem te inter & Hein-
sium firmare vult Spanhemius , & iniquas di-
cerem nisi vererer tam studiosi *μεσήνη* officia quæ
inuocaui , damnare. Expectabo per proximum
Tabellarium totius istius *παγκαλείας* historiam,
ex quatibi in posterum trāquilliorēm vitā opto.
Vale. Lut. Parif. Idib. Februari. ccccxliv.

CL. SAR. FRED. GRON.

Dauentriam.

Quantūm tibi debeam , Vir Clarissime , lu-
bet hic profiteri. Tantūm certe vt sem-
per in ære tuo futurus sim , adeo me beneficiis
olim cumulaſti , & nouissime totum in limine
Sestertiarij tui Commentarij obruisti. Voluisse
te nomen meum legi in fronte tam eruditij ope-
ris , cum tot ad manum haberes viros omni-
scientiarum laude claros , qui istum honorem
mererentur , forsitan & ambirent: tanti facio vt
æternūm me tibi deditissimum deuoueam. Ha-
beo tamen quod tecum expositulem , de illis
elogiis , quibus onerasti pudorem meum. Non
is ego , Mi Gronoui , qualem pro amore tuo
descripsisti. Te virum tanto iudicio prædi-
tum , tam grauem , amorem erga te meum du-

cibus verbis voluisse alere! Agnoscet Vir Clarissime omnes *blandæ mendacia linguae*, decederque inde aliquid eximio & immortali operi. Nobilissimus Richterus aliquando nos inuisit. Dixerit tibi quam mihi dilectus sit: primum ex tua commendatione, tum etiam suo merito: est enim adolescens liberalis ingenij & honestæ indolis. Paludano tuo literas tibi inscriptas dedi. Dum hic moratus est, quibuscumque voluit officiis eum in tui gratiam demererit conatus sum. Sed dum ille pro sua modestia verecundius agit, parcus fui cultor & infrequens. Audio Scoekium Ultraiectinum meditari Rogum Funeris Hellenisticæ. Viderit ille num molesta tunica induitus, in ipsa tæda lucere velit. Vale. Lut. Paris. Idib. Feb. ccccxliv.

CL. SAR. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batavor.

REconcilationem quam dudum optare incepit, totisque ego bonique omnes optauimus quinquatribus, te inter & Heinssium, procedere, immortaliter gauderem. Sed tibi parum æquæ sunt illæ conditiones, quas te audire volunt, ut ea confieri possit. Quid hoc rei est? Exercitator tam procaciter Venrabili Bezæ insultarit, & conscribent Prætores Edictum sine poena? Peribit immensa Observationum congeries quam tam glorioso viro defendendo paraueras? Non potest diuturna esse Pax illa quæ istis firmamentis nititur. Annon sat erat abstinere conutiis & dicteriis, quæ

F. iiiij

viros liberales maxime dedecent, ita tamen ut
liberum esset aduersarium modestis & mani-
festis probationibus arguere? Ut ut fuerit, paētis
standum erit; & ex regula iuris. *Quod semel*
placuit amplius non displiceat. Quod autem tu
Riuetusque noster à me enixe contenditis, præ-
stare non est meum. Ut scilicet Epistolæ ad
Menagium publicationem inhibeam: distra-
ctis quippe omnibus fere exemplaribus à Ty-
pographo, aut ab ipso Menagio non parcente
manu donatis. Hoc ad tuam suamque glo-
riam pertinere existimauit, Vir politissimus, ut
ea in amicos spargeret. Sed quicquid fuerit,
nihil tibi potest ea de re imputari: tibi inquam,
quo absente, inscio, & iam inuito, hæc edi-
tio curata est. Potui aliquando tenerum &
nascentem istum fœtum suffocare, *ἀλλ' οὐε*
εἰσιν εἴδη τὸ μυδίον, ut sine summa iniuria &
crudelitate non potuerim ei lucis usuram dene-
gare. Præterea sciás hoc si non curassem alios
non fuisse prætermisuros. Nunquam siuisset
Menagius, nunquam Capellanus in Musæo
diutius recubare, quod ad Balsacijs sui defen-
sionem à tanto Musageta elaboratum, immo
bene ac velociter scriptum esset. Itaque hæc
fuerint. Verum ne hanç litem meam faciam
omittere non debeo ad me tantum deuentum
esse post inchoatam editionem, & uno alteroue
οὐαδίῳ excusis: re ergo non integra. Hæc ego
fusius prosequuntus sum, omnem ut à te, à me
aliquam saltēm culpatam amoliaris. Sed ut aliud
ex alio; ecce Inscriptiōnem tuis oculis dignā. Ia-
cet is lapis Nannetibus in area Publicæ Domus.

NVMINIB.
DEO.

AVGVSTOR.
VOLIANO.

M. GEMEL. SECUNDVS. ET. C. SEDAT. FLCRVS.
ACTOR. VICANOR. PORTENS. TRIBVNAL. C. M.
LOCIS. EX. STIPE. CONLATA. POSVERVNT.

Istic quæso eruditionis tuæ lumen eluceat.
Quis ille Deus VOLIANVS? Istius enim nullibi quod sciam extat mentio. Quid illæ literæ singulares. C. M. Vox adhuc LOCIS turbat, & cui iungam non video. Cætera obscuriora ni explices, æternum ignorabuntur. Itaque faciem accende. *Obscuras odique tenebras, exultoque die.* Gruterus meminit istius Inscriptionis M^{CM}XXIV. 10. quem vide, non nihil enim variat. Vale. Lutetia^æ Parisiorum. xx.
 Febr. cccxlv.

CL. SALMASIUS CL. SARRAVIO.

Lutetiam.

QUod à me sollicite quæris ut quam mitis Inscriptionem explicem tibi, faciam, quantum in me erit, euidenter & commode. Vrbs Nannetes vicus olim fuit nomine *Portensis* quia portus erat: Hodie *Fossem* vocant. VICANI igitur PORTENSES sunt municipes illius vici Portensis; quorum ACTORES EX STIPE CONLATA COLLEGIO MVNICIPVM tribunal posuisse dicuntur. Siç singulares illæ literæ sunt exponendæ C. M. Vici præcipue maiores sœpe municipij iuribus fruebantur. Quod ad Deum VOLIANVM attinet, locale fuit numen illius municipij, vel

Vici Portensis de quo frustra alibi quæras quod non sis inuenturus. Non solum singulis Provinciis olim & ciuitatibus sui dij attributi fure, sed etiam municipiis & vicis. His sunt quos Tertullianus in Apologetico scribit , municipali consecratione censer. *Romanas* ut opinor *Prouincias* edidi , nec tamen *Romanos* deos eorum ; quia Romæ non magis coluntur quam qui per ipsam quoque Italianam municipali consecratione censemur. *Crustuminiensum Beluentinus* , *Narniensum Viridianus* , *Aesculanorum Ancaaria* , *Volsiniensum Nursia* , *Orciculanorum Valentia* , *Sutrinorum Nortia* , *Faliscorum in honore est pater Curis*. Ita in Gallia singula municipia & singuli vici suos peculiares habuere deos. Talis hic VOLIANVS apud Vicum Portensem , vbi Nannetum nunc est ciuitas. Totius Galliæ peculiare numen fuit Belenus. Noriæ eum tribuit Tertullianus eodem loco. Inscriptiones Gruteri plenæ sunt huiusmodi deorum municipalium vel localium , quos Græci εἴδομεν δεξιά dixer : Marcellinus locales : ut Bezae Dei localiter appellatio. Hic Deus localis. Pagi etiam suos habuere , inde Prudent. *Nomina pagi*. Superstitio vltima resedit in his pagis , vbi tenaciore cultu rustici sua numina adorabant quam ciues sua in vrbibus. Certe Religio pagana inde appellata , quod in pagis adhuc perseveraret cum ab vrbibus iam esset exterminata. Lege Indicem Gruter. Inscript. multa ibi occurant nomina numinum gentilium municipalium & localium. *NVMINA AVGVSTORVM* sape etiam in illis Inscript.

ptionibus legere est , & NVMINA AVGVS-TI , qui non nominantur sed intelliguntur . Et apparet duos Augustos Romæ tum imperasse cum illa Inscriptio posita est . Non solum NV-MINIB. AVGVSTOR. dedicata est : sed etiam DEO VOLIANO ἐγχείω : de quo non magis tibi dicere possum , vnde nomen nactus sit quam COSOSVS cuius mentio sola in alia Inscriptione quam habeo . Quis vnuquam meminit ABELLIONIS Dei cuius in sola inscriptione memoria apud Comienes Nouempopulaniæ in tomo Inscript. Gruteri ? Sunt alia sexcenta vicanorum & municipalium numina propria , quorum nomina alibi non leguntur , nisi in illis pagis , municipiis , coloniisque in quibus peculiari consecratione loci dedicata fuere . Sed quoniam Romani sunt homines qui Inscriptiōnē illam Nannetensem posuerunt , & Vicus ipse , vel Oppidum , colonia Romana , videamus (mutata priore sententia) an ex illo VOLIANO Deum Romanum possimus fabricare ? Eiusdem certe generis erit , cuius infiniti alij quos celebrauit Augustinus in libris de Ciuitate Dei , ab aliquo actu aut officio humano denominatos . Ita VOLIANVS quid prohibet à volio appellatum id est voluntate : quod voluntati hominum præsit , eamque dirigat , & ad optatum exitum perducat ? Sic Libentina & Liburnus libidinum dicit apud Arnobium lib. iv. Sed volium inquies quis dixit pro voluntate ? Hoc etiam quero . Sed quis à verbo volo volium pro voluntate non aequo optima ratione & analogia factum con-

sivebitur, ut alia sexcenta eadem moneta cusa:
A colo colium pro domicilio & habitatione. Inde
Lares colio potentes, Tertulliano: quorum po-
tentia intra penates & habitationes priuatorum
cernitur. Sic armipotens Mars, *in armis potens*
Cælipotentes in cælo potentes. Et sic alia. Quis
vero potest infitari potestatem Larium inta-
domum fuisse conclusam? Hinc *oracis* *deos*
& *religionis id est domestici*, vocati. Solinus
icidios appellauit Græca voce. Sic *Lares colio*
potentes. Quod tamen scio non probabit Vof-
fius noster. *Coliginem* alia tamen formatione
dixit Arnobius: pro habitatione & ædibus: &
coliginis *focos* *penatum* *focos*. Ut *colum à colo*,
volium à volo. Inde nostrum antiquum *venil*
pro *volonté*. Videris an & Italicum respon-
deat. Certe dicimus *de bonne voille* quod sit
bona voluntate: quod mihi videtur ex Italico
deflexum. Ita ab *aestimo* *aestimium* pro *aestima-*
tione apud Frontinum & Aggenum in libro de
Agrimens. *Pro aestimo* *vertatis* *loci*. Ita
studium à studeo: *impendum* ab *impendo*: *pre-*
ludium à præludo: *opprobrium* ab *opprobro*: &
infinita talia. Sic ergo VOLIANVS Deus à
volio, voluntatis præses Deus, si Latinus est
Deus, & non à loco denominatus est. Vix
potest aliunde deduci. NVMINA AVGVS-
TORVM, Augusti sunt quibus illa inscriptio
dicata ut & Voliano Deo. Diui fratres fortean
fuerint, aut alij quicunque bini, aut terni si-
mul imperarunt. Sed de binis potius. Literæ
singulares C. M. non aliud exprimunt quam
id quod dixi. COLLEGIO MVNCIPII. Vox

LOCIS non uno loco tribunal positum significat , sed pluribus. Nam & honoris gratia in pluribus locis eadem saepe poni solebat Inscriptio. Autor vitæ Attici de Atheniensibus qui Attico plures statuas consecrunt. *Quandiu affuit, ne sibi poneretur statua, restitit: absens prohibere non potuit. Itaque aliquot ipsi ex Pilie statuas locis sanctissimis posuerunt.* Posset & dici locis positum pro loco. Sic apud Virgilium , *His posuit fortuna locis: & Deuenere locos.* Si quid amplius erit de quo dubites , verbo monitus satisfacere conabor. Mea valetudo adhuc incerta. Alternis ludunt pedes inter morbum & sanitatem. Spero meliora proximo vere. Ita illa cornix de qua apud Suetonium. *Est bene non potuit dicere, dixit erit.* Vale Vir amissime , & me , vel merentem vel immerentem ama. Leidæ. Non. Mart. ccccxliv.

CL. SARR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Prolixissimas tuas posteriores , eoque etiam nomine gratissimas , iterumque , iterumque summa cum voluptate legi : saepiusque adhuc relegam : adeo præclara multa in illis habentur que frusta alibi quererem. Tu nempe solus in omni Literatura principatum obtines : & quocunque libet ventilare , frusta est qui illud postea attentat. Elegans sane est & erudita explicatio tua Nannetensis Inscriptionis: gratiasque ago de ea non quantas debebo debeatque semper , sed quantas possum , gratissimas.

Te inter & Heinsum *āmūnsiār* stabilitam esse
optauit vehementer ; sed ut in eas quas acce-
pisti leges descenderes, nunquam autor fuisse,
si ea res mei fuisset arbitrij. Sed ut Epistolam
tuam suppresserem, animus non fuit ; nec eam
soleo mihi autoritatem arrogare in amicorum
consilia, ut huiusmodi quidquam, illis incon-
fultis decernam. Verum confectum est omne
istud negotium, quod neutiquam volui aut po-
tui disturbare. Quicquid id est, veteribus of-
fensis annumerabitur nec nouis adscribetur ra-
tionibus. Quid in vestris maioribus Academicis
Comitiis, de te præsertim, actum sit, silere te
mirarer, nisi viderem te alia tua, minoris ut
puto momenti, velle etiam mihi celata. Quod
an rite & recte procedat, ipse existimabis. Ego
quoque si essem suspiciosulus, inde argumētum
ducerem decessisse aliquid pristinæ nostræ ami-
citiæ. Sed absit tale aliquid à sinceritate animi
mei, qua sanctitatem fœderis inter nos initi
violari arbitrarer. Quiduis itaque potius co-
gitare liber quam ut mutatum te erga me cre-
dere velim ; immo vel mutabilem. Principis
Condæi libellulum prima occasione amici mit-
tam. Réspondit Petauio Arnaldus, sed non
sinit Cancellarius per Typographos librum edi:
Sicut nec Milleterianum illud quo totius suæ
Reconciliationis Ecclesiastice mysteria reuelat:
quamvis utriusque scripto Sorbonici Doctores
subscripserint. Vale. Lut. Paris. Prid. Calend.
Mart. ccccxliv.

CL. SAR. IANO VLITIO.

Hagam.

Non ingrata est mihi illa tua solicitude, qua cruciari videris, ne nomen virtusque tua animo meo exciderint: neve in meam offensionem silentio tuo incurretis. Eam enim habeo, pro amoris tui erga me certissimo argumento. Sed nihil necesse erat tam operose me aggredi, ut expugnares. Totas enim ego tuus, fuique semper. Te certe ut vidi ut amavi; adeo multæ illæ quæ te usque comitantur animi & corporis dotes eximiæ, sese statim in oculos mentemque ingerunt, nec facile est ab illis diuelli; nec quisquam velit. Itaque amo te Præstantissime Vliti, rogoque ut huiuscæ amoris mei experimentum capias. Capies vero si me amas, & videbis me tibi operam & studium nauare velle. Quid altero illo Arriani Cynegeticæ, quid Hygini Astronomico (quæ ad editionem parabas) factum sit, rescire gestio. Ostende te orbi Eruditissime Adolescens, nec diutius $\lambda\alpha\beta\epsilon\beta\alpha\omega\alpha$, vel industriam tuam cela. Si qua iuuare possum consilia tua faciam libentissime, habebisque me semper tui cultorem studiosissimum, & ad omnia officia paratissimum. Vale & me ama, qui te amo $\pi\alpha\eta\lambda\theta\mu\phi$

Lut. Paris. III. Cal. Mart. CCCCCXLIV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

CURIOSUS sum fateor, sed præcipue rerum
ctuarum. Ei tamen parti, quæ scripta tua
spectat, modum posueram; ut ex postremis
meis litteris cognoueris. Sed nescio qui factum
sit, ut quod de illis me celatum voluisti, nec
ego scire amplius laborabam, mihi fortean indi-
catum sit. Sed an vera indicina? Tum certe
ο μαρτιας γέγος ξενη. Dicebat scilicet ο χρυσός te de
quæstione *An Mutuum esset Alienatio* aliquid
iterum velle prælo subiicere: occasione sum-
pta ex summi cuiusdam amici tui, & Amplissi-
mum Audomarum Talæum nominabat, sermo-
ne qui priorem tuam, ea de re, Diatribam,
miris laudibus extulerat. Ego vero fidem ut in
continenti vel etiam ex interuallo haberem, vi-
ac ne vix quidem impetrare ab animo meo po-
tui. Itaque etiamnum επέχω Num ille ευσύζητο
litauerit explicabis. Tu vicissim, qui non in-
curiosus es, si ille verum dixit, quiritareris &
exclamabis, Non seruauit fidem Menagius ille,
apud quem arcana mea deposui; eum enim
video in flagrante tua gratia. Erga me certe
seruauit, quem ita fugit ut vix conspectū meum
sustineat; dum nempe veretur ne quid sibi in-
cogitanti excidat. Quis ergo ille sit, scire si
discupis, non habebis me adeo tenacem Har-
pocratis discipulum, ut interroganti non res-
pondeam. Vestras ille Paulus Dumayus To-
losas nudinsterius iactitabat hoc sibi liquido
perspectum,

perspectum. Nolui credere : quoque plura
addebat , fidem vt faceret , eo me semper
~~et ipsorum regnū~~ est expertus. Poteris si lubet alterum
immo vel utrumque damnare aut absoluere :
hac enim in re perinde est. Sed Curatores ve-
stros lingua Belgica confidere Diploma de viris
celeberrimis & eminentis doctrinæ putidum est,
nec eos absoluere possum : vti nec ferre quod
tam perfunctorie negotium istud tractarint.
Pacem expectabam , isti nec Inducias dederunt.
Ego enim curiosus , rogo quo nomine cessa-
tio ista perpetua inter infensos vocanda sit.
Dum amplius deliberabunt , aliquid fiet. Vale
& belle curiosum ama. Lutet. Par. Prid. Non.
Mart. CICICXLIV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

BONUM factum , quod meæ & Menagij lit-
teræ , rationes tuas juuerint : sed noli mirari
quod tam belle inter nos conuenerit , vt Batauis
tuis fucum faceremus. Vna enim res fuit , quam
de compacto gessimus , quasi in Velabro olea-
rij. Hinc querere lubet , An semper piæ frau-
des reiiciendæ ? Habent illæ sua commoda ,
quod inuitum te cum seuera tua philosophia fa-
teri necesse est. Vereris ne arte ista , etiam ad-
uersum te , aliquando vtamur. *Parce metu*
Vir summe nihil tibi tale verendum est : quod in
tui gratiam fecimus , an etiam in tui iniuriam
facturos putas ? Tum certe non industrij non
solertes sed bilingues & perfidi audiremus. In

G

isto negotio sibi plaudet Heinsius: dum existimabit vulnerum sibi à te infectorum obstructas ita esse cicatrices, ut nullo pacto possent amplius recrudescere. *Tu verberando ille vapulando ambo defesi eratis.* Quid facilius, quid rationi magis consentaneum quam ut tot laboribus aliqua quies succederet? Et habes tu, magnanime Hercules, aliud quod agas quam ut semper cum ipsis Pygmæis decertes. De Epistola edita, iacta est alea. Nisi velint fœdifragi audire, necesse est amarum illud ebibant ~~καπνόν~~. Iussus est Arnaldus Romam ad Pontificios pedes, librum suum deferre. Intercedit generose Academia Parisiensis: intercedit etiam senatus noster qui vetat tanta iniuria Gallicanam Ecclesiam affici Rege puer, ut non iudicentur eius alumni in partibus; ut dicta est lex ex pactis conuentis, quæ Concordata vulgo audiunt. Condæus, Cancellarius, Iesuitæ in proposito perstant. Apud Ambianenses Ianissenianum dissidium populum ita diuidit ut armatus ad conciones aduersarias prodeat, vim facere paratus ni magistratus prohibessit. Apud Tolosates aliquid huiusmodi factitari nuntiat. En artes Iesuiticas quibus contra regni iura & commoda, omnia permittuntur. Nos Vallemus: *Tu & Tua saluete. Vale. Lutetiæ Parisiiorum XII. Martij. ccccxliv.*

CL. SAR. ALEXAND. MORO.

Geneuam.

Satis multa hic leges à magno Salmasio: ita que paucis te morabor. Iussit omnia hac

exemplaria tibi mitti, quorum binæ tua erunt,
& reliqua inter Diodatum & Gothofredum
divides; cum multa ab auctore, & à me quo-
que, ita rogo precorque, salute. Expectabi-
mus, à tuo in tantum amicum studio, editio-
nem Animaduersionum Croij, cum eximia il-
la tua Oratione pro venerabili Beza. εξηρώ
φίληντες, quid gaudia nostra moraris? Est præ-
terea quod te velim. Burgi Sebusianorum diem
obiit ante decem aut circiter annos, vir insignis
Gaspar Bachetus Mezeriacus. Habere se dice-
bat paratum Apollodorum cum eruditissimis
commentariis; in quibus omnis Mythica Theo-
logia explicatur. Vir erat doctus & accuratus,
ut constat ex eius libello de Aesopo & fabulis
Aesopicis, aliquotque Sacris Epistolis ad Oui-
dianarum exemplum concinnatis: quæ omnia
video à magnis viris in summo pretio haberri.
Præter eius Diophantum, & Commentarios
Gallicos in Epistolas Quidij, nihil de eo co-
gnoui. Inquire quæso sedulo de omnibus istius
viri scriptis, & quicquid tantum nomen præ-
ferre inueniris, meo nomine & sumptu com-
parare ut velis enixe contendeo: meque grati-
fimo beneficio deuinixeris. Pretium quod solue-
ris refundam cum gratiarum actione. Vale &
me ama. Lutet. Paris. xiv. Martij. ccccxliv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat,

MErum amorem erga me tuum sp̄gant po-
stremæ tuæ literæ; eumque adeo si-

gularem & sincerum, vt oscula dulcia dulcissimæ epistolæ defegare non potuerim. Nec sollicitudinem zelotypiam meam damnabo, quæ à te tam magnifica affectum erga me tuum testantia verba expresseris. Ψυχής γό εἰδύεις φιλεῖν ἡστατοῦ ἀπέμυψες ἐκεῖνας. Hodie demum natum me gratulor mihi qui videam, omnibus istis suspicionum nebulis diffatis, amicitiæ nostræ cœlum sudum & serenum. Viuamus Mi Salmasi, atque amemus: huiusmodique affectiones omnes imposterum vnius æstimemus assis. Amicitiæ gloria excellamus, neque in nobis fidelitatem atque constantiam ventura ætas desideret. Militiam tuam omnem tandem maris fortunam superasse, cum alacritate intellexi, vt & velle te eam Elzeviriis statim tradere. Et militare sane suadet anni pulcherrima tempestas, ver iniens. Dum typogtaphos ista exercebunt Primatui tuo vltimam impones manum. Sarcinas enim tuas breui habiturum te ni iam habeas credere par est. Valetudinem tuam aliquantulum firmari bene est; pristinum robur mitius deinceps cœlum & corporis exercitatio restituent. De inscriptione Ultraiectina ago gratias; digna illa est quæ Gruteri Thesaurum locupletet. Arnaldus latere cogitur, ne in aper tam vim inimici aduersus eum prorumpant. Nec senatui nostro liberum est iura regni cum doctissimi & piissimi viri causa & innocentia coniuncta defendere. Sic viuimus. Est adhuc quod te velim de tua Hellenistica. Απέξει inquis quod nemo adhuc notauit, purus putus est Hellenismus. Sed qui potest esse Hellenismus;

cum dictum sit Anacreonti qui ut puto Latine
nesciebat. Et obseruauit olim Beza noster Mar-
ci xiv. 41. & nuper excellentissimus Gotho-
rum Legatus. In loco Iosephi Σελεύκης οὐ Νι-
κανός non est Seleuci Nicanoris filij sed Seleu-
ci Nicanoris ut posterius verbum sit prioris epi-
theton. Seleucus enim ille Nicanor dictus, vel
Nicator; & illius Nicanoris filius aut successor
non vocabatur Seleucus sed Antiochus Soter.
Vale. Lut. Par. Prid. Paschatis. ccccxliv.

C. S. IOANNI GEORGIO RICHTERO.

Noribergam.

VNAS tuas Lugduni III. C. Maij scriptas
accepi : de prioribus enim quas ad me
Biturigibus dedisse te ait omnino nihil intelle-
xi. Curaui ad amicissimum Gronouium, quas
ad eum à me mitti voluisti : eique gratias egi
maximas quod se auctore tibi tanto Musarum
delicio , Charitum animulo , literarumque or-
namento innotuissem. Verum dico , Mi Richter,
ægre fero te à nobis tam cito diuulsum:
à me inquam , cui vix licuit significare tibi
quanti te facerem , cum in te vellem totos af-
fectus effundere. Nec enim cum à me disces-
isti vnquam existimauit fore ut huc non redi-
res. Habeo sane de quo hac in re silentium
tuum accusem : alias enim tota mente , toto ani-
mo te essem intuitus , meque quod officia mea
tibi defuisse excusauissem , essemque depre-
catus. Quod itaque tum non licuit iam perago,
summæ spei Adolescens , meque credas perue-

G iii

lim summo tui desiderio teneri. Possem utinam
animi mei sensa penitissima tibi referare : in eo
quippe videres oris tui venustam liberalitatem,
suauissimos mores tuos , & exquisitissimam eru-
ditionem tuam , me impense colere & amare.
Tu quoque me vicissim ama : & quid tibi tuis-
que gratum præstare possim,dic & factum puta.
Vale. Lut. Paris. Prid. Idus Maias. ccccxlv.

CL. SAR. CL. SALM ASIO.

Lugd. Bat.

PAschalium feriarum,sive religio, sive otium,
facile suasit , vt veterum Græcæ Ecclesiæ
Doctorum eloquentissimum , Chrysostomum,
in manus sumerem. Eius enim facundia , eru-
ditio & facilitas , in causa sunt vt eum aliis om-
nibus libenter præferam. Homiliae de Pœni-
tentia quæ Tomo sexto Sauiliano habentur le-
gi omnes ; magna cum voluptate. Vnum ver-
bum statim occurrit , ex quo non satis me ex-
pedio ; cætera omnia facilia visa sunt. Illud est
διορισμὸς qnod ter extat pag. 765. Sanctissimi
auctoris mentem satis capio. Nimurum Io-
niam , ex DEI mandato , interminatum esse
Niniuitis certum exitium post tres dies , nulla
adhibita conditione , quæ suspenderet euentum ,
consiliumue mutaret ; adeo vt necessario iuxta
Prophetæ denunciationem debuerint miseri illi
mortales perire. Sed vim verbi non possum
penetrare. Quid sit , ὁπος , ὁρισμὸς , περιορισμὸς ,
quid vulgo etiam *διορισμὸς* significet nempe *di-
visionem , definitionem , determinationem* , facile

est & cuius obuium. Sed hoc in loco aliud
plane esse videtur , nec me extricare possum :
nec omnium Glossographorum quæ versauit vo-
lumina satisfaciunt. Neque Fronto Ducæus,
quem , ad hunc locum , notasse hanc vocem
video, tanquam Chrysostomo propriam, aliquid
iuuat. Itaque amabo fer opem , & quæ sit illa
λεξις χριστοφόρης doce me vel nunquam
sciam. Gratiarum actioni , pro libris donatis,
miseret Bochartus noster , quas dudum pre-
mebat querimonias , sed elegantes & suaves.
Tu vero humaniter , ut soles , rescribe. Ille
enim est Cadomensis noster , qui te plurimum
colit & amat , qui ob immensam suam eru-
ditionem dignissimis tuis meritis , verum pretium
ponat. Vale. Lut. Par. ix. Aprilis. ccccxliv,

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Certissima est tua emendatio in loco Chry-
sostomi , qui iam optime intelligitur , le-
uicula illa mutatione , quam fecisti ex aucto-
ritate optimi Glossarij , à te itidem emendati.
Nihil magis apposite dici potuit , ad sanctissi-
mi Patris mentem. Tuus itaque victor *διαπομπής*,
cui cedat alter *διαπομπής*. Ago gratias quod me
hoc inter infinita alia docueris. De Tetrar-
chis quam habes paratam Diatribam quid pu-
blicare vetat ? Tua ista omnia quæ ad scriptu-
ræ sacræ illustrationem quomodo cumque spe-
ctant , semper proris animis accipientur. Quod
cum dico laudo digressionem tuam epistolicam.

G iiii

quam scribere te audio De coma Prophetizan-
tium. In eo Apostoli loco plurima sunt, quæ
accuratum examen requirant: cum praxi præ-
fertim Romanensium & nostra quoque com-
parata. In verbo οξοιαν multa est difficultas.
Habeo penes me manuscriptum codicem La-
tinum satis antiquum in quo nitidissime habe-
tur pro eo verbo *velamen* quod in suis etiam
vidisse se testatur venerabilis Beza. Iacobus
Gothofredus non ita pridem emendauit οξοιαν
quod Latinarum vocum censem augeat ut sit
exuuiam. Satis acute; non enim vere dicere
ausim. Credo dici posse in gratiam istius con-
jecturæ, pellem quæ animalis *ex duua* fuerit, pos-
se etiam tegmen & velamen humani capitis esse.
Virgil. Æneid. ix. *Dat Niso Mnestheus pellem*
borrentisque leonis Exuuias. Nunquid ut illis
se indueret sicut vulgo pingitur Hercules leo-
nis exuuias caput corpusque totum circumami-
ctus? Idem. lib. ii. *Quantum mutatus ab illo*
Hectore Qui redit exuuias iudutus Achillei. De
Clericorum & Monachorum tonsura fuse ut
solet Baronius differit ad A. C. H. LVIII. Si ea
omnia examinanda tibi sumas prolixioris Dia-
tribæ argumentum & materiam suggesterent. Mihi
simile vero videtur morem istum à seruis ma-
nasse, qui etiam nunc in triremibus nostris raso
capite conspicuntur, nisi quod capillorum pau-
xillulum iis in summo vertice relinquitur: vel
ut cum Tertulliano dicam in Pallio tuo *culti*
vertex solus immunis. Aristophanes in Auibus,
Δελος ὁ νόμουν ἔχει; vbi Scholiares, ἦν δὲ τὸν
εἰσερθέπων τῷ κομῷ: quod & ibi ex Homero

probat Bisetus. Vale. Lut. Paris. Pridie Pen-
recostes. CICLOPS.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

XPριμπλα χρεωστω Τινι. Ταῦτα εἰνὶ καταβάντω καὶ δύναται καὶ πάρεκτενεῖνα καὶ παρέμοι ; αλλὰ τὸ εὖς μὲν αὐτοχθόνεσσαν, ἐκείνῳ δὲ προστηλλόνθησαν. Verba sunt τῇ χρυσοφρήμονος Homilia sexta de Pœnitentia Tomo VI. Sauliano pag. 793. ex quibus viderit Alexius an, ex sanctissimi viri sententia, recte concludat *Mutuum non esse alienationem*. Certe nisi secunda de eo argumento Diatriba plane perfecta sit, non erit inutilis huius loci explanatio. Hæc de priori tuo Opusculo. De secundo aliquid ut dicam. percurrebam heri Saluiani Massiliensis Presbyteri editionem Rittershusij secundam, qui ad hæc auctoris sui verba lib. VIII. De Gubernatione D. recisis comarum fluentium iubis ad cunctem tonsum videre nonnulla habet pag. 592 quæ accuratū examen merentur. Notat enim Tonfuram clericalem tanto in pretio, etiam olim, habitam, ut inde *corona* etiam dicta sit Episcopalis dignitas, καὶ εἴσοχιν. Quod satis quoque probare videntur talium callentissimi Sauaro & Sirmondus ad Sidonij sui epist. 3. lib. VI. & epist. 8. lib. IX. At ego existimauerim *coronam* tribui Episcopis ut *monarchia* Leontio Arelatensi Episcopo tribuitur, ab Hilario Papa epistola 3. Tomo III. Concil. Gall. Sirmondi pag. 128. Locum non adscribam vi-

tandem prolixitatis gratia & satis sit indicasse: Nec omittenda tibi *Papalithra* in fictitia donatione Constantini ad Siluestrum memorata & à Balsamone explicata ad Nomocanonis Tit. VIII. c. I. ad can. Trull. XXI. De Coma & Tonsura clericorum habet nonnulla idem Simondus ad Sidonium commentarij sui pag. 86. & 87. Ut & Laurentius Bochellus in Decretis Ecclesiæ Gallicanæ lib. 3. tit. 2. pag. 387. & pag. 992. *Sine tutuphis congruentem deferentes tonsuram incedant psalmodiantes* & pag. 995. qui *cucupapham deferent in capite.* Vide totum titulum XIII. lib. VI. de vita & Honestate Clericorum: & præsertim hunc ipsum Bochellum in opere Gallico *Somme Beneficiale* in verbo *Tonsure* pag. 1166. & seqq. Ut & vestram Florentem in Dissertationibus Selectis Iuris Canonici. Sed hæc haec tenus. Post Romanensium Comam etiam caput attingere conueniet hoc est Primatum tuum absoluere: alias iocarentur Pontificij minatum te ipsis καελομενι, solos capitulos vellicasse. Sed & si duriter nimis clericalem istam comam vellas, nescio an consultum sit librum vicinis meis dedicare. Quamuis enim, ut viros sapientes decet, omnes istas minutias parum current, nolunt tamen videri publice præsertim eas despexisse. Quod dispicere te sedulo velim. Sane, de consilio tuo, nihil illis patefeci. Si uno & altero tantum loco calamus tuus efferbuit mallem aliquid, rebus adhuc integris, te mutare quam isto calore tibi ipsisque gratis nocere. Vale plurimum Lut. Paris. xxii. Maij. ccccxliv.

CL. S. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Ridere voluisti , quando veritum te scriberas ne Græce rescribendi onus à me imponeretur. Satis enim est mihi Latine scire & loqui , nedum vt in Græca lingua apud te præsertim , gloriari ; quod vt facerem nunquam in mentem venit , nec aliquando venier , nisi eam habuero in astragalis. Ut librorum inscriptiōnibus fauorem magnatum venareris , non suaderem nisi illis artibus , olim & nunc apud bonos & graues familiaribus , viderem eorum gratiam expugnabilem. Volunt illi coli & ornari secundum cuiusque animum & facultatem. *Quis enim virtutem amplectitur ipsam?* Non nullis amicos , illos etiam nonnullis donare potes. Secus si facias certe non iniuria de te ex postulabunt , æmulique te calumniabuntur ὡς πειρῶντας αὐθέληνα καὶ δόξας βλασφεμῆνα. Seque-
re itaque consilium meum quod non potest non bene cedere. Hieroclis ηα αστηα aliud fere agens , culpam fateor , legeram , & quem nuper misi locum descripsoram. Ea dum diligenter reuoluо in capite mei ὀκυπόν hæc inueni quæ interpretationi tuæ , aduersus Heraldi obiectionem , fauere videntur. Οκυπόν ὄφελεις Δινάριον . O δε φοῖν εἰς τὸ μάστιχλον με δέδειαι , λῦσον ἀργυρ. ο δε ἀπλίθεις φοῖν επιπρώθιν. Ita scripta habentur in codice I.S. Vossij. Pro μάστιχλον quod quid sit non reperio vide num legendum sit μῆρατον : aliquid certe huiusmodi

intelligendum est. Pro ἀπλαθεσ existimo scri-
bendum ἀπλαθε abi. Habet nonnulla Isaacus
Habertus, *De ritu tonsure à Lectoris ordina-
tione minime sciuncto apud Gracos* in nupero li-
bro cui nomen fecit Αρχιεγενηὸν siue *Pontifica-
lis liber Ecclesiæ Græcæ*. Quia scio Petrum Blai-
sium, qui eum anno superiore excudit, exem-
plaria istuc misisse, obseruationem non descri-
bam, quæ habetur pag. 41. & 42. Secus enim
fieri notat apud Latinos qui statim post Baptis-
mum, vel octauo aliquando die, infantes ton-
dent. Tu & tua Saluete à me & mea. Lut.
Paris. III. Iun. ccccxliv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Reddet tibi de quo nuper scribebam fasci-
culum, Andelottus Castellionæus. Sed
vereor ne in obsidione Grauelingana, aliquan-
diu moretur. Quod si forte continget, ro-
gatus est eum ad te prima quaque occasione
mittere. Emendauisse me ex festinatione præ-
cipiti natum peccatum, dum Hieroclis γελοῖα
euoluo, ex litteris meis postremis cognoueris.
Laudo quod Sancolumbani querelis non tan-
garis. Palam & publice causa acta est. Non
solum Talæus, qui eam primus vulnerauit, sed
alij omnes qui iudicauerunt, consenserunt in
eius damnum. Itaque cunctis conspirantibus
non fuit comperendinandi locus, & misericor-
diæ genus fuit cito occidisse. Vrget negotium
aulicum Talæus: sed Magnates nostri, quibus

de eo decernere incumbit , sunt iam occupatissimi propter vnde cumque bella parum prospera. Expectat itaque occasionem , assumitque sibi socium Puteanum , cuius consiliis res non potest non procedere. Tu interim magnam gere mentem. Inuolue te virtute tua donec lux hinc aliqua affulgeat. Cum sciam te variis distractum esse curis , volebam à te interpellando cessare : sed non patitur Guyetus noster qui cum nuper incidisset in Horatij vitam , rogauit ut de loco difficili sententiam tuam requirerem : quod viro doctissimo negare non potui. Verba hæc sunt : *Bello Philippensi tribunus militum meruit : victisque partib. venia impetrata SCR IPTVM QVÆSTORIVM comparauit.* Quid sibi velint hæc verba ipse docreas ; qui mesoles omnia docere , minima , maxima , mediocria. Percurri Donij orationem de Pænula sacra & profana. Satis leuiter videatur omni isto negotio defunctus. Inuenies in Præfatione Naudæi ad Slingelandum quod existimare possis de te dictum : quando Gronouij & Ferrarij laudat minutulas De Sestertiis & Re Vestiaria commentatiunculas , præillis voluminibus quæ mole sua lectores obruunt. Sed nolim esse te ita delicatulum ut istis immoreris. Non omnium qui litteras hodie colunt , immo nullius est immensam copiam tuam imitari. Ego sane istorum iejuna & famelica scripta despicio qui statim ac cœperunt desinunt : quia nempe domi curta supellex , & parua penitus paruo spatio consumpta perit. Ne itaque rideatur ludibrioque sit eorum tenuitas , occule

pant ingentes tuos bonæ frugis aceruos plena-
que horrea damnare. Tu vero Sol eruditorum,
perge litterarum orbem illustrare magno puro-
que lumine , nec nisi cum Sole cœlesti extin-
gitor. *Nostris DEVS annue votis.* Mea te
tuamque salutat , ego vos ambos. Lutetia
Parisorum xvii. Iunij. ccccxliv.

CL. SALMASIUS CL. SARRAVIO.

Lutetiam.

HAgæ tandem in hanc vrbem reuerso , vi-
deo mihi in Latium eadem via & eodem
die esse redeundum. En quantum iter & quam
longum ; quam breui tempore confici debet in
tuam gratiam. Sed quoniam hoc onus semel
imposuisti, preferendum ; cuius laboris amplam
videor mercedem percipere , tot latinas tuas
elegantissimas litteras. Audi itaque de SCRIP-
PTO QVÆSTORIO quod sibi comparasse dicitur
Horatius post Philippense bellum. No-
mina hæc verbalia neutrius generis quale est
Scriptum, non semper ἔγγραφα significant,
& quod actum est ; sed quod agitur , & ipsam
actionem. *Scriptum* itaque *Quæstoriū* est of-
ficiū *Scribæ Quæstoris*. Ut enim γραμματεὺς
dicitur Græcis *Scriba* à voce γράμμα ; ita & *Scri-
ba* est latinis qui *Scriptum* facit, qui *Scriptum*
emit. Emebantur quippe ista officia , & *Scriptum*
emisse dicebatur , qui emerat. Codicil-
lum aliquis posset interpretari, sed inscite. Nam
in hoc solo scribarum officio vox *Scriptum* so-
lita usurpari , quæ munus *Scribæ* omnino signi-

ficat. Vis alium testem? ecce idoneum. Veteres Glossæ Iuuenalis in Sat. V. de Sarmento cuius ibi mentio, hæc narrant. *Sarmentus nazione Thuscus, è domo M. Feronij; incertum libertus an seruus, plurimis forma & urbanitate, promeritis, eo fiducia venit ut pro Romano Equite ageret: decuriam quoque Quæstoriame compararet.* Quare per ludos quibus primum in xiv. Ordinibus sedet, hæc à populo in eum dictæ sunt:

Aliud Scriptum habet Sarmentus, aliud populus voluerat;
Digna digni. Hic Sarmentus habeat crassas compedes.

Notabis interim decuriam Quæstoriam comparare, & *Scriptum Quæstoriū*, idem esse. Hoc igitur voluit populus cum in Sarmentum in xiv. Ordinibus sedentem istos versus fundauit; aliud scriptum habere Sarmentum, nempe decuriam Quæstoriā, vel officium scribē apud Quæstorem, aliud populum voluisse ut haberet; nempe κάμψα vel ἐπίκαμψα in fronte, ut seruis nequam qui fugerant solebat inscribi. Paulo post idem auctor *Scriptum* appellat, quod *decuriam Quæstoriā* prius dixerat. Jam autem senex in maximis necessitatibus ad quas libidine luxurieque deciderat, coactus auctor, cum interrogaretur, cur *scriptum* quoque venderet; non infacete bona se esse memoria respondit. Ita enim hæc verba legenda sunt quæ vulgo in editis habentur corruptissima. *Scriptum* simpliciter dixit pro *Scripto Quæstrio*, ut in versibus populi. Lusit in ambiguo

cum dixit se bona esse memoria ; ideoque Scriptum vendere, quia qui memoria non valent , de scripto recitant quod dicunt. Ordo scribarum Quæstoriorum honestissimus fuit, vt docet Cicero III. in Verrem : de isto ordine scribit ita loquens. *Ordo est honestus quis negat ? Aut , quid ea res ad hanc rem pertinet ? Est vero honestus quod eorum hominum fidei tabulae publicæ & pericula magistratum commituntur.* Magna quoque eorum fuere emolumenta & commoda. Ex pecuniis publicis quas pendebant populi vestigales vel stipendiarij duas quinquagesimas quidam quæstores & prætores deducebant , quæ commodis cederent suorum scribarum , & id Verrem fecisse Cicero arguit. Equites etiam Romani plerumque siebant , & annulo aureo donabantur. Et Verres scribam suum annulo aureo donasse traditur ibidem à Cicerone. Sarmentus quoque postquam decuriam quæstoriām emisset , pro equite Romano se gessit. Liberti plerumque , & qui serui fuerant huiusmodi decurias Quæstorias siue Scripta Quæstoria sibi comparabant , vt ad Equestrem dignitatēm peruenirent. Ita Horatius cum Libertino patre natus esset , finita militia quæ male successerat , scriptum emit quæstoriū ut pro equite Romano se posset gerere. Ista scripta quæstoria vendebantur cum reliquis bonis in auctionibus ; cum eius qui scriptum habebat , bona sub hasta venibant. In responsis Adriani de quodam habetur filio qui questus est apud Imperatorem cum bona patris adiudicata fisco fuissent , decuriam ipsi quoque exceptam fuisse & confiscatam.

confiscatam. Mentio in antiquis inscriptionibus frequens, *Scribae librarij quæstorij*, trium decuriarum & quatuor & quinque decuriarum. Saepè etiam corrupte scribitur *SCR. LIB.* pro *SCR. LIB.* idest *scriba librarius*. Fuere & *Scribae Tribunitij*, *Ædilitij*, quorum officium etiam *Scripti Ædilitij* nomine, & *Scripti Tribunitij* dici potuit. Habeo de his alia multa, sed hæc sufficere nunc opinor. Vale. Ego & mea tuam teque ipsum salutamus. Leide xxvii. Iunij. Ccccxliv.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Lugd. Bat.

Hæret animus πάθων, ή δ' ἔπειτα, ή δ'
ἱστορίον miretur & laudet, in postremis
tuis litteris. Tam cito, tam erudite, tam co-
piose, tamque eleganter potuisse te, quæstio-
ni nostræ satisfacere οἶος πέποντος. Huma-
num id captum superat, omnia nosse, in nu-
merato habere & expedite eloqui. Quid ami-
cum nostrum sentire existimas? Plane ob-
stupuit voxque hæsit fauibus lectis illis quæ
super eius ἀνοεῖα scripsisti. Crederes illum ma-
gico aliquo carmine defixum, deuinictumque.
Viue diu vere solusque διδάσκαλος δικουρίων &
scientias omnes plena manu vndiquaque spar-
ge, effunde. Sed præsertim sanctioribus date
litteris, ad quas ornandas ab amicis omnibus,
ab ætate tua εώ τῇ ἀκυη[m] maturissima, ab in-
genio etiam tuo, quotidie excitaris. Tum
demum τῶν ὄγτων τῶν δὲ σωμένων πρό τε ὄγτων.

H

coryphēus merito audies. Et cum tui inferior
ætas meminerit , celso tonabit ore ΜΕΓΑΛΑ
ΧΑΡΙΣ ΑΥΤΩ. Et quia video te , pro summa hu-
manitate tua , quæ cum doctrina immensa con-
iuncta , καλῶν facit συζητίαν , æquo animo ferre
libertatem meam : non verebor de legitimis
questionibus te interpellare. Serius tandem
prodiit in lucem Censura Facultatis Theolo-
gicæ aduersus Milleterium , quæ in gratiam
trium Approbatorum , quorum nomini parcit-
um est , bis terque emollita fuit. Quod tamen
celsum Conciliatorem spectat , continent ea qui-
bus ille fautoresque eius , si qui sunt , impo-
sterum fateantur lusisse se operam. Arnaldus
etiam , quem sibi clam adstipulari ὁ επίκοινος arbit-
rabatur , epistolam edidit ad Præfules sui libri
Approbatores scriptam , in qua damnatum postea
librum erroris , falsitatis , & heresios accu-
sare præuerit. Hec tamen omnia κατ' ὄπονομίαν
fieri , iactat Henotes. *Credat Iudeus Apella.*
Sed quid huic homini facias ? Eum ego qui
tam insanum sapit Deo irato suo relinquio. Ce-
cūs ille τόντε νῦν τάπε δύματα nigrescat suis te-
nebris ; suas amet sordes , sua vulnera. Bene
prætulisti Comam Mutuo : caput enim pecu-
nia pretiosius. Sed quicquid id est , vtrumque
tandem depropera , & finire labora. Ego hic
finio cum solita salutatione quam tibi & Caix
tuæ debedo , reddo. Vale. Lwt. Paris. Nonis
Iuliis. CIICXLIV.

CL. SAR. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batavor.

Non ita est. Exerte respondi ad quæsumum illud tuum, quo rogas an non ita sit, solere me interdum fingere plurimum mihi placere quæ scripseris, quamuis reuera maxime displiceant. Nec sane is ego qui cuiquam, nondum tibi viro forti, quicquid dicas, sed non duro, sententiam meam ita largiri contra meam mentem soleam. Et possum tibi reuocare in memoriam, pectoris mei robur & æs triplex, quando non ita pridem de re momentosa, ad fastidium molestus fui:qua potui eleuando meis & aliorum quoque verbis, omnia illa quibus opinionem tuam firmare nitebaris. Assentator sim, non amicus, si omnia inexplorato approbem, quæcumque amico semel arriserunt. Quæ supra captum meum assurgunt, silentio & prona mente reuereor: sed vt calculum apponam meum iis quæ improbo, improbus sim & audiam si faciam. Comam tuam ad talos deductam an vterius crescere sines? μέρσον ἐπί πᾶν αἴρεσθαι. Pro vna epistola, duas tresue aut plures simul de eodem argumento nocte, laudabo copiam: vt in immensum vnam ad vnum producas, erit inter exempla quod exemplis tueri nequis. Scio varium esse & longe latèque diffusum istud argumentum; nullumque pene esse in humano capite crimen, qui suam formam non habeat; si singulas gentes percurtere lubet. earumque ritus & instituta inuestig-

116 CL. SARRAVII

gare. Verum ne abeant in prouerbium *Salmasiana Epistola*. H̄is ἀπεργές πλυνθεγμούν, de qua nuper scribebam, animum fateor meum occipat, *In partesque trahit varias perque omnia versat*; nec tamen turbat. Quod affirmare non possum de tuo negotio, quod vocare solemus, aulicum. Mentiā enim, si dixerō me eius prospero (quem alij arbitrantur & nuncupant) euentu non cruciari. Vnum tamen me recreat, quod videam in te animi nobilitatem ingeminatam, cui census omnes postponas. Constantiam, grauitatem, perseverantiam retine: & quod olim Mæcenati Venusinius vates; id ipsum tibi æternum cantabimus, NEMO GENEROSIOR EST TE. Vale. Lut. Parisiorum xxiv. Iulij. cccccliv.

CL. SARR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

DE prospero expugnatæ Grauelingæ successu, gratulabundus τῷ Εξοχοτάτῳ Taleūs, eum conuenit: postque officij istius functionem, Vir Eminentissime, dixit, Accedat titulis tuis reductus in Galliam SALMASIUS: nec minor inde tibi gloria, quam ex urbis istius ditione. Huius rei, respondit Cardinalis, plenam dudum feci tibi potestatem: Reginę assensum merui; erga ceteros quorum ea curatio est, utere illius meoque nomine ut statim id negotium confieri possit, nec amplius trahatur. Summi viri laudauit animum Taleūs, atque, qui finis est omnium cum dominan-

te sermonum, gratiis, strenue inquit mandata
exequar. Intra hunc diem sperabat tum Di-
ploma tum alias litteras, quas sigillares vo-
cant, paratas fore, istuc mittendas. Quid
actum sit præterea nescio: & ab aliis rescis-
ces. Ego interea non cessavi: amicos prensauī
& cum iis de ista re consultaui, deliberaui, ne
quid Respublica litteraria & purior Ecclesia
detrimenti capiat, te in Galliam reuerto. Ne-
que consilij locum, neque auxilij copiam ha-
bemus nisi in mora.

Non mibi non ulli vincere fata datur.

At trahere atque moras tantis licet addere rebus;
Quid alia cogitemus? DEVS PROVIDEBIT.
Graui me fasce leuasti, assumendo tibi medium
partem *τῆς βύσου*: impar enim eram isti one-
ri, quod excutere meditabar, nisi subsidio ac-
currisses. Sit ergo nostra: ita ut reuera neu-
trius nostrum sit vel fuerit, nec in solidum
nec partim. Ea vtamur ut Medicorum filij
venenis solent ad alia venena retundenda.
Vale. Lutetie Parisiorum Idibus Augustis.
CICICXIV.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Lugdunum Batavorum.

PAUCA omnino à me, hodie habebis: plu-
ra fortasse septimana proxima: quo tem-
pore plane Alcedonia erunt in foro nostro.
Cum in eo totos dies sedeam nihil habeo quod
scribam de aulico negotio. Deinceps per res
prolatas omne istud expediet facile Talæus,

H iii

taliū peritissimus artifex : & cuius humeris
dulce hoc onus incumbit. Gassione in Flan-
driam non eunte omnis spes nostra ad Dou-
chantium redacta est : nec vanum tamen
inde auxilium auguror. Launæus enim meus,
cui plurimum obnoxius est, operam sedu-
lo nauabit, ne præces suas insuper habeat.
Scripsi ad Morum nisi alij occupassent ad me
mitteret opus Croianum, quo posset illorum
technas eludere. Rebus integris, fauebit, sat
scio, nobis : sed si Magistratus prior eum ag-
gressus fuerit; vereor ut potuerit obniti. Cer-
te quicquid fiat deridendos se omnibus propin-
nant dum Principis autoritatem obtendunt suæ
inscitiae, dicam, an pusillanimitati? nempe
Ezechiam imitati, volunt vitæ suæ tempus in
Pace transigere. Vale. Lutet. Paris. xxvi. Au-
gust. CICICXLIV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Elegans est & arguta in Aristophanis Lyli-
strata, sententia qua notatur differentia ve-
tulæ virginis, & senis proci.

οὐ μὲν γένναν καὶ ἡ πολιός, ταχὺ πᾶσα κόρην γεγάμπειν.
τῆς δὲ γυναικὸς μηρὸς οὐ καιρὸς, κανὴ το μὴ πλάσιται,
οὐδεὶς θέλει γῆμαι πάτην: ὀτευομένη δὲ καίηται.

Verbum ὀτευομένη recte interpretes per rati-
cinans exponunt, consentientibus Hesychio &
Suida. Sed quænam fuerit illa ὀτεία, & qua-
ratione ab istis Virginibus procuraretur, nul-
lum adhuc vidi qui palam faceret. Si quid tibi

ea de re obseruatum fuerit , vel si quid ex no-
minis notatione exculpi possit libentissime id
à te decebor & quæso deceas. Certe per has
forenses ferias , frequentius te interpellabo &
procul dubio quiritareris nimium mihi super-
esse otij , quod negotia tua non satis reuerear-
tur. Sed ita olim iussisti , nec verebor tibi ob-
temperare donec contrario mandato primum
abrogaueris. Non improbo consilium de refu-
tando Heraldo : qui nuper dicebat mihi se id
inaudiuisse ; ideoque supersedisse à gratiis tibi
agendis , pro libris donatis : sed pro illis quæ
se publice docturus sis te non priuato Eucha-
stico remunerandum esse. Habere enim unde
redhostiat. Lex 25. D. de Auro & Arg. leg.
omnino ea est quam ante aliquot menses no-
taueram in qua dubitabundus proposueram
num legendum foret *reticula* id est ροιωφαντα :
vt scilicet Vlpianus istius legis auctor , morem
suum retinuerit , explicandi Latinas voces , haud
satis vulgo perspectas , per Græcas sibi bene ,
aliis vero minus forsan notas : quemadmodum
fecit in l. 69. D. Pro socio ex tua emendatione
nundinas id est ἐμπολὰς : & in l. 3. §. Seruius
D. de Penu legata *rations* id est λογάρια : vt tri-
bus exemplis potest existimari , esse id doctissimo
Iurisconsulto familiare. Certe H. ST. Glof-
fa *Reticulum* ρυξαδος καὶ ροιωφαντος . Extempo-
raneum tuum carmen ad Hugenium vidi ; &
laudaui Musæ tuæ suauem facilitatem. Cum
hæc tibi tam limpida & saporis gratissimi fluant;
quod olim rogaui , iterum rogo , vt quæcum-
que habes huiusmodi παιγνία , ea seponere ve-

lis, gloriæ tuæ & eruditionis omnigenæ non
vana aliquando argumenta. Vale. Lut. Paris.
ix, Sept. ccccxlv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Miseret me tui, quem, summo cum dole-
re animi, video, tot premi aduersis, cum
domesticis tum externis. Sed fata viam inue-
nient; aderitque DEVS OPT. MAX. cuius
proprium est ἐν ἀπόλεγις πόρων ἐυπορεῖν. Dou-
chantium tamen non neglexisse amici mandata,
ex misso apographo cognoueris: & commo-
dum accidit ut, Gandauensi illo Castello fe-
liciter ab Arausionensi expugnato, huius an-
ni bellum sit in præcipiti; & cogitaturus sit
Imperator, de reducendis in hiberna copiis.
Interea Diploma Regium quo istinc euoceris
sigillo munitum est, & pauca supersunt agen-
da donec mittatur. Menagius noster qui sane
apud Bautruuum sedulam operam nauauit, om-
nia sigillatim prescribet. Petrus Puteanus com-
moda & incommoda tuæ in hanc Vrbem pro-
fectionis, aperte, more suo, explicauit. Faci-
le semper ego & ille, consensimus, non expe-
dire libertati tuæ istam migrationem: tu ipse
id animo quoque præsumplisti: Ut istic fiat
aliquid, quo nunc molitiones aulæ nostræ di-
sturbentur, nostrum non est. Itaque iam ex-
pectabimus, quid serus vesper vehat. Diuina
in ihi semper visa est illa emendatio, qua He-
sychium in verbo Γαρνία fœde corruptum,

pristinæ suæ lectioni restituisti : vt postea sci-
lacet legatur ἡ Δυνα τὸ φρότερον. Nimirum vt
Lycia Gigantum patria , idcirco fuerit aliquan-
do dicta Τιγρῆνα. Sed quo auctore nititur hęc
duplex assertio ? prima vt Lycia fuerit patria
Gigantum , altera vt dicta fuerit Gigantia.
Glossographis enim istis , sine teste idoneo , non
esse temere fidem adhibendam iam pridem in-
ter eruditos conuenit. Nullum autem senten-
tię tuę auctorem laudasti : & Stephanus *mei*
πόλεων , quem memini te ad id coram citare ,
nihil docuit. Si aliquem alium habeas , edere
quęso ne pigeat. Salve tu cum tua , à me mea-
que. Luter. Paris. xvii. Septembris. ccccxliv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Eugd. Bat.

ACERBUM filiæ tuæ obitum doleo : faxit
DEVS OPT. MAXIM. vt , isto con-
tentus funere omnis familia , in capite preser-
tim , & postea in membris , sana perennet.
Fecisti quod pium virum & sapientem Patrem
decebat , qui eius vitam aut mortem Diuinę
Prouidentiæ committebas. *Debemur mortinos*
nostraque , meliusque nouit Deus quam nos
ipſi , quid nobis conducat. Spes Typographiæ
Cadomensis plane decollauit : & instanti qua-
rentique mihi cur adeo inique agerent , respon-
dit Comes Consistorianus , nec in aurem ; NI-
HIL VOLVMVS A MANIBVS VESTRIS.
Applica aures istis vocibus ; & tum veni in
Vrbem. Habes Schedulam ex qua deceberis

quid Romæ actum sit, ut Cardinalis Pamphilus in Papam Innocentem Decimum eligetur. Aperte fauet Hispanis; nec illum magis reiiciebat nominatim Orator noster, cuius aperta intercessio neglecta est. Ne recedam à more meo; vnum te rogo ex Iuuenalis Satyra VIII. Verba sunt

— populi frons durior huius
Qui sedet & spectat TRISCVRRIA
patriciorum.

Hoc verbum quod credo esse τὸν ἀπαξ λεγομένων, varie docti explicant. Vetus Commentarius à Pithoeo editus hoc loco mutilus est, nec ideo iuuat hilum. Iosephus Scaliger legebat *transcurria*; Petitus ad Leges Atticas pag. 245. *tricharia*: quæ omnia fateor me non capere. Tu quæso doceas post inspectum Petiti laudatum locum, qui è Tertulliano adfert aliquid animaduersione dignum. Vale. Lutetiæ Parisiorum Calendis Octob. ccccxliv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Secundum quod duxisti funus, me quoque, qui tua omnia mea putare soleo, summo mœrore confecit. Fieri enim nequit quin doloris sensu premamur acerbissimo, auulsis nostris tenerimis visceribus. Immo *Moritur qui amittit suos*. Ne tamen morti istius infantis nimium illacrymes; huius memento oraculi, οὐλαῖ ΘΕΟΣ ἀποθνήσκει νέος. Ostendi Launæ Diploma, ad quod charta paricla scripta est,

quam hodie ad amicum suum mittit à se signatam : ut nempe possit Hagam reuersus , haec occasione , cum Principe eam communicare , & quæ suarum sunt partium agere. Sed quis Heinsum ad meliorem mentem reduxit ? An Spanhemius mirus blandimentorum artifex ? an voluenda dies attulit vltro ? Vnde cunque id prouenerit , bonum factum. Sincera modo sit ea reconciliatio & perpetua , sine fuso & fallaciis. Quidni autem talem credam post οριὰ τῶν πυστίων coram Ecclesia palam & publice celebrata & à vobis simul sumpta ? Θεὸς δὲ ἐπιμάρτυρες ἔστοι ut qui fidem fregerit spretum numen vltorem habeat De πληρωτῇ εἰσεγένεται disputavi cum Heraldo : Aristidis locum non stabilire suam sententiam , quinimo illam prouersus inde labefactari ; magnam quippe intercedere differentiam inter πληρωτὴν εἰσεγένεται & τὸν εἰσεγένετο τὸ ἐλλειμμα αὐτοπληρώσαντα ; posterius hoc pro sua mente belle procedere ; at non de eo agi , sed tantum de πληρωτῇ εἰσεγένεται. De triscurriis patriciorum & spatharocandidatis , quas agam gratias ? Nihil clarius certiusve adduci potest , & ne dubitandi quidem ullus supereft locus. Triscurria sunt etiam in vsu in comedia nostra preseftim Italica , vocantque *Trio*. Tres actores vna prodeunt in scenam canuntque ridiculum aliquod αἰχρόματα , singuli , bini , terni ; vt vix possit ad iocum & elegantiam amplius aliquid desiderari. Nondum aduenit amicus ille cui Ebeubitarem , & Epistolam Comatam mihi redendam commisisti ; nec scio quid eo factum sit. Tantum vereor ne ob longiorem fortean cesa-

riem , Absalom in morem in aliqua arbore im-
plicatus h̄eserit. Nec tamen ideo capillitum
prolixius improbem , modo intra modum ali-
quem , qui sexum distinguat cedatur. Vale.
Lut. Parif. xxii. Octob. ccccxlv.

CL. SAR. PETRO PITHOEIO.

Trecas.

Facio quod imperasti , si rusticana otia tua
interpollo. Voluisti scilicet ut te monerem
de Picherelli *Cosmopoea* , & Hospitalij Car-
minibus , huc proximis Martinalibus tecum
afferendis. Ecce aurem vello , rogoque ut ea
seponere velis , nec diutius istas opes orbi lit-
terario inuideas. Ut enim cum nominis tui
gloria edantur , si per te liceat efficiam luben-
tissime. Hęc prima mandata est mihi à te cau-
sa scriptionis. Sed ecce alteram è Bataua. Eru-
ditissimus adolescens qui Hagæ Comitis habi-
tat , Ianus Vlitius ; in eo est ut pręlo Elzeviri-
ano committat satis amplam collectionem au-
ctorum qui de Venatione olim & nuper scri-
psere. Libro titulum fecit , *Venatio Nouanti-
qua*. In eo primas tenet Gratius ille anno su-
perioris seculi nonagesimo ab illustri viro Petro
Pithoeo patruo tuo , bonis literis iuuandis na-
to , inter Epigrammata & Poematia vetera pu-
blicatus. Miratur autem ille , emendationes in
eo auctore satis multas factas ope veteris co-
dicis , cum tamen nullum alium extare audi-
uerit pręter eum ad quem Aldus primam edi-
tionem adornauit. Me ergo rogar , ego te , quid

factum sit illo manuscripto libro & apud quem
resederit. Apud te certe, Vir Magne, legitimi-
mum & in solidum istorum thesaurorum dignis-
fi num heredem. Excute ergo veteres chartas
tuas, & quod pridem nobilissimæ Pithoeorum
genti familiare est, omnibus bene facere, stu-
diosi iuuenis industriam iuua, magnamque ab
eo, maximam autem à me, qui dudum tibi
sum obnoxius, gratiam iniuieris. Vale Sena-
tus nostri magnum decus, meque quod facis,
amare quæso perge. Lutetia Parisiorum re-
bus prolati, decimo Calendas Nouembres.
CIC: CXLIV.

CL. S. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Grandis tua Nota de Poetis Tarſicis inſi-
gnem locum obtinebit inter Laertianas
amicis nostri lucubrations. Ei ego indicaueram
Kιλικίης λόγος apud Hesychium, qui fortean
iđdem sunt cum *λόγος* Tarſicōis quos ad autorem
Cyrbasim vel Cyarbasim refert, ἀναφέπει. Sed
quis ille Cyrbasis? Nescio: vide quæſo locum
& perge nos docere. Heraldus tuus iam factus
est comis & ciuilis: Vrbem circumcursat, eru-
ditorum ambit suffragia; apud ignaros queri-
tatur quod ipsum impetas nullo suo merito:
denique nescio quæ laruæ & intemperiæ hunc
agitant senem. Sibi imputet, qui quietus vi-
uere non potuit, quod istam crucem ferat.
Cum tamdiu distuleris emittere Trigam tuam
de Mutuo, expectare adhuc aliquantis per iu-

uet & Quadrigam è carceribus effundes. An-degauensis enim ille Antecessor Germanus cre-dit se operæ grande pretium fecisse , vultque suas contra te notationes publicare. Hodie mittitur Regium Diploma cum litteris sigilla-tiis ad Ordines & ad te. Tu vide ne delibe-res , sed in qua es statione maneas ; modo sci-liset illi officio suo fungantur. Tum queren-tur hic satis multi , male positam sibi pro te operam , qui beneficium Principis cum amore patriæ & consuetudine amicorum coniunctum, insuper habeas ; sed euanescent post octiduum omnes istæ querimoniæ. Tu vero huc si venias totam vitam seruies miserabiliter , nec , quod nosti apprime , præstabitur pacta fides. Nuper à Nuncio Pontificio rediens Mottha Vahierius, dicebat coram magno virorum eruditorum cō-fessu ; ego quoque aderam ; velle Apostolicum de tuo in Galliam redditu controversiam facere; te enim pestilentissimum hæreticum , Romanæ Ecclesiæ hostem infensissimum, in Christianissi-mum regnum cum honore redire , immo vo-cari (vnde si in eo esses , deberes eiici) non esse quod ferri possit. Præsta te virum , & for-tunæ tuæ faber esto. Tandem Epistolam Co-matam legimus , sed vicibus repetitis. Quis enim uno spiritu eam legat ? Interrogabat qui-dam satis facete , quantus futurus esset liber cuius tam grandis Epistola. Omnes sane stupent & copiam mirantur. Æmuli quorum video te magis scire velle & explorare quam amicorum semper fauentia iudicia , dicunt esse calamis-i-ne exemplo intemperantiam. Meam senten-

tiam promete vix audeo : suspectus enim tibi sum. Sed quia verus amor in causa est , libe-
rius quid de eo mihi videatur declarabo. Quod
præcipuum erat , Paulinus nempe locus , non
poterat nitidius explanari ; fortiusve vrgeri , ad-
uersus fanaticos Dordracenos. Cætera erudi-
tionem omnigenam , infinitam , elegantem-
que produnt. Alias de quibusdam , extra prin-
cipale tamen argumentum , inquitam diligen-
tius. Interea tantum monebo frustrate culpa-
re consecraneos nostros quod in Bibliis Galli-
cis summi Iudæorum sacerdotis pileum expre-
serint *κανοειδῆ* , cum teres & rotundus fuerit :
& hoc postremum verissime affiras. Verum
quidem est olim , hoc est ante annum Mille-
simum quingentesimū octagesimum octauum ,
quo vetus nostra versio additis iconismis recen-
sita est , nostros homines hunc errorem errasse ,
sed ab illo tempore ex sententia Hieronymi
in epistola ad Fabiolam , ista Pontificalis tia-
ra reformata est , nec in ullius reprehensionem
incurrit. Vale tu cum tua à me iam solo , mea
cum parentibus peregre profecta. Lutet. Pa-
risiorum v. Nouemb. ccccxliv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

EO me redigis , vt de scriptis tuis , deinceps
silendum mihi sit omnino. Ut enim ea quæ
docti & probi omnes in cœlum efferunt , ego
quoque laudem , æquo animo ferre non potes.
Si etiam æmulorum ad te defero querimonias;

nec illis patientem accommodas aurem , & eos statim stultitiae & imperitiæ reuincis. Hoc tamen postremum eligam , quod præ priore maxime arridet. Immo quicquid culpes & vitio mihi vertas ab utroque meo instituto non recedam : & laudanda laudabo amicissimus & de maleuorum suggillationibus , vel etiam nugamentis monebo. Non enim omnis amor cœcus est , vt iusto nequeat secernere iniquum. Certe summus meus erga te amor , qui in virtutibus tuis altas egit radices , oculatissimus est & perspicacissimus , non cœcus , non luscus. An vis ut oculos mentis corporisve eruam mihi , vt de te sanius iudicem ? Tu vide quid præcipias , certe non parere certum est. Placet mihi mentis hic gratissimus error , nec sanari vñquam sustinebo ; si me amas , & sane amas , ama me quæso cum isto amoris erga te mei μετρῳ καλῳ , πεπειθμένῳ σεσυλευμένῳ , καὶ υπερεκχυνομένῳ ; sine me in isto viuere , in isto mori. Sine morem in hoc tibi à me non geri. Tu ama me vt libuerit , sed patere vt amoris erga te mei modus sit , sine modo te amate. Beuerouicij studium laudo : sed non satis capio , quomodo coma tua , Hebræo , Greco , Latino cultu , ornata & interstincta , Belgicæ plebi placere poterit. An tot locorum veræ suæ lectioni restitutorum , nitorem & elegantiam , capit , miles , nauta , artifex Batauus , sequiorue integet sexus ? Impatienter expesto quid de te rebus que tuis statuerint Academica comitia. Diploma litteræqne regiæ calcar currentibus & bene affectis animum addiderint. Douchantij memorem

morem gratumque animum exosculor. Mitto
ecce alterum ἀποστολήν ex eius ad Lau-
næum epistola, quod si vera narrat, nec dubi-
tare fas est, magnam in spem adducor omnia
ex voto nostro successura. Et in hoc triumpha-
bo si opera industriaue amicorum meorum tibi
non fuerit plane inutilis. Deum veneror ut te,
tuam, tuos, tuaque omnia fortunet. Vale Lu-
tetiae Parisiorum ipso Martinalium Nouem-
brium die CICICXLIV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Facere non possum, quin tibi assentiar, de
vitioso, ante tuam emendationem, Hefy-
chij loco: nihil tamen vetat, quin Tarſici Λόγοι
dicti sint etiam Cilicij; cum constet Tarſum
Ciliciæ fuisse metropolim. Sed cum nihil ha-
beam quo id probem, omnino in tua exposi-
tione, cui nihil contrarium adduxi, nec etiam
adduci posse existimo, acquiescendum est. De
ea ex solita formula, ago gratias. Iam de non-
nullis plane curiosis, te interrogabo, quæ in
Epistola Comata, maluisti non exprimere cla-
rius. Videlicet quod sit illius Diuionensis Se-
natoris nomen, qui risu emortuus fit, dum vide-
ret obesulum virum in equum fruſtra anniten-
tem? Ego etiam, cum istud ſpectaculum mihi
ob oculos pono, à risu temperare nequeo: ob
quod tamen, nec in rem præsentem, vita fun-
gi vellem. Contendis tonsuram clericalem Gre-
gorio Magno demum sedente, in Ecclesiast.

Romanam introductam esse ; hoc est sexto sa-
culo : contra tamen facere videtur Synesij, qui
quinto seculo vixit , locus à te allatus. Qua-
re enim Cyrenes Episcopus τὸν ξυργίον χειρόποιόν τον
diceret esse εὐοβῆν , nisi sacras inter Ecclesię ce-
rimonias hæc tonsura celebrari tum esset solita ?
Præterea sciam libentissime , quo in loco Bur-
gundie tuę , vel Gallię nostrę , nuptę & viduę
eum capitis cultum præferant , qui à te nota-
tus est pag. 643. Hoc enim τῶν γλοιῶν γλοιά
ταῦτα videtur. Sed maxime scire velim nomen
istius fanatici Dordraceni , qui tantam tibi glo-
rię segetem sua vesania dedit. An ex quo Be-
uerouicius Epistolam tuam Belgicam fecit , po-
pulus exuit labem ἀποκάρσως ? qua turbabatur
Ecclesię Dordracenę ἐνοσμίᾳ καὶ ἐνταξίᾳ. Vale
Lut. Paris. xix. Nouemb. CICICXLIV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Nuper cum essem infirma valetudine, Gal-
lice , alienaque manu , aliorum scripsi
cum querimonias , tum spes meas. Iam autem
paulo valentior , ad consuetum reuertor officium.
Et ante omnia , DEO CPT. MAX.
ago gratias immortales , quod tibi firmum im-
motumque propositum dederit istic manendi ,
spretis aulicis nostris officiis. Certe licet om-
nia etiam tuta timerem , hoc ipsum tamen quod
à te potissimum pendere sciebam , à virtute
summa , eximiaque pietate tua semper mihi sum
pollicitus. Hominum nostrorum inanem , de-

EPISTOLÆ.

131

te huc euocando , laborem , saepe apud me ridebam , saepissime indignabar . Nec vana spe laetabar in Kœnigsvor bonorum votis & conatibus , quantumuis tenuibus , non defuturum . Hæc ego fiducia sustentatus bene ominari non destiti . Bene sit Launæo , Douchantio , Vosbergio , Hughenio , Bonchorstio , Veuelichonie , aliis omnibus , sed presertim bene sit , bene sit Serenissimo Arausisionensi ; qui consilio , opera , re , opus istud ad optatum exitum perduxere . Manet tibi libertas illibata , honor integer , quæ salua hic , nisi cum summa difficultate , retineri à te non poterant . *Toxotis meovenimus utere fruere diutissime ; hæc votorum meorum summa est , hic cumulus . Proxime , quod iam rogas , misi , particulum regij Diplomatis : similimum est illi quod cum Principe Douchantius communicauit , alterique quod Briennæus comes misit , vel mittere debuit : & authentico omni ex parte consentaneum . Ego qui ea omnia vidi & religiose ab amanuensi meo describi curaui , sancte id affirmo ; & verissimum esse præsto ; præter signa eorum qui de exempli iuxta exemplar veritate , testimonium locupletissimum perhibent . Vale Tu & Tua cui casta faueat Lucina . Luretiæ Parisiorum II . Decemb . CCCCCXLIV .*

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

DE certo consilio propositoque tuo istic mandendi (ut ibidem aliquando quiescant ossa tua molliter) nunquam dubitaui : nec apud me .

I ij

adeo sollicite , causam istam agere debes. Scio
 etiam quibus difficultatibus torquearis , & præ-
 cipuam tuam esse , nec parum difficilem , curam
 ut eas cures. Quæ olim decumbens dictau-
 ram , ea ex aliorum mente , neutiquam ex mea,
 erant : & si autem ea duriora forsitan existima-
 ueris , scito tamen me plus satis ea emolliuif-
 se. Tertium quod duxisti filiolæ funus , argu-
 mentum Caiæ tuæ suppeditabit de irato cœlo
 conquerendi , cuius inclem tam , sane aspe-
 ram in re omnium tenerrima , experimini. Sed
 silentio venerari oportet Superorum , non dicam
 iniurias , sed plagas & calamitates ; quemadmo-
 dum de beneficiis non loqui impium est & ne-
 farium. Ab hac aula nihil tibi est formidandum:
 nisi enim Magnates ab amicis tuis moueantur
 & impellantur , vix de te cogitabunt. Illi quip-
 pe litteras litteratosque omnes , vt parum eru-
 ditos homines decet , negligunt. Nihil itaque
 hic fiet nisi quod volueris , cum id omne à te
 pendeat : nec stabis inde vel cades nisi tuo ar-
 bitratu. Prolixioris operis edendi quam habere
 te affirmas voluntatem laudo , vt trahatur tem-
 pus in medium æstatem : interea de arte alia co-
 gitandum erit , vt autumnus etiam accedat ; ade-
 ritque adiutor DEVS qui nunquam suis defuit.
 Hic Petrus Marca librum edidit de Primatu
 Lugdunensi , aliisque Primatibus : nondum eum
 legere vacauit ; quod vbi attentius exequi
 datum fuerit , tum ad te scribam quid rei sit,
 & , si ita videbitur mittam ; sunt enim ista tui
 fori. Vale. Lutetiæ Parisiorum xvii. Decemb.
 CLIXCXLIV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Tibi puerperæque tuæ gratulor , de noua columnâ , qua domum tuam fultam ornatamque scripsisti. Pro tribus filiabus , quas sibi Æternus & Bonus Pater assumpsit , qui vnum filium reddidit , plus donauit quam accipit. Illæ sane ut plurimum familiarum sunt impedimenta ; mares vero , vere *sūλοι τῶν οἰκανῶν*. Cæterum in hoc triumpho , quod omnino consilium meum Militiam tuam mihi non inscribendi , tibi placuerit. Regium illud munus priuatam fortunam meam supérabat , ut apprime Principem decebit. Sequere ergo omni ex parte sententiam meam , alias ; *Hæc dicam mea sunt iniciamque manus.* Solis quippe Regum filiis Imperatorumque nepotibus cedere didici , ubi de gloria & immortalitate agitur. Interea abunde erit mihi amicitiaæque nostre , in aliqui opusculi tui angulo & recessu nomen meum legi. In Epitaphio Mariæ Scotorum miserabilis Reginæ , apud Cambdenum in Annalib. Elizabethæ , quid est TACITVM REGALE ? quis vñquam ius regiū *χειρὶ αὐτοῦ θυρίδα βασιλικὴν* ita vocavit ? An veterum aliquis *τὰ ἀρχέσια Regum Regale* simpliciter dixit ; ut tacitum regale sit ius regium per se , ut loquuntur in scholis , & sineulla explicatione , satis monere Reges sui officij. Hec mira loquutionis formula mihi videtur & ad veterum puritatem parum accedere. Istud mihi quæso enarrare.

velis. Interim Vale tu cum tua, à me & mea.
Lutetiae Parisiorum pridie Cal. Ianuarias. Anno
ccccxlv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Intensissimum & penetrabile gelidi Boreæ quod vrit & secat frigus, facile me apud te excusauerit, si pauca tantum dixero & breuissime: cum præterea nullas à te hac vice, accepferim. Arnaldi liber, vel potius Sansyram nepotis, contra Iesuitas & præcipue Racoufium Episcopum Vaurensem eorum assentatorem, de SS. Petro & Paulo binis Romanæ Ecclesiæ, in ynum, à Papa representatum, conuenientibus capitibus, amplius non prostat. Cancellarius qui Loyolitis aperte fauet, apparitores misit qui Bibliopolam in vincula coniicerent & exemplaria asportarent. His strenue & fideliter mandatis obtemperauerant. Sed Henricus Boucheanus collega & amicus summus meus, cum sciret me uno ad te mittendo opus habere, statim suum exhibuit, ut eo te suo nomine donarem. Itaque id quam potero citissime ad te mittam cum Petri Marcæ libro De Primitibus. Cæterum quod scripsit Arnaldus tale est ut Romanensem nullus post eius probationes id confutare audeat. Certe, quod binos illos Apostolorum corypheos spectat, non est nouum dogma, quod olim verbis disertissimis scripsere Irenæus, Epiphanius, Leo, Gregorius, alij. Ex Romanistis Bellarminus idem tuerit. Cum

ergo aduersarij, turpis ignorantiae rei, non posse
sent aduersus librum scribere, maluerunt eum
proscribere: quod facile à Magnatibus, qui ip-
sis sunt addictissimi, qua pollut apud eos au-
toritate, impetrarunt. Vale. Lut. Parisiorum
xv. Ianu. ccccxliv.

CL. SARRAVIUS AL. MORO.

Geneuam.

R Edditæ mihi sunt Amici tui Observationes
in Prolegomena iacentis & afflicti autoris;
pro quibus magnas tibi debeo, & ago gratias.
Opus est eruditum, varium, elegans, multi-
iugi doctrina & lepore refertum. Placet præ-
sertim θυμὸς ἀγνῶστος, quo hominem audacter,
nec sub persona, aggreditur. Si autem in solo
pæne hærens ἀποπναίω, tot inscitiae & ἀκριδίων
portenta profligavit, quid non speremus aman-
tes ubi ipsa adyta reserauerit? Vnum vereor,
ne languescat eius impetus, quia aduersarius
nihil est repositurus. Tantum enim viuit ut
bibat, in sua quondam fama sese jactans, cum
de futura desperet. Quod cum dico, vides opini-
nor, nullas esse Principis partes in hac fabula,
nec is superis labor est. Ex animo doleo diui-
diam natam inter summos heroas nostros. Quam
nacti sunt Spartam ornare pergent; communem-
que hostem iunctis animis armisque impetant.
Illum qui feriet mihi erit Carthaginensis, Nec
se amplius lacestant. Vale. Lut. Parisorum xv.
Janu. ccccxliv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

NE deinceps expostules, nullum à me tibi
prolixioris scriptionis suppeditari argu-
mentum, Ecce tibi e sacris vti reor, amplis-
simum. Vetus est, nec hodie aut heri nata,
controversia, & sane ardua, inter Theologos,
De Imputatione peccati Adami. An scilicet ut
pœnæ sic culpæ malum nobis pepererit? Dicunt
qui affirmant; Omne genus humanum in lu-
bis primi parentis ab eius fato, factoue, pe-
pendisse: eius itaque casum omnes posteros af-
flixisse. Qui negant, fatentur quidem per vnius
peccatum mortem omnes inuasisse, nec tamen
omnes idcirco peccatores habendos, sed vnum-
quemque suo merito damnari. Exemplo rem
illustrant; Miles in excubiis positus obdormis-
cit, occiditur: tum reliqui commilitones, male
in eius vigilantia quiescentes, ab hostibus op-
primuntur. Vnius culpa omnes pereunt, non
est tamen omnium culpa sed vnius. Vel po-
tius, Prodigus in lauta re pater in lustris & ga-
neis fortunas suas dilapidauit; filiis deinde vt
& patri in minus honesta paupertate, vita est
transigenda. At vnius patris vitium est, miser-
ria etiam filiorum. Tertium accedat ex versu
Horatiano, *Quicquid delirant Reges plectuntur Achini;* An etiam Achini delirasse censendi?
Præterea non potest pati iustitia diuina, vt sit
ita innocentii sicut & nocenti Genes. xviii. 25.
vt filius ferat iniquitatem patris Ezech. xviii. 20.

quoniam anima quæ peccauerit ipsa morietur.
Deuter. xxv. 16. 11. Reg. xiv. 6. Vtraque sententia magnos habet assertores. Prior Augustinum, Ambrosium, Chrysostomum, Theophylactum, Bezan. Posteriori fauere videntur Hieronymus, Theodoretus, Erasmus, Leo Iudæ, Iunius, Tremellius, Martyr, Marloratus, Vatablus, Chamierus, etiam Caluinus; plures non consului. Magnum autem est momenum huius controversiæ in explicatione Paulini loci epistolæ ad Romanos cap. v. 12. ἀπερ
δι' ἐνὸς αὐτῶν οὐ καμπία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε γὰρ
διὰ τῆς αμφίλιας ὁ θάρατος δηλόθεν ἐφ' ὅπαντες οὐ μαρτύρον.
Postrema hæc verba ἐφ' ἔτρahunt omnes in suam sententiam. Alij *in quo* nempe Adamo omnes peccauerunt: alij *eo quod*, *per hoc quod*, *qua-*
tenus omnes peccauerunt. Nec nauci est hoc discrimen, cum ex hac vel illa explicatione, alteram opinionem stare vel cadere sit necesse. Te vero hic ego appello qui lingua Grece penetralia adiusti, totasque Athenas cum Alexandria & Cilicia imbibisti, ut huius locutionis vim explanes & in nobilissima lite pronuncies. Quod ad Anglicam vel Scoticam vocationem attinet, ostendi tuas litteras vni nostro Puteano, prout iusseras; qui, rebus ibi turbatissimis, nullum esse deliberationi locum mecum censem. Vbi composita & pacta erunt omnia tum, secundum ea quæ proponentur, singula examinabimus. In Britannico regno, docto Rege imperante parum sibi consultum putabat olim Casaubonus perpetue more causa habitare. Illa quippe gens exterios auersatur & odit: Gallos

vero odio plusquam Vatiniano. Iam vero Regē bonarum litterarum imperito, quid prēsidij literatorum coryphēus ab eo expectet, qui sibi ipsi non sufficiat? Interea magno tibi honori cedit hinc, illinc, istinc prensari. Rigalius custodiam Bibliothecę Regię transtulit in Puteanos, qui sedes, aestate proxima, mutare cogitant & illuc migrare. Vale. Lut. Par. x. Feb. cccxciv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

PRo negatiua opinione, quam impugnandum suscepisti, possem cum argumenta à me allata fulcire, tum alia proferre maius pondus ei dare idonea. At illa iustitia cuius curę nos seruire verum est, litium numeris innumeris nos adeo obruit, ut pene oneri succumbamus. Ut dubitarē mouerat me acutissimi Theologi, & in Pauli idioma & doctrinam non diligentis scrutatoris, Theodoreti, auctoritas, qui ad locum epistolę ad Romanos cap. v. 12. ἐφ ὡς πάντες ἡμεῖς τὸν ὅρον τοῦ ἀπόστολος ἀμαρτίαν αἴλιται σὺν τῷ δικέανῳ ἔναστος δέχεται τὸ θαύματος τὸν δρόμον. Utinam autem & hanc controuersiam aliasque omnes ad ipsum Apostolum enarrares! quid dignius summa tua eruditione possis aggredi? quid Ecclesię utilius? quid tibi honestius? Materia est ampla & varia in qua omnis eruditio locum habeat. Nulla hinc deerunt tibi e. B. R. subsidia, statim ac illustres fratres in ea refederint. Cum euim ex

illa Georgius Monachus olim ad Scaligerum
auolauerit : quidni etiam nunc Catena Græca
in Psalmos & alia omnia ad Salmasium ? Cum
Grotij libro Manuscripto & Amyraldi edito in-
volui maritimas conchas in Heduis tuis reper-
tas quas patruelis , tibi δημορφιος , ad te mitten-
das tradidit . Existimauerim eas Naturę potius
esse lusus ; quam ut ab vniuersalis diluuij tem-
pore illic permanserint . Viri enim nobilis qui
eas exhibuit , fides , dubitare non sinit , pluri-
mas similes ibi reperiendas : te præterea αυτόσιν
testem laudat . Certe in locis παραλεποιοις vel
à mari haud plusculum remotis , verbi gratia
in Euganeis ad Patauium montibus , multa hu-
iustmodi inueniri non mirantur qui sciunt fieri
potuisse , immo factum esse , ut aliquando mare
eo usque peruererit Sed in mediterraneis vestris
hoc est in media Gallia , familiare id esse , sum-
ma dignum est admiratione . An veteres Na-
turę myste aliquid παρεμορφησι obseruauere ? Cer-
te , quod non abludit , pisces fossiles Aristote-
les , Plinius , Strabo memorauere . Ecce aliud
eruditę Epistolę argumentum . Nos valemus:
vos quoque , ita precamur , valete . Lut. Par.
xxiv. Febr. ccccxliv.

CL. SALMASIUS CL. SARRAVIO.

Lutetiam.

Quo me vocasti ad vadimonium venio. Sci-
licet vis expediam naturalem illam quæ-
stionem *De ostreis in mediterraneo longe à mari
nascentibus.* Non illa naturæ lusus esse existi-

marim : nihil enim bona illa mater creauit nisi aut vtile aut necessarium aliquo tempore futurum. Terra omnium rerum quæ creatæ sunt , seminæ & principia continet ; tam earum quæ ex ipsa nascuntur proprie , ut plantarum , reptilium , & quadrupedum ; quam etiam illarum quæ in medio mari aut in fluminibus generantur : siue illa φυτα sint , siue ζωα , siue ζωοντα . Nam hæc tria genera tam in mari quam in terra ubi mare non est , reperiuntur. Ut diuersæ sunt marina formæ à terrestribus , plurima tamen in mari generis eiusdem prouenire certum est , qualia sunt in terra nascentia animalia. Habere etiam homines sui generis non vana est fabula. Quamuis in mari ea omnia viuant , à terra tamen proprie ducere originem constat. In fundo quippe maris qui terrenus est , aut saxosus , aut arenosus : gignuntur , coalescunt , atque etiam pabulum ibi habent. Mare terram ambit , & aer utramque. Animalia autem αεριπερ quæ sunt volatilia , non aeri ipsis sed terræ ortum sui debent , haud minus quam terrestria , quam & marina. Tamen si autem extra mare illa viuere nequeant quæ in mari oriuntur ; aqua per se eorum principium & seminium non continet , sed terra quam mare operit. Terra autem illa quæ mari occupatur , non minus herbarum , fruticum , metallorum , animalium primordia genitalia intra se habet ; quam ea que non est mari obruta. Vice versa terra quam mare non tegit , æque eorum que in mari nascuntur omnium genitale semen continet , atque illa que aquis cooperta

est. Et sane si mare recederet ab illis vallibus quas nunc implet, vt eas à quibus longè abest inundaret, verterentur vices, & spatium illud omne terrę quod mare deseruisset; plantis herbisque omne genus, illisque animalibus quæ ex limo lutoque concrescunt, protinus occuparetur. Experientia id comprobat. Tractus est in Zelandia aliquot milliarium à quo mare ante centum annos recessit: & reperiuntur ibi hodieque cum foditur, anchorę & fragmenta nauium quæ limus operuit. Viridissima autem & lätissima pascua toto illo tractu nunc visuntur vbi mare olim fuit. Eadem experientia docente illud etiam scimus; si stagnum fiat vbi prata fuerint, itametsi pisces non eo mittantur; post triennium piscibus abundans sepe deprehenditur, & præcipue luciis: reliqua genera ideo minus comparent quia ab istis deuorantur. Non in omnibus tamen locis id æque continget, sed in illis præcipue in quibus tellus piscium semina magis haberet. Ut *Non omnis fert omnia tellus*, non solum illa quę aquis tegitur, sed & illa quę in sicco est. Effodiantur in medio campo lacunę satis profundę quę aquę pluuiæ conceptaculum sint, diutule ibi duraturæ; ranūculi in iis prouenient plurimi tametsi aliunde non intuleris. Vnde hoc nisi quod terræ illius vis genitalis ad procreandas ranas idonea est? Idem est de conchis & ostreis quæ in mediterraneo inueniuntur, multis locis. Non aliud enim potest dici quam conchis generandis aptam naturam illorum esse locorum. Non vbiique reperiuntur. Sane nec omne mare ostreosum

est & κογχιατερες : Cuius fundus saxosus est ibi præcipue abundant. Similiter istæ terrenæ conchæ vel concharum simulacra non in omnibus terrarum locis reperiuntur : sed aut in montibus , aut in agris saxosis ; vt illa quæ tradidit patruelis meus , in villæ ipsius agris lapidosis inter alios lapides passim iacentia inuenire est. Cum ante annum illac transirem , & inambulando per circuitus eius agrorum quasi ambaruaria facerem ; vt omnia soleo circumspicere, explorare : cum vidisse passim iacentia illa κογχιατερες , statim quæsiui de ea re , & dixit mihi infinita talia reperiri. Colligebam tum ipse magnam copiam quam attuleram mecum , sed relicta in capsis carrucæ & oblita , carrucarius qui lapides putabat abiecit. Vbi huc sum reuersus cum de iis aliquando differerem cum Laetio nostro , rogauit me & studiosus est talium , vt curarem aduehenda. Itaque feci. Hæc habebam quæ tuæ quæstiōni reponerem. Vale. Te & vxorem , ego & vxor salutamus. Lugd. Batau. Nonis Martiis. ccccxlvi.

CL. SAR. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batauor.

ABsit , absit , vt auctor tibi siam dedicandi Primum tuum utriusque Parlamenti Britannici proceribus. Nec ea de re diutius deliberandum existimo : nisi forsitan certum tibi se-deat consilium , in ultimam Scotiam statim migrandi. Ut enim post huiusmodi ἀνδραζθηται , amplius cogites de huc redeundo , vel etiam

de istic manendo , nihil ab omni ratione magis est alienum. Nec credo te à tua prudentia solertiae ita destitui vt id tibi in mentem venerit. Supereft igitur vt arbitrer exercitationis tantum gratia esse hoc à te mihi propositum. *Dum rides lerido tanta est tibi gratia risu.* Omnino debetur iste ingenij tui nobilissimus fœtus , Fœderatarum Prouinciarum Ordinibus : sub quorum cœlo si non conceptus at formatus est & editus. Nec vlli magis hunc honorem merentur ; quamuis minus mirer , quod multi eum ambient , dum vnuſquisque de se fere tantum parum autem de aliis cogitat. Quamuis autem quas in te merito & libentissime effundo congeroque laudes suspectæ tibi sint , facere tamen non possum quin suspiciam & in cœlum efferam quæ nouissimis tuis litteris de conchis ostreisue ad me scripſisti. Siue enim maris penitissimum fundum , siue montium celsa cacumina adeas: inde semper gloriæ amplam materiam refers. Nihil tibi est imperium , nihil quo non penetrat incomparabilis tua solertia & sapientia. Siue naturalia , siue supernaturalia , siue Græca , siue Latina ad te deferam , omnia explicas & erudite & copiose. Quid tibi maius rependam pro immēſis tuis beneficiis præter sincerissimam gratiarum actionem , nihil habeo. Hanc ergo à me habe & accipe gratissimam & plenissimam , quam submisse defero. In mea igitur coniectura , de Riueti erga te amicitia *άπογεος* fui , quemadmodum antea fueras parum felix de Grotij erga me animo. *Iam sumus ergo pares.* Hic in Suediam post Pascha proficiisci cogitat expo-

stulaturus de iniuria sibi illata , successore date
iuene & æmulo. Interea parendum est & pri-
uatorum in morem viuendum. Hic colossus
iacens & prostratus semper tamen magnus erit:
hæc statua sine sua basi semper excelsa erit &
sublimis. Magnam à me iniisti gratiam tua ad
Amyraldum responsione. Utinam hominis al-
tum , nobile , & audax ingenium cognosceres.
Cadomēsis Bochardus eruditissimū Commen-
tarium ad Geneseos caput X. perfecit : in quo
Geographiæ Sacrae illustris & noua tractatio cū
omnigena doctrina coniuncta suariter te affi-
ciet. Maius nostro testimonium habet ab Am-
plissimo Bignonio qui hodie mihi affirmauit
Scaligerum , Drusium, Fullerum præ hoc nostro
ineptire. Vale. Lut. Parif. xv. Mart. cccxcv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Milleterio nostro valedixi, ex Albinæ no-
bilis quondam Aquitani non inelegante,
nec minus vera sententia. Quid hoc rei est,
inquieris ? Abiit scilicet ille , dominica proxime
præterita, ad Deum septem collum. Hic autem
dicere solebat duobus hominum generibus vale
esse dicendum. Illis qui ex hac vita discedunt,
quia non amplius eos in hoc sæculo visuri su-
mus : & illis qui ab orthodoxia deficiunt , quia
in futuro nobis conspiciendi non erunt. Cum
hæc nupero mediatori in os dixisset & ut iam
feci explicasset , risu , vero an ficto , respondit;
addiditque se de suo *m̄s mortias* consilio ad fe-
licem

licem exitum deducendo , nondum despctare ; magnamque sibi inter Pontificios melioris Reformationis audios esse messem paratam. *Sabinus* , dixi , *quod volunt somniant* ; tantum caue ne proxima Gazeta nobilissimum tuum facinus quod post totum decennium in fumos abiit , minus honorificis verbis , orbis significet. Hæc enim prima te manet rei bene & præclare gestæ dignissima merces. Laudauit amicum animum & secessimus. Deinceps igitur vir confidentissimus in Romanis castris militabit. Quæ est hominis *φιλαυτία* ibi quoque omnia turbabit. Sed possunt illi pœnali iudicio errores suos coercere. Vidi Disquisitionem de Mutuo Amplissimo Talæo inscriptam & missam. Inexhaustam argumentorum copiam satis mirari non possum. Ausurum quēquam imposterum istam causam aduersus te agere , vix existimem. Certe licet responcionem contra te scripturis , si ulli sint , miniteris , nolim quæso hisce diutius immorari. Et serio cogita te , ex quo istic habitas , nihil fere nisi alio impellente & arrodente edidisse ; nec Mineruam tuam solam factum ullum magno tuo cerebro dignum peperisse. Vel Primatus vel Militia sese prodant & promissum concessumque , at non præstitum , locum obtinebis. Immo vrge Primatum tuum , qui aut nunc aut nunquam excludendus est , nupero Pontifice Romæ sedente quocum neficio an satis belle nobis conueniat. Ille certe coruum delusit hiantem dum Polonum , pro altero quem promiserat , Cardinalem renun-
tiauit. Me quoque pedum mortibus æquinoctiis

verno inuasit sed remissius. Credo quia à sor-
bendis singulis mensibus catapotiis , binas ter-
nasve Lunas cessauit. Vsurpanda sunt hæc ergo &
frequentanda mihi remedia , quæ ipso malo ,
prout eo nunc afficior magis sunt molesta. Vale.
Lut. Paris. Prid. Cal. Aprilis. ccccxlv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

VElit nolit Ecclesiastes aulicus , mihi tibi
& omnibus æqui bonique amantibus ,
semper Magnus erit Hugo Grotius. Optimus
ille est qui vitiis minimis vrgetur , nemo enim
sine vllis nascitur. Eminentissimus quondam
Richelius , ingeniorum acerrimus æstimator ,
tres tantum sæculi sui summa eruditione insi-
gnes viros magni faciebat ; TE, GROTIUM, &
BIGNONVM. Cæteros in ordinem cogebat ve-
luti plebem sine nomine. Quis ausit hanc con-
uellere sententiam , vt hunc triplicem funicu-
lum rumpat , vel vt quartus vobis accedat ?
Omnino rumpitur inuidia , qui dignas laudes
bene de litteris merito heroi negat. Bonum
est , quod Nilum & Barlaamum post Prima-
tum tuum recudis : optimum quod in Præfa-
tione Loyolitam , post Vvallonem Messalinum
retractas. Sed an ab hoc præstantissimo amico
derelicta omnia exequeris ? Hoc si facis , vti-
nam digna esset mea notula de loco *δός ἐργαστ*
ἀπλάχθαι αὐτὸν quale tam immortali lucu-
brationi infereretur ? Animaduersioni Petavia-
ne quæ habetur lib II. cap. 7. §. 9. pag. 294.

Audum respondit Magnus Amyraldus, Defensionis Caluini, De absoluto Reprobationis decreto, cap. VIII. pag. 91. cum honorifica tui mentione. Negat ΕΤΑΙΡΟΣ eiusdem libri capite VIII. §. 5. pag. 300. exceptionem diuortij vetiti ei μὴ παρεντος τῆς πορνείας, noui postea matrimonij ineundi facere potestatem: aitque §. 3. pag. 296. persuasum hoc in Ecclesia vetere fuisse, post diuulos quacunque de causa coniuges neutri licuisse cum alio copulare nuptias, quandiu superstes alter coniugum fuerit. Quod esse falsissimum euincit Cōcilium Arelatense primum, canone X. apud Sirmondum Tomo 1. pag. 6. cui adde Marculfum libro II. Formularū cap. XXX. p. 159. & Veteres formulas Romanas cap. XIX. pag. 326. apud Bignonum. Quin & huius rei illustre exemplum, quanquam tamen recentius, extat apud Ioannem Tiliū nostrū, in Chronicis ad annū Christi ccccxiii. Plura procul dubio ē ditissimo tuo penū protuleris. Sed facere non potui quin de pauculis hisce monerem. Plura scribere supersedeo. Tu actua valete a me ac mea. Luter. Parisior. xxii. Aprilis ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

V Idi Confutationem Thesum Franekeranum, cum inscriptione nominis mei: & in isto æterno amicitię nostrę monumento triūpho & gaudeo. Quid pro ista in me collata, gratia dicam an immortalitate, tibi rependam?

K ij

præter gratiarum actionem nihil habeo. Hanc ergo à me accipe quantum cogitare possum maximam. Nam quemadmodum voluisti im-merito amico tantum honorem decernere , scito gratum animum meum hoc immensum beneficium tuum perpetuo cultu & obseruantia esse prosequuturum. Iam credo vides non posse mihi probari quod ais par esse ut id mihi paruum videatur : quinimo tanti illud facio ut hodie de-mùm natum me gratuler mihi ; nec vñquam in hac vita simile gaudium sperem. Ægre fero podagram ita pertinaciter te vexare ut liberum pedum vñsum & ingressum in Musèum prohibeat. Tantum enim immensè eruditio[n]is perit literis , quantum temporis crudelis & socors illa hospita sanitati tuę eripit. Sed quia multa ferre necesse est mortalem mala , equo animo feramus , quod mutari non potest. Heraldi querelas , furias , minas alij scribent. Parum enim iuuat istud lutum tractare. At ecce ex Cyrilli Alexandrini Homilia Paschali quarta quod ei apprime conueniat , Τὸ μὲν τέταρτον εἰ τοῖς ἄλλοις , φεγγίν δὲ μεῖζον ἢ ἐπρόσφεν , περὶ τῷ γελῶντι σκάνως καὶ πυρίνων εἰς αἷμοντεν . Dum dentibus frendit & icit femur , nobis licebit Ad-uocatum Parisiensem deridere qui dum aliena vineta cedere voluit , luit pœnas à forti manu acerbissimas. Per bibliopegi tarditatem non dum licuit integrum tuum librum euoluere. Placuit tamen , quod statim initio πληρώνεται expugnare libuit. Generosi scilicet est Imperatoris hostiles fortiores copias primum inua-dere ; quibus fusis animus reliquis labascit &

victoria est certa. Non inficerum est quod de Bononiensis Senatus Decreto narras. Quid? Bononienses de te vocando cogitant, & iuris Canonici stratam & longam cathedram tibi parare scribit Licetus Fortunatus! Gratulationi me offero. Quidni etiam ipse Innocens Decimus te in Collegium Romanum vocet? *Inungentur iam gryphes equis.* Aeternum in tua Battuia sedem tene Magni literarum & literatorum Arbitri. Vale. Lutet. Parisiorum III. Calend, Maias. ccccxlv.

CL. SAR. ISAACO VOSSIO.

Amstelodamum.

Ivcunda mihi est & suavis illa tua sollicitudo, qua diuturnum tuum silentium adeo diligenter excusas: cum eam non dubitem ab amicitia proficiisci. Sed hoc dum agis, videris morum meorum, meique, quem minore apparatu adire poteras, esse oblitus. Ego enim si quisquam alias, omnem istum externum cultum parui facio, in amicorum sincera benivolentia securus. At ingenium tuum immensa & nobili eruditione fœtum, semper suspexi: amorem autem erga me tuum ingratus sim si amare vñquam desinam. Et vnum me cruciat, nempe non potuisse me vlla satis convenienti ratione tibi testari hunc animum meum tui studiosissimum. Minutulis enim officiis que tibi libentissime præstiti, maius pretium ponis, quam ut beneficiorū nomen mereantur. Dum adhuc premis Ignatium tuum, est quod queramur, te

K iii

spes & gaudia nostra diutius morari. Videigi-
tur ut statim fidem liberes : & cum studiosis
antiquitatis Ecclesiasticæ sacrum illud deposi-
tum communices ; magno tuę famę & hono-
ris incremento. Quidni autem & Barnabæ Epi-
stolam adiungas ? Inquire autem diligenter in
eius *γνωστικὴ* : adhuc enim viri magni ambi-
gunt de eius veritate. Nec monachi , qui eam
nuper hic edidit labor , quanquam alias non
contemnendus , deterrere te debet ut eam in-
tactam omittas. Antiochus de quo queris ex-
tat in Bibliotheca Patrum Græco - Latina : exer-
ptum autem quod desiderabas , ecce hic habes,
ab erudita & eleganti manu Blondelli nostri.
Optarem quoque ut Batavus vester eternum
filuisset , nec purissimos sacrarum literarum fon-
tes suis sordibus turbasset & inquinasset ; nisi
ex ista fæce , mirabile dictu , enatam immar-
cescibilem coronam Salmasius noster decerp-
set , & capiti suo aptasset. Definam longior
esse , vbi te rogauero , ut iudicium de me tuum
tuearis ; & quem amare semel voluisti , ista
tua gratia porro beare velis. Maximum & im-
mortali vita dignissimum virum , parentem
tuum , omni cultu & obseruantia me prose-
qui , testari hic mihi , queso liceat , cum plu-
rima a me salute. Vale. Lutet. Parisiorum v.
Maij cccxciv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

REditam pedibus tuis eundi ambulandique
facultatem, illis tibique toti gratulor, bonis

litteris gaudeo. Valeant ergo iam Professores iuris & Antecessores Bataui, Frisij, Germani; etiam Aquisextienses & Andegauenses. Valeat aduocatus Parisiensis cum omni Ultraiectinorum furiosa gente. Illi quippe sunt podagri Salmasij ludus & iocus. At idem sanus & valens cum vniuersa Roma, purpuratorumque patrum omni collegio, cumque veterum Quiritium tota Militia rem sibi esse vult. Pontificia Monarchia & Acephalorum Anarchia digna sola sunt tantæ eruditionis & pietatis argumenta. Noli ergo ab hoc opere auertere mentem, oculos, manum. Totis viribus Capitolinum Iouem si aggredieris, ruat ille necesse est & bonis Christianis ludibrium debeat. Hæc scio dudum esse vota consiliaque tua meque τὸν αὐτούσιον ταῦτα δηγύνει: sed facere non possum quin aperiam tibi sensa animi mei qui te totum orbi conspici iamdudum desiderat. Vix adhuc vngues exeruisti aduersus indignos ira tua tenebriones, iam ergo moue fortes lacertos & aduersarios elige quibuscum bene compositus videaris & quos vicisse sit gloriosum. Dialogus tuus fuit à seriis non ingratum laxamentum. Sed est quod te moneam, me existimare vitiosum videri quod Curtius nimis facile assentiat Cæsario, vt vix vnquam in contrariam eat sententiam. Dic aliquid contra, ille olim aiebat, vt duo simus. Cæsarij partes volo esse potiores, sed non sine certamine. Curtius vero alienis tantum armis & rationibus pugnat, & statim cedit. Nisi autem anceps sit victoria, in Iudicris presertim spectaculis, minus placet.

Tua & nobilissimæ Virginis ~~ampliorum~~ disticha magnam habent venustatē & elegantiam. Omnes Musæ diuinis vestris mentibus seruiunt; & quę solēt aliorum totam defatigare industriam, ea vobis ludentibus excidunt. Sed quare non libuit mittere etiam vitream epigraphen? Bini enim versus non sunt poculo inscripti: certe hoc ex tuis non possum colligere. Reclamante licet tua modestia, hanc quęlo mitte: nec istud glorię tuę nobile monumentum nobis inuidreas. Voluit etiam Philippus Codurcus apostasiæ suæ rationes orbi innotescere; Latino libello publicato De Missæ sacrificio, in cuius Præfatione nos cum summa iniquitate traducit. Ita plane solent miseri isti mortales contra solem attollere oculos, vnde illis certissima cæcitas. Ista iam capita Sorbonistarum amuleto muniantur. Non ipsis inuidemus quod lucrum fecerint ex Milleterij & Codurci ruina: nos certe nihil amisimus: immo est quod lamentemur, eos à nobis abiisse, quos variis afficiebant molestiis. Vale, Lutet. Parif. Cal. Iun. ccccxlv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

VÆ malignę pertinacique isti podagrę, quę mihi inuidit explicationem loci celebris. Inuitus feci ut à male ominatis verbis inciperem. At nigro dudum à me damnata extorrisve esse iusta crudelis illa domina, non ideo abscedit: quin hisce caloribus humores liquefcunt & in extrema defluunt. Ego quoque tem-

porum mutationes in me sentio ; sed adhuc ita
leues , vt de illis non conquerar. Quod tan-
tum possumus , superos protua valetudine vo-
tis precibusque fatigabimus , eam vt tibi dent
bonam & diuturnam. Cauisti abunde ne de
Heraldo amplius essem sollicitus. Ille enim ,
vno vt absoluam verbo , κέιται . Iacet , æternum-
que iacebit , infelix Aduocatus nisi quod ma-
gni Æneæ dextra cecidit. Audet tamen ~~πρὸς~~
~~κίνησα λαθίζειν~~. At frustra calces iactat pronus ,
pædagogicam exhalans animam. Inter cætera
miratur te ausum tam impotenter se aduersum ,
ita loquitur , debacchari ; cum tamen non nes-
cias , eum de te multa scire quæ , si litteris man-
darentur , æternæ ignominiæ nota nomini tuo
inureretur. Nec defunt qui suadent vt isti ope-
ræ non parcat. Ille tamen , peream potius in-
quit , Ante pudor quam te violo aut tua iura
resoluo. ὅπερ δὲ οὐδεὶς τῶν τὰ μυστήρια debeo
laudare testes quos , ita credo , licet vna ex
domo , non eiurabis ; amplissimos viros Hie-
ronymum Bignonum & Stephanum Bricque-
tium ; socerum & generum. Quod autem istis
duobus dixit , id eum aliis plurimis non tacuisse
est verisimile. Dum autem ille suas adornat
Αὐτοῦ πρόσωποις , quas utinam velles contemnere , pro-
cedat magnifico apparatu instructus Primatus
tuus. De Grammaticorum albo tum eraden-
dus Salmasius , inter primæ classis Hæreticos
Romæ traducendus. Quicquid enim dicatur
& scribatur leue est apud eos , immo nihili ,
modo caput non feriat. Tu autem illud omni-
no tollis. Vbi liber prodierit , Monachorum

examen in eum irruet magno , ne dubita , im-
petu. At tu eorum iras furiasque amabis, teque
afficient illæ suauiter. Isti enim clamores eiu-
latusve , vulnus alte infictum esse testabuntur.
Frustra me impellis in Psilistarum partes , quan-
quam nec Mallotis quoque faueam. Medium
enim viam sequi libet , ita tamen ut Curtius
magis videar quam Cæsarius. Sanitas mihi me-
lius sic procedit , ab ineunte ætate isti capillit-
io assueto. Gaudeo Ultraiectinos ista coma
ornanda defatigatos tibi concedere. Nec sunt
iam ista tanti ut iterumque iterumque retrah-
entur. Sed clypeus tuus septemplex mil-
lenis iaculis sustinendis & retundendis sufficit;
solus contra omnes. Vale. Lut. Parisiorum xxiii.
Iun. cccxciv.

CL. SAR. IACOBO GOTHOFREDO.

Geneuam.

REddidit mihi vir ornatissimus tuus ex fra-
tre nepos bina exemplaria postremarum
Dissertationum ; pro quibus magnam tibi de-
beo & habeo gratiam. Fateor enim me non
insuauiter esse affectum , visa inscriptione no-
minis mei , in operis fronte. Quemadmodum
autem hanc a te non eram promeritus gratiam,
ita profiteor libentissime , me eam solidam de-
bere tuæ erga me beniuolentię. Gratissimum
etiam fuit quod me comitem addideris Clarissi-
mo Iustello , viro probo , docto & amico. Ar-
gumentum prioris Diatribę cuius non obuium,
reconditam præ se fert eruditionem : id enim

docte & solerter es executus. Elegantes literas magnifice ornas, & nobilissimam iuris scientiam e tuo ditissimo penu splendide instruis & locupletas. Optamus tantum, ut aliquando possis ex eo depromere tot vtriusque antiquitatis sacrę & profanę insignia monumenta, publicatione Codicis Theodosiani quam tanto- pere rogamus & flagitamus. Id quandocun- que libuerit, & sese commoda obtulerit occa- fio, belle procedet. Interea facimus quod pos- sumus, & Deum veneramur ut tibi tempus prestat iis quæ parata habes edendis. Ego vero me semper predicabo eo honore a te esse cumu- latum, qui me tibi perpetuo nexu deuinctissi- mum gratumque prebeat. Vale Vir Clarissime & Doctissime, cum optimo Moro nostro; & me ama. Lutetię Parisiorum Calendis Iuliis.

CICICXLV.

CL. SAR. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batavor.

Bene coniicis, frustra futuram Transalani Concilij ad Ecclesias Gallicanas eóntra te querimoniam. Hic enim, vbi nullus, aduersus bene meritum de omnibus litteris virum, regnat liuor, omnes tibi fauent. Parisiense presbyterium, in quo scis quinque sedere reue- rendissimos omniq[ue] laude clarissimos Episco- pos, te vnum loquitur, suspicit, colit, sexto adstipulante Blondello. Quid Rothomagenses, Cadomenses, Salmurienses, aliique, in tua causa dicturi sunt, apprime nosti; quia omnes in suis

ad te litteris frequentibus sententiam ferre oculi
cupauerunt. Utinam efficiant æmuli tui, vt ad
nos iste querebantur ! Tum videbunt
quam preclara magnificaque Dalleus, Langenus,
Bochardus, Amyraldus concinnaturi sint de te
elogia ; nec unquam ad tuam illustrandam glo-
riam maior sese dabit occasio. Splendor tuus
istorum luminibus officit, virtutemque inco-
lumem oderunt, & diurno odio prosequan-
tur precor, potius quam, vel ex oculis, su-
blatam querant & desiderent inuidi. Sed ab
assuetis, inquit philosophus, non fit passio.
Tu autem semper cum æmulis luctatus es, nec
ulla regio in terris non plena tui laboris. Ab-
sit autem ut Apparatus tui amplitudo in Cen-
suram meam incurrat. Quinimmo ipsius ope-
ris molem cœquet ac supereret, bene erit. Tan-
tum rogamus ut cito prodeat & dum parum
belle conuenit nostris Presulibus cum Vatica-
no. Verendum est enim ne si Romanis rebus
florentibus huc adueniat, pro grata victima
Capitolino Ioui maestetur. Sed fallor aut ista
quietem tuam non turbant, nec huiusmodi
bruta fulmina vel metuis vel optas. Ecce tibi
Carmen super Motta Capta : siue placeat siue
displaceat, scribe queso quid de inuentione vel
eloquutione tibi videatur. Mihi sane impro-
bari non potest: quin audacter dico, Batauos
vestros, nec ipsum Heinsium, Barlœumue ex-
cipio, longe his deteriora saepissime ad nos mit-
tere. Si posset titulis nostris accedere Dun-
kerca; cum Parnassi Nymphis, omnis Nerei-
dum chorus, Pæana caneret. Sed vergens in

Autumnus annus istam victoriam in proximum ver seruat; decumbente præsertim Achille Gallico, Gassione qui nimis multis vulneribus pene occubuit. *Dij carum seruate caput.*
Vale. Lutet. Paris. xxviii. Iul. ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Ingrediemur ergo vastum & immensum Ap-
paratus tui pelagus , quotiescumque tibi li-
buerit Primatus tui nauem soluere. Dum ad-
huc dies longiores sunt vnam totam istam ingen-
ti æquori arando libentissime impendemus: bru-
malis enim solida non sufficeret , si verum est
quod audio typographum iam ad viginti ~~terras~~
processisse , nec adhuc littora conspicienda fese-
dere. Nec hanc tuam prolixitatem , in nobis
lissimo argumento , culpare possum : quinimo
laudo & in cœlum effero , quod istam mate-
riam accuratissime velis exequi. Tantum mi-
rror tibi tantopere placere mores tuos ut nobis
præsertim podagricis non consulas , nosque ve-
lis tantum iter confidere sine ullo milliario la-
pide in quo quiescamus. In tuam tamen gra-
tiam audebimus tentare , nec , qua incede-
mus alacritate in via deficiemus. Vidi quæ ~~mpē~~
~~ερχοντος της Ποειας~~ ad amicum scripsisti ; nec
iudicij libertatem improbo. Monere tamen
debeo ut in hac re cautius procedas. Om-
nis aula propter hunc puerum in factiones
divisa est. Nec deest dubitandi ratio utrin-
que intricatissima. Ego ubi audiui ~~αυτην~~ ~~την~~
~~μηνές~~ ista fata euoluentem , somniorum illarum

sionibus turbari me arbitrabar, adeo fabule erat
hec historia proxima. Hoc certum est, filiam,
quæ imparibus nuptiis Cabotio nuper copula-
ta est, curasse eum varias in terras asportari,
in scia matre, cui postmodum persuasum erat
eum diem obiisse. Nec vñquam istic mater pen-
sionem soluit sed filia. Mater autem ante pau-
cos dies, filium viuere edocta, tot tantaque
m̄s ἡ τε πανδίς γνοιόσιντος affert testimonia, ut eam
mentiti nescio an aliquis credat. Veniat ergo
cum bona tua gratia ή σε δέσποινα, que ita gra-
tior adueniet: ei quęcunque potero officia li-
bentissime impendam. Tu Vale & ama. Lut,
Paris. iv. Augusti. ccccxxlv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Singulos ruinæ Voëtianæ gradus, gratum fuit
Sex litteris tuis intelligere, vt ea semper om-
nia, quæ te tuosque, sive amicos sive æmulos,
spectabunt. Nonnulla istius viri olim legeram,
in quibus satis multa congerere per πολυάρ-
γωσιαν videbatur, sed paruo aut nullo iudicio, cō-
gesta. Vincebat tamen, sed causa non ingenio.
At malis modis malignitatem summam tutati
dum voluit, artes eius patuere, refractisque
tantæ nequitiae claustris, iam viuet bonis om-
nibus, mitius dicam, contemptibilis. Ita ne-
mo leditur nisi à semetipso. Sic pateat quod
vbique mali est pereatque. Dionysius Taleus
Audomari filius, de Vniuersa Philosophia Græ-
ce καὶ μαλα πεπαιδευμένος, nudiustertius in Re-

gia Nauarra respondit. Præter Nuncium Papalem adfuere quadraginta circiter Episcopi vestibus Pōtiscalibus insignes. Fecit hanc frequentiam conuentus Ecclesiæ Gallicanæ qui hic iam magna pompa celebratur. Hierosolymitanū primum Concilium , de quo in Actis , Pastoribus constabat , hoc autem Regibus abundat , qui tamen omnes Ludouico nostro seruiunt , vel potius suo Emerio , qui ab ipsis quanquam renitentibus grandem pecuniæ summam emunget. Caiæ tuæ opto facile maris vadum , tibi que , cum & sine illa , omnia prospera. Hic valemus , vos valete. Lut. Paris. xi. Augusti. CICCXLV.

Non ita pridem didicisti qualem Antagonistā tuus Sedani exercuerit professionem scholasticam ex infimis & paedagogicis vnam scilicet. Sed scin tu qualem eius parens ? Adscriptus erat eorum laterculo qui tormenta bellica curant & incendunt. An miraris eum tot fulmina & tonitrua crepare ? & in flamas ignemque ausu temerario ruere ? Hoc si iam discis , aliquid in futuri libri titulo mutabitur. Nos interea hunc Salmonea crudeles dantem pœnas aspicimus in prima quæ prodiit parte : & sane satis est. Habet,

CL. S. CLAVD. SALM ASIO.

Lugd. Batav.

ACcipiet libentissime & cum meritissimā gratiarum actione , Vidua Rohania , quam polliceris defuncti coniugis tumulo inscriben-dam epigraphen. Ita mihi roganti ipsa nuper

respondit. Mitte ergo , quando voles , tanto
viro teque scriptore dignissimum monumen-
tum. Sed vide ut in pauciora contrahas quæ
olim diffusius exarata ostendisti. De Eloquen-
tia quæ nulla aut mediocris fuit silere satius est,
& de scriptionis genere quod Principem appri-
me decuit , aliquid dicere. Interea hic laborat
amplissimus ordo in Tancredi filij causa cognos-
cenda ; quæ sane licet multo fauore subnixa ,
suis non caret difficultatibus : & adsunt vtrin-
que strenui vindices qui summa contentione
negotium vrgent. Adolescentis liberalis indo-
les suauiter ad se allicit plurimos , quos sorori-
s ferocior animus parum sibi conciliat. Si
diutius in Edictali auditorio iudicis officio fun-
ctus fuisset , satis notabiles fuissent partes meæ
in hac causa. Me enim mater delegerat qui
de rebus suis ad Senatum referrem ; nec infe-
liciter haec tenus in iis versatus sum. Sed post
exactum biennium ex ordine inter nos con-
stanter seruato , oportet me loco cedere &
lampadem tradere sequuturo. Cæterum satis
leue fuisse videtur argumentum quo eius filius
vnde tibi suspectus fuit. Quid enim , an adul-
tera vxor non potest ex marito suscipere pro-
lem legitimam ? Pater est quem nuptiæ demon-
strant , inquiunt leges nostræ. Vbi libellus sup-
plex curiæ oblatus fuerit , rem omnem tecum
communicabo & ut video tibi inaudita audies.
Vale. Lut. Paris. iix. Cal. Sept. ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Occasione cuiusdam litis , quæ generum suum spectabat , adfuit mihi nuper Canonicarij filius. Num miraris quam me facillem discipulum habeas qui tam cito doctrinam tuam inbibet ? Mitius solito querelas suas exposuit , ita tamen ut offendit & inimicum animum subinde proderet. Quia autem controversa inter vos argumenta tenuia ei videntur , cogitat ea inserere præclaris de iure disputationibus , quibus lector magis capiatur quam nudis vestris eristicis. Dita illa quibus te potest pessimum dare , extant in tuis ad illum olim exaratis litteris. Singula non explicavit. Sed audi quod rideas , & assensu para. Immo noli soluere saccum , ἐπαντιθην ; quod gratis datum est , gratis accipe. Sic ille ad me. Vixit , non ita pridem Vir eruditissimus & inter prima sæculi nostri decora suo merito censendus Cl. Salmasius. Nihil illum Græcæ , nihil Latinæ scientiæ fugiebat. Sed vir ille eximius ante decennium in Bataviam secessit : ex quo autem istuc moratur dicas eum cecidiisse anno 1788 , adeo in omnibus etiam ratio fugit ; cadauer spirans & ambulans vere aliquis existimet. Desiderantur enim omnia illa doctrinæ miracula , quibus olim defixi stupebamus. Meras agit nugas , quisquiliæ grammaticales sunt eius deliciæ , in quibus tamen sèpissime offendit , sicut apertissime ostendam in Ref-

ponsione quam adorno. Vix à risu tempe-
raui. Mirum est dixi , vniuersum orbeū cæ-
cutire , nec tantam mutationem vlli adhuc
suboluisse. Sed à conuitiis saltem abstine.
Atrociora nonnulla induxi , respondit , com-
muniumque amicorum precibus hoc conce-
si : ut enim lapidis instar eius ferocia verba
non intellexisse aut etiam contēpsisse videat,
nondum à me potui impetrare. Et hic finis
fuit nostræ confabulationis. Heri Rex Puer
in suo Iusticię vti vocant Lectisternio sedet: quod
omnino factum semel , infelicissimo exemplo,
anno vltimi sæculi sexagesimo tertio , docent
annales nostri. Plurima Edicta bursalia publi-
cari & curiæ actis inscribi iussit , adstantibus
cum Regina Matre , Aurelianensi , Condæo
& Cardinalibus , Lugdunensi , Bichio & Maza-
rino , non paucis regni primatibus. Cancella-
rius aulicam & scenæ personæque suæ conue-
nientem orationem habuit. Molæus Princeps
Senatus , amplissimi ordinis dignitatem gene-
rose & modeste tutatus est. At Talæus tuus
eleganter & fortiter cum auditorum summa ad-
miratione & bonorum omnium gaudio dixit.
Cogitaban in Aquitaniam proficisci. Sed hac
ipsa nocte inuasit me acutissima podagra , quam
in turba & tumultu hesternæ cæremoniæ lucri-
feci. Ultima Augusti obiit Pinarolij ante quin-
que menses eò relegatus , Vir Magnus Ioan-
nes Iacobus Barillonus Præses meliori fortuna
dignissimus. Vale. Lutet. Paris. viii. Sept.
CIOICXLV.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lutetiam.

Quod te scire iuuabit pri: nūm scribam. Vxor tua huc salua cum vasis comiti: usque aduenit. Iactata est ventis & pelago nouem dies. Nauis qua vehebatur Angliae tetigit littora: Die-pæ descendit. Vnum diem in vrbe morata, ad fratrem properauit. Reliquam itineris fortunam ipsa enarrabit. De eius ingenio erga istam hancue regionem quid dicam? respondebo ver-su Horatiano *Cœlum non animum*, nosti cætera: & quod fuit ante, manet. Vnum me vehe- menter affixit quod de perpetuò nutante tua valetudine dixit. Et sane hoc vnum suadere debet migrationem. Sed quo? In Septentrio-nem? Omnia bellorum plena. In patriam? Scis quibus legibus hic viuamus. Ni si iam res es- sent prolate non inuitus postquam iudex esse desij, patrocinium susciperem causę Tancredi: nec enim adeo deplorata est, quam te existi- mare video. Sed post Martinalia forum calebit ista nobili controuersia, quam nefas est prelibare. Dicam tamen nonnulla que igno- rare te video. Contendit Mater & turba testium vult probare, Rohanium patrem sciuisse Ve- netiis se grauidam esse: quia autem nunquam nisi cum summo vitę discrimine parere soleret, consensisse vt in Galliam paritura veniret: pre- buisse ad iter pecuniam & familiam: sciuisse ex hoc partu filium natum: celari voluisse quia verebatur ne Eminentissimus mortalium qui

L ij

odio in parentem, Olympiæ filiolæ, quæ Lutetia apud nutricem relicta fuerat, custodes olim adhibuerat, filium itidem prehenderet & in eum crudele aliquod facinus statueret. Patrem postea Parisiis moratum non diu, filium saepiuscule clanculum inuisisse: In Neustriam educatum eo volente missum esse. Filiam vero per militum manum curasse, parentibus insciis, eum in Batauiam asportati, tum mortuum publicari: pensionem soluisse quamdiu istic ignotus vixit. Ex quo autem socialia subiit vincula omnem lapidem mouisse ut per interpositas personas istinc alio educeretur, quia illis quorum opera sua facinora patrauerat, infensis vtebatur. Capilli, Oculi, Patrem & Matrem referunt. Alia minutula numero infinita omitto. Coniecturalis est hic causæ status & negat Filia testibus sed testimonii negotium decidi oportere: & habet forsitan Mater nonnulla non inualida suo tempore publicanda. Certe si hæc omnia veritate nitanuntur, farearis necesse est non iniuria diuidi aulae & fori animos & iudicia. Cæterum audime iam valde mutatum. Post absolutam Primatus tui partem priorem, non rogo quid aggressurus sis, nec de eo te sum interpellatus. Sed vide an cornea sit illa porta qua ingressum est somnium quod forsitan non vanum somniaui. Dialogus secundus contra Dematij secundas Theses breui prodibit. Tum iuris Antecessorum biga iugo submittetur. Denique Canonicarij filius Antonio Mercatori præbebit scapulas. Hæc integrum hiemem du-

EPISTOLE:

155

rabunt: Vere nouo noua somnia narrabo. Vale.
Lutetiae Parisiorum xv. Septembris ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Quod ais, disputationem de Gratia Vniuersali meram esse λογικάς, vereor ut satis rem totam perspexeris. Cum enim duplex sit Gratia una quae se habet ad modum obiecti, ut cum scholis loquar, & est instar lucis extrinsecus se offerentis; altera quae subiectum præparat atque disponit, ut Gratiam externam admittere queat, & est instar facultatis videndi in oculo: Posteriorem quod attinet Andegauenses cum Batavis consentiunt. Vtrinque enim Gratia illa statuitur esse singularis. Priorem autem quod spectat, in eo dissentient: quod hi gratiam externam & obiectiuam non existimant latius patere quam internam & subiectiuam; eamque credunt ad solos Electos pertinere: Illi vero docent eam omnibus offerri per Euangeli prædicationem, neminemque ab ea excludi, qui modo ad eam accedere, eamque amplecti velit. De re ergo, non tantum de nomine quæstio est. Quod autem existimare videris, concessa gratia speciali subiectiuam, Gratiam vniuersalem obiectiuam pessum ire; quia eadē gratia vniuersalis esse non possit & etiam specialis, hoc est ad paucos restricta homines beneficio fidei; idem omnino facis ac si statueres, lucem solis non esse vniuersalem, quia pauci si forte eam oculi

L iii

Iis usurpant , reliquis vltro claudentibus oculos , ne eam admittere cogantur. Certe vna eademque Gratia , non potest , eodem modo considerata , esse specialis & vniuersalis. At Gratia fidei & Gratia quam fides complectitur , diuersae sunt : altera enim consistit in vi & efficacitate aliqua Spiritus illuminantis , altera in promissione remissionis peccatorum , propter Christi satisfactionem. Itaque hec potest esse vniuersalissima , cum illa sit maxime specialis. Quemadmodum offerri potest sol vniuersaliter omnibus , ea lege ut omnes aperiant oculos , cum tamen paucis detur ut velint aperire oculos , quorum ope oblatam lucem videant. Dum autem affiras , Gratiam Vniuersalem illusoriam fore si ab ipso DEO ad paucos per specialem restringatur ; quia specialis vniuersali potentissime derogat : ausim iterum dicere Andegauensium mentem tibi non esse cogitam. Gratia enim specialis non potest vniuersali derogare nisi prohibeat quominus vniuersalis rata esse possit atque efficax : At Andegauenses (pro quibus aperte stat quicquid fuit Græcorum & Latinorum Patrum totis oculo prioribus à Christo nato sæculis) ita doctrinam suam explicant , ut Gratiam specialem statuant quidem in Electis agere longe potentissime , at eandem in aliis quicquam operari negant. Illuminat quidem DEVS Electorum oculos , at Reproborum non occæcat , sed eos tantummodo sibi permittit. Idem igitur facis ac si dices , vim videndi , quam DEVS dat nonnullis natura cæcis , derogare luci solis , quominus omnibus offera-

tur. Et foret quidem illa Gratia *illusoria*, si DEVS qui eam offert, aliquid in Reproborum mentibus operaretur, cuius vi credere prohiberentur: at nihil efficit istiusmodi. Itaque Gratiam Vniuersalem offert maxime serio. Preterea statuis vniuersalem Gratiam stare posse iuxta Pelagium, quia Deus tales esse voluit, nec per eum stat sed per homines quominus omnibus proficiat: non vero ex dogmatis orthodoxi sententia, ubi ille qui videtur dedisse vniuersalem, eam restringit ad paucos, adeo ut per eum ipsum qui dedit reddatur specialis. Sed videtur posse retorqueri. Si enim nihil requiritur ut Gratia possit esse vniuersalis, nisi ut per solos homines stet quominus omnibus proficiat, ex orthodoxo dogmate, per solos homines stet quominus DEI gratia hoc est Christi satisfactio omnibus proficere queat. Per nos enim stare dicitur quominus aliquid fiat, cum ipsi causa sumus cur non fiat. At sane soli homines causa ipsi sunt cur non seruentur per Christi satisfactionem, nec est DEVS auctor incredulitatis & exitij hominum, *Tua perditio ex te Israel*. Omne illud quod circa hominum incredulitatem agit DEVS, in eo consistit quod nihil agit. Offert quidem obiectum quod amplectantur si velint; at à se omnino habent quod nolint illud amplecti, non autem à DEO. Nec enim si DEVS auctor est & causa efficiens fidei in Electis, sequitur eum esse auctorem & causam efficientem incredulitatis in Reprobis. Quod tamen addis DEVM ipsum facere gratiam illum particularem indiget explicatione. Nostri

appime , cum nihil pæne te lateat , quæ sit rerum conditionatarum natura. Offerat DEVS lucem , vt in eodem simili maneamus , offerat inquam , omnibus , ea lege vt sit omnibus vivifica modo oculos aperire velint : hæc tenus Gratia est vniuersalis , sed conditione subnixa. Pergat DEVS vterius & paucis quibusdam indulget ut oculos aperire velint ; reliquos vero permittat suæ pertinaciæ , per quam oculos nolunt aperire. Idem ille qui Gratiam proposuit Vniuersalem omnibus , effecit ut esset paucis specialis. At quo d specialis est nonnullis & absoluta , non vero conditionalis , non facit quominus aliorum respectu conditionalis maneat & etiam vniuersalis. Quod enim in paucis factum est , in reliquorum conditions , plane nihil immutauit. Et à te allatum exemplum , si recte constituatur , hanc sententiam confirmat , aduersariam funditus euertit. Rex subditis suis rebellibus , Edicto proposito , gratiam delicti sui omnibus vniuersim condonet , ea lege ut à rebellione desistant & ad meliorem mentem redeant Gratia illa ex tua mente , potest vniuersalis esse & dici. Ea re non contentus Rex , quia scit in omnibus ex a quo vigere tantam tamque iniunctam in rebellione pertinaciam , ut nemo non sit in rebellione persisturus , aliquid amplius designet , & aliquos leponat quibus eam gratiam indulget , vt eos criminis sui pœnitentia & ad obsequium se componant , unde fiat ut reuera gratiam consequantur. Certe quod Gratia illa venia delicti , facta sit paucorum respectu specialis & absoluta , ideo

quia conditionem impleuerunt, nihil mutat in natura Edicti, quod, reliquorum respectu, gratiam fecit & conditionalem & vniuersalem. Quod enim Rex dat nonnullis ut resipiscant, non impedit quominus idem ille Rex Edictum suum promulgauerit in hęc verba. Volo delicti gratiam esse communem omnibus modo omnes resipiscant. Vniuersali ergo Gratia optime conuenit cum Orthodoxo dogmate: at cum Pelagiano nequaquam. Pelagianum enim dogma in eo situm est, non quod Pelagius docuit DEV M offerre Gratiam vniuersalem omnibus, alioqui Christus ipse Pelagianus foret, qui dixit *DEV M tantopere dilexisse mundum ut filium suum unigenitum dederit, ut quicunque credet in eum non pereat sed habeat vitam eternam;* sed in eo quod statuit, Gratiam illam vniuersalem, à nonnullis accipi atque admitti, viribus naturalibus liberi arbitrij, non vi gratiae illius subiectiæ, atque particulatis, quæ in Electis operatur. A quo errore DEI beneficio, maxime abhorremus. Sic soluta esse credidimus, quæ à te in doctrinam nostram disputata sunt. Vnum tamen addo; Cum Reprobos cæcis comparaui, Electos vero quos DEVS illuminat, iis quibus videndi facultas concedetur, nolle me id ita accipi quasi cæcitas mentis, quæ in Reprobis à natura est, esset plane similis oculorum cæcitati: hęc enim consistit in aliquo vitio quod neque boni neque mali moralis rationem habet, quodque est istiusmodi ut homini pertinaciter adhærescat etsi id vehementer velit excutere: ideoque vix ac ne

vix quidem Lux serio offerri potest iis qui eo
vitio laborant, nisi pariter vitium ipsum tolla-
tur. At illa consistit in malitia voluntaria, quæ
ita quidem voluntati penitus insedit, vt tolli
nequeat, nisi potentissima vi spiritus DEI, sed
est malitia tamen, ideoque inter mala mora-
lia censetur. Nihil autem obstat quominus
DEV S gratiam illam obiectuam & externam
maxime serio iis offerat qui tali vitio laborant,
vt est à Dordracena Synodo disertis verbis de-
finitum. Ait enim illa & *omnes vocari*, vt res
ipsa indicat; & omnes qui vocantur *serio vo-
cari*; & omnibus qui vocantur *serio* pariter
promitti salutem & requiem æternam anima-
rum. Et hæc hactenus quæ fufius prosequutus
sum, quia per hoc rerum prolatarum otium,
licuit mihi Sapientiæ tēpla serena ingredi. Scri-
bit Carolus Feramus fori nostri non incelebris
caesarum patronus, in agri Bononiensis pago,
cui Courseto nomen est, effossum esse non ita
pridem vetustissimum è lapide candidissimo se-
pulcrum. In eo quattuor vrnas fictiles, qua-
rum aliæ cineribus & ossiculis, aliæ quodam
ignoto liquore essent plenæ, repertas esse, cum
fede ferrea, plane ad earum modum fabricata
quas plicantes vel potius plicatiles vocamus,
variis clavis auratis interstincta: & orbe quo-
que fictili cui inscriptum erat ALBVTIANI.
Turbat hæc epigraphe, vt & sedes ferrea quæ
fortassean veterum sella curulis fuerit. Si quid
inde reconditæ eruditioñis erui possit, vltro
inuocat virorum doctorum iudicia, & tuum
imprimis. Vxor tua peregre adhuc abest apud

fratrem. Hic omnes gratia DEI valemus , nisi quod podagra me domi sedere cogit. Tu quoque Vale. Addo quod oblitus eram ; Pagum illum Coursetum adstante itineri , quod *Viride* vulgo vocatur & à Romanis stratum esse , ex veteri fama , affirmatur. Iterum Vale. Lutetie Parisiorum xxii. Septembris ccccxxlv.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Fvit ergo proh dolor ! Vir re & nomine Magnus , clarumque saeculi nostri fidus Hugo Grotius. O casum litteris acerbum , ô iacturam grauissimam ! Sit illi terra leuis , & super eius tumulum surgant violæ. Magnum certe erit Grotij nomen quamdiu honos erit libris & scientiis. Ego certe dum spiritus hos reget artus ei aliquando familiarius innotuisse semper gloriabor. Solus ille de principatu litterario tecum contendere posse videbatur. Solus ergo iam regnas & diutissime regnes , DEVm opt. max. veneror precorque. Nihil iam prohibet eius Commentarium De Imperio summarum potestatum circa sacra , cum amicis communicari vel etiam cum omnibus per editionem. Absit enim ut pereat vel etiam amplius lateat tam illustre doctrinæ exquisitoris monumentum. Sed an habet Gulielmus eius frater Historiæ Belgicæ annales , vel Anthologiam Græco-Latinam ? an habet Gothica & Vandalica multa quæ dudum auctor premebat ? Post hęc lugubria accipe quod te non mediocri per-

fundat statim letitia, sed nescio an sincera aut diuturna. Penes me iam est è B. R. codex MS. Anastasij Bibliothecarij in quo disertis verbis legitur Vita Ioannę Papissę quam huic epistole cum DEO adtexam. In charta pergamenta scriptus est manu valde recenti ut pote quæ Paparum seriem ad Martini quinti tempora deduxerit. In principio satis belle illi conuenit cum editione Moguntina anno M. DC II. ex M. Velsi codice procurata: in sequentibus multe reperiuntur varietates & habet plurima editus quæ in Regio desiderantur. In Vita Benedicti III. hęc leguntur quæ ex ipso exemplari describam cum suis mendis. Leo quidem bæ luce subtractus presul occubuit. Mox enim omnis clerus istius adeo protecte romane sedis, universi proceres cunctusque populus ac senatus domini clementiam congregati sunt exorantes et beatificum illi in omnibus demonstrare dignaretur paſtorem qui apostolatus culmen regere valuerat tranquille. Qui diuitus ethereoque lumine inflammati uno consensu unoque eum (hęc postrema vox, nescio an à manu recenti, reformata est in hunc modum eum) conamine pro tantis quibus pollebat sacris aperibus pontificem promulgauerunt eligere. Illico vero alacri studio universa plebs & populi cetus, &c. Hęc sunt molesta. Si enim Leone mortuo mox clerus populus ac senatus congregati elegere Benedictum, quis locus intermedius Ioannę relinquatur: Quin inde patet quod de ea ibi dictum est, assumentum esse hominis otio abusi. In epistola dedicatoria ad Velsorum typographus Io. Albinus alios duos

locos citat ex Vitis Nicolai I. & Hadriani II.
 qui in eius editione extant pag. 306. & 329.
 quibus idem omnino euincatur Leoni nempe
 immediate successisse Benedictum : at in MS.
 nostro non comparent , contractior quippe est
 narratio gestorum istorum Pontificum in scri-
 pto quam in edito. Hæc volui nescius ne esses.
 Dum autem hunc auctorem verso , multa oc-
 currunt vocabula propter quæ fateri debo igno-
 rantium meam ; verbi gratia pag. 262. in Leo-
 ne IV. *Fecit vela de fundato ornata ex vtraque*
parte de blattin numero viginti. Blattin pro pur-
pura sumi , olim ad Hist. Aug. docuisti : sed
quid verbi est de fundato. Tu quæso iuua qui
huius auctoris Glossarium dudum nobis debes
quia promisisti. Plura huiusmodi congerere
possem , sed satius est tuæ meæque ut operæ
parcam. Vale à me ac mea. Lutetiae Paris.
 xxix. Septembris ccccxliv.

VITA IOHANNÆ PAPISSÆ EX MS.

CODICE B.R. ANASTASII BIBLIOTHECARI.

Post hunc Leonem (quartum scilicet) *Ivan-*
nes Anglicus natione Maguntinus sedit an-
nis duobus , mense uno , diebus quatuor &
mortuus est Romæ & cessavit Episcopatus mense
uno. Hic ut asseritur fæmina fuit & in puellare
etate à quodam suo amasio in habitu virili Athe-
nis ducta sic in diuersis scientiis profecit ut nul-
lus sibi par inueniretur : adeo ut post Romæ le-
gens magnos magistros discipulos & auditores ha-
beret. Et cum in urbe vita & scientia magna

opinionis esset in Papam concorditer eligitur. Sed in Papatu per suum familiarem idem impregnatur. Verum tempus partus ignorans cum de sancto Petro in Lateranum renderet angustiata inter Colisaum ex sancti Clementis ecclesiam peperit: & post mortua ibidem, ut dicitur, sepulta fuit. Et quia Dominus Papa cum vadit ad Lateranum eandem viam semper obliquat creditur a pluribus quod ob detestationem facti hoc faciat. Nec ponitur in catalogo Pontificum propter muliebris sexus deformitatem quantum ad hoc.

CL. SALMASIVS CL. SARRAVIO.

Lugd. Bat.

Binas à me habebis hac vice. Ista litterula *Vestem de fundato explicabit. Vestis defundato* Est vestis eo opere facta & surata quo reticula fiebant quibus capita feminarum ornabantur. *Fundas* etiam appellabant, ut Græci σφενδόνας; quia fundę quibus lapides iaciebantur ea parte cui lapis imponebatur vel glans, reticulato opere erant contextæ. In vestibus autem vię ex auro intextę vel phrygionico opere insutæ decussatim se intersecabant ut maculæ in reticulis. *Quod opus de fundato appellabant*, id est *de funda*. Sed *funda* ut dixi intelligitur capitis muliebris ornamentum, quod Græcis σφενδόνη & ὄμβροσφενδόνη dicebatur: quæ ornamenta erant διπλοῦ ut Pollux notat. Inde & in vestibus fila aurea ita reticulatum & fundatum intexta nomen acceperunt. *Vissa* vocavit Tibullus.

— *Vestes quas femina Coa
Texuit, auratas dispositaque vias.*

Virgil. — *tenuique vias discreuerat auro.*

*A funda autem fundatum, idem quod funda.
Ut ab arena arenatum a fossa fossatum. Quippe recentiores dixerunt fossatum quod veteres
fossam. Vale. Lugduni Batauorum Cal. Octob.*

CICERO

CL. S. CLAVD. SALMASIO.

Lugd. Batau.

Q Vicquid de Papissa confidentius dicas intricatissimum est omne istud negotium. Sederit illa nec ne, longior est disquisitio, nec vnius epistolæ. Iam autem quero tantum num Anastasij Bibliothecarij legitimus sit fœtus, Vita illa quam ad te nuper transmisi. Ut eum censeam *υποθολιμάτον*, preter iam allatas rationes, hec suadent. Prima sit quod tum temporis vnico nomine Pontifices aliosue uno nomine vocari moris erat. Percurratur totus Anastasius, cum Pontificali Damasi, vix vnum aut alterum binominem reperias, vt hic *Ιωάννης Αγγλικός*. Secunda, si Anastasius hanc historiam conscripsit: rem sua ætate, se viro & Romæ agente, gestam litteris mandauit. Atqui tanquam de re parum comperta & sibi tantum ex fama cognita loquitur hic auctor, cum ait *vt assentitur, ut dicitur*. Qui ita loquitur non curat suo testimonio fidem haberi, quasi diceret, *credat qui voluerit, fides sit penes auctores*. An autem credibile est virum doctum

& sagacem , de adeo singulari sui temporis even-
tu , non inquisuisse diligenter , vt ad posteros
res notabilis , vt quæ maxime , indubia fide
cum suis omnibus circumstantiis , dimanaret ?
Tertia , Expendantur hęc verba *Romæ legens* ,
& *magnos magistros*. Non existimo ætate An-
astasij verbum *legere* in vſu fuille , pro , *scientias*
ex cathedra profiteri , & in *scholis publice do-*
cere. Hęc loquutio sequioris est & posterio-
ris ætatis. Vti & illa quæ *magistros* vocauit eos
qui gradum & titulum acquirebant in scientiis
Philosophiæ , Medicinę aut Theologiæ. Non-
dum enim isti honorum apices doctrinales bac-
calaureatus & magisterij vigebant in Acade-
miis. Quarta , Anastasij ætate non habitabant
Papa in sancto Petro siue in Vaticano palatio
ad S. Petrum , cuius Ecclesia tunc temporis
erat extra vrbis pomoeria , sed in Lateranorum
ædibus. Et tamen auëtor noster supponit Ioan-
nam enixam esse *cum iret de S. Petro in Late-*
ranum. Eum autem intellexisse Papam solitum
habitare in S. Petro , constat ex eo quod alias
dixisset *cum rediret*. Quintam addo & finio.
Coliseum non erat vox vſitata ea ætate pro
Coloffæum , sed est verbum mere Italicum quo
iam vocatur famosissimum illud Vespasiani Am-
phitheatum. Suscita si lubet , labantem istius
fœminę historiam , sed que superius attuli om-
nia impedimenta amouenda sunt. Blondellus
noster contendit etiam ex ratione temporum
exacte inita non posse istam Papissam locum
suum tueri. Vale. Lutetię Parisiorum xxi.
Octob. ccccxlv.

CL. SAR. LVDOVICO BALSACIO.

Balsacum.

CVm primum allatus ad me est tuus ille elegantiarum venerumque plenus libellus, Balzaci Clarissime, incredibile vero dictu est quam varij in animo repente mihi motus extiterint. Quod enim me tanto honore auctum volueras, id sane, vti debuit, gaudio mihi fuit perquam maximo. Quod autem tibi homo plane ignotus essem, non potui non summopere mirari, id mihi honoris à te tributum fuisse. Verum id quod res est suspicione videor attigisse. Videlicet in sermone, quem, vt sit, variis de rebus cum urbanissimo Morino habueris, de me quoque inciderit mentio; Et quia mihi cum illo affinitas est, voluntatumque summa coniunctio, ita de me fortasse fuerit locutus Amplissimus Senator, vt necessitudini plus dederit, quam rerum veritati; maluerit que de nobis amicè sentire, quam vt tenuitas nostra postulabat. Id ni ita est, Vir clarissime, mihi haud dubiè patrocinata fuerit notitia Claudij Salmasij Principis literarum, quem & amas & miraris ex equo. Is autem cum me in intiorem amicorum cohortem jambudum nescio qua virtutis fortasse significatione impulsus admiserit, facere noluisti vt me, quem is plurimum amat, negligeres. Ut vt sit, Balzaci Politissime, munus istud tuum mihi perpetuam *μνημόσυνον* erit vel amicitię, quam mecum institutam voluisti: vel certe amoris quo Salma-

M

sum , atque adeo omnes quos ille suos fecit) complectaris. Ceterum quod tibi nihil mundiarum illarum venustatumque , quas iam pri- dem tuo quodam iure proprias fecisti, hæc Epis- tola rependat pro donis istis tam lepidis , apud te non excusamus ,

Nam non hæc mibi vis; nec tibi talium

Res est aut animus deliciarum egens;

Sed aliud multo præstabilius pollicemur, magis- que in agenda vita experendum, fidem scilicet & sincerum colendæ amicitiae studium ; cui nullo vñquam in loco deerimus ; sed contrà quoquis officiorum genere quæ, quidem à tenuitate no- stra proficiisci queant , in dies magis magisque cumulabimus. Vale. Lutetiæ Parisiorum v. Ca- lend. Nouemb. ccccxlvi.

A MONSIEVR SARRAV, CONSEILLER DV ROY , EN SA COVR DE PARLEMENT.

M O N S I E V R ,

Vostre modesteie m^e est iniurieuse , & en vous humiliant vous me mal-traitez. C'est en effet me traitter vn peu trop de Provincial , que de cher- cher avec tant de raisonnement & tant de curio- sité , les causes de nostre nouvelle connoissance. Quoy que ie sois du village , ie ne suis pas si mal informé , que ie ne sçache quelque chose de temps en temps , & que ie n'aye quelque communication avec le Monde. Pour le moins ie puis estre in- struit par la Renommée. Elle vole quelquefois

iusques à nous. Elle apporte iusqu'icy les noms des Braues, des Sages & des Sçauans, que le Monde estime. Vous êtes, Monsieur, vn de ces Illustres, que ie connois, sur le rapport de la voix publique, & par vn tēsmoignage qui ne flatte point. Et quand Monsieur de Morin ne vous seroit ruy, & que vous ne seriez pas le grand confident du grand Monsieur de Saumaise, vous auez des parties essentiellement vostres, par les quelles vous meritez bien d'estre regardé. Vostre vertu toute pure, & toute séparée de l'autruy, sera touſtours vn tres-digne objet de ma paſſion & de mes reſpects. Vous ſeul me pouuez four- nir de quoy louer plus d'un ſenateur, & faire plus d'un Eloge : Et vous trouuez encore eſtrange que ie face cas de vous ? Eſtre Preſtre de la ſeure Themis, & ne laiſſer pas de ſacrifier aux Graces, qui ſont des Deeffes moins auſteres : Re- cenoir d'egales benedictions du Peuple Catholique & de la Nation Huguenotte : N'eſtre pas moins Grec, ny moins Romain, que François : Et pou- uoir opiner dans l'Areopage & parmy les Pères Conſcripts, avec la meſme facilité qu'en la Cham- bre de l'Edict : Tout cela, Monsieur, eſt-ce peu de chose dans la barbarie des derniers Siecles ? Ne font ce pas des qualitez, qui m'ont deu obligé à rechercher vostre amitié, & à vous faire vn petit preſent, pour m'introduire dans la poſſeſſion d'un tres-grand bien ? Il n'eſt pas neceſſaire que ie vous parle de mon preſent en termes deſ- auantageux. Je ne veux point en vous détrom- pant, me priuer du fruit que ie recueille de vostre erreure. Je vous diray ſeulement, ſur le ſuict de

l'amitié que j'ay recherchée, qu'elle est il y a long
temps vn de mes souhaits, & que je ne seray
point possesseur iniuste, si pour cela il suffit d'estre,
comme je suis de toute mon ame,

MONSIEVR,

Vostre, &c.
BALZAC.

Le 5. Novembre 1645.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

COncedis comparationem à me institutam,
inter DEVM, quo gratiam suam omnibus,
etiam reprobis, offert, & solem, qui omni-
bus itidem, etiam nolentibus aperire oculos,
radios suos immittit, aliquo modo procedere,
vt illa gratia, sicut & hęc radiorum effusio,
dicatur vniuersalis. At inquis, si Sol aliorum
oculos illustraret, aliorum vero occæcat, an
dici posset eum solem lucere omnibus, aut lu-
cem suam velle vniuersis datam, cum multis
eam negaret? Facilis est responsio. An ergo
DEVS ullum occæcat, vt possit tua compara-
tio paria facere, cum illo sole quem statuis ex
hypothesi, multos visu priuare? Nemo hoc
dixerit. Qui pereunt, suo fato, vel potius suo
facto, pereunt. *Perditio tua ex te, Israel.* Nec
absolutum Reprobationis decretum ullo mo-
do cogit impios quin liberrime in exitium suum
ruant. Ergo procedit omnino à me allata com-

paratio , nec , vt aiunt in scholis , instantia à te allata quicquam turbat. Sed hęc omitto , quę magnificētius aliquando magistri artis enarrabunt. Apparatus tuus visus est breuior , quam pro chartarum mole existimassem : adeo delectatus sum eius lectione. Sensim sine sensu me ad finem deuenisse vidi & dolui. Magisque doluisse , nisi alia superfuissent , ex quibus non minorem voluptatem expectabam. Opus integrum tandem deuoraui. Meam laudem non expetis , quam me nimis libenter , nimisque facile impēdere sēpius exprobrasti. Sed mori meo , vel si vis amori , indulgere libet , tantum ut dicam , te nobilissimum argumentum magna cum eruditione , solertia , & generositate esse exequutum. Si pergas istis machinis Vrbem concutere , breui RVET ALTO A CVLMI NE ROMA. Non potui parcus quam uno hemistichio laudem tuam absoluere. Omnem mouet lapidem Petauius ut aliquod exemplar nanciscatur. Illi omnia displicebunt & plurima arrodet. Ausimne ego istius Veneris carpere sandalium? Non placet quod ea in Apparatu culpes quę in ipso opere laudas. De Ignatianis Epistolis intelligo , quas in Apparatu , qui prior legitur , merito m̄s rabeias reuincis , & tamen earum auctoritate postea s̄apiuscule vteris , quasi essent legitimę , nec titulus auctorem mentiretur. Saltem de ista tua sententiæ mutatione aliquid significasses. In Apparatu optime dicis Cypriani locum legi debere negatiua inducta , quam tamen postea videre est in ipso opere. Quia ex interuallo & vicibus repetitis , opus istud

resumpsisti, hinc ista tecum discordia. Sed hec
leuia sunt & desino molestus esse. Vale. Lu-
cetię Parisorum iv. Novembris ccccxxiv.

ECCELLENTISSIMA SIGNORA,

PEr sodisfare a quel tanto ch'io deuo a V.S.
Ecc. ardisco di salutarla con queste poche
righe per assicurarla, ch'io mi ricordarò sempre
mai del oblio ch'io tengo di riuerire e seruire
V.S. E. Non baurei tanto badato di darle te-
stimonianza di questa mia gratitudine: senza che
il Sre. della Rocca m'hauca promesso di non scri-
vere a V.S. E. senza darmene auviso. Di modo
che fidandomi nella sua parola, ho lasciato tra-
correre assai tempo senza darle conto di fatti miej.
Adesso vedendo che V.S. E. gradisce l'importu-
nità di voler leggere qualche volce alcuna delle
mie lettere, non mancarò di darle parrecchie volte
quel fastidio: si chio temo che V.S. E. mi com-
mandara di ritornare alla prima mia taciturnità.
Hora dirolle solamente che di poi la sua dipar-
tita ho fatto vn acquisto misereuole d'una patro-
na d'importanza. Ella si chiama la Signora PO-
DAGRA, la quale descendendo fin a piedi
miei mi tiene fedelissima compagnia. Per la pri-
ma volta albergò in casa mia intorno a quattro
mesi, con tanta crudeltà, che non mi diede fra
tanto tempo licenza d'escire solamente una volta
della camera. Adesso ne sono ne qualche modo
libero se non ch'io sono zoppicante. Ne cauo tut-
taua questa vtilità che caminando io vado con
maggior grauità chinnanzi sentendo l'ardor mio.

attemperato. Con tutto cio La moglie non lascia di trouarsi pregna : e dicono li medici che lo stesso humore che fa la gotta fa ancora figliuoli. V.S. E. mi perdonera di questo mio cianciare , e per non darle maggior noia finiro baciandole humiliſimamente le mani : e con licenza sua ancora all' E. Sr. Ambasciatore : effendo d' ambe due le Eccelenze loro

Humiliſimo e deuotissimo , &c.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

DE Papissa , mirarer te eam deperire , hac ipsa tempestate qua Papam infestis signis prosequeris , nisi scirem ab uno fonte diuersum istum affectum prouenire. At noli credere me omnia argumenta exhausisse , quibus euincerem eam nunquam fuisse. Hoc enim tantum volui & statim professus sum , Anastasium non esse auctorem istius narrationis quæ in codice Regio habetur. Certe quod lacera sint hoc ipso loco exemplaria , quæ in multis bibliothecis extant , malum factum. Non enim dubitare licet quin idem plane scriptum fuerit in illis quod in regio. Amplius dicam , certum esse id non casu processisse , sed dolo malo esse patratum ab auctoritatis Pontificiæ patronis quidem , sed historiæ & verarum Papalium defensionum , ita credo , ignarissimis. Sed sit ita , Anastasium auctorem esse illius historio-

M iiii

lae quam ad te misi , quicquid obnitaris , nihil ille affirmat . Quicunque enim haec verba sue narrationi inserit , ut afferitur , ut fertur , dubitanter loquitur , nec vult sibi credi non auctoratis ; quin alia innuit querenda esse testimonia , quibus rei existentia certo statuatur . At non fuit forsan Anastasius Romę quando illa peperit ? Non fuerit . An historici ea tantum certa fide litteris mandant , quibus interfuerunt ? Projecto id si facerent , saepius mancas & mutilas , prestantissimis suis partibus , historias habetremus : vel plures semper coniungendi essent historici , ut quo alias careret , ab alio sumeremus . Sed nunquid potuit certior fieri de euentu nobilissimo , ex relatione ciuium Romanorum , ut necesse non esset narrationis sua veritatem istis ruinosis tibicinibus fulcire ? Quod scribis te meas litteras in tuis *neopatris* reponere , id tuo erga me amori debeo . Non sunt enim tati , ut seruari mereantur . Vale . Lut . Parisiorum xi . Nouemb . ccccxlvi .

CL. SAR. HENRICO VALESIO.

Lutetiam.

Pluri num debere me tibi agnosco , & lenitissime profiteor , suauissime Valesi , pro illa tua epistola quam mihi reddidit amicissimus & doctissimus Menagius noster . Scilicet preclaram & cuius non obuiam super Origenis difficultimo loco obseruationem non contentus indicasse , eam etiam nouis testimoniiis firmare & illustrare voluisti . Atqui tanti certe

fuit apud me auctoritas tua vt vel solitaria sese statim mihi probauerit. Non ingrata fuit tam
men illa tua sollicitudo , qua , ex aliorum præ-
stantissimorum magistrorum scitis , eximiam &
quantius pretij emendationem voluisti in aper-
ta luce collocare. Pauci sane , omnino pauci,
ita veteres legunt & in eos requirunt vt sen-
sus adeo reconditos ex illis eruant. O beatas
illas horas quas nudiustertius tecum & cum
tam natura quam sublimi doctrina vere germa-
no tuo Hadriano , præsentibus quoque Mena-
gio & Heinsio iuniore , transigere mihi conti-
git. Has quoties mente reuoluo , summa vot-
rum meorum est vt *Proueniant multi sic mibi*
sæpe dies. Non possum autem non laudare al-
teram tuam in Philostrato correctionem , qua de
Apsine loquens optat vt ille qui tunc erat diu
etiam supereffet *è si te è in.* Sed non solis Græ-
cis familiaris est hic loquendi modus : nam aliæ
quoque gentes vt bona quibus fruuntur æter-
na sibi perennant precantur. Ouid. lib. 1. Trist.
Eleg. 10. *Est* mibi sitque precor flava tutela Mi-
nerua Nauis , &c. Plautus Aulularia III. 6.
Immo est , & Dij faciant uti siet diu. Perge ,
Vir magne , literis interioribus te inuoluere ; &
magna apud omnes gloria æternum erit Valesij
nomē. Vale Lut. Par. xiii. Nouemb. ccccxlvi.

CL. SAR. IACOBO CANDALIO.

Fontinalia.

Nihil dudum gratius & inopinatus accidit
mihi , quam accipere à te litteras , Ci-
ceronis lingua & stilo scriptas. Te enim , quem

ante satis multos annos abiecisse omnem
istius studij curam existimaueram , adeo pure,
adeoque eleganter , posse familiariter & ci-
uiler isto sermone garrire , dignum est
non mediocri laude. Certe diu deliberaui an
auderem eadem lingua tibi respondere. De-
terrebar quippe orationis tuę nitore , verborum
proprietate & sententiarum grauitate. Ausus
sum tamen , humanitate tua non vulgari fre-
tus , qua benigne tecum agere assuetus , co-
mibus oculis me aspicies. Ego quoque narra-
bo tibi quomodo mihi perierit omne rerum
prolatarum tempus. Statim me inuasit acerri-
ma podagra que plures dies me lecto decum-
bere iussit. Volens nolens morem gessi. Quid
enim fecissem ? Imperiosa est illa Domina nec
ei impune non paretur. Tandem melior me
DEVs respexit & isto tormento liberatus , li-
berius per urbem , cui frustra omnia vestratura
cum dulcibus suis pomis , castaneisque si vis
mollibus & pressi lactis copia opponeres , sum
diuagatus. Adfuit interea priuatim mihi , sa-
piuscule , incomparabilis Amyraldus , cuius ab
ore μάραλος γνωσίων φέσει αὐδή. Bis publice de ca-
thdra , cum summo sacri cœtus plausu , eum
dicentem audiuimus , abstrusos sacræ scripturæ
cum erueret sensus. Eo ad suos reuerso , istius
absentiæ dolorem leniit , non ingrata lectio libri
quem diutius expectatum tandem à Salmasio
meo accepi. Argumentum si quæris , Historiæ
Ecclesiasticae caput & fundum esse si dixero ,
verum dixero. Scilicet de Primatu summi Ro-
manensium Hierophantæ , quem Vir Magnus

in ordinem cogit , docetque frustra hominem illum peccati superbius cornua sua attollere , quæ satis strictum ei accidit. Has inter delicias pudet referre Polonorum Legatorum ingressum pompticum , qui , nouitate & magnificencia suarum vestium totiusque regij apparatus, non insuaue fuere spectaculum. Serenissimam Reginam in Sarmaticum regnum suum abiturientem salutauit Ordo noster Amplissimus , totus purpuratus : ego quoque , isto habitu debita exhibui officia libentissime. Sed eheu ! quod præcipuum fuit mihi gaudium , nec in hunc locum reiici oportebat , pæne omisi. Paulo post discessum vestrum huc migravit dilectissimus auunculus noster Launæus vir præstantissimus , quicum serios iuuat habere sermones , quibus miserè huius vitæ ærumnæ detergentur. Iam in forense pistrinum me dedo ; & post binos quos Edictali auditorio annos impendi , ~~καθάρετως ἔνεκα~~ ut aiunt , criminibus puniendis per trimestre spatium addicor ; postea Inquisitionum Cameræ Quintæ restituendus. Præterita , præsentia , & futura Calchantis in modum plenissime tibi enarraui. Superest ut me , tibi , optimisque parentibus nostris , ac formosis quæ vobis adsunt puellis , cum animi deuoti obsequio commendem. Quod facio intimè. Vale. Lutetiae Parisiorum xiv. Novemb. ccccxlvi.

CL. SAR. FREDERICO GRONOVO.

Dauentriam.

TAnti non erat istud *τετράδον* Obseruacionum Petiti, ut de eo iterumque iterumque, etiam ex interuallo, esses sollicitus: adeoque diligenter minutissima quæque prescriberes. Vt nec opus erat inuocare superos, ut fidem tuam apud me stabilires, cuius sanctitatem, verum dico, nunquam fuit animus in dubium reuocare. Sunt ista nihili & quæso fuerint: credasque peruelim, me ex æquo animi tui absolutam generositatem, & consummatissimam eruditionem magni aestimare. Quod spectat Fabricium nostrum, quis eiinuideat tam prospera blandientis fortunæ initia? quanquam omnes istos honores, & processus, melius imputemus eius dignissimis meritis, quam cæcæ illi Dex. Ita scilicet πάσους κορυφαλίον καὶ Σιμωνίδην χεὶ λόφον ἐγγενέσθ. Cæterum gratulor tibi de Liuio tuo tandem ad optatum finem perdueto. Eum iam aliquot dies verso, cum summa simul voluptate & fructu. Præcipiuus tibi quamquam non solus, scopus, in textu emaculando: quod si quid video, ita magnifice prestitisti, ut iam Liuium legamus. Liuium inquam, non autem infectorum correctorum hariolations: adeo penitissime omnem eius, quæcumque illa sit, Patauinitatem imbibisti, & exhibuisti. Quis enim istius Historiæ Romanæ parentis, plenius unquam cognouit & penetrauit sensus? quis sagacious phrasin odoratus

est & indagauit ? quis repertam felicius expref-
fit ? Æterno beneficio detinxisti omnes pro-
fus literatos qui auctorem istum terent , cum
nominis tui nunquam intermoritura gloria.
Sed ego tibi plurimum debeo priuatim , quod
volueris nomen meum in nobilissimo opere
legi. Fecit aliorum eruditio , vt in eo locum
haberent : me vero ab officio leuiculo , magna
nimis mercede pensato , commendare voluisti.
Aliquando adest mihi Nicolaus Heinsius vir
eruditus , cuius virtus multas habet iūras quæ
me ad se trahant. Fiet tamen ita crede , que-
cunque poterit accessio à tua commendatione.
Sed nihil omnino prohibet quin eum impen-
sius colam & vtraque ansa quod nolebas , ac-
cipiam. Eadem enim tecum pro eo rogat oī mārū
Salmasius , cui nosti quam sim obnoxius. Ni-
hil est communius illo : adeo ciuiliter etiam
odia exercet , vt iuris titulum *Nē Filius pro*
Patre apprime calleat. Eius est itaque experiri
quid possim : omnia enim eius causa , om-
niumque qui te amico apud me se iactabunt,
volo & cupio. Vale. Lutetiæ Parisorum xxv.
Octobris. ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Ego vero , quanquam æger & decumbens
non dubitaui an rescriberem ; quin hanc ne-
cessitatem vidi mihi à te impositam nouissimis
tuis. Nihil sane vnquam' inopinatus accidit
mihi , quam videre te ita paratum ad amici-

tiam nostram , quam trabali bus & adamantis-
tinis clavis compactam arbitrabar , dissoluendam . Scilicet , non placet tibi libertas , qua
soleo tecum de rebus scriptis ue tuis agere . Mo-
nitus cautius agam im posterum . Nonnullas tuas
voces durius sum interpretatus , quam id fieri
debere , ex tua mente , credidisti . At qui idem
quoque tibi nuper in meis acciderat . Hanc
itaque veniam possumus vicissim dare & pete-
re . Possum ferre acerius increpan tem : si non
fero & malo vlcisci , modo fiat cum modera-
mine inculpatæ tutelæ , nihil est propter quod
durus , dirus & non amplius amicus credar .
Ego autem , Iucundissime Salmasi , amicitiam
tuam inter præcipua mea putare soleo : quibus
possum officiis , cultu & obseruantia , æternam
mihi efficere conor . Si haec tenus imprudentius
te lacerri ui , credo facile tibi esse , vt erga ho-
stes esse immittorem , ita erga amicum esse pau-
lo humaniorem . At si fontes ire tuæ répetas ,
eam videbis ab amore summo erga te meo de-
fluxisse . Arbitratus sum debuisse te Primum
tuum viris de te bene meritis inscribere . Quid
mea interest , nisi vt illi quoque sint erga te
bene affecti . Præponere te volui Viro Ma-
gno . Non hæc mea est , sed tua magna gloria .
Quod ergo crimen meum ? Salmasium amo
impensius & contra omnes eruditæ sacerduli viros
magnos . Hoc profecto crimen sit apud Loyo-
litas . Si idcirco apud te excidere gratia mereor ,
veniam non deprecor , & pœnam quamlibet
statuas acerbam alaci animo subibo , modo
elogium addideris . Incomptam meam *nepotias*

facile coercebo. Possum enim ego quoque gratiose loqui , & ea quæ mihi minus placent dissimulare & silentio inuoluere. At hoc postremum si facerem , vitio carere me non arbitrarer. Faciam tamen si iusseris & quocunque libuerit modo , amabo ego te vel volentem vel nolentem. Nec amicus noster publicus est librorum censor : nec ego tales delegandi potestatem habeo : nec semper censurę istę vitia arguunt scriptionis quæ examinanda proponitur ; quin sepius laudes & honorifica testimonia continent , ut videbis in adiunctis Censoris à me designati litteris. Sed desinamus litteras questibus implere. Immo quidni aliquando dulce queramur ? Amicorum , ut amantium , iræ , amoris redintegratio est. Vale. Lutetiae Parisiorum Calend. Decemb. ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

SEdebam in balneo , acutissimis cruciatis bus quatriduanæ nephritidis , solatium qua-rens , cum penultimas tuas accepi. Nullis remediis illa abscessit , nisi post alios quattuor dies. Totum itaque fere octiduum miserabiliter transagi : & iam aliquantula successit reni dextro quies. In eo enim hæret lethalis calculus grandior , qui sine maiori dolore , maximoque periculo auelli non potest. Ita censem Medicorum filij , præstantes & cordati viri. Qualis deinceps futura sit vitæ meæ conditio , plane incertum est , cum pendeat ex motu &

quiete istius lapidis , qui mihi comes adest in-
diuulsus. Millies interea optauit finire hos vitæ
acerbissimæ labores : quod non placuit DEO
opt. max. qui me vult ita affectum adhuc du-
rare. Viuo itaque , mi Salmasi , sed eo animo
vt de proximo discessu cogitem semper , eum-
que non metuam sed optem. Fiat voluntas
Domini cui parere me equum est. Hec causa
fuit omnino sonica silentij mei ; vereorque ne
sepius recurrat. Nec enim alias gratissimum
ad te scribendi officium omissem. Nolim au-
tem vt propter id quod ego nuper ad te , de
amico leuiculo & versatili , desinas cum eo lit-
teras reciprocare. Hoc enim agit ille potius
vanitatis studio , dum omnibus innotescere &
placere satagit , quam vlo malo animo. Tum
merito audiat Parisiensis buccina que omnia
libere satis , susque deque occinat. Nihil du-
dum scripsisti de Militia tua , quoue pede ag-
men istud procedat. Dicunt nonnulli , te ea
in hibernis relicta , altero Dialogo illusisse De-
matio & adhuc defricare aliquot Mutuaticios
Iurisconsultos Germanos ; Gallis deinde sequu-
turis Sengeberio , Fabroto & Merillio , quem
etiam audiui Spartam ornandam suscepisse. Om-
nibus istis conficiendis hostibus non anni de-
cem , non mille carinæ , nedum vna tua suffi-
ciat claua , aliis quotidie succrescentibus capi-
tibus. Certe plurimum tibi perire temporis , in
istis minutis , necesse est , dum maiora & ne-
cessaria opera pendent interrupta. Nuper cum
Epistolam tuam ad Menagium relegerem offendit
me quod ibi habetur , *Prima antiquitatis
Christianorum*

*Christians templæ idolorum pleraque à Gentibus
consecrata conuertisse in templo veri DEI. Pri-
mus enim Gregorius Magnus de consecrandis
Gentilium tēplis decretum condidit. Epaonen-
sis Synodus anno Domini DXVII. canone XXXIII.
hereticorum ædes sacras destruendas pronuntia-
bat ; quanto magis paganorum ? Honorius
templa Ecelesiis contulit A. D. CCCXCIX. sed
ut euertereliceret. In ciuitate notissima & emi-
nentissima Carthagine Africæ, Gaudentius &
Ionius Comites Imperatoris Honoriū, xiv. Ca-
lendas Apriles falsorum Deorum templa euer-
terunt & simulacra fregerunt. Verba sunt Au-
gustini De Ciuitate DEI libri XVIII. cap. vlt.
Quoniam iussisti rescribo Heinsio humaniter
& ciuiliter. Et sane varia eruditione homo ille
repletus, famam temeritatis non subiisset; nisi
fuisse Herculei laboris æmulus. Vale. Lute-
tiæ Parisiorum Nonis Ianuarii anni CCCCCXLVI.
qui tibi & tuis sit felicissimus.*

CL. SAR. DANIELI HEINSIO.

Lugd. Bat.

Minus prospera valetudo qua usus sum ali-
quot abhinc septimanis, Vir Eruditissi-
me ac Præstantissime, facile apud te excusatio-
nem merebitur, si humanissimis literis tuis se-
rius videor respondere. Iam autem quia aliquan-
tulum à grauissimo morbo respirare licet, gra-
tias ago gratissimas pro illa tua, mellitissima co-
mitate condita, epistola; qua non ingrata tibi
fuisse minutula officia testatus es, quæ filio tuo

N.

exhibui. Atqui debui ego illa omnia , immo & maiora præstare eius eruditioni non protrita, modestiæque singulari; addo & Heiniano nomini ; quod dudum in magna & preclara gloria famaque à te constitutum , in hoc virtutum tuarum dignissimo hærede , maius adhuc efflorescet æternuque vigebit. Et habet ille ἐλαυσικόν τι quo sibi bonos omnes conciliat & deuincit. Quid possim tantis dotibus denegare? nihil certe velim: cum præsertim accesserit (verum dicam Vir Magne , nec fallere meum est) non quæsita , nec fucata , amicorum meorum ut & eruditiorum summi , Nobilissimi Salmasij in eius gratiam commendatio , cui aliquid recusare nec debeo nec soleo. Utatur itaque & fruatur me toto quem ei dedo libertissime. Vttere fruere tu quoque Vir Maxime , quem semper experieris tui studiosissimum , cultoremque obseruantissimum. Lutetiæ Parisiorum vi. Ian. ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

BReues licet & Gallicæ postremæ tuæ , non tamen non gratissimæ fuere. Quidni , cum merum erga me , tum afflictissimum , amorem calidissimum spirarent ? Ita soleo ego quoque , Mi Salmasi , tuis siue bonis , siue malis non leuiter affici. O vtinam possent animi mei penetralia tibi denudari ! In illis certe , & nominis tui gloriam , & ob amorem quo me prosequens , non leuem lætitiam altissimis defixam

radicibus, videres. Si quæris quam belle iam habeam. Respondent Medici, me in statu neutrō; spemque metumque inter dubium, extrema, non vitæ sed doloris, incommoda quotidie, immo singulis horis vel etiam momentis, non temere formidantem. Cæterum in bonitate Domini confido, qui nihil de me statuet, quod seruulo suo non expeditat. Miror litteras quas ad Reuerendum Spanhemium Eucharisticas scripseram, seriis quam oportuit, ad eum peruenisse. Eas enim statim post librum acceptum ad Heylmannum Medicum miseram, qui receperat se eas sine vlla mora curaturum. ingratus præterea essem, nisi eius humanitati & benevolentia multum me debere agnoscerem, vel profiteri refugerem. Cum enim vir bonus Ludouicus Cappellus, in sua dedicacione, satis familiari titulo & sermone me ornasset & compellasset, ita vtrumque reformauit (quod me attentare pudor nescio an modestia prohibuerat) ut sine dignitatis meæ detimento, iam nomen meum ibi legatur. Quia autem in illis, quas à me habuit, serotinis litteris, hæc, quæ iam scribo, nescio quomodo notare omisi, sciat ex te quæso, hoc suum beneficium neque in insciūm neque in immemorem esse collocatum. Tum virum magnum non amare non possum qui te serio amat. Ei ni graue est à me plurimam salutem. Tibi quoque, Vir summe, omnino parem. Scio nobilissimam vxorem tuam diu in Morinis hæsisse, an in Zelandiam transferit, nescio. Omnia ei, tibique, fausta precor. Vale & me ut facis amare perge. Lu-

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugdunum Batavorum.

Vis ergo me exerte dicere , quid sentiam de postremo Grotij libro , & an omnia mihi in eo probentur. Rem rogas non magnam , nec adeo difficilem , quamque expedire promptum est. Tantum abest ut omnia problem , ut vix aliquid in eo reperiām , cui sine conditione calculum apponam meum. Verissime dixit ille qui primus dixit , Grotium Papizare. Vix tamen in isto scripto aliquid legi quod mirarer , quodue *ἀνεργούσιον* occurreret. Nunquid enim omnes istiusmodi eiusdem auctoris lucubrationes , erga Papistarum errores perpetuam *συγκαταβασιν* & *κρύψιν* , erga Iesuitas amorem , erga nos plus quam Vatinianum odium produnt & clamant ? In VOTO quod eius nomen præferebat , an veritus est hæc προσμένως profiteri ? Itaque , nescio quare istic , ubi nihil non licet puduit Typographum nomen suum apponere. Quod enim de Oldenbarneeldij supplicio , ab eius hoste spectato , narrat , non magnifico ; cum Principem , licet intellexerit , non nominauerit. De Augustino quod dixit , omnibus Remonstrantibus debet esse familiare. Certe id hac in Urbe Iesuitæ , contra Ianssenium perorantes , quotidie pro suggestu prædicant. Non est inquiunt , hic Pater regula fidei. Ut se expediret ab argumentis hereticorum sui temporis , multa liberius ex-

inconsideratus dixit, quibus non tenemur. Ha-
bes sententiam meam satis liquido, ita puto,
pronunciatam. Tempestatis rigor hic plane
desequitur: unde non vana spes est, quicquid ha-
riolentur vestri Astrologi, tecum cis paucos
dies futuram nobilissimam tuam vxorem. Que-
ritur Menagius se nullas dudum à te accepis-
se; mihique hanc tarditatem imputat, sine
cuius nutu, ita iocatur vir urbanus, nulli ha-
rum regionum audeas rescribere. Vale. Lute-
tię Paris. II. Febr. CCCCCXLVI.

CL. SAR. CLAUDIO SALMASIO.

Lugd. Bat.

VTINAM lapide qui me, vel dolore vel metu,
perpetuo cruciat, iuxta vota tua, statim
liberer. Sed vix illa spes est, posse id mihi tam
cito accidere. Conueniunt Medici, me renis
dextri crassiore calculo laborare: quod acutis-
simus in ista parte sensus, & insolita grauitas,
cum aliquoties virginete cruris dextri stupore
euincunt, nec sinunt dubitare. Vrinam san-
guinolentam ante quinque sexue menses, quo-
ties curru veherer, emittebam: sed de nullius
mali acerbitate tum querebar; sine ullo quip-
pe incommodo cruenta fluebat. Iam vero ex
quo me premit acrius durissima nephritis, vri-
na plane naturalis est coloris, nisi quod de die
tenuior est & parum tincta. Morbo itaque meo,
minus cum tuo conuenit. Quia non succurrit,
quod scribam, de duobus te interrogabo. Pri-
mum non erit forsitan abs re, cum tonsuram &

N iiij

comam spectet. In Capitularib. Caroli M. i. 112. verba hęc leguntur, *De seruis propriis vel ancillis, vt non amplius tondeantur vel velentur, nisi secundum mensuram, & vt ibi satisfiat & ville non sint desolate.* Hęc tria subobscura sunt. Quænam enim est ista mensura tonsuræ & veli seruilis? quæ ista satisfactio? quæ villarum desolatio? Secundum habetur in sequentibus duobus capitulis, in quibus quæro, qui dicantur *pulsantes*, & quid sit *pulsari secundum regulam*. Desino plura scribere. Vale & me ama. Lutetia Parisiorum x. Febr. ccccxlvii.

Heri, quod male omittebam; Maioris Senatus nostri Cameræ, vti vocant, Blammentilio Poterio in secundum locum reiecto, Thuanus Primæ Inquisitionum Cameræ, primus Preses renunciatus est. Particellius tertium quem tantum ambiebat locum non difficulter obtinuit; & in tertia secundus sedet.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batau.

SI vales bene est. Sola enim obstat aduersa tua valetudo, ne solidum & ab omni parte sincerum sit gaudium meum, post acceptas nouissimas litteras tuas. Præstabitur ergo deinceps dudum promissus, dudumque negatus honos: magno & certissimo argumento, quantum istic magni fias, quamquæ æmuli tui depresso iaceant. Ego certe Batauos iam amo, cum videam illos, licet sero, cognoscere quantum thesaurum in te possideant. Te quod attinet, fallor aut longe carius est tibi postre-

mum hoc gloriæ , quam nuperum pecunię in-
 crementum. Quid superest , nisi ut omnibus
 istis πλεονεκτίμασι diutissime , quod voueo & spe-
 ro, cum DEO , fruaris. Ut conciliatio institua-
 tur Matthæi cum Luca, volunt verbum ἀπόγειο
 tantum significare *p̄a doloris vehementia quasi*
elitis faucibus angebatur, quod Gallice dicimus
creuer de dépit ou de rage. Ut nempe Matthæus
 furoris duntaxat initium , Lucas vero suppli-
 cium quod de se ὡνδάειος postea sumpxit , des-
 criperit. Ioānes de Launoy Doctor Sorbonicus
 Dissertationem edidit *De Vera causa secessus*
Brunonis in Eremum qua euincit meram esse
 fabulam, narrationem de rediuiuo canonico Pa-
 risiensi qui ter è feretro sublimis clamauerit , se
 iusto DEI iudicio accusatum, iudicatum & dam-
 natum fuisse. Scilicet vir solers cui Parisien-
 sis Dionysium Areopagitam Galliarū Apo-
 stolum pseudonymum , & Prouincialibus Mag-
 dalenam Massiliensem eripuit, etiam Cartusia-
 norum fictitiam originem voluit denotare. Sunt
 tamen ista omnia superstitionis insignia monu-
 menta sed quæ in tanta litterarum luce diutius
 latere & fraudem facere non poterant. Ita olim
 Bullialdus noster ausus quoque est aduersus Be-
 nignum vestratem aliquid commentari, sed ea
 de re sibi meditata edere veritus est. Ut ali.
 quid præterea scribam. Accipe insignitam for-
 san temeritatem meam de loco Pauli in epistola
 I. ad Cor. XVI. 10. Εαὶ δὲ ἔλθει ὁ Τιμόθεος βλέ-
 πετε ἵνα αἰσχόλως γίνηται ὥρδες ὑμᾶς. Non possum
 me expedire ab isto αἰσχόβως , quod alij *sine timore*
 vel *metu* quod idem est ; alij *secure* exponunt.

Quorsum enim aliquid formidaret Timotheus à Corinthiis? An tam cruciabantur Corinthi à gentibus ministri Euangelij? Aliud ergo quæro quod mihi satisfaciat. Certe nisi veteret sacrosanctus exemplarium omnium consensus auderem pro ἀρχόβαις minima mutatione legere αρχέδως: vt sensus esset: Prouidere si Timotheus ad vos venerit vt liberaliter excipiatur. Id est Solicite curate vt sit liberaliter apud vos. Eius difficultatibus ita prouidete vt nihil ei deficit. Nihil à vobis habui, gratis docui 2. Cor. xi. 7. 8. 9. Eum vero volo laute haberi. Glosse H. ST. αρχέδως sine parcimonia. Desino plura scribere, vbi te rogauero vt inspicere velis Plini caput v. Lib. xxviii. cuius initium mendosum videtur. Quid si legamus. Seruit totius corporis valetudini inuariata virtus obseruatio. Vale. Lutet. Paris Calend. Mart. ccccxlvi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

NON sine moerore, eoque summo, integrum tuam Epistolam legere potui. De te enim merito extrema formidem, vbi cogito quem tuum statum mihi describas. Rem ergo feceris gratissimam, nisi melius iam valeas; si morbi tui singula symptomata accurate descripsieris, cum medicis nostris communicanda: & curabo sedulo vt eorum sententiam, cum de causa, tum de remediis, resciscas. Interea noli quæso, ita tui omnem curam abiicere, vt morbus qui iam non difficulter curari posset, tractu temporis insanabilis euadat. Cogita quid tibi

& tuis, litterisque, immo & DEO ipsi, debeas; quia te tot eximiis dotibus, ad gloriam suam, cumulauit, ut eas sibi impenderes. Nec æquum est, præclara tua consilia ita interrumpi, ὅμηχεν οὐδὲ ποτέ: quin potius, ex animo dico, *De nostris annis augeat ille tuos.* En proponotibi nouam, & ut opinor veram, expositionem loci cuiusdam noui fœderis, nec veterum nec recentiorum vlli quod sciam memoratam. Ioh. xv. 20. hæc verba habentur, Εἰ εὖ μὲν ἔδιωξαν καὶ υἱὰς σιωζόν. Εἰ δὲ λόγου μητέρους καὶ τονύμων τηρίσαντας. Omnes, postrema hæc verba ita interpretantur, *Sic custodierunt sermonem meum, vel mandata mea, etiam vestrum custodient, ei obtemperabunt.* Atqui non ea est hic notio verbi *τηρεῖν*, quod hic sumi debet, non pro *seruare* & *custodire* simpliciter, sed pro *obseruare* & veluti *insidiari*. Quasi diceret Christus, quia (*si enim hic pro quia*) *mea verba obseruaerunt, malo animo ut ansam calumniæ ex illis arriperent, etiam vestra, ut vobis itidem noceant, obseruabunt.* Quod porro Dominum nostrum expertum esse testatur Lucas xx. 20. καὶ παρεγγίροντες (Iohannes dixisset *τηρίσαντες*) ἀπέσταλον ἐγκαθέτες, ὑποκριομένοις ἑαυτοὺς δικαιοῖς ἵνα ίρα ἐπιλαβῶνται αὐτοὺς λόγος, εἰς τὸ παρεγγένετον, &c. Qui locus superiorem omnino illustrat. Nec insolita est istius verbi *τηρεῖν* pro *obseruare* notio apud Gentium scriptores. Vnum exemplum in sacris iam succurrit Ecclesiastæ xi. 4. τηρῶν ἀνεμονάς περεῖς καὶ βλέπον ἐν τοῖς νεφέλαις καὶ θεοῖς. Qui verteret, *seruans* vel *custodiens* ventum, &c. nullum sanum sensum eliceret. Dicen-

dum ergo ut recte vulgus interpretum , Qui obseruat ventum (scrupulosius scilicet) non seret . Vale . Lutet . Parisiorum Idibus Martiis .
CICICXLVI.

CL. SARRAVIUS CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

TAM gratum mihi fuit , quam minime expectatum , quod de iam veluti plane recuperata valetudine tua , diligenter ad me prescripsti . Eam enim ita affectam audieram , ut nihil non timerem potius , quam tam subitam ~~arabiosiv~~ sperarem . Audiit ergo DEVS opt . max . bonorum vota , iisque annuit benignus : pro quo summo beneficio gratias ei ex animo agimus immortales . Sed ausim te rogare iterumque iterumque , ut omnino exuas aliquando belligerandi animum aduersus istos tenebrisones , qui de mutuo aliisue minutis te perpetuo adoriuntur . In Dialogis trium aut quatuor ~~βιβλίον~~ aliquando vapulent . Vna Præfatio ΦΟΙΝΙΚΙΔΙΟΝ deplumauit . Ad hoc exemplum si alij habeantur ; non vana spes est omnes istas funestas auiculas simili ratione elinguandas . Possunt illi , potest fere quilibet , huiusmodi scriptiunculis sufficere : at satis satisque ita illos retudisti , ut , etsi nihil in posterum reponas , non possint silentium tuum suam gloriam arbitrari . Quin potius , alia quæ potes infinita , te digna , scribe : quibus cum neutiquam pares sunt æmuli tui , tum eximiam vindictam de iis sumperis , cum de bonis litteris

optime meritus fueris. Excute scrinia tua & aliquid ede τὸ κεῖμενοι ποθέαται. Αξιον. Vel Militia Romana : vel Arnobianæ Notæ ; vel Concilium Eliberinum : vel Notæ In N. Fœdus , desiderata omnia procedant. Quæso ignoscas si sèpius incudem istam tundo. Sed hæc duo simul semelque rogaui omnium bonorum datorum (scit ille qui nihil non scit me non mentiri) vnum , vt te orbi diu , etiam de meis annis , superstitem incolumemque seruaret ; alterum , vt quam larga manu dedit tibi eruditio nem , Ecclesiæ suæ & filij sui gloriæ in explicatione Noui fœderis , omissis leuiusculis & profanis tractationibus , addiceret. Hasce legitimas preces meas , ita demum credam audiuisse omnipotentem & bonum D E V M , si tibi id præstare suaserit , quod ego ipsum roganii. Nec remoram obiiciant vllæ æmulorum vel etiam amicorum intempestiuæ querele. Tibi scribe & posteris si hæc ætas iniquior , laboribus tuis ad æternitatem natis minus fauet. Quanquam si verum amamus , non est quod de ea grauiter expostules , cum I N P R I M A E R V D I T O R V M CERA grandibus characteribus nomen tuum scripsierit. Verumtamen cum te in omni doctrina summum prædicet , nihil non excelsum à te expectat ; doletque cum eximia multa præstare possis , te ad minora , licet per se laude digna , diuertere. Vide ergo vt nominis tui nobilitatem & gloriam constanter tuearis , nec innatam quam in te agnoscis generositatem patere istis rumusculis infringi. Nosti enim si placare paras inuidiam virtute si non relicta saltem se-

posita , quid ita decernentibus Poeta minetur.
Quod possum precibus DEV M veneror , vt te
diu seruet cum tota domo , incolumem. Vxor
te tuamque salutat. Lutetie Parisiorum iv. Maij.
CICIOXLVI.

Ad me nuper missa sunt Excerpta ex Verini
Epistola : nonnulla non inelegantia visa sunt.
Ea tamen genium tuum non omnino referunt.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

QUOTIDIE magis magisque gaudeo , feliciter
tibi processisse , difficiili in morbo , tui ip-
sius curationem ; quod tamen ipsi etiam me-
dici , interdictum sibi esse ex veteri communi-
que scito , contendunt voluntque. Tu vero
qui omnia , & te quoque apprime nosti , ideo-
que facilem reperisti curandi methodum quam
illi inuenire fere desperabant. Sit laus DEO
vni qui tibi istam compotem rectricemque
bonam mentem , etiam in malis , largitus
est : perpetuaque hæc , aliaque sua munera ,
faxit. Cum hæc vota mihi sint valde familia-
ria , nec minus sincera , quod non dubito tibi
esse certissimum , tua tamen Caia me tui pene
interfectorem libenter nuncuparet : Tu vnum è
multis inquit , mauis eum hic cito occidere ,
quam in patria diu viuere. Non ferrem in alia
istam siue animi siue calami iniquitatem : cui
iam indulgere potius iuuat quam eius implacab-
ile erga istud cœlum ingenium , frustra edo-
mandum suscipere. Credo Arausisione Prin-
cipe parum valente , Fœderatarum istarum Pro-

ainciarum Militiam parum hoc anno processu-
ram. Idemque de tua suspicari libet, quam il-
lius fere tantum causa scribere aggressus es. Sed
Divinæ Militiæ semper studere oportet. Quod
dum facio quando vacat, ἐν τῇ θεῷ πανοπλίᾳ
quam explicat Apostolus Epistolę ad Ephesios
capite vi. 13. 14. &c. plurima occurunt arma-
ture genera, quibus fateor me non posse indui
cum ea non satis intelligam. Clypeum fidei,
quia quid esset dixit, facile capio. Sed reliqua,
nempe σῆτε περιωσμένοι πᾶν ὀστοῦν ἵμαν ἐν αἵρεσι,
καὶ ὑποδιοιημένοι τὰς πόδας ἐν ἐπομασίᾳ τῷ Ευαγγελίῳ
τῆς εἰρήνης, Item διάφεροι μηχανοῦνται & περικεφαλαῖ
τε καπνεῖς, & μάχεται πεύματος, quam χρόνον ha-
beant cum virtutibus Christiani militis, para-
tus sum discere si tibi libeat me docere. De
secundo Verini libro, cogita queso rationem
aliquam qua possit ad me citissime deuenire.
Non enim credas quam impatienter istiusmodi
omnia desiderem. Si ille fortunam minus re-
uerenter habet, quamvis Dea etiam cum con-
uiciis aliquando bene colatur, non debet illi
mirum videri, si ab ea itidem parum commo-
de habeatur. Nec enim semper ita cæca est
quin aliquando erga se prensantes benigna vi-
deatur. Vale Lutetie Parisiorum Nonis Maiis.
CICICXCVI.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

CVm dixi *non inelegantia* mihi visa esse ad
me missa excerpta ex Simplicij Verini Epis-
tola, eius auctori nihil detractum volui, quasi

minus eleganter scripta forent , aut $\chi\tau\mu\iota\alpha\sigma\iota\pi$
essent verba mea intelligenda. Quin potius ea
esse elegantissima sensi , quibusque non leui-
ter afficerer. Ita T. Liuius *haudquam sper-*
nendum auctorem Polybium dixit , oratione fi-
gurata , cum præcipue auctoritatis historicum
significaret. Ita Matthæus vel potius Micheas,
de Bethleemo $\varepsilon\delta\mu\omega\varsigma\ \varepsilon\lambda\alpha\chi\iota\mu\varsigma\ \tilde{\iota}\ \tilde{\epsilon}\nu\ \tau\omega\varsigma\ \eta\mu\iota\omega\varsigma$
Iudea , cum vellet eam urbem magni facere &
extollere , quod Christi prima incunabula esset
habitura. Nec tu ista docendus es ; Et hæc
tantum addidi ut morem tibi gererem , qui me
verborum meorum interpretationem rogauiisti.
Absit enim ut summi , quisquis ille sit , viri me-
ritissimas laudes , frigida & vituperationi pro-
xima laudatione voluerim eleuare. Cum au-
tem postea dixi ea genium tuum non referre ,
sic arbitrabar , pauca ea quæ tum mihi tantum
visa erant fragmenta , scripta esse operosius quam
pro tuo more , qui omnem fere ornatum negli-
gere soleas. Iam vero ubi totum opus lustra-
re & deliberate contigit , beneficio amici qui mihi
ad paucas horas eius usuram fecit , liberius dico
& prædicto Simplicium Verinum virū esse cuius
peccus multiungi eruditione fœtum , possit imo
& debeat inter apprime doctos huius ætatis vi-
ros , inter generosos & multiplici lectione ad-
mirandos , merito suo censeri. Vis eius laudes
uno verbo absoluam , SALMASIO SEDERE PO-
TEST PROXIMVS , NVLLO INTERVALLO. Scire
te oportet Germani hominis fœtum in $\delta\iota\pi\mu\alpha\lambda\iota\omega$
conceptum & editum fuisse : inde enim pote-
rit in Dialogo alicuius festiui ioci captari occa-

sio. Quæ pro Heinsio adducit circa Aristotelis locum iteratam discussionem tuam requirere videntur ; nam in reliquis quæ ipsam controversiā spectant *εἰς δέεται λανεῖ ὡς ἀνθρώποις αἴσια δημοσίων*, In quo desino. Vale. Tibi tuæque à me meaque plurimam salutem. Lutetiæ Parisiorum Idibus Maiis. CICERO CXLVI.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

NON tantum proterue & insolenter facit Amstelodamensis qui te laceffit Anonymus ; sed etiam immaniter & tota via aberrat qui te vult gloriamque tui nominis Grotij de te laudationibus acceptam referre. Illas enim ei olim expressit cum veritate meritorum tuorum, mutuus amor, quas postea summæ eruditio nis tuę vel reuerentia vel metus extorsit. Certe ab eo quo illi innotuisti tempore , vix aliquid scripsit , quin tui cum præfatione honoris & luculento elogio meminerit. Nec maligne tantum laudauit velut æmulum , sed etiam liberali manu meritam capiti tuo aptauit coronam. Num enim qui Salmasium *Incomparabilis doctri næ virum & decus sæculi agnoscit & predicit*, is liquido affirmat se nihil in litteris maius inuenire quod in cœlum tollat ? Tu vero quem calumniantur *ὑπερβολικά λέοντος λατούλαιν* , quasi eum viuum ausus non fuisses limis intueri ostendisti , Grotium parum metuendum tibi fuisse aduersarium. Ex quo enim à vera orbita in religionis negotio deflexit , captasti occasio-

nem , toto biennio antequam fato fungeretur ,
 eum illudendi , certe irritandi . Sic enim acci-
 pio non paucas eius reprehensiones & in eum
 animaduersiones quas libris tuis cum *Funeris*
& Commentarij de Hellenist.ca , tum etiam
Miscellarum Defensionum satis crebras inspersisti ;
 nec semper eius tacito nomine , quod aliquo-
 tis expressim legitur notatum . Ceterum mi-
 ror te Simplicij epistolam *malum fætum* dicere
 ausum , cum sublimis spiritus opusculum eam
 merito credam . Quis enim validiori impetu
 Iesuitas & Romanenses aggreditur ? Te vno
 excepto nemo . Quis fortioribus machinis Ba-
 bylonis mysticæ muros subruit ? Idem habeto
 responsum . Mihi quod ex ea legi pusillum ,
 mirifice placuit . Ut autem omnino etiam *Iois*
etatis fidem facias te non esse legitimum istius
 licet nobilissimi filij parentem , consultum for-
 tean foret , in proximo quocunque à te pro-
 dibit opere istam siue inuidiam siue iniuriam à
 te amoliri . Ita tamen ut constet aduersus hostem ,
 qui etiam mortuus veram religionem infesta-
 tur , omnem hominem esse militem . Preterea ,
 an postumo libro potuit aliter responderi quam
 post humatum eius patrem ? An non licet in
 defunctos perduellionis reos lege agere ? Quod
 autem infamia pœna quæ post mortem irroga-
 tur , non sit semper frustranea , docet Milesia-
 rum Virginum exemplum . Sed de his satis ,
 imo plus satis . Vale . Lutetiæ Parisiorum Ca-
 lendis Iuniis . *cicicxlvii.*

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

SOmnia narrare inquietabat ille, vigilantis est.
 Tu vero non inelegans mihi enarrasti. Licet
 autem ista iuueni tibi *κατ' ὄραν* visa sint, cre-
 dis tamen, ita sentio, cuilibet tuæ ætati appri-
 me idem conuenire. Certe si sole in ipso, ple-
 no meridie iam legeres Romanū TPIKAPHNON
 velle te sibi assumere in consortem suę omni-
 potentię Papalis, modo properares in media
 Romę saburra comparere; non dubito te pro
 tua prudentia, istiusmodi inscriptioni fidem non
 adhibitum, quamuis sine ullis Notis aut. Si-
 glis facillime legeretur. Quia, merito dices,
Me vestigia terrent; &c. At somnos tibi pauo-
 re aufero. Imo audi magnum & terribilem tibi
 paratum aduersarium, quique iam sit in pro-
 cinctu, ut se tibi sistat, & pedem pede virgeat
 feruidus. Virum dudum nosti, quoque turbine
 hastam torqueat non ignoras, licet eius vali-
 dissimos ictus aliquando eluseris. Is est Io. Ar-
 tisius alias de Manibus Parisiensium iuris Pon-
 tificij Doctorum professor decanus. Totum se-
 mestre tempus aduersarię scriptioṇi impedit
 assiduus. Nihil habet scilicet Roma terribilius
 quod Apparatuī opponat. Nulli fortiori bra-
 chio potuit Capitolinus Iupiter fulmina sua que
 in te ferocientem vibraret committere. Iocari
 me arbitraris vel serio agere. Certe iocor vel
 potius indignor; adeo miseret me Romanen-
 sis causæ quæ ad tales sui defensores redacta sit.

CL. SARRAVII

Hic sane leuissimę armaturę non tiro sed veteranus , parum dignus est qui nobilemensem tuum suo sanguine imbuat. Itaque parce precor parce deliro seni & potius feriari libeat imo & ~~κολονίας γράφειν~~ quam ad ista ridicula cōfutanda descendere. Vbi Triarij surrexerint , tu quoque moue fortiter lacertos & *bella horrida bella gerantur.* Tu & Tua à nobis Valete. Lutetię Paris. Prid. Idus Iunias. CICICXLVI.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

AD me tandem redit Faustinus Simplicius , comite assumpto Simplicio Verino , pro quibus magnas habeo agoque gratias. Hic iterum accuratius lectus pulchrior & excellentior visus est. Valde placet quod ibi de Primatu Pontificis R. disquiritur , quem prout ab eo usurpatum *Suprematum* vocare ait fore consultus. Quid si eum nouo sed vero vocabulo , à magno Paulo Veneto solerter excogitato , *Totatum* dicamus ? Ita enim ille in *ἰδιοχείρισι* , quas nuper versare contigit mihi , ad Villerium Hotomannum Epistolis. Hæc sane vox digna est quæ ad posteros in hac controversia tractanda deueniat ; cum mirifice immensam ambitionem & auaritiam istius *Αρνοτρόπου* designet. Quid enim aliis relinquit dum omnia sibi plenissimo iure vindicat ? Cæterum noli credere tibi illusisse Ordines , cum amplius horariorum pronunciarunt. Quin potius ex more nostro in extremum annum eius prestationem

esse reiectam : hoc enim dudum heic circa hu-
iustmodi negotia inualuit. An enim istic quo-
que periit publica fides quæ iam dudum heic
omnem pudorem cum meretricia fronte com-
mutauit ? Haud facile crediderim. Nostris Gal-
lis sit hæc propria laus & gloria , vel potius ,
quid enim iocari iuuat ? pudenda infamia. Vi-
geant vero istic pudor , simplicitas , modestia ,
veritas & fides , quæ , postremam intelligo , ut
ait Tullius , *Dictorum & conuentorum constan-*
tia sic est appellata quia fiat quod dictum est. Si
enim ciuilis hæc & humana virtus istinc quo-
que exulat , alias vel cum barbaris ipsis quere
sedes. Ab iis enim decipi & falli bonum virum
nihil mirum : vbi vero exuberare debet bona
fides eam reperiundam non esse omnino *ex lœv*
αρροπήσων mihi videatur. Sed hoc auertat DEVS
quem rogo tibi tuisque semper benignum. Vale
& ama. Lutetie Paris. xxix. Iunij. ccccxlvii.

CL. SAR. CLAVDIO SALMASIO.

Lugd. Bat.

EGO vt scribam quis ὁ τρισμέγιος Petrus Au-
relius ? μέγα μὲν αὖτες , εἰς τοις δισοῖς. Ille enim
adeo latuit , latetue vt sibi notissimus , præ-
terea ignotus omnibus , sit , fueritue. Nec
enim formidolosæ societatis minis potuit addu-
oi vir generosissimus simul & prudentissimus ,
vt personam deponeret : nec metu dempto ,
promissis honorariis ab huius regni Præsulibus ,
vt se se illorum conuentui sisteret. Ante quin-
quenniū Clerus Gallicanus immortalibus eius

O ij

scriptis hunc honorem à se deberi arbitratus est , vt publicis typis suo mandato & sumptibus excuderentur. Iterum hoc ipso anno , eodem curante , recusa sunt , & addidit Monchalius quod vidisti elogium. Hęc totius rei gestæ series , quæ nihil Prinatum tuum spectat : nisi forsitan quia tibi , Aurelio & Verino idem hostilis exercitus , nempe Loyoliticus venit debelandus. Ceterum nihil est quod huic postremo heroi , qui tua tibi suffuratur , inuidias , cum non inuito domino ea contrectet. Patere ergo tantum virum in tua inuolare ; nihil enim à manu solertis huius artificis operi tuo decebet , siue ad Botanica se accingat siue ad ritus Ecclesiasticos ; siue etiam Militiam Romanam , Helenam illam tuam , velit in ordinem cogere. Si ad mitiora te conferas studia , minor inuidia non minor fama gloriaque te sequentur. Ita tamen ut è Noui Fœderis codicibus aliquid semper aspergas. Hoc enim sine condimento vix aliquid iam mihi sapit. Etiam in postremis Notis arcani illius Alphabeti , quod explanandum suscepisti , satis multa sacra sunt quæ ab Isidoro , Ambrosio Mediolanensi tribuuntur. Mense proxime prèterito præfui editioni cuiusdam Italicae scriptiunculæ *De Vita Sobria* , quæ Ludouicum Cornarum auctorem habet. In ea nihil omnino meum ; mea tamen quia dicitur , aliquot exemplaria ad te communisque amicos proxima occasione adlegabo. Vale. Lutetiæ Parisiorum Pridie Calendas Augustas. CICICXLVI.

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Amstelodamum.

Nvidius sextus ex Aquitania, post quadri-
mestrem fere absentiam, in Vrbem reuer-
sus sum. Statim me cepit impetus veteres ami-
cos meos, libros scilicet, amplexandi. Et com-
modū Ignatius tuus, mihi ha&ctenus à limi-
ne tantum, culpam fateor, salutatus, inter pri-
mos occurrit. Dum omnia studiose verso, iis
characteribus in Notis nomen meum scriptum
inueni, iisque elogiis ornatum, quę propen-
sum & effusum tuum erga me amorem pro-
dunt apertissime. Adeo enim prono affectu,
exquisitisque verbis, id effecisti, vt omnium
hominum habear ingratissimus, nisi profitear
me eo nomine plurimum iam tibi debere & in-
posterum semper esse debiturum. Ago itaque
gratias, ago gratias tibi summas, Mi Vossi,
æternum enim me tibi deuinxisti tanto & tam
præclaro erga immerentem testimonio. Video
enim ibi famam meam æternitati consecratam,
eo monumento quod saxa & marmora dura-
tione vincat. Verbum *καλαργεῖται*, quod im-
menso tuo beneficio occasionem dedit, non
legeram in vulgatis Ignati editionibus, sed
frequenter mihi lexitatum erat in Paulinis Epi-
stolis. Diuino enim Apostolo eique pæne vni,
adeo est familiare, vt libenter eius Cilicis
illud annumerem, nisi intercedat purioris Hel-
lenismi auctor Lucas, qui tamen eo semel om-
nino vtitur. Non habet M.S. meus codex istius

O iii

vestri Bonifacij Vitam , aut cuiusuis alterius qui
in Batauia floruerit. Sciat quæso Incompara-
bilis parens tuus me eius egregiorum merito-
rum esse religiosissimum cultorem. Vale. Lu-
tetiæ Parisiorum iv. Ianu. ccccxlviij.

CL. SAR. NICOLAO HEINSIO.

Roman.

NE prioribus tuis literis statim atque illas
accepi responderem , obstabat iter Aqui-
tanum , in cuius procinctu me deprehende-
runt. Post quadrimestrem autem absentiam,
non sine magnis ab hieme & parum firma sa-
nitate difficultatibus , in Vrbem redij. De te
quid factum esset , Vir eximie , & ubi gentium
degetes , sollicite percunctatus , intellexi te va-
lere & in vrbe Æterna vigere ; in qua thesauro-
s eruditionis & gloriæ inæstimabiles labore
improbo , industria singulari , soletiaque pro-
uida comparares. Non mediocri voluptate nun-
cio isto affectus sum. Sed quod iam ab alteris
tuis me abs te semper amari etiam cognosco,
mentiar ni dixero me totum suauissima lœtitia
perfundi. Utinam vero possem insigui aliquo
officio testari quanti virtutes tuas faciam ! Nulli
parcerem rei ut affectus meos tibi penitissime
recluderem. Aliquando forsan sese dabit id
commode præstandi occasio. Interea hoc ani-
mo meo contentus esto : & ad nos reuertere
gæzis onustus , quas ab inquis possessoribus
extorseris. Veræ enim & solidioris eruditio-
nis cara dudum istic est annona. Sed paucissi-

mos Romæ reperiri , qui elegantiores saltem literas religiose colant , vix crederem nisi affir- mares. Atqui ipsum cœlum , ipse ille quas merito laudas , statue , quam multa solo sui aspectu docere possunt quæ in libris frustra se- pe querimus. A mutis istis nec fastidiosis ma- gistris , disces , quæ postea toti orbi imputabis. Nec illis inuidebimus tanta decora , vbi verum eorum usum chartis mandaueris. Quin potius inuidebunt Rerum Domini Batauis tam eru- ditum diuitiarum suarum dispensatorem , tam- que profundum mysteriorum suorum interpre- tem. Quod autem sponte offers è diuite tuo penu ; & quod ostentas è Galilæi hæreditate auditorium , non recuso. Hanc quoq[ue] operam tui amicissimo & bonis omnibus impende. Mihi sane rem feceris gratissimam. Te rogaue- ram cum discederes , & si pateris , iterum ro- go , ut sedulo exquiras num in MSS. exem- plaribus Anastasij Bibliothecarij , reperiatur , suo ordine , inter Leonem IV. & Benedictū III. Vita Ioanne Papissè. Retulit olim ad me ami- cus cui mandaueram , laceros esse codices om- nes quos vidisset , eo loco vbi ea narratio esse deberet. Vidisse se tamen in Ambrosiana vnum , non in membranis sed in charta exaratum , qui eam haberet : sed describendi copiam factam non fuisse. Si per te compos esse potuero istius historici fragmenti plurimum tibi ego debebo , Vir Præstantissime , quem in tuorum numero habere velis quoq[ue] precorque. Lutetiae Pari- siorum v. Martij ipso Hilariorū die ccccxxvii.

O iiij

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Deuenisce tandem aliquando in tuas manus doctissimi & amicissimi Iacobi Gothofredi dudum editas *Quinque Dissertationes*, non sine voluptate intellexi. Cum enim in illis satiis multa habeantur quæ te vnum petunt, dolebam tui defendendi non suppetere facultatē. Præterea mirabar, auctorem, cui tuo nomine publicatos à te libros sepiuscule misisse, non curasse ut eas à se potius quam ab alio quopiam acciperes. Absit tamen ut quod melioribus studiis & ad æternitatem factis lucubratiōnibus tempus debetur, istis confutandis male colloces. Pleraque enim tanti non sunt ut data opera de illis te commentari oporteat: & dabitur forsan occasio in *Prefatione* maioris aliquiū operis ista obiter explicandi. Prima quæ statim sese tibi obtulit *Dissertatio* materiam continet arduam impeditam & à non uno tractatam. *De mutatione & augmento moneta.* Quia mihi inscripta est, eam maxime à te expendi velim. Plurima enim in ea leguntur, è quibus difficulter emergam, nisi manum porrexeris. Imprimis vero negotium facessit, quod ille veluti pro axiomate, de quo ne dubitari quidem oporteat, statuit, modo auctam modo imminutam auri libram; quæ aliquando septuaginta duobus, aliquando octoginta quatuor solidis constiterit, manentibus solidis eiusdem ponderis. Nihil enim difficilius & incer-

tius fuerit rei monetariæ explicatione , si libra,
vncia , scrupulus , pro arbitrio Principum &
pro temporibus variauerint. Nummis quidem,
hoc est forma , pondere & pretio nihil pœne
mutabilius : pro copia & penuria auri & ar-
genti modo augetur , modo minuitur nummo-
rum ex illis conflatorum pondus & pretium :
atque ita plures aut potiores solidi pro eorum
diuersis ponderibus libram constituerint. Ut
vero libra ipsa etiam variauerit fateor nouum
mihi videri. Quid ergo de ista amici nostri sen-
tentia , imo quid de tota ista Diatriba sentias,
fac rogo te intelligam. Tu enim solus de istis
rebus ab eruditorum cognitione remotissimis
potes iudicare. Et quantum etiam in re num-
maria supra ceteros prestare possis clamant ea
quaæ perimmortali gloria dignissima opera tua,
sparsa de eo argumento , legimus cum summa
admiratione. Mihi enim non vacat in ista di-
ligentius inquirere , forensibus negotiis assidue
occupato , & quod superest temporis sacris
Noui Fœderis literis lubentius impendentι.
Proxime præteritos Hilariorum dies insumpsi
collationi codicis manu exarati Amplissimo-
rum Puteanorum fratrum , qui olim venerabili
Bezæ Claromontanus dicebatur & Paulinas
tantum Epistolas cōplectitur. Magna sane opti-
mi & doctissimi senis in eo tractando fides &
diligentia ; qua tamen adeo non omnia ex-
hausit quin post amplissimam messem supersit
adhuc spicilegium alienæ industrie. Exemplum
hoc habeto illustrissimum & quantius pretij.
Rom. viii. 24. & 25. vulgo legitur παλαιῶν

ἐγὼ αὐτὸς τις με βύσσου, εὐλεπτός τε διαβάτης
 γέτε; que omnino recte cum interrogatione
 leguntur. Tum sequitur Εὐχαῖστῷ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ
 τοῦ χριστοῦ ἡμῶν. Ad que diuini Apostoli verba hec
 annotauit Beza. Vulgata Gratia DEI χάρις
 χριστοῦ τοῦ Θεοῦ repugnante Syro interprete & Gre-
 cis omnibus codicibus, nisi quod in uno legimus
 χάρις δὲ τῷ Θεῷ. Sit autem Gratia DEO.
 Hęc ille; qui postea contendit omnino errasse
 vulgatum interpretē: & erroris fontem, si DEO
 placet, non contemnendis, ut quidam arbitranti-
 riantur rationibus, aperit. Atqui verum non
 est quod ait Beza repugnare vulgatę lectioni
 omnes Gręcos codices. Ego enim duos vidi, qui
 contrarium euincant. Ille certe Claromonta-
 nus quem cum cura versauit, diserte habet
 ΗΧΑΡΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ: & in versione Latina ē re-
 gione ut loquantur, apposita, GRATIA DEI:
 plana & verissima sententia; qua liquido res-
 pondet Apostolus difficulti alias questioni, iis
 verbis, que, Vulgatum interpretē, quem
 merito multis magisque de causis plurimi fa-
 ciunt Romanenses, absoluunt. Eamdem quo-
 que lectionem totidem literis & apicibus extare
 video, in alio manuscripto vetustissimo etiam
 Gręco-Latino codice, Bibliothecę Abbatiae
 Sancti Germani à Pratis. Temperare mihi non
 possum quin aliam lectionis varietatem ex eo-
 dem Puteanō libro depromptam nec minoris
 momenti tecum communicem. Galat. II. 4. & 5.
 vulgo legitur διὰ δὲ τῆς παρεισιᾶς φευδαρέως
 ἔλινος παρεισιάθον κατασκοπίου τὴν γένεσιαν μὲν ἦν
 ἔλινος ἐν χριστῷ Ἰησῷ, ἵνα μᾶς καταδιώσωμεν, ὃς

εἰδὲ ἀρδεὶς ὁργὴν εἴχαμεν τῇ ὑπολαγῆ ἵνα οὐ δημόσια τὰ
ἐναργεῖτες διαιτήν ἀρδεὶς υἱᾶς. Ad quæ postremi
versiculi verba , annotauit Beza , Ambrosium
non legere & repugnante omnium Græcorum
codicum fide & ipsa quoque sententia : quam-
uis non videatur etiam legisse negantem parti-
culam Hieronymus & eam tollendam esse cen-
seat Tertullianus , libro aduersus Marcionem
quinto. Atqui verum non est quod ait Beza,
nullos Græcos codices non habere istud &c:
In Claromontano enim illo venerande antiqui-
tatis quem in manibus & præ oculis habebat,
desideratur in Græco non tantum illud: sed
etiam διειδεῖς quod præcedit : & in Latina quoque
eius versione eadem duo verba desiderantur.
Disertis enim verbis legit AD HORAM CES-
SIMVS SVBIECTIONI sine negatione : ma-
iusculis enim characteribus Græcis & Latinis
descriptus est totus liber , manu eleganti. Nec
est nauci hęc varietas. Tertullianus de vitiatis
sua iam ætate exemplaribus laudato loco ad Mar-
cionem conquerebatur ; & disputabat inducen-
dam negationem argumentis validis , quæ ro-
go , apud ipsum inspice. Si habuisset quem
iam tero & laudo manuscriptum codicem quan-
tis laudibus illum extulisset , aliisque omnibus
prætulisset. Doctrina inde educi possit diuersa ,
pro varia lectione , in re non exigui momenti.
Alij enim dicent , aliqua συγγαλάξει utren-
dum ad tempus , erga dissidentes , etiam
in religionis negotio. Alij ne quidem ad ho-
ram vel momentum cedendum esse: Quæ tam
diuersa sunt , quam diuersæ existunt nostrorum.

codicum & Puteanæ lectiones. Et laudabunt singuli Paulum suæ vel seuerioris vel mitioris sententiæ auctorem. Nec sunt ista indigna tua disquisitione : maxime collata cum alio Apostoli loco ad Rom. xii. ii. in quo idem Puteanus codex , sicut & editiones Stephanorum, legit ΤΩΧΑΙΡΩΔΟΤΛΕΤΟΝΤΕΣ : & in Latina versione SERVIENT TESTEMPORI quod etiam Beza non animaduertit. Vide autem num belle conueniant τῷ καμῷ δικλεύειν & ἀρπὸς ὁ εὐελκαν. Vale. Lutetiæ Parisiorum Nonis Martiis. CICICXLVII.

CL. SAR. IO. FRED. GRONOVI.

Dauentriam.

Libet has impensas conferre nobilissimo , quod exstruere te audio , operi Obseruationum Liuianarum. Nempe est penes me Titi Liuij codex magno Scaligero olim versatus , cuius manus paucis hisce locis medicinam fecit. Plures habebantur , sed quia à te occupati sunt , frustra eos transcripsisse. Hoc à me tui studiosissimo & obseruantissimo æqui bonique consule , iisque pro arbitrio vtere. Sumptibus regiis , & superba sine exemplo , magnificentia , editus hic est ante annum Io. Cantacuzenus : & iam prodit Cedrenus cum Curopalate. Si libeat Annam tuam ad me transmittere , eius editionem , iisdem typis , procurabo. Volunt enim qui isti rei præsunt , omnes Historiæ Byzantinæ scriptores Græco-Latinos quam castigatissime fieri potest , recudere. Vide num ra-

tionibus tuis id conducat, quidue hoc ut facias,
à me fieri velis. Operam enim meam hac in
re aliaque omni, tibi libentissime offero. Vale
& me amare perge. Lutetiæ Parisiorum viii.
Martij ccccxxvii.

CL. SAR. IOSVÆ PLACÆO.

Salmurium.

Maximam forensium harum feriarum par-
tem haetenus impendi & porro impen-
dam collationi aliquot Manuscriptorum Noui
Testamenti codicum, qui in manus meas inci-
derunt. Nec omnino lusisse operam mihi vi-
deor. Vnum autem reperi locum, quem non
indignum existimaui quem tecum communi-
carem. Idque facio eo libentius, quod non
ingratum tibi fore certo persuasus sum, cum
ob prolixam tuam erga omnes humanitatem,
tum præcipue ipsius argumenti fiducia: Diui-
nitatis nempe Domini Nostri Iesu Christi; cu-
ius te magnanimum Assertorem, & strenuum
aduersus impios hæreticos propugnatorem, cum
magna tua gloria, præstas. Codex est vene-
randæ antiquitatis qui scripturæ speciem præ-
fert ultra octingentos, vel etiam mille annos
exaratæ. Locus autem de quo ad te referto
habetur Apocalypsis cap. xix. 10. & vulgo ita
legitur, σύνδελός σε εἷμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σε τῶν
ἐχοντων τὴν μητρίαν τῷ Ιησῷ. τῷ δεῷ ωροσκύνησον.
Codex vero quem iam verso legit in hunc modū
Σύνδελός σε εἶμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σε τῶν ἐχοντων τὴν
μητρίαν Ιησῷ τῷ δεῷ ωροσκύνησον. Quæ lectionis

varietas non est nihili , vt statim perspexeris .
 Vulgata quippe lectio iungit hæc verba μῆτηρία
 τῇ Ἰησῷ cum articulo ἦθῳ , qui in meo codice de-
 sideratur ; sed habet στριμονίαν post μητηρίαν . Tum
 addit Ἰησὸς τῷ δεῖνῳ φροσευκήσει . O insigne pro diu-
 nitate Christi testimonium & de quo reperto
 merito exultem & triumphem . Ne tamen
 sincera sit voluptas mea , duo obstant . Vnum
 quod dubitem , an phrasis scripturæ ferat ut
 dicantur ὁ ἀδελφὸς φέρετε τὴν μῆτηρίαν simplici-
 ter , sine vlla τῇ χριστῷ vel τῇ πενίαν adiectio-
 ne . Altera num hæc verborum ἀκολυθία , Ἰησὸς
 τῇ θεῷ sit sacro textui visitata : cum videatur
 legi oportere τῇ Ἰησῷ θεῷ , vel τῷ Ἰησῷ τῷ θεῷ
 φροσευκήσει . Ego tyro istis impedior : tu δὲ
 τέτοιος τείβων animaduerte . Ecce aliud ἀπόποι .
 Quæ sequuntur ἡδὲ μῆτηρία τῇ Ἰησῷ , ita omni-
 no videntur intelligenda , ut de Iesu testimonio
 aliquid præcesserit . Hæc quæso accurate per-
 pende Vir Magne , nec paruam à me gratiam
 iniueris . Si quid vicissim ego tua causa potuero ,
 me virtutum tuarum obseruantissimum , & ac-
 cepti beneficij memorem experieris . Vale . Lu-
 retiæ Parisiorum xxvi . Octob . ccccxxvii .

*CL. S. IACOB. VSSERIO AR MACHANO :

Londinum.

DVdum tibi obstrictum pro honorifica in
 Ignatio tuo mei mentione , Illustrissime
 ac Reuerendissime Antistes , nouo adhuc be-
 neficio deuincire voluisti . Dono enim tuo ac-
 cepti Diatribam tuam *De Symbolis veteris Ec-*

clœsiæ. Pro istis tuis erga me meritis , debitas
rependo gratiarum actiones. Magna cum vo-
luptate , nec sine fructu , legi postrema ista tua
opuscula ; in quibus igneum ingenij vigorem ,
& reconditam eruditionem , abstrusissima quæ-
que rimantem & bono publico eruentem , ex
animi sententia dico , sum admiratus. Omni-
no enim cum optimum sit quod antiquissimum ,
in Originibus indagandis opera merito & bene
collocatur. Te vero ista præsertim ætate & tot
inter turbas hæc tuæ curæ ducere , summam
profecto laudem meretur. Aderit DEVS se &
sua quærerentibus. Ita precor & spero : eumque
veneror ut Regi Regnoque vestro ea suggerat
consilia & effecta det , quæ suæ gloriæ vestris-
que commodis , Tibi vero imprimis , Vir Bone
& Magne , conueniant. Interea perge sacras
ornare literas , nosque huiusmodi munusculis
beare. Sed ante omnia , qua istic polles au-
toritate , effice , ut Biblia illa THECLÆ typis
vestris cum orbe Christiano communicentur.
Nullo illustriiori monumento fama tua post tot
exantatos labores , æternitati consecrabitur.
Hoc te rogant omnes qui sacra amant & co-
lunt , ego vero *as e' ueré salæ*. Si quid hic vicif-
sim tua cauſsa potero , beatum me existimaue-
ro. Virum amicissimum & eruditissimum Io.
Præcæum cuius familiaritate & consiliis pluri-
mum profecisse me profiteor , ni graue est meo
nomine saluta : & vrge suas chartulas componat ,
& sacra curare & illustrate non desinat.
Vale Vir summe ; meque tui obſeruantissimum
yt tuorum in numero habere velis , etiam atque

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

ROgatus ante aliquot annos , Vir Reue-
 rendus Dauid Blondellus , vt ad examen
 reuocare vellet , quæ utrumque vulgo iactaren-
 tur de IOANNA PAPISSA , libenter amicorum
 desideriis obtemperauit. Re igitur diligenter
 perpensa , existimauit fabulosum esse , villam
 Romæ aliquando sedisse Pontificem feminam,
 inter Leonem quartum & Benedictum tertium.
 Sententiæ suæ rationes scripto Latino consi-
 gnauit, quod multorum assensum meruit. Mul-
 torum dixi tantum , quis enim vñquam om-
 nium ? Imo in multorum propterea offendio-
 nem incurrit vir optimus : quasi probosum
 foret viro Protestantium partibus addicto, quid-
 quam attulisse, quod vulgatas suorum opinione
 conuelleret. Ille vero , cui semper propositum
 fuit, sine ullo partium studio & sepositis præiu-
 diciis προπομψάν την αλήθειαν , securus conscientiæ
 suæ fiducia , factum suum ita tutatus est , vt
 tamen infirmorum vano timori voluerit con-
 sulere. Itaque contentus doctis viris satisfe-
 cisse , apud me suum scriptum depositus , ne
 frontis forsitan infirmitate cogeretur illud libe-
 ralius communicare cum quibusdam qui illud ,
 contra suam mentem , temere vulgarent. Fa-
 ctum est autem vt anno millesimo sexente-
 simo trigesimo nono , coactus fuerit eandem
 incudem

incudem tundere , sed Gallico breuiore com-
mentario , in gratiam Geneuenium , apud quos
magnificum eius opus de Primatu in Ecclesia
tum excudebatur . Rumor nempe percrebe-
rat in eo Papissam validis argumentis fortiter
oppugnari . Illi vero ut parcerent labori ver-
sandi maioris operis , vt inde cognoscerent an
vera esset didita fama , maluerunt auctorem
consulere ; qui statim respondit , nihil in isto
suo libro ea de re haberi : quid autem circa
illam sentiret candide professus est . Breuius hoc
Gallicum scriptum in multorum manus deue-
nit . Tu quoque , cum hic essem anno millesi-
mo sexcentesimo quadragesimo primo , illud
vidisti . Quomodo autem factum sit ut anno su-
periore Blavvius Amstelodamensis eximius Ty-
pographus id typis suis publicauerit , querere
aut dicere nihil attinet . Certe auctor affirmat
se inconsulto , quidquid id est procuratum fuisse .
At vbi præli beneficio communior factus
est hic libellus , alij gaudere de comperta vt
credebant , veritate , alij pene optimo viro
conuiciari . Ita varia expertus est auctor homi-
num iudicia : aliis ingenuitatem eius laudanti-
bus & in cœlum tollentibus ; aliis eius saltem
imprudentiam damnantibus : nam doctrinam
eius reconditam & immensam vel æmuli admira-
rantur . Interea factum est , vt ad amicos scri-
beres , Te nouum Assertorem fore vulgaris
istius apud nostros opinionis ; idque nullo ne-
gotio & statim à te confectum iri . Recreati
animos eorum quibus dolebat eripi sibi telum
vt arbitrantur acutissimum , quo Roma in ca-

pite feriretur. Ego quoque gauisus sum inter viros summe doctos & amicos hanc natam indagandæ veritatis curam: nec dubitaui à vestro congressu statutum iri, quid deinceps de omni ista siue historia siue fabula iudicandum sit. Nec debet fraudi esse Blondello quod Reformati pœne omnes hactenus per manus traditam narrationem acceperint & defenderint. Si enim alij incuriosius in historiis versentur, non credidit, qua pollet in omni antiquitate sacra & profana eruditione, sibi nefas esse in verum penitus inquirere, origines à primis initiis repertere, & tandem suam sententiam aperte profiteri: nihil cuiquam præscribens, nec pro auctoritate aut imperio, assensum imperans. Rationes expendantur, tempora ad exactam normam ponantur, circumstantiæ æqua trutina librentur, præcedentia cum sequentibus componantur, testimoniūm actas fides & testimoniorum *sc̄ptis* examinentur, tum demum decernatur. Hæc quia à te factum iri arbitratur, vir doctior nescio an melior, non inuitus consensit ut ad te mitterem suum Latinum scriptum: quod à te expetitum, cum hisce meis literis ecce tibi reddet iunior Elzevirius, qui istuc proficiuntur. In eo igitur, quando ita lubet, confutando, ita versare Vir Magne, ut scias, non tibi rem esse cum aduersario consumaci, quem veris vietum rationibus pudeat errorem agnoscere. Imo inquietab mihi nuper vir optimus, si mei triumphator fuerit Salmasius, ego cum eo triumphator ero erroris. Verumtamen quid aggrediaris cogita; res est enim

ardua & magnis difficultatibus impedita. Sed omnia forsan praevidisti. Nec enim credibile est te ista doctrina & prudentia, aliquid polliceri quod prestare non possis. Noli autem credere primum aut solum è nostris Blondellum, ita sensisse: quamuis fortassis nemo vñquam fortius & pressius istud solum calcauerit. Fuerre enim olim in eadem sententia non incelebres inter Reformatos Theologi: & adhuc vigent in hac vrbe insignes fide & pietate viri, qui audierunt ex ore Camerij, se istam historiam vulgo creditam, fabulosis deputare. Vidi nuper scriptas literas docti & vegeti senis tibique & mihi amicissimi, Petri Molinæi, quibus idem semper sibi esse visum affirmabat. Multa certe cum scripserit quibus Romanum sugillauerit pudorem, ab ista tamen femina semper manum abstinuit: & poterat tamen vir non infacetus, alicuius liberalis ioci inde captare occasionem. Penes me sunt literæ Samuelis Bocharti quibus testatur sibi esse pro competitorio vanum esse & fictitium, quidquid haecenus de ea sit proditum. Quanti autem sit, apud bonos & graues, trium istorum auctoritas, facile intelligis. Poteris vicissim satis scio inumeros nobis opponere. Sed vide num illi precedentium gregem sequuti, rem minus exacte considerauerint. Omnino tutius est recentioribus omissis in antiquis & coætaneis præsertim quid tenendum sit querere. Unus Anastasius sibi constans possit rem confidere. Quid in huius auctoris Manuscripto Regio de ista femina legatur, olim ad te misi. Sed liber est

à manu recenti, quæ usque ad Martinum Quintum, Historiam Pontificiam produxit: Et insertam esse narratiunculam euincunt quæ in Benedicto Tertio leguntur non usquequaen convenientia. Hęc tu & alia omnia pro solito acuminę diligenter expendes. Vellent alij quod ab aduersa valetudine tibi supereft otium, impenderes vel ingenti operi dudum expetito de Ordine Ecclesiastico, vel sacris in N. T. Exercitationibus concinnandis. Sed malle nos oportet quod ipse malis. Quidquid enim à te proficiscitur cum ingenti laude tua & gaudio bonorum omnium excipitur. Enmitto Epigraphen quam ipse nuper composui, precibus ad ductus Senatoris V. Inquisitionū Cameræ. Seruet te DEVS diutissime, cui te tuaque omnia commendata quæsto precorque. Vale & me ama. Lutet. Paris. xviii Ianuarij. ccccxlviii.

IACOBO. PHELYPEAVX. BLESENSI.
BVRGIMEDII. ABBATI.

IN SENATV. PARISIENSI. PER. ANNOS. XLVII.

CONSILIARIO. INTEGERRIMO.

VERÆ. SIMPLICITATIS. STVDIOSISSIMO.

VITÆ. INCVLPATÆ. VIRO.

HÆREDES. MŒSTISSIMI.

H. M. PP.

VIXIT. ANNOS. LXXVII.

OBIIT.

A. CH. MDGXLVII. OCTOBRIS. DIE. XXI.

CL. SAR. PETRO LAMBECIO.

Romam.

Bene est, suauissime Lambeci, quod sola
voluminis Epistolarum Balzacij iactura, ef-
fecit, vt me insalutato Romam profectus fue-
ris? Aliam enim capitaliorem causam subue-
rebar; cum præsertim pro vno exemplari de-
perdito bina remisisses. Vnde spes subit non
vana te hoc reuersum mecum in gratiam bona
fide & sine exceptione redditum; quo nihil
magis in votis habeo. Tuam enim ad omnia
magna natam indolem & factam, vti & inge-
nium liberale & solers, laborem improbum,
eruditionem haud vulgarem & supra ætatis ca-
ptum longissime prouectam, suspicio, amo,
colo Mi Lambeci. Nec vereor vt Italis iam
fere congenita & fatalis ignauia laudabiles im-
petus conatusque tuos obtundat & moretur.
Quin potius ab inquis istis possessoribus erue
& eripe defossos pridem bonarum literarum
thesauros nobiscum aliquando communican-
dos. Hic enim tuæ peregrinationis solus ve-
rusque fructus ad te redeat oportet, neglecta
opera quæ in lustrandis oculo curiosiore ve-
tustis ruderibus frustra plerumque & male col-
locatur. Cæterum gaudeo impensius & iuri-
prudentiæ nostræ ex animo gratulor, quod The-
midis castissimæ Diuæ sacris volueris initiari.
Nec indigna est te sacerdote seuera hæc Dea
quæ sui studiosos & religiosos vix finit inho-
ratos. Te sane Musarum delicium & carissi-

P iiij

rum alumnū complectetur, & in sinu fōuebit. Ita vōeo precorque & vt me tuorum ī numero habeas bonum & fortē. Virūm Magnum Holstenium auunculum tuum, olim mihi apud Antissiodorensē Episcopum cognitū , quēso nī graue est, nomine meo saluta. Vtinam autem quā habet infinita veteri Geographiæ illustrandæ , tuā fidei committat, dum ille Pontificum vītis , ex antiquis monumen-tis , adornandis , melius incumbet. Illa enim tuā , hēc eius ætati apprime conuenient. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum Calendis Maij.

CICICXLVIII.

CL. SAR. PETRO LAMBECIO.

Romam.

SErius rescribo Eximie Adolescens : sed non spotui citius respondere super Pauli Silentia-rij ecphrasi. Interrogavi enim Salmasium num posset velletve ea in re ferre suppetias & literariis tuis conatibus gratificari. Ille vero in hunc ferme modum loquutus est. Libenter equidem omne istud onus in prēstantissimum Lambecium reiicerem. Olim enim recepi me istud opusculum editurum ; quippe quod partem faciat Epigrammatum Gr̄corum dudum à me promissorum. In eo autem prope sum vt ea recenseam & adornem omissis aliquantisper studiis seuerioribus. Quare excusatū me ha-beat, ita precor , amicus noster si veteres amo-tes nolo eiurare. Sed habet ille in Vaticana ipsissimum exemplar ynde eam pāne puer Hei-

delbergę olim descripsi. Occupet ergo si lu-
bet istam palmam, meque tardigradum præ-
uorat. Hęc ille. Dolet vero me non magis
apud eum potuisse ut tibi hac in re inseruirem.
Sed cum possis ipsum manuscriptum euoluere,
cum otio abundes, cum pręsto sit, si vlliū
operam desideres, doctissimus auunculus; quid
frustra alios sollicitas, alibi quęrens quod apud
te habeas? Itaque syntagma Antiquitatum By-
zantinarum tibi vni in solidum debebimus.
Scisne autem quid post Heraldum defricatum
iam moliatur magnus ille Musagetes? Nempe
Catalecta Virgiliana dare parat auctiora & eme-
datoria cum notis post Scaligerum vberioribus.
Vale & me ama. Lutetiae Parisiorum VII. Au-
gusti. CICICXLVIII.

CL. SARRAVIUS CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Ego vt nolim te duce & auspice, in Latium
tendere? Quinimo statim atque signum ex-
tollis, ecce me ad delectum respondentem, &
sequi paratum: & *Agnoſco veteris uestigia flam-
ma*. Hac tamen si pateris, lege, ne tu, Ro-
manæ Militiæ summe Imperator, mecum sum-
mo iure agas, neue à me aliud opus quam quod
à gregario exigas. Mira sunt quæ ſcribis de
Ligniuermoſtracis vel vti ea appellari vis *El-
minthostreis*, quæ in Batavia veftra dignuntur.
Sed an hoc est huiusce ætatis iſtiſue quod iam
habitæ cœli proprium miraculum? an etiam
cius veteres meminere? An nondum effeta na-

P. iiiij

tura è suo quotidie sinu peregrina & noua multa educit quæ nos in sui admirationem & contemplationem excitent. Paridem quod attinet, nihil vñquam vidi illo homine inconstans. Quod vltro voluit iam non vult, nec aperte tamen quid velit aut nolit audet dicere. Veretur te infenso deinceps vti, nec tamen tuis consiliis morem gerit. Interea rei bene & honeste gerendæ elabitur occasio, quam frustra postea requirat. Me vero quod spectat, sane auctor tibi non fui eius istuc vocandi: multisque inter vos ea de re reciprocatis literas antequam aliquid inde mihi innotesceret. Rogasti postmodum ut optio tibi accedereim; quod feci lubentissime nec quicquam prætermisi quo eum aliis erectum vobis traderem. Visus est sapientiæ annuere, nec adhuc totum pedem refert, aut aliquid certi constituisse vult videri. Hedui tui ad te deferunt Cyprianum cum multis Observationibus. Eas statim percurreris: sunt enim breuiuscule, pro more auctoris, sed intersparsa libertate, quam tamen eruere oportet, amat enim latibula & κρυπτής. Posit ergo hęc editio ista ratione commendari. Vereor tamen ut hęc πρωτέστα corruperit Galeata Observatione, quam & Catholicam dici vult; in qua dum vult vetusta & noua conciliare, omnia susque deque habet & confundit. Hanc διέξεινα in cœlum tollunt & toti Cypriano præferunt. Sed non ego credulus illis. Addidit ad Tertullianum παγλειόμενα alteri suæ editioni iungenda, cum Dissertatione *De Pulchritudine corporis vel potius Deformitate*

vultus D. N. Iesu Christi. Hoc enim postremum asserit; & sane non paucis testimoniis veterum vtitur, qui suam sententiam stabiliunt, Exclamare tamen libet, ô miseram diligentiam! quæ tamen & ipsa facile subuertatur. Si enim testibus res agatur vni affirmanti plures opponi possunt, qui contrarium dicant. Hocque iam quendam agere intelligo ut eos componat, nec patiatur hanc labem nomini Christiano infligi, ut auctor salutis nostræ deformis, turpis, dishonestus, *δυσειδης* impune audiat. Vale iv. Idus Septembres. CICERO CXLVIII.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

VNIS hisce respondebo tuis, quas iam accepio binas Latinas. Mirarer si serio ageres, te, expeditæ facundiæ virum, quiue veteris Romæ linguam melius ipso Varrone callreas, & in numerato habeas, vereri eo sermone mecum deinceps agere. Quia autem te iocari non dubito, existimo te mihi hac dialecto loquenti, non eloquenti, voluisse gratificari. Certe præter styli exercitationem, quam non negligendam veteres docent, hoc vnum fere meum est consilium, elegantissimas tuas literas veræ & reconditæ eruditionis succo diffuentes elicere. Audacior etiam ero studiorum tuorum interpellator de variis rebus quas alias nescire cogor. Paridi non amplius scribo: tuas tantum, quas mihi mandas, diligenter curo. Eius res agitur; quia præfert lacum suum mari

vestro , fruatur suo peruerso iudicio. Quod potui immo quod debui eius causa , etiam tua, feci : & haec tenus nihil profeci. Cæterum non patitur dignitas mea ut cum huiusmodi viro ulterius , frustra & sineulla spe successus, me committam. Omnes adhibui artes quas posse conducere arbitratus sum , ut eum ad vota nostra flesterem. Ille vero hoc unum videtur age-re , ut nihil agat. Coaxet ergo ad suam paludem. Tu expecta ἐπ μηρὸν ὅσον ξενον , & si perget in proposito , huiusmodi planos plane omittamus. Animaduersiones Heraldi quæ te spe-
ctant , absolutæ sunt : & constare eas audio to-tis octoginta maioribus foliis qualia priora tria quæ apud te extant. Non tamen statim prodibunt. Typographis enim promisit ut liber vendibilius esset , se additum *Rerum Quotidianarum* aliquot libros , quibus ornabit iurisprudentiam , millenis Observatiōnibus exquisitiis. Vereor ne cum illo magno Assyriæ flumi-ne πολλὸν ἐφ' ὑδατ σύρφετον ἔλῃ. Interea augor te constituisse hominem publice defrica-re , nec expectaturum ut totus defricandus appareat. In ipso limine adscribam , Αἰξ ἐπ τέτοιον , εριφος δὲ τηνίδια πάντα πάντει. Video antiquissimos codices manuscriptos Latinos & Græcos , ita exaratos esse ut nullo interstitio voces distinguantur , sed uno literarum ductu inuicem cohærent. Et hec est summæ vetustatis nota. Velim autem scire quo æuo distingui cœptum sit quod antea confuse habebatur. Hoc enim πριτήριον mirum in modum conduceret diuidendæ ætati manuscriptorum. Si quid iuuare

potes Tu qui plures istiusmodi libros versa-
uisti , quam mortalium quispiam , fer opem &
insigni beneficio litteras affeceris. Vale. Lu-
tetiae Parisiorum xviii. Sept. ccccxlviii.

CL. SALMASIVS. CL. SAR.

Lutetiam.

Quod petis de distinctione librorum vete-
rum vellem tempore opportuniore eam
quaestionem mihi proponere instituisses. Si otio
quippe maiori abundarem , neque angustis
spatiis excluderer ; plenius hac de re possem
tibi satisfacere. Nunc quæ in mentem venient,
huic chartæ absqueulla meditatione illinam.
Quod ad Græca Exemplaria attinet , de qui-
bus primùm hic agendum est ; ante Aristophanem
qui primus ~~προσωδίαν~~ excogitauit & accen-
tus inuenit , nulla fuit literarum distinctio ne-
que subdivisio. Vno ac perpetuo ductu sine
ullo interstitio voces omnes exarari solebant &
sententiae etiam cotinuari: nisi quod ubi perfecta
fuerat non in eadē linea alteram auspicabantur:
sed principium alterius lineæ, siue versus inchoa-
bant. Inde nata distinctio per *versus*, qui maiores
aut minores erant , prout sententia pluribus aut
paucioribus verbis absoluebatur. Interdu quip-
pe duas , interdum tres aut plures lineas singu-
li versus occupabant. Græci *sixæ* appellant.
Opera autē ipsa numerabantur per versus; quo-
rum summa in fine libri subducta , notabatur.
Inde *πλυσιχον βιβλιον* de grandi volumine dice-
bant. Diu durauit hæc ratio. In veteri codice
Epistolarum Pauli qui penes Puteanos est ad

finem totius Scripturę Sacré librorum *στυγομετρίαν* notatam inuenies. Questiones Tusculanas in antiquissimo exemplari B. R. ita per versus distinctas, reperis. At in eodem versu quomodo *πρόσθιος* & *κώλη* distinguerentur, Aristophanes inuenit, & notas ad hęc interualla signanda commentus est. Tres fuere: *τελεία στύγιη*, *ὑποστύγιη*, & *μέση*. Primam proprie vocarunt distinctionem Latini, secundam subdistinctionem, tertiam medianam. *τελεία στύγιη* punctum erat quod collocabatur in capite vel apice ultimi elementi in quo periodus desinebat. *ὑποστύγιη* in ima litterę parte ponebatur. H *μέση στύγιη* ad medium partem. Totidem igitur fuere puncta: sed pro situ aliter atque aliter valentia. Puncta igitur nostra singularia, & virgule, & duo puncta, veteribus prorsus ignorata fuere. Punctis singulis tota distinctio & subdistinctio librorum constabat, tam apud Latinos, quam apud Gręcos. Nam illi ab istis sumpsere. *τελεία στύγιη* id est punctum in apice litterę collocatum absolvebat sententiam, *ἐπαρπήσαις τὰ διάβολα;* & responderet plane nostro puncto. Reliquę duę subdistinctiones punctis etiam singulis notabantur; uno ad litteram medium ultimę dictionis, altero ad imam partem locato. Hę ostendebant non integratam esse sententiam sed adhuc manere suspensam, cum aliqua tamen differentia tñs *μέσης στύγιης* & *ὑποστύγιης*, quam etiam alicubi, *ὑποτελεία στύγιην* vocatam ostendi. De *μέση* tradunt Technologi Gręci *εκάπαρπήσαις τὰ διάβολα*, *ἄλλ' αὐτοῖς εἴη ἡ μέση τὸ πνεῦμα.* De *ὑποστύγιη* siue subdistinctione notant *εκάπαρ-*

Ἄγαν eam τὸν στάνοντας sed ostendere τὰ μέλλοντας
εἰρῆσθαι αφίσαντα ἡγεμα τὰ πνεύματα ὡς δὲν τὸ λοιπόν
διπρ τὰ λόγια περιγένεται. In veteri Inscriptione Smyr-
neorum Arundelliani marmoris sine vlla distin-
ctione & subdistinctione , vna ac perpetua serie
dictiones omnes inter se coherent : quod & in
aliis antiquis Græcis inscriptionibus passim in-
uenire est , que & sine accentibus scribuntur.
Et certum est ad hunc plane modum etiam li-
bros ipsos scribi solitos , idque diu obseruatum
post repertos accentus & distinctiones. Ab an-
tiquariis secundum antiquas rationes scribe-
bantur , nempe sine accentu vlo & sine vi-
la distinctione. Postea Grammatici qui eos
emendabant & conferebant cum antiquioribus
& emendationibus codicibus , non solum si
quid erat titubatum à librariis , corrigebant,
sed etiam accentus adponebant , & distin-
ctiones. Vidi libros vetustissimos in qui-
bus apparebat plane scripturam esse ab anti-
quiore manu quam accentus. Nec secus fuit
apud Latinos. Quod colligere possumus ex Vita
Valerij Probi Grammatici apud Sueronium qui
de eo ita scribit. *Multaque exemplaria contracta
emendare ac distinguere & adnotare curauit: huic
soli nec alij præterea grammatices parti deditus.*
Vbi vides eos Grammaticos qui libros aucto-
rum emendabant , etiam *distinguere eosdem so-*
litos , id est distinctiones & subdistinctiones ap-
ponere. Quod Græci dicunt Critici σίξαι. Græ-
cis Criticis hunc eundem fuisse morem possem
probare Epigrammate Græco quod nunc non
occurrit , nec etiam querendo est. Duplex ut

in pauca rem contraham distinguendi ratio fuit
qua voces singulæ inuicem separabantur & qua
periodi & cola. Antiquissima exemplaria neu-
tram habent neque apud Gr̄ecos neque apud
Latinos. Tales hodie paucissimi reperiuntur.
Nam plurimi qui vncialibus & capitalibus litteris scripti sunt, voces inuicem habent distinc-
tas. Quosdam tamen vidi qui nullam ferme
vocum distinctionem ostendebant. Et nisi
fallor talis est MS. Liuius Puteanorum. At in
illis qui rotundiore & minutiore charactere exar-
ati reperiuntur fere semper dictiones omnes
distinctæ inter se apparent: sententię vero ab-
solutę solis punctis hoc est *τελεῖαι στύμαις*, ra-
ræ in iis occurunt subdistinctiones, quas tam-
en adhibere antiquitus solitos & Ciceronis
quidem æuo patet ex Asconij Pediani in Verri-
nas notis. Orientales ut Hebrei, Syri, & Ara-
bes voces distinguere soliti sunt, quia literas ha-
bent vocum finales alia forma quam quibus
principia & prima notata sunt. Addo nonnula
quibus dignosci possit antiquitas exemplari-
um manu exaratorum. Si quibus in libris
MSS. diphongus reperiatur Æ. duabus litteris
non in vnam coalitis sed separatis, expressa
ad hunc modum A E, aut æ e, scias codices
illos & vetustos esse in primis, & fideli manu
confectos. Si aliter efficta occurrat, aut per
vnam literam ex duabus conflatam, aut per vni-
cum E, cui nota supposita sit hoc modo ç,
qui primo modo scripti sunt, paulo maiorem
vetustatem redolent: qui secundo ad infimum
sæculum relegari debent. Litterę capitales non

semper indicium habet maioris vetustatis. Nam & minores Characteres & vere Romani, rotundiore forma expressi, saepe summam præ se ferunt *ἀρχαίωντα*. Sunt & litteræ quæ vocantur *Longobardicæ* quarum usus fuit circa Iustiniani æuum, quibus multos libros olim vidi conscriptos, eosque emendatissimos. Vale. Leydæ Idib. Octob. ccccxlviii.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Redeuntes ad nos Hedui tui, quos istuc bene aduenisse gaudeo, huc queso depe-xum Heraldum referant. Ut enim eum mercatorum tantum opera habeamus longior mo-ra foret quam ut eam non impatienter ferremus. Quidni etiam Æoliorum fratrum Apologeticas Epistolas? Sane per eorum humanitatem licebit: & nostra refert de ista causa quæ ventosi homines scribunt non ignorare. Hęc itaque omnia per illos rogo, habeamus: non enim credo eos in Bataua hiematuos. Non falsus sum opinionis super Observatione Galeata: quæ nulli cui sanum sit sinciput placere possit. Non in eo tamen, mea sententia, quod existimet Matthēum Ioannem & Paulum non idem loqui de Eucharistia. Hac enim in re pro nobis facit. Nostri enim Doctores omnes affirmant, & recte quidem, Ioannis caput sextum neutiquam intelligendum de mandatione corporis Christi sacramentali, cuius tum temporis nondum institutum fuerat mysterium. Con-

sentiunt etiam è Pontificiis plurimi : illi maxime qui seculo præterito contra Bohemos, utriusque speciei communionem urgentes , disputabant. Ut enim argumento è versiculo LIII. petitio , *Nisi manducaueritis carnem filij hominis & biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis* , se expedirent ; negabant ibi agi de Eucharistiæ sacramento & manducatione reali vel potius orali : sed tantum de manducatione spirituali quæ sola fide peragitur , sineulla signorum participatione. In aliis ergo vapulet Rigaletius : sed hic eum volo non tantum excusatum, sed culpæ immunem. Ante aliquot menses ab Hugonis Grotij vidua extorquere conabar Historiam Belgicam, fidiculis 11. m. Librariū nostratium ; sed vanus fuit meus labor dum illā pluris adhuc licet. Hinc paucos post dies ad vos discedere cogitat , cum isto thesauro, quem typographis vestris venditabit. V elimin liberaliorē inueniat emporē , ut aliquando tanto bono fruamur. Vale & me ama. Lutetię Parisiorum XVI. Octob. CICICXLVIII.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Eximia sunt , rara & scitu dignissima quæ scripsisti super questione quam tibi proposueram. Velle & per otium licuisset querere Epigramma Græcum cuius meministi , & annotatis addere, Verissimum est autem quod affirmas , pluribus manu exaratis codicibus solis litteris primitus descriptis , accentus postea superadditos fuisse. Hoc enim malam manum fecisse

fecisse in Paulinarum Epistolarum codice Pu-
teanæ olim animaduerti: Et idem factum esse
in Bibliis Hebraicis B. R. soli cæci dubitare
possint. Quo autem sæculo vixerit Aristophanes
ille Grammaticus, prosodia & accentuum
inuentor, adhuc quæro. An ille est cuius me-
minit Suidas quem Byzantinum facit & ait flo-
ruisse $\chi\tau\pi\tau\mu\eta\delta\alpha$: quod quid sit fateor
me ignorare & locum cubare in mendo existi-
mo. Tres enim istæ litteræ numerales nulli
Olympiadi conueniant & $\nu\tau\lambda\delta$, isto loco po-
situm non est numerale. Suidas quo vtor editus
est *Venetiis ab Aldo anno proxime præteri-
ti sæculi decimo quarto.* Video tamen Æmiliu[n]
Portum in sua Suidæ $\epsilon\nu\delta\omega\epsilon$ legere tantum $\mu\varepsilon$
quod Olympiadem **XLV.** designat, & melius
procedit. Cogitanti mihi de puerili, ut arbi-
trabatur Heraldus, errore tuo in lege Solonis,
succurrit ut opinor certissima tui defendendi
ratio: quam tamen tuo iudicio submitto. $\omega\rho\gamma\eta$
enim hisce litteris scriptum in Pandectis Flo-
rentinis non est Græcum: & falsum est quod
ait Aduocatus in tertia persona Aoristi secundi
subiunctivi modi à verbo $\omega\rho\sigma\omega\omega$ formari deberet
 $\omega\rho\gamma\eta$. Ignorat scilicet, quod olim in schola
discipulos suos docuit, verba ab o paruo inci-
pientia, in Aoristis accipere o magnum. Legi
itaque hic deberet $\omega\rho\gamma\eta$ & bene asseruisti
 $\omega\rho\gamma\eta$ Græca forma non esse percussum. Me-
lius tamen procedit tuum $\omega\rho\theta\omega\eta$, nisi longius-
cule à recepta lectione abesse videatur. Cæ-
terum $\omega\sigma\omega\mu\omega\chi\tau\mu\eta\omega\mu\omega\tau\mu\omega\mu\omega$: inuito
enim Ludimagistro licebit mihi cum Aristo-

Q

phanis satrapa impune βαρβαρίζειν. Nempe penes me est Specimen tuum. Praefixi Iambi Arcadiæ pecuaria rudere quam altum cogunt ! quam elegantes sunt ! quam acres ! quam atroces ! Ille vero in furias ignemque ruit ἀλλ' ἄλογος μυρίας. Dono amicitiae nostræ ut obliuiscar iniuriam mihi nuper à te illatam , dum accōmodas aures vel ipsi inuidię. Tu alias, iuxta vetus Epicharmi dictum , Μέμνως ἀπιστεῖν ; ἀρθρα γῳ ταῦτα τῷ φρενῶν. Vale & mutuis animis amemus. Lutetia Parif. xxiiii. Octob. ccccxlviij.

CL. SALMASIVS CL. SAR.

Lutetiam.

NON dubium est quin Aristophanes de quo Suidas , sit ille Byzantinus qui Grammaticam Alexandrię docuit ; immo & didicit præceptoribus Callimacho & Zenodoto : isto Alexandrino , illo Cyreneo ; sed in Alexandria doctore Grammatico : vnde & quando viixerit licet coniectare. Nam dicit ibi Suidas , puerum quidem Callimachi discipulum fuisse , at iuuenem , Zenodoti. Callimachum constat floruisse sub Ptolemæo Philadelpho , & poema scripsisse in Berenices vxoris eius crines , quod à Catullo Latinis versibus expressum hodie extat. Usque ad tempora Euergetis Ptolemei ætatem extendisse proditur ille Callimachus. Inde igitur possumus veritatem quę corrupta legitur apud Suidam , eruere. In Editione Frobeniana non habetur ut in tua sed καὶ τὸν μὲν . Atque ita etiam repertus scriptum in Codice

Regio. Sed omnino excidit vna littera , & rescribi debet καὶ τὴν γην , centesimam & quadragesimam quintam Olympiadem. Euergetes Ptolemœus sub quo diem suum obiit Callimachus , regnare cepit Olympiade cxxxiii. Apud Suidam perperam habetur Euergeten regnum auspicatum esse anno secundo Olympiadis cxxvii. Ex his sane vides si Aristophanes Callimachum puer audiuit qui sub Euergete mortuus est , non abhortere ut floruerit ipse circa Olympiadem cxlii. Ut vt sit de tempore ferme constat quo vixit hic Aristophanes , nempe sub Ptolemœo Euergete , atque etiam sub Philopatore in cuius imperij finem cadit illa cxlii. Olympias. Ut hinc etiam statui videatur posse sub Epiphane Ptolemœo hunc Aristophanem in Grammatica illustrèm fuisse. Iste Aristophanes fecit ut meminerim explicare versus illos Poetæ de quibus olim rogaueras , ipse oblitus fueram. In Lysistrata scribendum est ὁ μὲν ἀριθμὸς ἦν τοῦτο versus. In sequenti tam legis metricæ quam orationis Græcæ gratia legendum Καὶ τόπον μᾶς πλάθειται. Breue est tempus nubendi mulieribus , quod si non prehenderint , effugit et elabitur. Sensus horum verborum ὅτι εὐομένην δὲ νέων λαοῖς non est quem interpres hariolati sunt. Nec enim ὅτι εὐεργετοὶ vaticinari est , sed vates consulere , auguriis & omnibus attendere , & quod Græci dicunt κακῶνις εἰδεῖ. Hoc vetulæ virgines faciebant quod & nostre factitant. Consulunt hariolos & sortilegos de nuptiis suis : quando nimirum nupture sint , quales maritos habituaræ ? Sortilegia etiam faciunt ut futurum super-

hac re cognoscant. Hoc est plane ὅτι εὐεργές, ὁτιονοπεῖν, καὶ θωρίζεις, & anguria captare de futuro coniugio. Dido amans apud Virgilium ita etiam ὅτι εὐετηνός,

*Aeneid. iv. ——— pecudumque reclusis
Visceribus inhians, spirantia consulit exta.*

Quantum mihi placuerit Commentarij in Apocalypsim Launeti tui lectio, non possum exprimere. Maximam quoque se in eo percurriendo voluptatem cum fructu percepisse, Hortonus Amstelodamensis Ecclesiastes ad me scripsit. Doleo istud Opus hic ēdi non posse. Infelicia tempora hęc licet clamare, in quibus futilia multa scripta editores suos passim nanciscuntur & emptores, cum utilia iaceant. Quid facias? ita viuitur. Non solum πλεῖστοι χρήσοι, quod ille Sophus iactabat olim, sed etiam πλεῖστοι αποδεύσοι. Nihil addam amplius, nisi ut me ames; quod scio, facis. Vale Leydae II. Novemb. CICICXLVIII.

CL. S. IACOB. VSSERIO ARMACHANO.

Londinum.

PRidem accepi quam misisti capsulam, Illūstrissime Antistes, in qua multa tua habebantur, Puteano, Blondello, Iustello, Bootio, Sirmondo & Petauio reddenda. Statim mandato officio defunctus sum, nec dubito illos tibi dudum gratias egisse. Ego mihi seruauit quę inueni meo nomine prēnotata, pro quibus magnas habeo & ago gratias. Pr̄esertim vero ἐν οὐρανῷ οὐ καρδία μη καὶ ηγαδιασατο οὐ γλώσση

per viso specimine Alexandrini exemplaris, quod istic excudi cœptum est. Sed quare trahitur nobilissimi operis editio? festinato sane opus esset, & qualemcumque moram omnes docti & probi impatienter ferunt. Magna quippe in Ecclesiastam utilitas inde redundabit, ut & in summum virum Patricium Iunium gloria non vulgaris. Cuius tu quoque particeps eris, pro ea quam impendis opera, cum in Prolegomenis adornandis, tum in vrgendo laudabili hoc proposito. Frustra autem hinc subsidium expectetis. Boni illi viri sibi solis sapiunt, si quid sapiunt. Negant penes se esse Cardinalis Rupisfucaldi Prophetarum MS. codicem, cum tamen eius integra supellectile libraria sint potiti. Cogitauerat aliquando Fronto Ducetus de recensendis Græcis Sixti Bibliis: & multa ut aiunt, preclara in eam rem congefferat. Dum autem omnem mouet lapidem, ut suam ἔκδοσιν, vndique conquisitis opibus, locuplete, scripsit de suo consilio Romam, ad Socios, & ad Vaticanæ Bibliothecæ custodes, ut se aliqua iuarent. Illi vero, eximiis, quos promouere debabant, conatibus, intercesserunt; his fere rationibus, falsis certe & futilebus. Quod omnes istæ Lectionum Varietates turbarent potius quam firmarent aut instruerent Christianorum animos: quodque post Clementis Vulgatam nihil quod alicuius foret momenti superesset. Nec hoc dixisse contenti, voluerunt iussurunt ut Romam mitteret quæcumque de eo argumento sibi parauisset. Parere autem necesse fuit misero isti mortali, cui ita omnis insum.

Q iiij

ptus labor ~~oīxeru~~. Hoc de Frontone nuper didici ab ipso Sirmondo. In Paulinas Epistolas possem ego , otium si nactus essem , aliquam Symbolam conferre : sed per forense pœne assiduas occupationes , vix licet de istis rebus ire in consilium. Et omnino quæ habeo pauca sunt , nec forsan tanti ut vos morentur. Solida itaque nobilissimi instituti gloria vobis debebitur. Pergite ergo alacriter nec definite donec postremam manum imposueritis. Quando aliud non possumus , vobis aderimus nostris votis quæ DEVS ita precor & voueo , audiat. **Ei** ego te , Vir Reuerendissime , ex animo commendando & me Tibi. Vale & ama tui cultorem studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum ix. Nouemb. cccxciviii.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

NVllas ad me dedit literas Paris noster ; sed tantum hasce ad te ex industria ut vi des , male signatas. Voluit scilicet ut eas legarem & viderem se aliquando tuis consiliis obsecutum , omnes moras rupisse , ut euaderet , erumperet , effugeret : quod iam bonum factum ; melius adhuc ante sex septemve menses fuisset. Donec tamen eum sciam extra Allobrogum fines constitutum , non libet epinicium canere Νερίνηνς Σαλμονε τερίνηνς ; adeo πολλὰ μετάξυ πέλει κύλικος ἡ χείλεος αὔρα . Cum tamen ut ait , ex ambone populo valedixerit , eum pudebit consilium mutare. Post anni integri

moram recensere iam recusat Gothofredus parentis notas in corpus iuris civilis. Significauit itaque Elzeviriis se posse quandocumque inchoare preclaram illius operis editionem quam iamdudum meditantur. Sed commoda illis exemplum tuum ut ex eo flores colligant per iurisprudentiæ latifundia spargendos. Dicent antecessores Andegauenses & Aquisextienses te non Iurisconsultum fundamenta iuris conueltere; Nos dicemus illos non sapere. Quam multa enim sunt in iure quæ à notitia sermonis Latini & Græci pendent potius quam à Iurisconsultorum formulis. Sane qui verba nescit frustra & falso se res intelligere posse sine illis existimet. Quam multa antea occulta & penitus ignota nos docuerunt qui humanioribus litteris diligenter incubuerant Alciatus & Cuiacius, quæ Accursius & Bartolus peruerse fuerant interpretati propter illarum ignorationem? Septimana præterita vexatus fui nephriticis doloribus, qui vires meas mirum in modum fregerunt. Conualescere tamen incipio. Immo mortorum sedem deserui, & Valentiam oculis prosequor. Tu vale semper. Lutetiae Parisiorum
iv. Decemb. ccccxlviii.

CL. SAR. VINCENTIO FABRICIO.

Vrarsouiam.

HActenus me pœnituerat, petentibus Elzeviriis facilius concessisse, quas diligenter conquisitas, mihi seruabam, Grotij ad Gallos Epistolas. Tot enim mendis deformis edi-

Q. iiiij

tae sunt, ut si reuiuisceret suspiciendus postfuturis saeculis omnibus auctor, eas pro suis vix, saltem non sine verecundia agnosceret. Verum tamen, quia video qualemcumque conatum nostrum tibi non improbari, habeo quod mihi gaudeam, de secunda praesertim, quam apud eodem procurare non cesso, Editione auctiore & emendatiore. Certe tanti viri amicitia liceat mihi superbire, cui vel innotuisse non potest non esse gloriosum. Quanti autem te fecerit tuamque eruditionem, non ignorabit haec aut ventura artas apud quas depositum meritorum tuorum luculentissimum testimonium. Cum eo nempe communicaueram, ut solebam mea fere omnia, sublimis spiritus Elegiam, quam ad me è Biturigibus miserata, humanitatis erga me tuæ sensibus diffluentem: ille vero noluit eam ad me redire sine insigni Elogio, quod mihi tum & postea gratissimum; nunc vero eo magis etiam placet, quod inde nata tibi occasio me suauissimis litteris compellandi. Beatae ergo illi animæ, vel hoc nomine debeo, debeboque semper plurimum; sicut & tibi proximia tua comitate, quam ut mihi serues perpetuam opto precorque. Ossolinij vestri Orationes hic quod sciam, sui copiam non fecerunt: certe de illis nihil omnino cognoui. At Selenographiam illustris vestratis Mathematici magnificiunt omnes, praesertim vero Astrologorum filij. Quæ autem Bullialdi nostri sit de ea sententia, melius ab ipso intelliges: nempe ex epistola quam ad ipsum Helenium, me aurem vellente, bene longam scripsit. Sane

vel istius cœlestis scientiæ imperitis , liber iste non potest non placere propter admirabiles magni illius sideris varias phases , accuratissime delineatas. Addam me quoque tuo exemplo Poetam factum esse : Imo scripsi carmina linenda cedro & seruanda cupresso, usque adeo materia formam nobilitat Itaque Iconi summi amici mei hoc adscripti

*Quantum scire hominem Diuina Potentia vellit,
Ostendit terris, SALMASIVMQUE dedit.*

Alteri Tabulæ Petri Puteani, qui dum hic esses binos illos Tomos *De Libertatibus Ecclesiæ Gallianæ* edidit , in quibus *De Iurisdictione Regia & Ecclesiastica* copiose & solerter agitur , adscripti

*Hic est qui Terræ, qui Cœli diuidit apte
Imperia, & metas ponit utriques suas.*

Diu dubitauit an tuas contra Erpstenium chartas receperisses , quia in postremis tuis , altum de illis silentium. Facile existimo eas non periisse. Desino plura scribere. Vale ergo & me amare perge rui studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum XVII. Decemb. CICIDCXLVIII.

VINCENTI FABRICII ELEGIA AD

ILLVSTRISSIMVM VIRVM
CL. SARRAVIVM
SENATOREM PARISIENSEM.

Non mihi sit Ligeris tanti , formosaque ripa .
Non Sancerrani plurima vitis agri ;
Si nullæ Aonides nitidis in collibus errant ,
Deque sacro nullus fons Helicone fluit.

Denique si procul est SARRAVIUS utere remis
 Nauita; delitiis nolo carere meis.
 Ut eret equis auriga: piget vitaque, locaque:
 Non placuit Musis, non placet ille mibi.
 Et iubet ipse meus SARRAVIUS inde renerti,
 Meque Parisiacis reddere gestit agris.
 Grande viae premium properanti spondet uterque,
 Quoque vocor Sedes Regia, quique vocat.
 Illic occurrit per singula compita Phœbus,
 Auratoque nitens pectine pulsat ebur.
 Illic conspicias velantes limina lauros,
 Sacraque Musarum quolibet esse loco.
 Ara vetus colitur, Regum quæ cura priorum
 Numen adoranda religionis habet.
 Non aliud toto fanum est augustius Orbe:
 Non alibi tantæ conspiciuntur opes.
 Maximus antistes quondam Casaubonus illic
 Obtulit innocua splendida thura manu.
 Successit sacrae Mythes Rigalius Ara,
 Atque loci genium quo tueatur habet.
 Et confert sua vota virum veneranda ceterus,
 Nominis æternum qui meruere decus.
 Regalem vicit pietatem pene Thuanus:
 Testis erit media nobilis Ara domo.
 Circumfusa cohors Puteanos vindique Fratres
 Perpetuo Musas thuris honore colit.
 Felix, cui procul adstanti semel ista tueri,
 Participemque sacris vocibus esse licet.
 Nec tua, SARRAVI, Domus est sine Numine: nec tu
 Intonsi mystes negligis esse Dei.
 Indicat hoc Sacrata, & te modo digna Supellex,
 Splendida selectis BIBLIOTHECA libris.
 Occupet infami speciosa Lutetia luxus,

*Quos delectat iners, & sine laude Venus.
Delitiaque gulæ. Vanos settentur honores
Ambitio si quos non sinit esse bonos.
Me tua, secluso, tecum, dulcissime, vulgo
PORTICVS excipiat, restituatque mihi.
Hic nos innocuis faciemus vterque Camænus;
Hic monitis crescam, proficiamque tuis.
Hic nos inuidiam faciliter transmittere risu,
Quodlibet ex quavis parte docebit opus.*

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Bene probasti in nupero specimine, subscripta fuisse testamenta antequam signarentur. Negas autem quod Gothofredus & alij ex l. penult. D. Qui Test. fac. poss. asserunt subscriptionem testium factam fuisse in hunc modum *Ego L. Titius subscripsi & C. Seij testamentum obsignau. Lex sane quod non videris animaduertisse, vult ut testis suum & testatoris quoque nomen adscribat. Hec enim verba quis & cuius testamentum signauerit, id apertius probant quam ut negari possit. Quis scilicet testis, Ego L. Titius subscripsi, Cuius, scilicet testatoris & C. Seij testamentum obsignau. Basilica eodem sensu n̄ s̄ x̄i t̄ros. Secundo negas signauerit ibi intelligendum proprie de testium signis. Quomodo enim inquis pos sunt testes dicere se signauisse quod nondum fecissent. Quasi vero non possint testes dicere quid iam iam facturi venissent? Dico ergo signauerit esse tertiam personam futuri, non*

autem præteriti perfecti subiunctiui modi, quod est à signauero signaueris signauerit, non autem à signauerim signaueris signauerit. At inques, in testamento Gregorij Nazianzeni, non fecere testes vllam obsignandi mentionem. Sed nescio an istud testamentum verum sit. Statim quippe occurrit falsi nota certissima, Γρηγόριος ἐπίκοπτος τῆς Καδονίτης εὐχεσίας τῆς ἐν Κωνσταντίᾳ πόλεως. Certum est enim, nunquam Gregorium Nazianzenum se gessisse pro Episcopo Constantinopolitano, ut reuera non fuit. Corocotta ludicruum scriptum licet antiquissimum, non potest certam fidem facere, ut pote ridiculi tantum gratia, non serio factum, aut ad prescriptum Edicti Praetoris, cum testes suum tantum, non etiam testatoris nomen adscribant. Testamentum Remigiji verum sit, potest facessere negotium: sed dudum eius veritas apud antiquarios laborat. Curaui ad amicos quas ad me misisti literas. Vale & me ama. Lutetie Paris. xviii. Decemb. ccccxlviii.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

POst diuturnum silentium, non videor commodius posse auspicari, quam ab hisce Apostoli verbis, Εφρύσιμεν ἐν σόματος λέοντος. Leonem enim voco Principem tuum, ducem bello sane egregium, sed immitem & crudelem. Vngues eius aspertrimos sensere nostra πεπιπόλαια, in quæ ferino plane ritu sequit, cum ipsam Vrbem eiusue suburbia attentare non au-

deret. Liberauit nos vntis DEVS , qui variis supra hominum fidem modis suffecit amplissimæ ciuitati vnde duos hibernos menses viueret infinita pauperum multitudo , cum incolarum , tum ex vastatis vndique agris confluentium. Per Imperatores nimis multos nihil suis viribus dignum fecere Parisienses , in speciem concordes , sed reuera in varias partes diuisi. Nunc meliora tempora iubent nos bene sperare : bono etiam esse animo : Manet quippe Senatus noster omnibus suis partibus incolumis. Manent integra quæ in Regni commodum obtinuimus anno superiore Edicta. Licebit tantum Regi , per huiusc anni quod supereft, totumque sequentem , mutuam sumere pecuniam sub Usuris ut loquimur duodecimis ; quod alij dicunt octo & trientem in centum , cum antea quindecim aut etiam viginti soluere soleret. Nos vero omnem versuram ipsi sustuleramus. Pergit de singulis constituere conuentus qui habetur in prætorio fani Germani. Neustriis multa & varia postulantibus , diutius trahitur quam existimabatur. Omnia tamen ad pacem vergunt ; quam det nobis in hac vita diuturnam , & in cœlo æternam summus bellorum Arbitr , cui te tuaque omnia commendo , & me tibi. Lutet. Paris. xxvi. Martij. ccccclxix.

CL. SAR. CLAVDIO SALMASIO.

Lugd. Bat.

Quis potest deserta patria beatus esse ? Scribebat olim Cicero Attico. Ego sane de Urbe deserenda ne quidem cogitau. Quin im-

mo cum possem initio Obsidionis , vxorem & liberos foras amandare , vbi videbantur tutius posse degere , malui omnes meos tecum habere , vt nos inuicem iuuaremus vel etiam solaremur. Nec consilio defuit euentus ; securius enim hic viximus quam in vicinis agris , quos fere omnes vastauerunt milites cum animo suo , tum ducis imperio ferocissimi & pacissimi. Deinde malo exemplo Amplissimum Ordinem reliquitem qui quotidie de maximis rebus deliberabat. Certe *Fracta nauē* , vt ait vetus auctor ad Herennium , multi incolumes euaserunt , ex naufragio patriæ nemo potest salvus enatare. Durauius ergo & rebus si non secundis , saltem aliquanto minus malis , nos seruauimus. Quamuis autem hic semper manserim tamen non potui per Neustriam ad te scribere : non enim procedebat literarium aliud eum commercium inter Lutetiam & Rothomagum , insessis ut nuper scribebam , itineribus ; ita vt non licuerit nisi cum summa difficultate , hinc amicos compellare. Facit autem quod iam cum Hispano serio geritur bellum , vt discordie ciuiles , & intestine mitescant. Fruamur hoc qualcumque otio quod nobis DEI benignitas indulget ; de futuris minus solliciti quæ eius Prudentia comittamus. Ceterum periculose plenum opus aleæ aggredieris , Defensionem dico nuper occisi Britanniarum Regis ; maxime cum vestri Ordines medium viam secent Lau do tamen animi tui generolum propositum , quo nefandum scelus aperte damnare sustines. Hac tamen te cautione vti opus est , ne ita Maje-

statem Regiam extollas , ut erga subditos amo-
rem videantur illis gratis largiri. Debent enim
illi suis populis præsertim prodesse , quorum
causa constituti sunt. Omnes Ministri nostri
atrox facinus detestantur. Netamen noui An-
gliæ Monarchæ in Ecclesia meminerint, obstat
vetus quæ hic obtinet , consuetudo , solius no-
stri Regis , in publicis precibus mentionem fa-
ciendi , reliquis omnibus in genere memora-
ris. Edita hic est , vti & Rothomagi , & Ca-
domi , ex Anglo Gallica facta , *Admonitio*
quadragesima septem Ministrorum Provincie Lon-
dinensis Fairfaxio oblata , quæ cum magna lau-
de ab omnibus legitur. Iстic etiam procnl du-
bio visa fuerit , & probata , adeo pie & auda-
cter scripta est. Hic aliquot Poetæ ingenij
acumen exercuere super horribili arguento.
Rothomagensis amicus , hoc quod mitto , scrip-
psit Carmen , quo in multorum reprehensi-
ones incurrit. An licet , inquiunt , vniuersam
gentem diris deuouere , vnius licet atrocissi-
mi facinoris causa , quod quamuis à multis pa-
tratum , tamen multi etiam execrantur ? Res-
pondi Poëtice dicta , non esse ita $\chi\tau\lambda\epsilon\pi\mu$ intel-
ligenda vt hyperbolam locutionem statim se-
qui debeat truculentus euentus. Deinde non
esse nouum , etiam in sacris litteris , propter
multorum peccata vniuersam gentem excidio
damnari : in qua si sint multi innoxij , potens
est DEVS opt. max. eos huius vitæ ærumno-
sæ fastidiis liberatos , in cœlis vera & æterna
felicitate beare. Vale & me ama. Lutetiz
Parisiorum xvi. Aprilis. ccccxlxi.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

ABfui Vrbe quindecim dies, filiam ducens in domum mariti : vbi cum eadem, tertium turbauit gaudia nostra tristis nuncius, de saceri mei obitu. Excurrendum ergo fuit Bleſſas versus, ad eius viduam insignis pietatis feminam ; cum qua nudius sextus huc redimus. Statim audiui, Heraldum olim tuum ^{q̄ā nos} ^{τέχειν}; contra quam ipſe arbitraretur. Monitum enim ut supre na ordinaret, Ecclesiastē suo affini & Medicis dixisse, Ea curabo & in Muſeum ibo cras, vel etiam hodie vbi disceſeritis : cum tamen decumbens supinus non posset caput attollere. Iuſſum ergo surgere & muſeum petere, non potuisse pedem mouere: & tum deum cognouisse quo eſſet in ſtatū. Obiit die Martis circa vndeциmam horam matutinam : magno quod dudum moliebatur opere imperfecto. Quę contra te scripta ſunt, ante aliquot menses ſunt abſoluta & excuſa. Volebat vero illis addere Obſeruationum & Conſiliorum iuris Syluam, quibus opus prodiret ornatiuſ. Dum diutius hęc editio tracta eſt, typographis ſuis male conſuluit. FVIT ERGO DESIDERIVS HERALDV. Fuit quoque Iuſtellus noster, qui nudius tertius ad plures abiit magno bonorum omnium desiderio. Super re amici hoc habe. Haec tenus nulli promiſit. Si vocabitur quid inde ſequeturum ſit nescio; nec ipſe non mendax iurat ſe ſcire. Caſtae & ſeuerae feminæ

feminæ instar, non potest aliquando procos non habere. Ut autem horum alicui morem gerat, facile non erit: nec enim ita liber est ut possit statim & pro arbitrio de se quid velit statuere. Sed magno me afficiunt beneficio, inquit, qui me isto dignantur honore, & qui eum mihi ambiunt: quicunque futurus sit exi-
tus. Scilicet etiam castas iuuat formosas dici & orari quamuis nolint annuere & præbere. Vale & me ama. Lutetię Parisiorum xxv. Iunij,
ccccxlix.

CL. SAR. IA. OLDENBURGIO.

Salmurium.

Non erant tanti commendatitiæ quas tibi tradidi, Vir Clarissime & Doctissime, ut earum adhuc meminisses. Gaudeo tamen eas viris summis quibus inscriptæ erant non dispi-
cuisse: indeque natam occasionem illis quidem vos humanè, ut solent omnes se conuenientes, excipiendi; Tibi vero me ut fecisti, officiosè & comiter compellandi. Magni enim facio abs te viro eruditio & solerte, amari: semperque mihi in pretio erunt tempora quibus tibi nobilibus-
que adolescentibus quorum spei admotus es, potero aliquatenus prodesse aut placere. Proprius autem iam vides & intelligis, Vir Eruditissime, quæ sit nobilissimæ Academiæ in qua nunc degis Theologia: quāmque etiam iniquum odi-
um, quod cum illa maligni homines pertina-
citer exercent. Præiudiciis scilicet plerique aguntur, nec in quæstione satis impedita, di-

R

iudicanda , necessariam adhibent diligentiam
 Tu vero Salmuriensis , quam male infamant
 doctrinæ , adyta penetrabis , commoda & ~~expensis~~
~~lēia~~ expendes : tum vero sine affectibus iudica-
 bis. Tanto cognitore gloriabuntur proculdu-
 bio Viri incomparabiles & innocentissimi ; ita
 ut vel vno tuo suffragio causam suam deciden-
 dam sint permissti : nec tu vlo maioris mo-
 menti negotio otia tua distinxeris. Vale & me
 ama tui amantissimum. Lutetiæ Parisiorum iv.
 Calendas Iulias ccccxl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Quemuis ego quoque sim podager , tamen
 linguam solitam non mutabo , quia sum
 manuliber. Ante octiduum scripsi me nihil à
 te accepisse : quod tum vtique verum erat,
 sed paulo post tuas habui. Binis ergo tuis res-
 pondebo & prioribus quidem paucis. Rog-
 ui amicum penes quem est exemplum illius
 tuæ epistolæ vt illud ad me mittat , quod sta-
 tim atque habuero tu quoque habebis. Inte-
 rea noli propterea diutius trahere Apologetici
 tui publicationem. Valent enim hujusmodi
 scriptiones , non tantum qua maxime pollent
 ratione , sed præsertim nouitate commendan-
 tur. Posterioribus Magni Ecclesiastæ obitum
 nuncias : acerbum sane & immaturum si ætas,
 si expedita facundia , si scribendi facilitas
 & copia attendantur. Quarant iam Æolij
 fratres quem Herculi nostro opponant : non

enim ipsi ausint in arenam descendere & pedem pede conferre. Defunctum quod attinget, voti reus obiit: εἰς χεῖδον οὐχὶ se calamum nisi cum vita non depositurum. Reges Israelis quod spectat an subditi fuerint Συνέσπιψ adhuc disputant eruditi. Affirmauit Baronius, negauit Casaubonus. Fuisse ὑπενθύνεις alij contendunt magni nominis viri & in Hebræorum libris exercitati: ita tamen ut fustium pœnæ tantum non etiam capitis subiici potuerint. Probauit Schickardus multis testimoniosis, quibus quid sis oppositus libenter videbimus. Residentis Anglicani cædes luce palam perpetrata inter atrocia deputabitur. Sed quis eius mandator. An enim odio suæ Legationis an priuatae alicujus vindictæ causa id acciderit, scire interest: quo comperto de reliquis iudicare facilius erit. En tibi dono emēdationem, in Plinio, amato tibi auctore. Locus extat lib. XIV. cap. vii. Inter vina quæ Ptolemæo Regi Apollodorus medicus commendabat, præcipuum censetur *Præparentium* ut vulgo legitur. MS. CH. legit *Peparethium* MS. Regius unus *Perperentium*: vnde vide num bene legatur *Perperenium*, laudatum Galeno vinum. *Perperene* ciuitas est Troadis Straboni & Plinio quoque, memorata. Penes Sirmondum, extat vetus nummitus, in cuius postica parte, videtur grandis βόρειος, cum hac voce ΠΕΡΠΕΡΗΝΩΝ. Lutetiae Parisiorum xxx. Iulij, CICICXIX.

CL. SARRAVIVS CL. SALMASIO;

Lugd. Batau.

GAUDEO impensius te Chiragra liberatum:
Iquia spes est fore ut etiam breui Podagra discedat. Hæc postrema me adhuc cruciat: vel potius eius affinis Gonagra, haec tenus mihi incognita hospita, nec minus tamen molesta, quam fuit altera. Scire auemus quæ fuerint Bataui, cum suprema ordinaret, mandata, super suis vindiciis. An iusserit eas ita imperfectas edi an potius suppressi: quidue de tota ista controuersia, quæ procul dubio eius animum turbauerat, dixerit. Tum enim veræ voces erumpunt, nec licet in isto postremo Fabulæ Actu, alterius personam induere: MANET RES. Certe dum Genevæ vixit, neutiquam Gratia Vniuersali aduersatus est: quin immo fauit memoriæ Cameronis huius veteris sententiæ noui assertoris: eiusque omnia opera simul edi curauit addita etiam sua Præfatione quæ eius erga τὸν μανεῖτον reuerentiam testabatur. Quibus postea consiliis mutauerit, an aliis præterea odij aut amoris caussis, difficile erit deinceps scire, nisi ipse, antequam abiret ad plures, significauerit. Laudabile autem est in primis Reginæ Gothorum cui videndi desiderium. Quidni sapientem accommodes aurem? Sed proximo vere non hac hieme. Cœlum enim frigore rigidum, parum conuenit tuæ ætati & temperamento quod te temum tenet. Quicquid sit, Principibus pla-

cere viris magna semper laus fuit : huiusmodi
vero Reginæ qualis hæc inclyta Virago , etiam
maxima. Sed de tua ad nos profectione iam-
dudum in litteris tuis altum silentium. An
cōsilio mutato adhuc differs , donec nostri æstus
plane deferbuerint ? Sane aduentus Regis , vi-
detur mitioribus & proinde melioribus con-
filiis locum præbere ; hanc urbem quod spe-
ctat. Sed in remotioribus regionibus Aquita-
nia scilicet & Prouincia , omnia adhuc turba-
rum plena ; dum Parlamentis Burdigalensi &
Aquisextensi cum Præfectis Regiis male con-
uenit. Sperandum tamen est , hinc , vnde
mala inceperunt , etiam remedia adhibitum iri.
Certe adhiberi debent : quod vt fiat & cito ,
orandus est DEVS opt. Max. cui te tuaque
omnia commendabo. Vale & me ama : Lutetiae
Parisiorum x. Calend. Augusti ccccxlx.

CL. SARRAVIVS AL. MORO:

Middelburgum.

SErio aceusabam tuam negligentiam , & de
Sea apud amicos expostulabam , quod istic
tamdiu immemor nostri viueres , cum ecce no-
uissimas tuas accepi. Eas vti habui facile præ-
teritæ iniuriæ sum oblitus : ita enim nec mi-
tiori nomine appellabam mei apud te obli-
uionem. Scio noui cœli & noui hospitij cau-
fas , aliquam mereri excusationem. At etiam
existimauit posse me meo iure , & pro nostra
amicitia , aliquid literarum à te præ aliis ex-
pectare imo & exigere. Atqui in ordinem

R iii

coactus sum & cum ad millenos scriberes nostri quoque puduit dememiniſſe. Sed vel cum paucis quod maluissem , vel cum omnibus quod factum est , iuuat te mei tandem esse recordatum , & ad officium rediisse. Vide quam libere agam. Ita loqui amant tui iam Bataui : quid ni ego quoque veteres mores meos bonos, candidos scilicet & apertos , sine fuso & fallaciis , retineam ? Sed omissis istis querimoniis impensius gaudeo & tibi gratulor tam prospera tui aduentus istas in oras initia. Iam vides merito voluisse nos te istic dudum esse. Qua polles eruditione & industria , facile loci tui dignitatem tueberis & augebis. Nec tibi deerit Salmasius noster cuius scis te primam notitiam & amicitiam mihi debere ; quanquam postea tuo merito inter vos adoleuerit & creuerit. Fac ut nunquam senescat : quod tamen si obtineri non potest , vt sunt humana omnia ad interitum prona , fac ut nunquam nisi vobiscum moriatur. Ego qua potero tibi prodero , re , opera , consilio bono , hic & alibi ubique arbitraberis , me tibi posse inseruire. Vale & me ama. Lutet. Parisiorum v. Nouemb. ccccxlviij.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batau.

Dilecti turni cui silentij causam ignoror : modo tamen tua yaletudo & nostri amor sint in tuto , quamlibet aliam æquo animo feram. Videlimus hic Περὶ τηλευτῆς Defensionis Regiæ. Omnino magnus est iste tuus labor , & istam

materiam profunde meditatus es. Typi sunt elegantes non paucis tamen erroribus deformati. Quia autem aliquando cogitasti de Hilario Grammaisonio in Titulum Medici promouendo, quod istic fieri erat difficile, propter eius in lingua Latina ignorantiam; didici nuper ab Hoeufdio famoso trapezita Amstelodamensi, qui dudum hic agitat, quæ te scire oportet & possint amico tuo prodesse. Narrabat mihi quemdam artis Galenicæ peritissimum, sed linguae Latinæ ignarum, coetum fuisse à Doctoribus istius facultatis in suum Ordinem adscribi, vel Praxin suam desetere. Priori propositioni facile assensum præbuit Marinus, ita enim vocabatur, modo vellent secum agere sermone patrio id est Belgico; Vitrajectinus enim erat. Cum de eo conuenissent, interrogatus est candidatus senex, ab æmulis Doctoribus, quorum tamen suffragijs, suo merito in eorum collegium cooperatus est. Hæc sibi comperta tanquam Leydæ acta, vir bonus & locupletissimus testis asserebat, circa annum hujus sæculi trigesimum quintum. Postea Amstelodamum secessit Marinus ubi diu vixit, & Hoeufdio aliisque suam opem desiderantibus adfuit. Quæ cum ita sint, quid vetat Grammaisonium eandem fortunam experiri? Iam aliud te volo & enixe rogo. Nemppe ut velis fauere vocationi Blondelli nostri, de qua aliqui cogitant, in locum Vossij. Scimus enim non posse id fieri nisi assentiaris, quæ tua est istic in litterariis negotiis auctoritas. Nostri hominis doctrinam stupen-

dam & prodigiosam : vnde tibi magnus honor accedat tua commendatione viros eruditione illustres vndiquaque euocatos istic à te stabilitum iri. Habebis in eo amicum fidelem & modestum. Accipe me de ea re vadem & pro eo sponsorem. Nulla in re vobis difficultas ab ipso erit. Omnia erunt plana : quod iterum spondeo & te me hic habiturum adiutorem non inutilem. Vir enim si quisquam optimus , permittit se amicorum arbitrio , quos inter possum gloriari me non postremo esse loco. Hoc si feceris insigni beneficio Historiam sacram affeceris. Hic enim viuit ad alienum arbitrium : & inter familiarium & magnatum diuersas prensationes senescit , Spartam suam non ornans sed potius deserens : quod postremum , est ipsi nobisque molestissimum. Iterum rogo & precor ut velis quod potes in hoc negotio. Nulla maiori gratia me multosque bonos viros deuinxeris. Hoc ergo fac & me ama. Lut. Par. xvi. Nouemb.
cicicxlix.

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

MUltis de causis gratissimæ mihi fuerunt literæ tuæ , Holmia ad me datæ : pro quibus magnas habeo agoque gratias. Iuuit enim cognoscere , te vel in istis longe dissipatis regionibus , non omnem nostri memoriam & curam deposuisse : deinde audire te narrantem tot & tanta Serenissimæ Reginæ splen-

dida & eximia decora , laude immortali dignissima. Denique datam mihi à te occasiōnem tenue aliquod officium præstandi eius Majestati non ingratum. Quod Magnam Christinam spe&ctat , quid dicam ? Quidquid enim de ea dixero , dixeris tu Vir Magne & Eloquentissime , dixerint alij , semper id omne longe infra eius merita resideret. Satius ergo cum silentio eius purputam adorare , quam inani multiloquio & verborum strepitu argumentum nobilissimum & splendidissimum deterere & obscurare. Amat ergo inclyta illa Heroina literas nostras ; earum mystas fouer & regaliter habet ; de linguis & scientiis ipsa cognoscit , nec aliorum oculis & sermonibus credit ? Sunt hæc sane magna & summā digna admiratione. Sed quod præcipuum est , ita literis vacat , ita libros tractat ; ut tamen sceptrum nunquam deponat & imperio rege-re populos , tanquam propriæ artis suæ , nun-quam obliuiscatur. O beatam Suediam tanta suarum fortunarum moderatrice ! O beatum Vossium ! ô beatos omnes , cui datum est sua-ui eius præsentia , conspectu , colloquio & gratia frui ! Quæsiui , & reperi tuo indicio , Iamblichi librum MS. & iam describitur. Quia repatriauit Græculus Antonius qui tibi ali- quando similem laborem sumpsit , alium in- ueni qui hoc negotium , & in eo iam totus est , peragat. Liber exaratus est elegantibus characteribus : sed habet aliquot lacunas , quas nisi ex alio codice difficile erit replere. Statim atque scriba imperatum pensum absoluerit ,

curabo ad te istuc mitti. Interea ecce tibi
 Synopsim capitum libri Blondelliani *De Si-
 byllis*: Spissius enim est volumen, quam ut
 per cursores sicut postulas, illud mittere de-
 buerim. Si tamen adhuc perstes, facile erit
 tibi morem gerere. *Αποστασματον* est ingentis
 operis quod in Cardinalem Perronium dudum
 adornauerat: *Quia autem aduersarius Galli-
 ce scripserat ideo patrio etiam idiomate Res-
 pansionem suam scripsit amicus noster: cum
 alias huiusmodi doctrinæ & controversiæ me-
 lius lingua Romana discutiantur.* Perstat idem
 in magno, & vereor ne nimis magno, ope-
 re contra Chiffletium, quod tamen affectum
 est. Puteanus maior parat alteram editionem
Libertatum quod vocamus, *Ecclesia Gallica-
 nae*, castigatiorem priore & auctiorem: opus
 quantius pretij, & quod, inuitis Romanæ
 aulæ mancipiis, merito audit Galliæ nostræ
 Palladium. Post aliquot septimas prælo subii-
 cietur. Quid alij moliantur cum ipsi reticeant
 & premant, difficile sit dicere. Tota Puteano-
 rum societas volunt te saluere. Ego quoque
 quem tui crede semper amantissimum. Vale
 & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum xix.
 Nouembris. CICICXLIX.

CL. SARRAVIVS IS. VOSSIO.

Amstelodamum.

SCripsi haud ita pridem, qua via, ista Lud.
 Iacobi Paralipomena ad te miserim: quæ
 hic repetere nihil est necesse. Gaudeo ea vel

sero tibi aliquando esse redditæ. Quæ Histo-
ricos Græcos spectant reliqua , ecce mitto;
quandoquidem liber vergit ad umbilicum.
Alias commodam nactus occasionem , habe-
bis etiam quæ idem collegit de Historicis La-
tinis , cum Bertij Eusebianis , de quibus olim
scripsi , Menagij nostri dono. Debemus saltem
conferre impensas vobis superba palatia ædifi-
cantibus. Gratulor tibi faustum in patriam
reditum post vicinas prouincias lustratas , &
visos in iis viros eruditos. Chiffletio dixerim
libenter , quod olim Ahab Regi Syriæ Be-
nadab , *Neglorietur accinctus & que ac discinctus.*
Nescit enim cum quo aduersario certamen ei
ineundum sit , quantusque in clypeum assur-
gat , & quo turbine torqueat hastam Blondel-
lus noster. Non dicam indicta ore alio di-
cturum hunc nostrum , sed ne cogitata qui-
dem ; eaque tam multa & tam grandia ut por-
tentum ingenij admiraturus sit Hispanicæ po-
tentia Vindex alias non contemnendus. Sed
nimis lentum est inquires , omne istud nego-
rium. Fateor sane & dolet non citius progre-
di : sed quia omnia etiam minutissima exe-
quitur : quia multa noua & vera lumina ac-
cendit , facere non potest quin eius opus in
maiorem molem crescat. Præterea non hoc
vnum agit noster : quin ad alia sæpiuscule di-
uertit : ut nuper *De iure Tremolliæ Ducis in*
regno Neapolitano ; & *De Sibyllis earumque*
Carminibus , ea commentatus est , quæ frustra
ab alio quoquis expeterentur. Interea ergo
triumphet Eques Hispænicus ; sed cum ista co-

gitatione, sibi aliquando rem fore cum pedite Gallo, qui eum, cum suis armillis & torquibus, in terram sit deiecturus & iugulatus. Vale. Lut. Paris. x. Decemb. ccccxlix.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Bene & sapienter ut solent omnia, fecere Ordines Batauiæ, dum in tuam DEFENSIONEM nihil singulariter statuere. Carebit scilicet auctoritate publica priuatum opus, siue qua stare potest, nec ideo minus probabitur. Hactenus satis cognitum quid in humanioribus litteris, quid in antiquitate sacra & profana, quid in Iurisprudentia, quid in Medicina valeres: quid autem in Politica, quid in Oratoria posses hinc etiam constabit. In utroque enim hoc argumento versari debet Apologeticus in gratiam Regis miserrimi scriptus: nec dubitare fas est te nostræ expectationi facturum esse satis. Quia autem exemplarium huc à te mittendorum videris me destinare largitorem, quæso, ut iam sæpius frustra feci, mittere velis indiculum amicorum quos inter erunt distribuenda. Solent enim nonnulli queri se à me omitti, quasi possem omnibus consulere. Oneror itaque inuidia cui ferendæ ego præsens sum impar, & quam tu remotior facile contemnas. Obiisse Latium virum bonum doleo, tui causa & reipubliquoque literariæ. Erat enim vir candidus & apertus & studiis nostris fauebat. Sed omnes

idem iter insistemus. Cæterum gratulor tibi
seriò litterarum commercium quod habes cum
Suediæ Regina. Utinam coram posses eius
diuinæ audire & reddere voces. Omnia de-
bes posthabere isti colloquio & eo statim
auolare. Vale. Lutetia Par. xxvii. Decemb.
cicicxlii.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Graui hemicraniaæ dolore , post leniores
podagræ , nunc afflictus , pauca omnino
à me haberet , imo nihil , nisi quæ in opisto-
grapho continentur , tibi mittere promis-
sem. Vignerius Oratorianus Presbyter Nico-
lai Blesensis filius , ea heri attulit & rogauit
vt velles meo & suo rogatu , de iis senten-
tiam tuam promere. Dicit habere se affe-
ctum Commentarium de huiusmodi nugis ,
quæ aliquando seria ducunt , te præsertim ea-
rum interprete. Hoc facies commodo tuo.
Imo cito facies , aut nunquam. Soles enim
facile huiusmodi promissorum obliuisci : &
possem ex syngrapha aduersus te agere , nisi
bona potius verba hoc anno ineunte essent
dicenda. Vale & me ama , qui æternum ser-
uo amorem. Lutetiæ Paris. Nonis Ianuariis
cicicci.

Ne mea breuitas nuda & inornata videa-
tur hic habes Carmen Elegans , in cuius ti-
tulo voluit me exornatum L. Senator Pari-
ensis.

P. L. CARMEN

IN ALBAS LIGÆ PROCESSIONES.

DOCTISSIMO SARRAVIO:

LArata ritu quod sodalitas nouo
 Albo stupentem venit Urbem syrmate:
 Et tecta vultus cernuos , toruum tuens ;
 Gestat retortis lora pendula funibus :
 Ne tu cachinnos solue , neu misce iocos.
 Sed tacitus oculis , auribus , lingua faue.
 Hic pura virtus : Pura cultus hic pij
 Medulla. Fatis quisquis huc felicibus
 Fratrum vocatur Candidatorum comes ;
 Compendiosa currit in cœlum via ;
 Cæloque victo potitur & victis diis.
 Rides & agra mentis hoc morbum vocas ?
 Non imperium vulgus hi possunt doli
 Nugis superbis fallere , an fallent Deum ?
 Persona vultus muta nequicquam tegit
 Animi recessus cum penetrales patent.
 Male in cucullo lineo latet scelus.
 Quid omineris ? Ni taces præsens malum
 Iram Deorum senties Harpocrates.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Hagam.

REm magnam & antequam accidisset , at-
 duam omnibus creditam , quin & factu
 impossibilem , istuc procul dubio velox fama
 detulerit : injectas nempe Reginæ mandato

manus in Condæum Principem , eius fratre Contium , horumque profratrem Longouillanum Ducem ; qui in Vincenarum arce sub aresta custodia iam asseruantur. Factum id omnibus mirantibus , die Martis huius mensis decima octaua , vesperi. Causas istius facinoris explicuit Rex prægrandi ad Senatum nostrum epistola , cuius exemplum missem nisi veritus essem fasciculum tuum onerare. Expectabo redditum tuum Leydam , ut illic possis melius & commodius respondere Vignieri quæstis : quod tamen si omiseris , noli vereri ut ex Sygrapha tecum agam. Nulla enim sunt tribunalia in quibus te reum peragere possem , nisi forsitan neglecti officij ; quod , ut sunt tempora , facile contemnitur. Ago gratias quod pollicearis indiculum amicorum , quibus tua DEFENSIO danda erit. Sed memineris eum ocyus mittere. Aquilo enim qui aliquot abhinc diebus continuo flat , naues statim adduxerit , & cum iis librorum tuorum fasciculum : quem non aperire aut saltem spargere certum est , donec promissum catalogum accepero. Sed num addidisti quintæ Editioni quæ Amstelodami adornatur eximiam illam Praefationem quam integro libro olim præferebas. Versionem autem Gallicam posses pluribus vicibus huc mittere , ut citius editio inchoetur. Vidi literas vocationis Blondelli ; & intellexi artes æmolorum qui eam turbare conati sunt. Omnino accipiet conditionem , deserta patria quæ tales viros non meretur habere ; adeo parce & illiberaliter

cum iis agit. Utinam illic lautius & beatissim
viuat ; quod factu facile omnes existimant.
Regis patruus Vrbem non vult deserere ; unde
multi credunt , quidquid simulent , iter
non factum iri , duro præsertim hoc frigore :
quod etiam me plura scribere vetat. Vale &
me ama. Lutetiæ Parisiorum xxix. Ianuarij
cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO:

Lugd. Bat.

PAUCIS contentus esto ; nihil enim à te per
hunc cursorem habui. An es iam ingressus
iter Suedicum ? an saltem ad illud serio te accingis ? Omnino bonum factum quod omnes
moras rumpas ut eo te conferas. Heri accepi
literas à Vossio nostro , qui de suæ Dominæ
virtutibus & eruditione pergit admiranda , &
quæ tamen apud me facile fidem inueniunt,
dicere. Eius munificentia ad me quoque per-
tuerit. Quia enim illi tenue aliquod officium
præstisti , misit ad me aureum nummum qui
suam iconem refert. Hoc ego si retuli præ-
mium leuissimæ operæ , qua mercede longin-
qua tua peregrinatio & immensa doctrina pen-
tabuntur ? Nondum aduenit fasciculus in quo
sunt REGIÆ DEFENSIONIS libri : vereor ut se-
rius reddatur. Vulacus enim Anglus typogra-
phus curauit ad se istinc per cursorem mitti
vnum exemplum eius formæ quam in duode-
cimo vocant : & iam satagunt operæ typogra-
phicæ , ut diligentissime edatur. Vidi nobilem
Angulum

Anglum expostulantem , quod omiseris vnum exemplum mittere ad defuncti Caroli viduam quę hic dedit : *Quamuis enim inquietabat , sit in re minime lauta , tamen potuisse soluere pretium tabellarij qui illud attulisset.* Expectabam tuam responsonem ad Vignerij quęsita : quod si facere neglexeris , solens feceris. Satius est tamen adhuc prestolari , quam ita precipitanter te damnare. Itaque επέχω. Statim enim viderimus , quid nobis sperandum sit. Regis iter Normannicum parum procedit : quia dicunt omnes arces deditum iri , nec necesse fore ulterius progredi. Vale & me amare perge. Lutetię Parisiorum v. Februarij cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

QUAMUIS iam secundūm cesses , iterum scribere non desinam ; ea tamen lege ut si tertium silueris , ego quoque tuo exemplo conticescam. Vix enim crediderim te in Sue diam nobis insalutatis esse profectum : cum pr̄sertim anni tempestas sit adhuc incommoda. An vero meditaris ad Vignerij quęsita prolixam aliquam responsonem ? Hoc sane velim : sed cum sis totus itineris , credibile non est te istis nugis quamuis eruditis , velle , quod superest tempus impendere. Modo autem valeas quidquid sit , bene erit. Non dum aduenerunt tua exemplaria quę ad nos destinasti , nimis lenta via maris , quę ea huc debet sistere. Interea procedit editio non inele-

S

gans , quæ hic in quarto excuditur. Etiam Gallicam versionem volebant adornare , nisi intercessissem & dixissem te auctore hoc iam esse curatum. Vide ergo ut ocyus Latina & Gallica tua habeamus. Inuenies hic multos laudatores: sed aliquos etiam Censores. Qui aliter in tanta sentiendi & quidlibet effutendi licentia ? Multi enim Aulæ addictius seruunt , propter spem præmij : alij vero libertatem magis amant ; quam existimant se in moderato regio imperio , facilius posse tueri. Varia itaque experieris hominum iudicia : sed sat erit melioribus & potioribus placuisse. In Neustria omnia ad pacem vergunt : sed in Heduīs tuis turbatur. Fama est eo Regem iturum statim atque de Franciscopoli fuerit transactum , quod breui fore speratur. Cadomenses enim sicut & Diepenses sunt in Regis obsequio. Vale & me amare perge. Lutetia Parisiorum XII. Februarij cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

POstquam te sciui Hagæ viridaria lustrantem , nihil inexpectatius accedit , quam intelligere te lecto affixum , podagra miserabiliter torqueri. Sed hæc deflenda est huius vitæ conditio & omnium humanarum rerum vicissitudo , vt læta & tristia sibi inuicem succedant , ita tamen ut hæc saepius quam illa recurrent aut saltem diutius inhærent. Verum tristia hæc vel sola recordatione molesta omit-

tamus. Penes me sunt aliquot quaterniones tuæ Defensionis. Miratus sum , & procul dubio mecum erunt multi in eadem sententia, vbi legi in Præfatione necessarios tibi videti Episcopos in regimine Ecclesiæ Anglicana. Tibi inquam qui in Vvallone Messalino , adeo acriter eos infestatus es , vt forsan inde apprehensa sit , si non nata occasio eos penitus amouendi. Hoc sane dicent esse ἡμῖν ἀσπρῷ δελεύτῃ potius quam ἡμῖν ἀγνοεῖσθαι τείσεσθαι. Reliqua cum voluptate legi. Exemplaria tua non comparent. Bonum factum quod laterculum miseris eorum quibus tuo nomine dari debent , quod à me religiose præstabitur. Vereor tamen ne inter Pastores nostros omiseris eorum principem , virum doctissimum tum tui studiosissimum Michaelem Falcarium , cum quo τὴν εἰρήνην impleueris. B. Amici nostri vetus est vitium quod istic & hic quoque iuuenesque senesque dudum notauerunt ; sed tamen quod multis eximiis dotibus compensetur ; & possit frequente Latinis sermonis usu corrigi. Fatebor autem me de amicis sinistre & peruerse sentire & scribere , te vero minime obliuiosum esse , vbi ad quasita Oratoriani presbyteri responderis. Interea velim me feras non sine ratione ita arbitror conquerentem : hoc enim te possit viuida qua polles memoria docere. Vale & cum mea παρηγόρᾳ patere te sèpius interpellantem. Si obsequerer desiderio meo nec vererer esse molestus , plura adhuc huiusmodi de quibus expostulares. Iterum Vale & in Suediam vel vola , vel i , vel curre , vel nauig

ga, vel defector; sed ad nos postea reuertitor.
Ita voueo & opto. Luteiæ Parisiorum XVIII.
Februarij crisiœ.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Ludg. Bat.

ADuenerunt quidem exemplaria tuae Defensionis, sed non tua, quæ nusquam comparent. Quid hoc est? inquies. Iam res cies, & quid tua causa fecerim bene aut male, prout tibi videbitur. Statimatque audiui in via Iacobæa prostare vñales nouos è Batauia libros, pro more meo eò aduolauit. Vnam, duas, tres, plures adhuc officinas ingressus, quæsiui de tuo Libro quem inueni. Petitū, alios interrogauit quod tuo nomine mihi dare deberent, an quinquaginta iuxta priores literas tuas, an tantum vñinti iuxta posteriores. Negauit ille, negauerunt alij se quidquam mihi esse datus nisi meis sumptibus; nec vlla à quoquam se habuisse mandata quibus mihi aliquid esset daturi. Quid facerem? Dixeram haud ita pridem me tua exemplaria expectare, & largiturum esse his & illis: iam vero delusos se conquerentur. Meo periculo inquam, meam & Salmasianam fidem liberabo. Accepi ergo à Petito nouem amplioris chartæ, & duodecim contractioris, viginti scilicet exemplaria & vnum; & syngrapha mea caui me ea de meo soluturum, nisi Tu aut Elzeviri ei satisfaceretis. Existimauit me hoc tibi debere præstare; & Elezeviorum obliuione aut incuria id accidisse. Tu vero vide quomodo

nomen istud tuum aut meum , sis expuncturus. Certe si expectassem tuam responcionem, periisset occasio ea donandi Magnatibus & amicis. Malui ergo huius qualiscunque iacturæ aleam subire , quam tres hebdomadas, dum scriberem, tuque rescriberes, expectare. Laterculum tuum impleui , & omnia hic donata vel alio missa. Quia non potuit Petitus omnia in folio suppeditare , coactus sum aliquot in duodecimo accipere. Scribe ergo ut mea cautio mihi restituatur : & alias si quæ amicis destinaueris , vide , vt in vnum fasciculum componantur , mihi aut alij reddendum. Miserum est enim cum istis hominibus contendere, vt non suum reddant. De Vignerij quæsitis , fiet quod voles , & quando voles, imo vel post tuum è Suedia redditum. Vale & ama. Lutetiæ Parisiorum xxvi. Februarij
cccccl.

CL. SARRAVIVS. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Nihil à te accepimus à postremo vestro tabellario. Sed ex epistola vxoris tuæ ad viduam Puteanam , intelleximus te adhuc podagra teneri ; quod sane prout debeo , fero molestissime. Habuit etiam illa , aliquot chartas Defensionis Gallicæ ; quam si statim prælo subijsciat, libenter vti promisi, operis typograficis opem feram. Vide tantum vt reliqua ocyus mittantur. Interea Latina omnium n manibus versatur. Quia autem inscripta est

S iii

Carolo Secundo Filio , &c. credit aliquis deesse ad eum Epistolam επιστολὴν τοῦ Βερελίου , quia in ipso opere nusquam à te compellatur. Totum enim accurate perlegi , cum magna voluptate. Presbyteranos fratres offendet accusatio nefandi criminis , cuius eos facis participes : quamuis enim postmodum videaris istud onus reiicere in Independentes rursum tamen eos insectaris , nec vis istius culpæ esse imunes : quod sane durum est à consecraneo pati. Satis præuidisti eorum querelas quas vitaſſe consultius fuisset. Sed post editiones vulnus est immedicabile. Quid tamen vetat quin in Gallicis chartis , quæ sunt adhuc penes te , aliquid lenimenti adferatur ? Saltem ea populus non legeret nec de te ob istam tuam libertatem male forsan sentiret. Si me audies id in fratribus gratiam præstabis. De necessitate Episcopatus Anglicani quod obiter dixeras in Præfatione , vti iam monui, fortius adhuc vrges in ipso opere , cōtra dictata Vvalonis Messalini ; quod tibi vitio vertetur : diceturque te calidum & frigidum eodem ex ore efflare, nec generositati tuæ id conuenire existimabitur. Passim negas extare exemplum vlli Regis qui ita publice traductus fuerit & carnifici traditus : Alicubi tamen dicis aliquot Scotiæ Reges , in publico , capitali suppicio esse affectos : quę conciliatione indigere videntur. Vnum addam , cum capita duodecim in quæ opus diuisiſti , singula sua argumenta edifferant, potuisse te vnicuique suum titulum prefigere. Vale si valere potes , &

me ama. Lutetię Parisiorum v. Martij
CICICL.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

TE ergo habemus reum fatentem. Siue enim tempori seruias, siue causę, nobis perinde est. Atqui dicebatur antea te ἀργεῖον νῦν εχειν, qui ne ipsi quidem Ioui, Termini in modum, cederet. Præterea credo non licere Aduocato vel Regio, in causa domini sui, aliter dicere publice quam priuatim loquatur & sentiat: quemadmodum non sunt diuersae leges quibus domi vtimur, ab illis iuxta quas in foro placita decernuntur. At scripsisti inquis, ex imperio. Ergo potest tibi imperari ut sententiam mutes: Epictetustamen tuus docet hoc esse τὸν ἐφ' ἡμῖν, idque ita esse in potestate nostra ut inuitis non eripiatur. Sed hec ingrata omitto. Serio hic inchoata est editio Gallica forma quam dicunt quartā, characteribus elegantibus: modo pergas mittere versionem tuam, statim negotium finem accipiet. Scripsi viduę Puteanę vt specimen suę editionis tibi mitteret. Suedici itineris consilium bene est quod non deseris: & digna est Magna Christina quę ex vltimis orbis finibus inuisatur. Menagius eam nuper compellauit & laudauit in Præfatione *Carminum Latinorum Balzacij*, quę isti Heroinę dedicauit. Ita literarum quidquid est, eo iam volat, & pacis egregię artes, belli præclaris facinoribus succedunt. Postquam vero

S iiiij

istam frigidorem & obscuriorem plagam præsentia tua accenderis & illustraueris , nihil eius glorie deerit ; nec quisquam non sibi gloriosum duceret , per tua incedere vestigia , quamquam non facile sit te passibus equis sequi , ne dum assequi . Sed si cessisti Regi imperanti , noli cedere Reginę roganti ut apud se hiemem transigas , nisi velis æternū ibi manere . Vereor enim , mi Salmasi , ne sequi aeris inclemencia corpusculum tuum affligat & perdat . Itaque citius discede , ut citius etiam reuertaris . DEVS iter secundet . Vale & me vel sub axe Arctico ama . Lutetię Parisiorum XII . Martij CICICL.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

SAtis præuideram , quę tua est fides & generositas , me extra omnem futurum esse aleam , accipiendo à Petito promissa exemplaria & ea amicis in laterculo comprehensis distribuendo . Omne id incuria typographorum factum esse arbitror , potius quam malo animo . Scripserunt enim nuper Petito , ut mihi daret viginti exempla maioris formę . Ille vero ut nuper scribebam , quod olim non potuit ne nunc quidem possit , diuenditis illis maioribus . Itaque satis erit , mihi singrapham meam restituat ; quod nondum fecit , sed facturum esse dixit ipso amanuensi , quem ad eum istam ob rem miseram . Tuum erit cum Elzeviro inire rationes ; quibus tibi nouem tantum maiora &

duodecim minora imputabit. Editio Gallica
commode procedit: sed quia volunt eam, quan-
tum possunt, maturare, deinceps acceptis ter-
tio & quarto capitibus, pollicentur singulis
diebus binas chartas: quod si præstiterint pau-
lo post Paschales ferias opus erit absolutum.
Constatbit octoginta aut circiter foliis. Proxi-
mus tuus in Suediam discessus facit ut te meis
verbis roget Balzaciūs, nisi adhuc acceperis
fasciculum in quo habentur eius varia opuscula
Gallica istic edenda, cures te licet absente,
eum aperiri & typographo, cuius ea res est,
tradi. Præterea scire desiderat, num acceperis
chartę purę sive albę grandiusculum *τετράγωνον*
quem tibi dono misit. Blondellus etiam no-
ster, cuius hic habes literas, auctor mihi est
ad te scribendi, num pati velis itineris comi-
tem virum bonum, qui etiam in Suediam co-
gitat; nullo modo tibi oneri futurum. Respon-
di, si solus eas, non ingratum forsitan tibi fore
eius contubernium: sed si vxorem & familiam
tecum ducas, quod potius existimo, me non
credere hoc posse fieri sine magno tuo incom-
modo. Tu vero vel illi vel mihi scribes, quod
præterea eum scire oportet. Penes me est gran-
dis Bocharti nostri Epistola, super Anglicana
anni proxime præteriti, Tragœdia. Ius regium
it stabilitum maxime ex Sacra Scriptura, & à
nostris suspicionem amolitur qua nonnulli eos
infamant. Nisi Morleyus Regis Sacellanus cui
inscripta est, eius editionem procuret, hoc alij
præstabunt: iniquum enim esset adeo pium &
nobilem factum premi & suffocari. Vale &

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

Pridem accepi humanissimas literas tuas, ultima Decembris, & duodecima Ianuarij, Holmia ad me datus. Mentiar autem nisi statim dixero me vix unquam maiori perfusum esse lætitia. Vnde ergo factum inquieres, ut tamdiu nihil responderis? Serio pudet Mi Vossi: sed audi caussam cessationis mee, coram quolibet iudice iustam & legitimam. Nolebam scilicet manibus vacuis me tibi sistere: & per pigerrimum scribam stabat, ne possem promissum codicem exhibere. Quoties ad eum scripseric, miserim, iuerim; quoties me inani spe deluserit, induixerit, totosque quatuor menses frustatus sit: quoties ne mihi occurreret latuerit, dicere nihil attinet, nisi quod id te scire oportet, ut mihi apud te constet officij ratio. Sed tandem aliquando absolutum opus hic habes, quod utinam Magnæ Christianæ placeat. Ad exemplar regium à me recentum est, contralegente Bullialdo nostro, huiusmodi rerum utri & aliarum multarum, perittissimo. Aliquot locos aisi sumus in ora libri leuiter tangere, ita tamen ut primæa manus in ipso textu illibata maneret. Vbicunque deficiente scriptura ductæ sunt lineæ, scias in exemplari lacunam esse; quam nisi ex alio codice implere insignis fuisset temeritatis: alium au-

tem non habemus. Extant quod scire cupit Serenissima ac Potentissima Regina , in Regis Christianissimi Bibliotheca , Commentarij Procli in Alcibiadem & Parmenidem Platonis , cum aliis plurimis eiusdem auctoris , quorum Indicem hisce adiungam , cum numeris sub quibus habentur , vt facilius inueniantur Per Amplissimorum Fratrum Puteanorum prolixam & obuiam humanitatem , omnibus ad eam patet aditus : nec verendum est ne sapientissimæ ac vere incomparabili Dominæ tuæ quidquam denegetur. Veniat ergo ocyus ille Vpsaliensis descriptor , qui opes nostras vobiscum communicet. Habentur etiam in Bibliotheca Thuania & in Puteana Procli edita multa , quorum etiam Catalogum addam , vt si ea desideratis , ea querere & nancisci possitis. Hic omnem operam meam vobis addico , vt voti compotes fiat : Et si quid negligentia peccatum est , cuius velim me credas insontem , id diligentia non vulgari sarcietur. Inerat autem prioribus literis tuis aureum numisma , Christinæ Mineruæ mirabilem vultum referens ; pro quo quas debo magnas habeo & ago gratias. Sed quare non scripsisti num à te illud habeam , nū vero à liberalissima Domina tua ? Scio illud vel à te missum , impensius gratum esse debuisse ; & sane gratissimum est & fuit : sed si ab incomparabili Heroina mihi destinatum est , non dubitas longe maximum eius pretium apud me esse futurum. Apud me seruatur qua par est obseruantia , & reuerentia. Ostento regium vultum eum intueri cupientibus : & quis non

cupiat cognoscere æui nostri maximum miraculum , eiusque faciem conspicere ? Vnde sane in ædes meas factus est concursus , ut videretur ; & ab illo Sole factæ sunt illustriores, Expressit diuina hæc facies à me aliquot disticha ; quæ vide an huic chartæ illini digna. Iamblichum autem quem iam mitto offer quæso meo nomine cum humillimi & addictissimi cultus & obsequij deuotione Ter maximè Dominę tuę , vel *sūc̄y* si à te mihi nummus venit , vel quod malim , *ānpsw̄c̄y* , si illa me benigna sua munificentia occupauit. Tuas ad Bochartum sedulo & tuto curaui : & puto iam rescripserit , alia via quam mea vsus. Eius liber *De Animalibus Biblicis* absolutus est , & breui typogtapho tradetur. Non difficulter autem ab eo quod volebas impetraui vt eum inscriberet serenissimę Reginę ; quæ sane sola digna est huiusmodi opera tractare & tueri: nec etiam hoc opus eius regiis manibus & studiis indignum est. Urgeo quantum possum , editionem ; nec despero eam à viro quamuis modestissimo breui extorquere. Idem scripsit nuper à quodam Regis Anglię Sacellano interpellatus , grandem epistolam præcipue *De Iure regio* , quod ex sacra præsertim scriptura asserit fortiter , & pro meritis commendat. Auctor ei fui vt eam edat in lucem. Nostra enim interest huiusmodi scriptiones publicari , vt videant qui nos quasi Regię dominationis aduersarios traducunt , quomodo nostrarum partium doctissimi ius Monarchicum defendant & ament. Blondellum vero quod attinet , pau-

ca habeo quæ scribam ; nisi quod totus iam est
itineris Batauici. Amstelodamum enim voca-
tus ut locum ~~uxoripis~~ parentis tui immortalis
vita dignissimi , à te reculatum , impleret , con-
ditionem accepit ; & eò DEO volente , pro-
ximo Iunio ibit . Sarcinas ergo colligit , &
Batauiam tantum cogitat . Cum eo sepius egi
De Critici sacri editione : nec renuit vir opti-
mus & doctissimus utilissimum Ecclesiæ opus
postoris tradere . Sed aliis minoribus distractus
dum amicis morem gerit , ei totum tempus
perit . Hoc autem ei consilium dedi ut inde Hi-
storiæ Ecclesiasticæ professionem auspicetur : &
vice Apparatus genuinos scriptores sacros à sup-
posititiis discernat . Faciam inquit , si Vibis
Consules in quorum potestate sum futurus ,
aliud mihi pensum non imperauerint . Immo
vero dixi , Debes cum priuatorum studiorum
tuorum , tum lectionum publicarum Dominus
esse , nec ab aliis pendere , modo in ornanda
Sparta tua labores . Vide ergo tu qui apud il-
los plurimum potes , ut quod cupis ipsi man-
detur . Criticæ Cappelli editionem crèdo ante
Pascha absolutum iri . Opus est improbi labo-
ris , nec vulgaris industria . Qui literas He-
braicas amant in eo habebunt vnde sitim le-
uent : æmuli vero iam allatrant , vel priusquam
sciant quid in eo contineatur . Ab eius quippe
doctrine , sobrie , caste , & pie vtentibus , ni-
hil est metuendum : sed malis animis nec opti-
ma placent . Quantum tibi ego & Dalleus de-
beamus fidem facit editio libri *De Pœnis &*
Satisfactionibus Humanis , qua sine te non frue-

remur. Conualescit iam vir maximus à grauiſimo morbo quo pœne periit. Habet parata multa quæ Blavio edenda statim si velit dabit. Noſtrates enim Gallica tantum excudere amant. Vale. Lutet. Parif. xxvi. Martij cīcīcl.

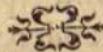
CARMINA IN NVMMVM
SERENISSIMÆ CHRISTINÆ
SVEDORVM REGINÆ.

In cuius antica parte est PALLAS galeata oliuam aspectans : In postica SOL.

Attica falsa fuit, sed vera hæc Arctica PALLAS;
Dicere me verum, SOL mihi testis adest.

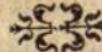
Si coluisse voles Phœbum & coluisse Mineruam,
Tu cole CHRISTINAM, Numen vtrumq; coles.

Obiectam PALLAS galeata aspectat oliuam :
Elige seu pacem, seu magis arma velis.

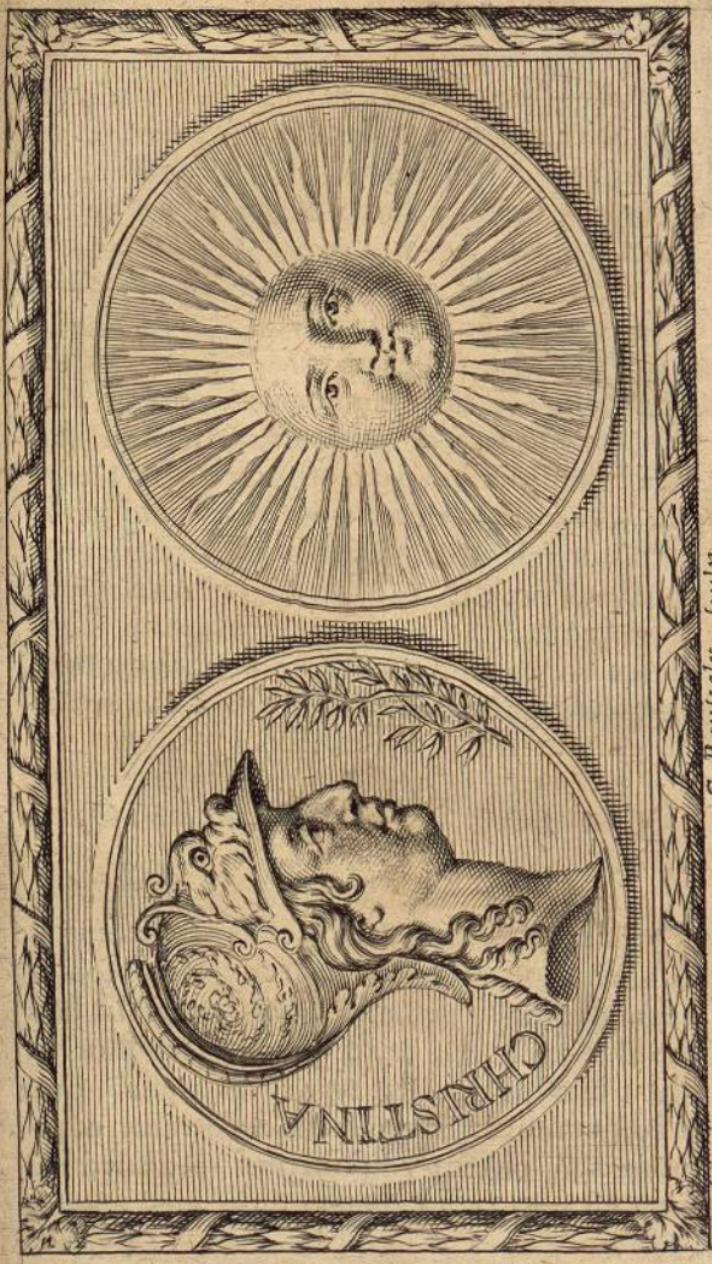
Imperio digna hæc facies armata MINERVÆ,
Solis ab Eoo cardine ad Hesperium.

Sol radios expande tuos, Ecce æmula terris
CHRISTINA affulget lumine inocciduo.

Attica quæ quōdam fuerat, nunc Arctica PALLAS
Dat sua dat Phœbi plenissima munera terris.

G. Rousseter sculp.

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

Ante mensem prolixè scripsi , cum mittem ad vere Incomparabilem Reginam dudum promissum Iamblichum Græce descriptum : quem opto in regias dignissimas manus deuenisse & placuisse. Iam vero tantum scribo , ut hasce , summi viri & amici nostri Bocharti , ad te allegem. Me auctore agreditur Bullialdus libro commentario ornare missum Iamblichum : quia certiore eum feci fore id gratissimum Sapientissimè vestre Heroinæ. Non indiligerter enim aliquando versatus est in huiusmodi Platonicorum scriptis ; nec dubito eum posse *γρηγορίων* aliquid dare. Vale & me amare perge : Et apud magnam Christianam commenda , tanquam eius virtutibus , regieque dignitati addictissimum. Lutetiae Parisiorum xxiii. Aprilis cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Recepi à Petito quam ei tradideram cautio- nem ; & apocham dedi ab eo acceptorum exemplarium , ut cum Elzeviro possit suas expedire rationes , & tu quoque cum illo. Si libeat huc mittere Latinam Præfationem quæ in editionibus hactenus factis desideratur , com mode addi poterit editioni quæ in quarto hic edita est , & totam quanta quanta est reliquit

Vvlacus

Vvlacus ad quem pertinet, viduæ Puteanæ, ut
eam cum Gallica versione, quæ satis diligenter
excuditur, distrahat. Quotidie vna charta
conficitur, & duas promittit typographus sta-
tim atque alium librum, qui dudum sub eius
prælo sudat, absolverit: idque proxima septi-
mana factum iri non vana spes est. Ceterum
gauisus sum cum vidi te in Gallica versione sustu-
lissem, quæ in Latina editione capite tertio di-
xeras ad locum Ambrosij, *De remissione pecca-
torum*, quasi locum non habuerit sub Veteri
Testamento, quemadmodum habet sub Nouo.
Hec enim doctrina offensionis iustum prebe-
bat materiam: & vel ex ipsis Davidis verbis
Psalmi xxxi. *Beati quorum remissæ sunt inqui-
tates*: quibus usus est Paulus ad Rom. cap. iv.
contrarium clare euincitur. Soror vxoris tuæ
mecum communicavit consilium Suedicæ te-
cum profectionis; & auctor fuit tibi morem
gereret. Alij fortiter obnituntur, nescio quam
ob causam; mihique succensent, quod suis
votis non faueam. Faciet illa & decernet pro
suo arbitrio. Ego qui rebus nostris bene omi-
nari non possum, gratulor omnibus, qui hinc
discedendi honestam habent occasionem. Vti-
nam fallar opinionis, & bene omnia ex DEI
constantia erga nos indulgentia succedant. Vale
& me amare perge. Lutetia Parisorum xxvi.
Martij cccc.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

CRauiter ut semper, postrema tua dogma-
Ita defendis, damnatis prioribus. Ego pau-
ca reponam, nec enim mea res est aut admo-
dum dissentimus. Mutatio sententiæ, pro va-
riis causarum figuris, nolo esse crimen; imo
ne quidem delictum. Sed in uno eodemque
argumento, modo Episcopos reos peragere vio-
lati in eum modum Ecclesiastici Regiminis, ut
nullo modo tolerari aut emendari possint, quin
potius debeat solio deturbari; modo eos tan-
tum in ordinem cogere, & damnare & qui-
dem verbis atrocibus eos à quibus prior sen-
tentia executioni mandata est, saltem incon-
stantiæ notam non possit effugere. Hęc dico,
eo tamen animo ut existimem in Regno & sta-
tu Monarchico melius conuenire regimen Epis-
coporum, quam Presbyteriorum. Oportet sci-
licet quantum fieri potest Ecclesiastica tempe-
zare secularium in modum; quamuis in nostra
Gallia, Reformatos quod spectat, aliter sit
constitutum, nec male nobis succedat. Et hęc
haec tenus. Quicquid delicatulos nostros sug-
gilles mallent adscripsiſſes lemmata singulis De-
fensionis capitibus. Quid agas? ita viuitur.
Quidni ergo quod consultò in editione Latini
na omisiſſi, in Gallica mutes & addas? Vel
ergo ea mitte quæ in libri initio aut fine appo-
nantur, vel patere æquo animo ea ab alio con-
cinnari. Pergitur alacriter in typographio, sed

facit character crassior ut in molem ampliorem
crescat liber. Appingent miseri Regis effigiem:
volebant & tuam , huiusque ego auctor es-
sem. Dixi me ea de re ad te relaturum. Dic
ergo quid factō opus sit. Ego ita sentio , cum
omnes sciant opus tuum esse , nihil vetare quin
iconi Regiae , tua quoque addatur. Vale & me
amare perge. Lutetiae Paris. II. Aprilis 1610.

CL. SARRAVIUS CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Scipseram de libris & chartis Balzacij , aliis
que , de quibus responcionem tuam expe-
ctabam. Sed de iis in tuis $\tau\delta\pi\eta\mu$; sicuti ne-
que de quæstis olim Oratoriani presbyteri. Hæc
omnia apud te obliuionis velo recta sunt , &
quando ita vis , sunto. Elzevirij futuri sint tui
amplius nec ne , parum mea refert : sed quan-
tum possum amicorum culpas eleuo , nisi de
malo animo mihi constet. De presbyterianis
nihil omnino loquutus fueram. Tu vero actri-
ter in eos insurgis , & duriora polliceris. In-
dulge quantumlibet tuis affectibus : aliis mi-
tior placet sententia. Si aliqui tuam erga illos
laudant moderationem : aliqui etiam atrocita-
tem tuam culpant , nec facile est aut necesse
horum aut illorum inire numerum , vt constet
qui pluribus suffragiis sint potiores. Bocharti
epistola , non liber , non Apologeticus prodi-
bit & laudabitur : & culpabitur etiam. Quare
enim meliori fato vteretur quam tua Defensio
Presbyterianorum multos excusat , quod facile

T.

CL. SAR RAVII

est : non omnes ergo damnat , nec sane necesse fuit. Præcipius ei labor in argumentis è sacro codice desumptis : quod magnifice exequitur , modeste tamen pro suo ingenio. Tu quia rogatus es , scripsisti : ille vero quia interrogatus est , respondit. Tu ad Regem ; ille ad eius Sacellanum. Omnino varia sunt vestra munia & officia. Tibi liberum fuit per varia argumentorum genera expatiari ; illi necesse fuit ad quæsita apposite respondere. Nihil habeo quod addam. Vale ergo & meama. Lutetiae Parisiorum ix. Aprilis cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Quamvis repugnare videaris , optime fecisti expugnando illam periodum tuæ Defensionis , in qua asserueras , remissionem peccatorum locum non habuisse sub Veteri Fædere. Ut enim iacet , non quæritur , quæ sit fuerit yea de re Patrum sententia , & an crediderint necne , se salutem consequuturos esse vi & meritis mortis Christi : quod si ageretur facile me iudice obtineres veteres illos confuse tantum $\chi \nu \alpha \nu \gamma \mu \alpha \pi$, non vero distincte cognouisse venturi Messiae munia , nec prainde eorum effectus aut fructus. Sed non concederem , quamvis remissio peccatorum minus cognita illis fuerit , idcirco eam quasi in suspenso fuisse & incertam. Nec locus Pauli ad Ebræos ix. 8. à te allatus id euincit. Dicit quidem non propalatam μήποτε πιστευερῶν , quod est cognitam &

publicatam sanctorum viam : sed non inde se-
quitur nullam fuisse viam , quia non fuerit co-
gnita. Quam multa enim postea reuelata sunt,
quæ illos fugerunt. Nec sententiam tuam iuuat
alter ille à te quoque allatus locus Apostoli
Rom. iii. 25. in quo negas hæc verba *διὰ τὴν πάτερν τῶν ἀπογεγόντων αἰματημάτων* posse intelli-
gi de *remissione* peccatorum , sed tantum de eo-
rum *prætermissione* & quasi *præteritione*. Nec
enim inquis , *πάτερ* potest idem esse quod
ἀρεστός. Sed contra te stat accuratus Graci ser-
monis interpres Hesychius ; qui hunc ipsum
Pauli locum explicans ait *Πάτερν* esse *ἀρεστὸν συγχέεται remissionem* vel *concessionem* & qui-
dem gratuitam. Sed te totum iam itineris non
oportet hisce , quanquam non contennendis,
diutius detinere. Dedicationem autem si po-
tes , mitte : vel Latinam editioni Vvlaki præ-
figendam ; vel saltem breuem aliquam Galli-
cam editioni quam adornamus idoneam. Pre-
cor tibi Suedicum iter breve & prosperum. Si
enim longius sit , sed nolo male ominari. Vale
ergo cum tua & me vel sub plaga Hyperborea
ardenter ama. Lutet. Paris. xvi. Aprilis cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Bene est , quod ex editione Defensionis tuae,
quam adornat Ludouicus Elzevirus , ea
tollantur , quæ præbent offensionis materiam;
quod eam reddet exquisitiorem. Curabo in
Gallica versione transpositionem & luxatio-

T. ii]

nem quam notas restitui , quod duorum foliorum opus erit : non tanti quin melius sit tantulam iacturam facere ut istud vulnus sanetur. Non poterit idem præstari in Latina Vvlaki , quia quotidie distrahitur. Si Morleyus Cappellanus legendam tibi tradidit Bocharti epistolam , cognoueris nihil minus simile esse tuæ Apologiæ quam ista Epistola. Et mirum videri possit , vos idem fere argumentum prosequutos , vix vnquam eadem via processisse. Episcopis quidquid dicat is cui scripta est , minus fauet eius auctor quam ipse faueas : nec ea potest esse vera causa quare eius editionem procurare nolit. Sed satis est quod non intercedat. Alij forsan hoc curabunt ; qui iudicant post luculentam tuam mensem , hoc etiam spicilegium non inutiliter legi. Cognoueris etiam quo cultu idem Bochartus te prosequatur ; qui quæsuerit occasionem τὸν Μέγαν Salmasium laudandi. Ita semper solet amicis quacunque ratione potest consulere , iisque benefacere : quod negligunt permulti hoc seculo ; quo nunquam vilior annona ingratorum. Vale & me amare perge. Lutetiae Parisiorum xxiii. Aprilis cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

SI iratior ut vis , scripsi , non ea est causa quam videris anxie inuestigare. Nec enim Elzevrios aut Presbyterianos apud te defendere cogitau. Aliquando forsan mutata persona , ipse

id facis : eandemque operam miseris Presbyterianis prestatabis , quam nuper Episcopis olim à te profligatis , præstitisti : & semper tibi honesta & iusta facti ratio constabit. Tantum querebar , quod ad minuta quædam respondere neglexisses , ad quæ nec postea responde-re voluisti. Sed hæc fuerint , nec enim iuuat istis minutis immorari. Cæterum non heri aut hodie nata est quæstio *De Iure ac Potestate Regum* : nempe an Legibus subiificantur , an vero illas impune calcare possint ; quod postremum magnifice & fortiter defendisti. Apollonius contrariam sententiam si foueat , mirandum non est in Republica , Legum causam videri potiorem , nec destitui Assertoribus. Ut enim quisquam sanæ mentis , nedum ille qui vir doctus & cordatus audit , probet quod immaniter & atrociter in Anglia superiore anno patratum est , vix credi potest. Nondum hic quidquam contra tuam Defensionem legitur , quamvis vulgo feratur plures iam calatum in te strin-xisse , qui tuis vestigiis insistentes dure & acerbe agunt. Quia Morleyus negat ut scribis , editionem epistolæ Bocharti nostri , hic excude-tur cum bona ejus gratia. Poterit enim nostris jam prodere , quod aliquando Regi Angliæ non inutile futurum agnoscit. Sed heus tu , amice , verumne est quod hic iactatur , te pro-fectionis Suedicæ consilium abiecisse ? Vel quia times in Anglorum itineri tuo insidianum classem incidere : vel quia Christina mutato ani-mo , nullum vult amplius cum peregrinis , præcipue autem Gallis , exercere commercium.

Prior causa tua est , altera vero Reginæ . Neutra autem mihi verisimilis videtur . Potes enim terra iter faciendo securitati tuæ consulere , quod etiam sanitati tuæ magis conducit ; & ita synapses si qui sint , frustraberis & vitabis . Nec ea sunt negotia quæ te in Suediam vocant , ut Regni Gotthici Magnatibus possint suspicionem facere . Quicquid sit si eo non eas , aiunt quod me solatur , spem esse te huc venturum . Vale & me amare perge . Lutetiae Parisiorum xxx . Aprilis cccccl .

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Post explicationem in postremis tuis literis allatam , facile de plurimis conueniemus . Tecum enim sentio , rudem omnino & infirmam fuisse Patrum Veteris Testamenti in Messiam fidem ; quæ Christum tantum existimauerit liberatorem seruitutis temporalis , non autem spiritualem redemptorem suo sanguine ab æternis propter peccata pœnis . Eandem quoque fuisse sententiam Apostolorum & primorum fidelium , post Christum natum , imo quamdiu vixit in terris , & post eius in cœlum ascensum ; donec die Pentecostes misit super fideles Spiritum sanctum , qui eis omnia reuelauit iuxta promissionem Christi Ioh . xiv . 26 . ὁ δὲ παρέχειν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον , &c . ἐκεῖνος υἱὸς οὐδεὶς πάντα . Tum demum enim Apostoli qui antea idiotæ , Christum διαδραπον καὶ λυτρωτὸν τὸ κόρυς εἰ τῷ αἴματι αὐτῷ ignorabant , facti sunt

Doctores mysteriorum fidei Christianæ ; eamque Iudæis primum deinde & Gentilibus prædicarunt. Ignorata ergo fuit olim mors Christi eiusque meritum & proinde remissio peccatorum quæ ab ea proueniebat. Quamuis autem ignorata fuerit , fuit tamen reuera : & in vim eius meriti , non quidem præsentis , sed aliquando certo futuri , Patres V. T. peccatorum remissionem sunt consequuti . Si enim eam non sunt consequuti , ergo perpetuis cruciati bus addicti fuerunt : quod non arbitror velle te de iis dicere aut credere. Contra affers locum Pauli ad Ebr xi. 8. ex quo à contrario sensu argumentaris & dicis. Ergo quamdiu fuit oblatio pro peccatis , non fuit remissio peccatorum. Respondeo Quemadmodum istæ oblationes sacrificiorum legalium non erant *iōσηγ̄ι* per se , hoc est actu & vi sua non poterant satisfacere pro peccatis , sed operabantur tamen in vim cruenti Christi sacrificij aliquando futuri , ita actu non fuisse istis Patribus indultam remissionem peccatorum ; quia reuera nondum solutum erat pretium redemptionis. Verumtamen agnus ille qui tollit peccata mundi , immolatus Ἰη̄σο̄ς καταλοῦς κόρης Apoc. XIII. 8. ab eo tempore exeruit suam efficaciam. Ιη̄σες χρ̄ιστ̄ς καὶ σύμβολον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τὰς αἰώνας. Sed inutile videatur postquam offenditionis causam remouisti amplius ea de re verba facere. De tua in septentrionem profectione , quia files pergam querere an verus sit rumor qui percrebuit te consilium eo eundi deposuisse ; quod sane factum nolim. Vale & me amare perge.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

QUOD iterum neque tu neque vxor vllas cuiquam scribatis , secius aliquid nos cogit suspicari. Tempus sane podagrī iniquius fuit : quod ipse quoque aliquot dies sum expertus ; sed statim conualui. Interea scias oportet Versionis Gallicæ chartas quas habuimus , esse fere absolutas : & cessabunt operæ nisi eas quæ desiderantur proximus nuncius attulerit. Optant omnes periocham capitum. Vide ergo num hæc à me concinnata' , fidelis sit : & vel aliam mitte vel patere hanc apponi. Hodie incidi in locum Senecæ epist. liii. quem tecum communicabo : vt scilicet podagra ali- quod à te accipiat beneficium pro omnibus illis quibus te vexat cruciatibus. Dubio & in- cipiente morbo quæritur nomen : *Qui talaria cœpit intendere & utrosque pedes dextros fecit , ne- cessè est podagram fateri.* Quid sit talaria in- tendere scio : quid utrosque pedes dextros facere nescio & tamen podagram dudum fateor. Sci- licet ignarus podager à doctissimo podagro huius loci verum intellectum scire velit. Vale & me ama. Lutetiae Parisiorum x.v. Maij , pœne fatali ante xl. annos huic Vrbi & Regno die. ccccl.

CL. SARRAVIVS IS. VOSSIO.

Holmiam.

VT respondeam tuis , quas iam , sine die & consule , accipio literis , hoc primum dicam , Mi Vossi , frustra te esse cum vereris ne tui aliquando non meminerim. Ingratissimus enim sim quotquot viuunt mortalium , nisi quamdiu spiritus hos reget artus , omnem tibi placendi & inseruandi sedulò captem occasionem. Sed iam ut puto acceperis diutius quam par erat , fateor sed causam dixi , expectatum fasciculum in quo Iamblichus cum aliquot aliis chartis quæ Serenissimæ Reginæ non displicuerint. Vnde hunc præcipue fructum colligam , ut deinceps me obliuiosum non existimes eorum , quibus officij & amicitiæ legibus teneor. Ego vero impatienter expectabo responcionem tuam , qua resciscam meum fasciculum in manus tuas deuenisse. Extremo Martio eum commisi communiamico Clarissimo Vvicquefortio , qui onus libenter in se suscepit eum ad te curandi. Magna me liberaueris sollicitudine si statim me feceris ea de re certiore. Ab illo tempore bis etiam ad te scripsi. Bochartum quod attinet hoc tantum dicam , quia nimis modestus est , sibi etiam nimis diffidit , nec de iis est quos *ηωης φυσοι*. Itaque veretur Regiis oculis exponere foetum , ut ait , minus adhuc iis dignum. Urgeo quantum possum editionem , quam semper differt. Iam scripsi absolutam esse Criticam Sacram

Cappelli : sed nondum prostat : nempe quia chartæ componuntur. Eam curabo statim atque fieri poterit ad te mitti , quandoquidem eius fama ad aures Magnæ Christinæ peruenit. Id , quæso precorque , tibi debeam , vt sciat me eius magnorum meritorum esse studiosissimum , & prout debo , deuotissimum cultorem. Vale & me libere vtere : sic enim me à te constanter amari non dubitabo. Suedus descriptor adhuc expectatur. Lutetiæ Parisiorum xiv. Maij cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

QVIA intellexeramus te in Zelandia fuisse, existimaueramus te illinc in Suediam soluisse ; quod querelis Viduæ Mathurini à Puteo locum dabat. Expostulabat scilicet quod discessisses , antequam ultimum Defensionis Gallicæ caput transmisisses : quod si haberemus absolutum esset opus quod iam languet μείς εγρ. Sed bene est , quod illud proxima occasione polliceris. Apponentur ergo lemmata capitum, quæ ego confeci , tu probasti : sine quibus videbatur aliquid desiderari. Ecebolijs factum nec miror nec moror ; ὅτι λαταιμένη εἰς τὸν λαταιμένον βόρεος. Cognoscit suos DEVS cuius δῶρα αὐτοῖς λαταί. Si Pastoribus nostris maledixerit, recident istiusmodi sputa in eius os impurum, quod inde adhuc magis putescet. Bene sit , quod non omittas consilium profectionis ad incomparabilem Reginam ; quæ procul dubio à te aliquid eli-

et te & se dignum. Iam hic prostat Critica
Sacra Cappelli: magnum opus & arduum, quod
mihi vitam debet. Præbebit adhuc occasionem
æmulis Salmuriensium eos insectandi: sed suf-
ficiunt aduersariorum ictibus sustinendis & pro-
pulsandis. Si hiemem transfigas Holmiæ, quod
futurum puto, noli nostri, inter regios appa-
ratus & aulicas delicias, obliuisci, qui tuisem-
per meminerimus. Iter tuum secundet, qui id
facere potest DEVS Opt. Max. Vale & me
ama. Lutetiæ Parisiorum III. Iunij 1595.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Batav.

Abfui fere octiduum, generum & filiam
inuisens: idcirco nullas à me proxime præ-
teritus tabellarius tibi reddiderit. Reuersus,
Gallicas tuas hic inueni, quibus iam respon-
deo; nihil enim à te postremus cursor nobis
attulit. Scribe quacumque dialecto libuerit, vel
in Belgio vel in Suedia, sed scribe. Bene est,
quod tandem aliquando postremum Gallicæ
Defensionis caput misisti. Tota iam prostaret
si citius illud habuissimus. Cessauerunt enim
operæ quindecim fere dies, quæ nunc pergunt
alacriter. *Dextri pedes* in Seneca ignorati mi-
nus nos torquebunt quam ipsa podagra saepius
eheu! saepiusque, molestissime recurrens. For-
san discemus experientia & malo nostro quod
lectio aut meditatio nōs hactenus docere non
potuit. A Bocharto nihil vñquam procedet,
quod non sit ciuale & tui valde studiosum. Cer-

tant enim in eo viro summa modestia cum par
eruditione. Nescio an legeris eius Epistolam
ad Morleyum , quę hic summopere laudatur.
In Anglia autem Independētibus parricidis val-
de improbatur. Vidi Ecebolij literas,& miratus
sum hominis θυμὸν ἀλογόσαλλον. Aliquid vltro
adferet voluenda dies , quo palam fiet , quid
præsertim istis mutationibus sectatus sit homo
si quisquam , vanissimus & confidentissimus.
De itinere tuo quamuis nihil dicas , illi tamen
bene precari non desinam. Sed i cito vt cito
redire possis. Vale & me amare perge. Lute-
tiæ Parisiorum xvii. Iunij cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Lugd. Bat.

Olim inter ἀνάρχος fere deputabam , siue
Gallicas à te haberem siue Latinas literas.
Postiores enim vel sola sua dialecto placebant;
priores vero , quia vt plurimum erant proli-
xiores , non ideo minus erant gratię. Iam vero
Gallicas tantum , valde breues , & raras scri-
bis : quod videor tecum queri posse. Vel ergo
muta linguam , vel saltem adde paginas. Imo
ex Suedia Latinas tantum easque bene longas
habere me par est : larga enim se præbebit ma-
teria , & vt quidem reor , nec aliter DEVS
sirit , scriptu iucundissima. Absoluitur hodie
Gallica tua Apologia : quæ eius pro te mihi
dederit Vidua Puteana , diligenter ad Morum
curabuntur. An etiam ad eum mittentur , quas
tibi Holmiam scribemus , scribe. Faustum vobis

iter precamur. Vale & abi. Lutetia Parisiorum Cal. Iuliis CICICL.

SACRÆ MAIESTATI
SERENISSIMÆ AC POTENTISSIMÆ
SVEDIAE REGINÆ.

Holmiam.

SERENISSIMA REGINA,

Quamuis intellexissem non ingrata tibi fuisse minuta quedam officia quæ tibi præstiteram ; nunquam tamen ea tanti feci , vt existimauerim me ea tibi debere venditare. Satisque mihi fuit quod in meis ad Vossium tuum litteris , aliquando legeres , quomodo erga Regias virtutes tuas essem affectus. Postquam vero idem ille vir doctissimus & vetus amicus meus , contum animum addidit te compellandi , spoponditque liberum , & tutum mihi fore ad te adiutum , audacior factus . Ecce me tibi sisto ô MAXIMA REGINARVM , cum precibus ut me quem fortem promitto & bonum , tuorum in numero habere velis. Possem hic rationes addere quæ me tuum effecerunt. Sed quid aliud facere me oporteret , quam in hanc chartam coniicere , tot Panegyricos , tot Odas , tot Epistolas ; quæ licet nihil indictum omisisse videantur , nunquam tamen laudum tuarum argumentum impleuerint. Crescunt enim in te eum ætate virtutes , erga quas tanto impetu

ferris , vt nemo te sequi , vel eas assequi possit .
 Hatum inexhausta scaturigo tibi quicquid est
 bonorum conciliauit & me cum illis . Quan-
 quam & priuatim etiam tibi teneor , honora-
 rio quod serius cognoui à te esse profectum ;
 pro quo gratias ago summas . Hoc quoque mihi
 fiduciam addidit has ad te scribendi . Nempe
 dixi , Bene volumus iis erga quos benigni su-
 mus . Nec displicere possit INCOMPARA-
 BILI REGINÆ gratus animus . Tradiderit
 tibi Vossius , quos ei dedi tibi offerendos Ma-
 nuscriptos De Concilio Florentino : quos tibi
 placuisse summopere opto . Ceterum crede
 omnia mea , meque ipsum in tua plane esse po-
 testate ; quibus utere , rogo precorque pro ar-
 bitratu . Ego tibi cum fide & diligentia in-
 seruiam . Vale SERENISSIMA AC PO-
 TENTISSIMA REGINA , & regna diu &
 feliciter . Hęc sunt vota

TVÆ MAIESTATI

Deditissimi ac deuotissimi
CL. SARRAVIL.

Lutetiae Parisiorum III.
Septemb. CIICCI.

A MON.

A MONSIEVR SARRAV,
CONSEILLER DV PARLE-
MENT DE PARIS.

MONSEVR, Je vous demande par mon de ce que ie ne vous ay pas plustost remercié de cēt excellent present que vous m'avez enuoyé par le Sieur Vossius, & de ce que ie n'ay pas fait plustost response à la lettre que vous aués pris la peine de m'escrire. Ne croyés pas, Monsieur, que ie sois méconoissante enuers vne personne qui m'a voulu donner part d'un si precieux thresor, qu'est celuy que j'ay receu de vous: Ny que ie sois insensible enuers les offres d'affection qu'un homme de vostre merite m'a faites par vne lettre si ciuile. Je vous coniure de croire que ie sçay estimer & l'un & l'autre comme ie dois: & que ie ne me rendray iamais indigne ny par ingratitudo, ny par insensibilité, de l'estime que vous temoignés auoir pour moy. Et puisque vostre ciuité s'est seruie de ces termes pour m'affurer de vostre affection, par lesquels vous me voulés faire accroire que vous vous estes donné à moy, Je vous diray que c'est avec ioye que ie vous accepte au nombre des miens. Et ce sera d'oresnauant avec vostre permission que ie me vanteray de cette acquisition. Je vous prie de croire que i'vseray du droit que vous m'aués donne sur vous, avec la reserue & la discretion que ie dois auoir pour un homme de vostre merite. Et ie ne vous feray iamais sentir combien ie suis absolue à

qu'en vous commandant de changer la qualité de seruiteur en celle d'amy. C'est en cette qualité que ie vous accepte entre les miens : & c'est en ce seul regard que ie pretens d'exercer le pouuoir que vous m'aués donné. Si apres cela il me reste encore quelque autorité : Je vous diray que ie desire de vous la conseruation du bien que vous m'aués accordé. Ne me refusés pas la continuation de vostre amitié apres me l'auoir donnée si genereusement. Il est vray ie ne la merite pas. Aussi n'est-ce pas par merite que i'y pretens, C'est vostre generosité & non pas mon merite qui a iustifié ma pretention. Neantmoins ie vous puis assurer en reuange que vous aués entierement acquis l'estime & l'amitié de

CHRISTINE.

De Stocholme 23.
Nouembre 1650.

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

ME rogauit eximus hic adolescens , vt se tibi commendarem : quod facio libentissime ; cum propter eius haud vulgarem eruditonem , est enim supra ætatem doctus , tum etiam propter amicitiam , quæ inter nos intercedit. Ei nomen est Petrus Lambecius , patria Hamburgum. Vixit Romæ apud auunculum

Lucam Holstenium duos annos, quos humanioribus litteris excolendis & Historię impedit: postea Tolosę totum annum moratus est, & iuris studiis diligenter incubuit. Iam vero parentum vota eum ad se reuocant: quod priusquam faciat, Amstelodami aliquamdiu subsistet, tui præsertim videndi & audiendi causa: quod ut ipſi benigne concedas, quanquam tu orandus non es, cui bene facere omnibus à natura datum est, tamen enixe precor ut aliquantulam priuati tui temporis usuram ei largiaris. Ille sc̄ statim tibi commendauerit, & magnam à me gratiam iniuieris. Iam vero aliud te volo. Interrogor quotidie ab amicis communibus, quid te factum sit. De tuo enim pertinaci quod vocant, silentio, plurimi expostulant. Respondeo me nihil à te ex quo discessisti habuisse. Ceterum ex aliquot fairiliarum literis ad me aliosque datis, cognouisse, te Franciscopolis secundo vento soluisse, & in Batauiam feliciter appulisse: quinetiam Salmasium inuisisse, antequam in Suediam proficeretur. Præterea nihil esse, quod dicam. Tu vero veteres amicos noli ita negligere & de te rebusque tuis fac nos certiores. Interea Vale tu cum tua & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum **xxii.** Septembris **cicicci.**

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

Iam antea ex variis variorum literis, intellekeram, te prospera nauigatione usum feliciter istuc appulisse; tibique gratulatus sum adeq.

V ij

fortunatum aduentum , literis quas à Petro Lambecio vel iam habuisti , vel breui habiturus es. Id ipsum autem à te ipso cognoscere fuit sane perquam jucundum. Statim autem pudore suffusus sum tam prolixâ gratiarum actione : nihil enim inexpectatus mihi dudum accidit. Nec enim minutula quædam officia quæ tibi præstiti , digna erant quæ memoria asseruares. Itineris tui fortunam cum voluptate legi. Consulum Amstelodamensium pronus & benevolus erga te animus magno incitamento tibi erit ad aliquid , famæ tuæ conueniens , aggrediendum. Baronius vocetur ad partes , aliis forsitan metuendus aduersarius , sed tibi facilis negotio debellandus. Ille ergo te totum occupet , cum in publicis lectionibus , tum in priuatis studiis : valeantque alia omnia , præsertim vero Chiffletiana. Nec enim , quod coram sepius dixi , adeo bene de te merita est patria , ut eius ergo debeas causam DEI eiusque Ecclesiæ , propria commoda , amicorum preces , patronorum denique iam tuorum vota & expectationem insuper habere. Patere me quæsto precorque , libere tecum per literas agentem , sicut olim , dum licebat loqui , solebam. Hec enim tibi oggerere , non desinam , donec sci uero te magnum illud opus inchoasse , in quo etiam solo te exerceas. Tum enim meminisse te oportebit eius quod sepius mihi dixisti , Non posse te duobus vacare & necesse esse ut vni rei omib[us] aliis incumbas. Valetudo mea aliquantum procedit : & meliorem in dies sperare licet , nisi lateri h[ab]ereret lethalis arundo. Cal-

culus enim quo dudum laborat ren dexter, ei
dum se affricuit, vlcus fecit; quod diuturnum
morbum facere solere, eumque pœne insana-
bilem dicunt Medicorum filij. Remediis ta-
men vtor iisque continuis, laetè asinino sum-
mo mane bibendo: & hydromelite non alio
vlo potu me proluendo. Trochiscis etiam à
Gordonio dictis, vtor. Hęc mea iam vita est.
Vale. Lutetiæ Paris. Calend. Octob. cccccl.

CL. SAR. CL. SALMASIO.

Holmiam.

EX Vxoris tuæ ad meam literis, certior factus
sum de tuo Holmiam aduentu, quem an-
tea ex incertis pœne rumoribus intellexeram:
& letatus sum te hanc itineris tui metam feli-
citer attigisse. Sed quod istic valetudine minus
commoda vtaris molestissime fero. Omnis
enim tam longæ peregrinationis fructus, nem-
pe cum Serenissima Regina literarum & fami-
liare commercium, pœne perierit, si te perpe-
tuo oporteat lecto decumbere. Opto ergo
tibi conuenientem cœli tempestatem, qua dein-
ceps vsus pedum tibi constet, vt ad doctissi-
mam Christinam itare possis. Quid in eius Co-
ronatione memoræ dignum videris, à te ex-
pectabo: sed præsertim quēmodo tibi conue-
niat cum istius Aulæ eruditis: an fasces sub-
mittant libenter: gaudeant an doleant eum
coram videre, à quo tam multa edocti tam
multa adhuc doceantur. Hinc nescio quid tibi
narrare possim. Omittere tamen non debeo,

prodiisse haud ita pridem ingentem Tomum,
 nisi quod in duas partes diuiditur, Petauij ve-
 teris scilicet amici tui, *De Incarnatione*. Addi-
 dit Appendicem *De Hierarchia Ecclesiastica*;
 qua te præsertim Apparatumque tuum petit,
 deinde & Blondellum. Aduersum te more
 solito impotenter & furiose debacchatur: cum
 Blondello agit minus inclementer. Hic si me
 audiet aliud curabit potius quam ut ad eum
 confutandum se accingat: & sane Amsteloda-
 menses Consules hoc ab eo non requirent. De-
 cernes tu pro arbitrio quid te facere oporteat.
 Sane Sapientissima & Incomparabilis Regina
 aliud te rogabit, quam ut Petauios aut etiam
 Heraldos pro suis meritis maletractes. Vale
 Tu cum Tua, à me meaque. Lutetiae Par-
 fiorum xxxiii. viiibris cccccl.

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

IAm acceperis opinor, quas ad te & ad Se-
 renissimam Reginam tertia die mensis pro-
 xime præteriti scripsi: ex quibus cognoueris
 cessationis meæ nimis iustam rationem. Sciam
 libenter an Incomparabili Principi non dis-
 plicuerit libertas qua usus sum. Sine te
 nunquam id aggreditus fuisset: nec enim æ-
 quum est nos homunciones regiis & immor-
 talibus crinis imprudenter obstrepere. Vide
 tamen ut quod te auctore factum est fortiter
 tuearis. Quamquam vereor ne mea culpa di-
 clam an temeritate ita peccauerim ut venias

non sit locus. Nondum enim satis liber eram
à morbo ut de huius momenti negotio de-
buerim cogitare. Quomodo cunque autem
sors ceciderit, de isto casu fac me quæso cer-
tiorem. Tibi gratulor faustum in Suediam ad
eximiam Dominam redditum; cui placuisse
munusculum quod à me obtulisti, cum volu-
ptate intellexi. Magna ei procul dubio ex tua
commendatione, gratia accesserit; quanquam
per se non est omnino indignum quod laude-
tur & ametur. Cæterum faciam libenter
quod Regina suo iure imperare poterat, tu
vero pro tua modestia eius nomine rogare
maluisti: nempe ut quæ noua alicuius pretij
hic & alibi noua in Gallia nostra prodibunt ea
ad te allegem; minuta per cursores, mole
ampliora per aliam occasionem minus expe-
ditam. Sed ut quod illa mandat plenius exe-
quar scire me oportet an etiam Theologica
omnis generis habere velit. Scribuntur scili-
licet aduersarij libelli quam plurimi quibus
Sorbonistæ, Monachi & alij de Gratia aliisque
articulis se mutuis vulneribus confodiunt; An
etiam omnes istos desiderat? An quæ Gallica
lingua quotidie eduntur otiosorum oblecta-
menta & delicias, infinita opera fictas histo-
rias narrantia? Præterea libros istos compactos
an incompactos, regia magnificentia vestitos,
an priuata tantum modestia decoros mittere
oportet? Hæc te mihi explicare velim: postea
in me nulla mora erit. Doleo vicem Magni
Viri & Summi amici nostri, Salmasium in-
telligi non dubitas, eiusque afflictæ valetudinis.

me miseret. De eius statu quoties scribes ratio enim scribit, noli quælo obliuisci me monere. Sane vereor ne cæli vestri pœne damnata frigora ei sint molestissima. Hiemem enim necesse est istic transfigat. Qua autem in re eius opera & præsentia vtatur Maxima Reginæ, cuiue rei eum destinet scire labore. Velim ego ut Nouum Fœdus coram ea legat sua lingua, Græcam intelligo, in qua vix credas quam multa *duovirona* possit explicare & enarrare; idque te coram eius sensus excipiente & literis mandante. Caussabitur autem procul dubio sibi ad manum non esse Variarum Letionum immensam segetem quibus diuinum istud opus ornari meretur. Sed propterea non desinite eum vrgere: habet enim in numerato omnia quæ vnquam legit & expedita facundia pollet qua ea eloquatur. Præterea Valla, Erasmus, Camerarius, Beza, Heinlius, Grotius quorum illi suppeditabitis monumenta, satis largam differendi materiam præbeant: & aliquando poterit accuratius ea retractare. Nullo certe diuiniore labore possit literarium vestrum commercium nobilitari. Puteani te salutant. Ego quoque qui tui sum, eroque semper amantissimus. Vale. Lutetiae Paris. xxii. Octob. cccccl.

CL. SARRAVIVS IS. VOSSIO.

Holmiam.

SEcundum tuum, an potius Serenissimæ Reginæ, mandatum, mitto, & quidem ut

iussit per cursores , museum adhuc opus & à
prælo recentissimum , contra Cappelli nostri
Criticam Sacram. Quamuis enim aperte fa-
ueam & causæ & viro qui hic oppugnatur cer-
te non expugnatur , absit tamen ut nolim in
istam controuersiam penitus inquire. Anglus
quia proximior , prior insurgit , quem alij mox
sequentur. Omnibus autem etiam coniunctis
sufficiet Andegauensis Professor , haud impar
isti oneri : & suam doctrinam assertum ibit
contra horum animosos conatus. Non indi-
gna est hæc cognitio doctissimæ Dominæ tuæ
studiis ; sed iudicare non festinet , priusquam
reo sua defendanti benignas aures præbuerit.
Habuit hic olim harum rerum callentissimum
Hugonem Grotium sibi consentientem ; cu-
ius extat de Critica nostra luculentum testi-
monium inter eius epistolæ ad Gallos pag. 465.
cuius *ιδίοχειαν* penes me est. Sed ille fuit , nec
potest Bootio , nisi magni quod nunquam
morietur nominis auctoritate , refragari. At
superest , diuque supersit , precor , ὁ μέγας Bo-
chartus harum literarū Princeps Cappello ὁμό-
ψησ , qui litem istam possit suam facere , & ad-
uersariorum conatus infringere. Sed bona causa
non indiget istis præjudiciis , & coram vniuerso
doctorum Senatu deinceps disceptabitur , quidni
Præside Magna Christina , cui me semper
commendatum volo. Ante octiduum nouis-
simis tuis respondi , nec aliud iam occurrit
quod dicam. Vale & me amare perge. Lu-
tetia Parifiorum xxix. viiibris cccccl.

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

SErius ante octiduum alteram tuam Epistolam accepi, quam ut ei per redditum eiusdem cursoris respondere potuerim. Id itaque iam exequar. Laudo consilium tuum de Critico Sacro tractando; ita tamen ut postea Baronius te totum habeat. Sed quando fiet ut istam *xp̄iorū* aggreditari? Audio enim te postulasse & impetrasse à Scholæ tuæ Curatoribus, ut tibi porro licet Chiffletium defricare. Miror sane te eo animo fieri circa opus quod cane peius & angue odisse deberes. Sed quod coram obtinere non potui, ut istud onus deponeres, frustra iam tanta locorum intercapidine, consequi sperem. Fac ergo quod animo allubescet tuo. Sed tibi multum iam temporis in isto labore periit, & adhuc peribit, quod rebus melioribus & magis necessariis impendisses. Idem dicam de Versione Tractatus tui De Primatu; quam absit ut aggreditari. Hoc iuuenis aliquis Gallicæ & Latinæ linguæ peritus faciat: tu enim ad majora vocaris quam ut in ipsis bonas horas male colloces. Totus iam est Bochartus noster in describendo libro suo De Animalibus Biblicis, quem istic potius quam hic edi velit propter typorum vestorum elegantiam. Sciam quæso num Typographorum Princeps suo merito Blavvius, velit hanc gratiam inire ab optimo & eruditissimo, viro, qui libenter eum omnibus aliis

prætulit. Hoc enim ut à te cognoscerem de-
dit mihi in mandatis. Nec opus est quid-
quam addam in Auctoris aut operis com-
mendationem. Vtrumque enim apprime no-
sti, & verum pretium vtrique pones. Dalleo
nostro eam literarum partem prælegi, qua cu-
piebas ut Latinam faceret suam Apologiam :
quid statuet ea de re faciam statim resciscas.
De Salmasij fortuna Suedica audiam quæcum-
que dices libentissime. Nullas adhuc ab eo ex
quo in ista Aula degit accepi. Sed eius uxori de
suo aduentu meam monuit & aduersam mari-
ti valetudinem caussata est. Tu rescribes quan-
do libebit, & licebit, sine vlo tuo incom-
modo, de rebus tuis præsertim; quibus si ali-
qua ratione consulere & prodesse potero tum
me beatum arbitrabor. Vale. Lutetiae Parif.
v. Nou. cccccl.

CL. SARRAVIUS IS. VOSSIO.

Holmiam.

Hic habes linguæ nostræ Origines, col-
lectore & editore Menagio: cuius votum
est tantum scire quantum scit eius liber. Om-
nibus paginis διαρρεόμενος pater tuus, Salma-
sius & Bochartus laudantur. Quia ita iussisti,
mittitur per cursores: saltem dixi Bidalio ut
id ita curaret, te enim ita velle. Hoc exem-
plum petij & impetraui à Menagio pro Sere-
nissima Regina: vulgo enim minus superbe
compinguntur. Multa addentur in secunda
editione, de qua iam cogitatur. In tam vasto

quippe argumento , semper suppetet scribendi materia , & possit quilibet symbolam conferre. Grandi isti volumini , comitem dedi pusillum tractatum. Materia plane regia est : nec displicebit Reginæ , videre nostros Gallos , pro regia auctoritate contendentes. An placuerit epistola qua te auctore eam compellaui , scire desidero. Vale & me amare perge. Lutetiæ Parisiorum v. ixbris cccccl.

CL. SAR. IO. FRED. GRON.

Dauentriam.

Quod tardius humanissimis tuis literis quinta Iulij datis , respondeam , tuebor me duabus exceptionibus ; quæ tibi etiam legitimæ videbuntur. Prior est morbus trimestris à febre saepius recurrente , quæ ita me afflixit , ut aliquando spes nulla salutis supereret. Quintilis Sextilis & September aduersa ista valetudine impeditum detinuerunt. Horum autem mensium primus acerbissimus mihi fuit , cum morbi vehementia , tum præsentia Vossij & Bocharti , qua frui non licebat. Ego enim qui ambos magnopere videre desideraueram , & eorum suavi consortio proficere , lecto affixus illis & mihi inutilis factus sum. Altera est , quod cum in extrema tua epistola , me rogassem , ut Crucis librum ad te mitterem , nuper admodum exemplar quod hic habes reperire potuerim : & pudebat sine eo te conuenire. Hæc est gemina silentij mei excusatio. Ut enim obliuione aut incuria in hoc erga te af-

ficio peccem , ingratus sim si faciam. Adeo enim comiter agis , adeo amanter , ut ferreus sim si eo non mouear aut exciter addiligentiam tuam imitandam. Naudæo tuas in Senecas Notas tradidi. Mihi sane eximiæ videntur: fere enim omnes ad ipsum textum contuli , ut melius de illis iudicarem. Tibi gratulor quod istuc nactus sis Typographum vitum honestum , & locupletem : nec possit typos suos nobilitare meliori & magis vendibili libro. Istius enim generis scripta , cum per varios auctores ambulent , omnibus placent , quia omnes ibi reperiunt quod suo palato sapiat. De Seneca Tragico videris curam deposuisse , adeo de illo files. Caeue facias. Cum enim habeas unde eum meliorem facias , & ornes; non est indignus cura & amore tuo. Perge ergo in isto quoque Seneca literas demererri. Te sane solum istis in regionibus excellere video , & eruditam crism exercere. Nec enim illos qui Florum , Suetonium , Curtium , aliosque auctores super adornarunt , tibi æquiparem. Sola typorum elegantia istas editiones commendat , non autem eorum labor qui nobis eos ita belle & nitide cultos exhibit. Tu vero altiora sapis , & penetras in ipsum profundum : quod ut diu cum tua gloria , & publica utilitate facias D E V M ex animo precor. Vale & & me amare perge. Lutetiae Parisiorum XII.
Nouembbris cccccl.

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

Fiat ergo de tuis Chiffletianis quodcunque volueris : De illis imposterum nihil à me, auersa aure audies. Bene est tamen quod ea prælo subieceris : id enim tibi finem iis tandem aliquando imponendi necessitatem adferet : vir gente nimirum præsente typographo , ne suus tuusque labor imperfectus maneat. Addam huic chartæ aliquot excerpta ex Appendice Petauij , quæ legisse iuuabit , donec ipsum librum habeas ; quem non dubito Cramoysium istuc statim curaturum. Quanquam lentum est omne istud negotium libros maritima via transmittendi. Pergit Salmasius ægrotare Holmię, sicut eius vxor ad meam scribit : nam necego, nec alius quispiam , vllas ab eo habuimus , ex quo eò appulit. Quæ de eo scribis sunt verissimillima. Mitius & cautius forsan aget deinceps, cum suis aduersariis. Eius vehementior impetus bonis & grauibus dudum improbatus est : sed non solet facilem se præbere amicorum monitis ; vti nec alij plurimi præstantissimi viri, qui se suaque amant , & priuatis affectibus indulgent. Hodie ad Bochārtum scribam , & faciam ut resciscat pronum erga se Blavvijanum. Si quæ sint icones sculpentes , erunt omnino paucæ. Sed crescit opus inter manus auctoris , qui dum illud nitidius describit , ut operarum laborem minuat , multa ex libris Arabicis præsertim addit , Latinis Græcis aliis-

que Europæis hactenus ignorata. Aderam heri
Præsidi Belleureo qui destinatur ad Ordines Fœ-
deratos extra ordinem Legatus : nec istud onus
abnuit vir sapientissimus ; quoque magis ido-
neus ad negotij de quo agitur procuratorem
mitti non potest. Tui iniecta mentione cognou-
i quanti te faceret ; adeo ut diceret , si tum
cum discessit Blondellus potuisset apud Ma-
gnates quod iam possum , nunquam svissem
eum è Gallia discedere : quin aperte interces-
sisset , iis conditionibus quas ipse bonas ho-
nestas & tutas iudicasset. Memmius Auauxius
fato functus est ante octiduum , maxima Re-
gni , iactura. Maussacus etiam λίπη φάος ήλιος ;
dysuria quam vesicę sectione medici curare vo-
luerunt , extinctus. Tu vale cum tua quam
felicissime & me amare perge. Lutetię Parí-
siorum xxvi. Nouembris cccccl.

CL. SAR. ISAACO VOSSIO.

Holmiam.

IAm accipio litteras tuas , quibus meis re-
pondes quas ad te xxii. proxime præteriti
Octobris scripseram. Illę autem de aliis tuis
quas ad me dedisse te memoras , mentionem
faciunt , quas tamen nullus vidi. Nescio qui
factum sit ut in via hęcerint. Nolo enim credere
eas periisse , quod sane mihi molestissimum ac-
cideret. Ex posterioribus enim colligo priores
tuas meminisse earum quas te auctore & fun-
do ad Incomparabilem Reginam , ausus sum ,
insigni audacia , adhuc ęger , scribere. Vehe-

menter autem scire desidero quę fuerit earum fortuna , & quo vultu acceptę fuerint. Ne tamen existimem eas successu caruisse , facit quod ait Serenissimam Reginam de respondendo cogitasse : quod si quidquam aliquando , erit certe mihi non tantum gratum sed etiam gloriosum. Sed dum diuinias illas lineas expecto , graue tibi non sit amicissime Vossi , rursum mihi scribere , quod prioribus illis tuis iam me rescire ea de re voluisti. Quamuis enim illis nolim male ominari , vereor tamen ne serius in manus meas deueniant : & licet statim earum futurus sim compos , non insuaue fuerit d̄s x̄z̄z̄s tāū tā tā x̄gλ̄z̄ audire. De libris autem & libellis istuc mittendis faciam omnino quod prescribis. Cappellus Bootio respondit : liber Salmutij excuditur. Eius collega Amyraldus scripsit sermone vulgari eximiam Paraphrasim in Euangelium Ioannis , quę nuper admodum prodidit. Bidalio à me dabitur cum duobus Tomis Petauiianis. Minutum nihil habeo quod per cursores mittatur. Perge queso de Salmasio aliquid narrare : nescio quare amicos Parisienses obliuioni mandauerit. Sed modo sciamus eum valere & aliquid se & Regina apud quam degit dignum commentari , satis erit nobis. Ei à me si placet multam salutem : tibi quoque Vir Amicissime. Reginę vero omnia fausta & optata bene precari nunquam desinam ; nec quecunque iussiterit animo promptissimo & deditissimo exequi. Utinam autē paria votis meis eius caussa prestare possem. Vale & me amare pergetui semper studiosissimū. Lut. Paris. xxiv. Dec. ccccl.

CL. SAR.

CL. SAR. ISAACO VOSSIO.

Holmiam.

Impatienter expecto fasciculum, quem redere mihi debet nauta, qui eum à te accepit. Interea pascam mentem & oculos aspectu & lectione regiarum literarum, quas cum tuis heri accepi. Beasti me amicissime Vossi; ingenti & inexpectata felicitate. Quid enim illis suauius! quid humanius! quid amabilius! In illis nemo me agnoscat, adeo est supra sortem meam, quod me tanto honore dignata sit; dum nempe iis verbis me compellat, quæ regiae fortunæ minus conuenire viderentur, nisi in tanta sublimitate magnum quoque esset etiam infimos comiter affari. Quam blande autem mecum agat cogitare non possum, quin animum meum subeat infinitæ virtutis admiratio. Cæterum Gallicam nostram linguam expedite eloquitur & cum summa facilitate & elegantia. Bene sit Suediæ cui talem Dominam habere contigit, & diu habeat opto & precor. Non ausim autem eius Majestati rescribere, nisi iterum auctor sis. Sed sciat quæso, me eius futurum quandiu viuam cultorem studiosissimum & ad omnia seruitia paratissimum. Ante mensem Bidalio tradideram *Origines Menagiæ* per cursores ut significaueras, ad te mittendas; quas tamen insuper habitis monitis meis, misit tantum cum Manuscriptis codicibus Petavij Senatoris. Quod dico non ut ciua

factum culpem , crassior enim est liber quam
ut per veredos mittendus fuerit , sed quia ita
volueras , volo etiam mihi apud te constare
officij rationem. Heri ingenti vulnere percus-
sa est Gallia & præsertim Senatus noster mor-
te Præsidis Memmij , Auauxij fratri , cui sex
septimanas tantum superfuit. Iruallius trium
fratrum natu minimus in dignitatis honorem
succedet. Patrono suo orbatus Henricus Va-
lesius de Suedica profectione facilis cogita-
bit & statuet. Bodini librum cuius meministi
non habeo , nec habent Puteani : sed scio vbi
extet & curabo statim atque eum habuero , ut
diligentissime describatur. Interea vide de isto
opere Magni Grotij iudicium , in collectione
eius Epistolarum ad Gallos epistola clviii-
pag. 431 & 432 : & habeat in mandatis Bidalius
mittendi per cursores quæ per huiusmodi viam
istuc destinabo. Salmasius vel non potest vel non
vult ad nos scribere , & Parisiensium videtur om-
nem memoriam abjecisse. Semel tantum , aut
saltem bis , eius vxor meam compellauit , ex quo
Holmiam appulere : itaque rem mihi feceris
gratissimam si de eius rebus , & præsertim va-
letudine diligenter perscriperis. Amici te sa-
lulant , ego quoque qui semper tuus εξ ὀλης
τῆς καρδίας . Vale & me amare perge. Lutetia
Parisiorum xxx. Decembris cccccl.

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

Experientia propria edocitus , Vir Reue-
rende ac præstantissime , scio quanta sit

boni fratriis iactura : idcirco magis doleo vi-
cem tuam , quod tui ad plures discessum lu-
gere cogaris. Sed quid agas , hac lege viui-
mus , vt quandocunque DĒVS iussit vo-
luerit nos mori oporteat. Hanc fati necessita-
tem sensit heri Præses Memmius vetus amicus
noster. Auauxij Frattis obitum vbi vidit , Du-
rior est inquit , hic ictus quam vt ei ferendo
par esse possim , aut diutius superesse. Septem
tantum dies ægrotauit. Vniuersa Gallia , sed
præsertim Senatus noster , fert eius obitum
cum summo animi mœrore. Valebat enim au-
toritate , & facundia cum vsu rerum con-
iuncta , quæ eius consiliis magnum pondus ad-
debat. Iruallius Frater è tribus solus superstes ,
in dignitatis honorem succedet. Gaudeo istic
esse Petauij *De Incarnatione* volumina ; ex qui-
bus cognosces num & quomodo te responde-
re oporteat. Nolim sane vt grauioribus omis-
sis de ipsis cogites. Sed si aliquando id facere
decreueris , de Salmasio nihil omnino tibi di-
cendum erit , sua ipse defendat : & appendi-
cis vice responsio tua maiori operi accedat.
Vtinam serio facias quod ais te meditari , vt
scilicet Chiffletiana tua abiicias. Improbis
enim iste labor , quamvis omnibus Gallis utilis ,
paucis tamē gratis erit , quia pauci id est vel duo
vel nemo , eius meritum intelligent. Interea
perierit tibi in eo opere multum temporis ,
quod melioribus deberi videbatur. Belleuræus
paratus est istuc proficiisci ; sed dum ei de via-
tico gaza regia non prospicit , lentum est om-
ne istud negocium. Bene autem feceris G

Hagam eius videndi causa , postquam eoven-
erit , excurras . Est enim vir humanissimus
& qui viros eruditione insignes , qualis tu es
in primis , magnifacit . Quid in Suedia agat
amicus noster , nondum scire potui . Ab in-
comparabili regni istius Regina accepi nu-
diustertius literas admodum civiles : & si quid
in eis culpare liceret , humanitatis & mansue-
tudinis excessum improbarem . Sed quia rarum
est hoc in tanto fastigio vitium , ideo facile &
nullo periculo omittetur . Valent omnes ami-
ci : valet etiam familia , quæ te cum tua sal-
uere cupit . Ego in primis quem ut amare
pergas etiam atque etiam rogo . Lut . Parisiorum
xxx . Decembris cccccl .

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

TRISTANI SANCTAMANTIJ scriptum contensio-
sum , & non ineruditum hic habes ; in
quo bonus Sirmondus male habetur . Ita vi-
uitur & difficile est seruare modum . Mitto
etiam *Vindicias Catholicorum Hibernia* , quibus
multa continentur hactenus ignorata , de istius
regni rebus . Rigaltij *Commodianum* non misi ;
quia prodiit sub tempus discessus tui , paulo
ante vel paulo post ; quod definire non sinit
morbis quo dudum laborauit . Nisi eum tecum
abstuleris , facile erit eum istuc transmittere .
Tradidi autem Bidalio haud ita pridem Gal-
licos libros quinque , ut eos compingi cura-
ret , & istuc mitteret : *Hippolyti Cardinalis*

Extensis Negotiationes : Drelincurij nostri Ecclesiastæ Considerationes, viro Christiano de morte cogitanti apprime vtiles, opus est insignis pietatis : *Petri Launæ Commentariorum in Epistolas Paulinas* tomos duos : Eiusdem *Paraphrasin & Expositiones in Apocalypsin*. Bibliographia Parisiensis anni superioris nondum absoluta est : quod vbi factum fuerit eam mittam, vt in ea videoas quos libros hic editos non habeas, & quos habere velis. Bodini liber quem rogas repertu est difficilis ; nec extat in Bibliotheca Regia neque in Thuana, aut Richeliana, aut Mazarina. Neque Puteani fratres, neque Bignonius, neque Patinus, neque Moræus eum habent. Audio tamen haberi inter libros nuper fato functi Præsidis Memmij, quos eius Vidua diligenter custodit. Operam suam mihi addixit Valelius, vt inde eum educat ; quod viuente domino pœno impossibile fuisset, ita sollicite sua sibi vni seruabat, cum nullo communicanda. Interea nactus sum priorem librum è septem quibus opus constat, qnem statim describendum curabo, & ad incomparabilem Reginam allegabo. Ei me semper commendatum quæso precorque. Nondum eius nauis oris nostris appulit. Doleo vicem Salmasij nostri quem opto melius valere ; Te vero semper optime, & me amare tui studiosissimum. Vale. Lutetiæ Parisiorum xxii. Ianu. ccccclii.

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

SI qui sint libri in hac Bibliographia , & serunt procul dubio aliquot , quos habere velis , statim atque monueris ad te mittentur . Qui dicuntur prodijse hoc anno 1651. nondum prodiere ; sed breui prodibūt & antequam rescripseris . Nondum aduenit nauis Suedica quæ mihi tabulam Regiam adfert , & vereor ne ea æternum caream . Audio enim coactos nautas ad Angliæ littora appellere , ibi detineri : quo inhumano facinore , vota mea frustrata video cum summo animi mœstre . Valeat tamen incomparabilis Regina , Tu quoque Præstantissime Vossi & me amare perge tui semper studioſſimum . Lutetia Parisiorum xxviii. Ianu. cccclvi.

Quas ad me mittes litteras , include fasciculo Bidalij , qui diligentius eas ad me curabit quam soleant tabellariorum famuli .

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

BOdini de abditis rerum sublimium arcanis , hunc tantum quem iam mitto librum primum , haec tenus nancisci potui . Eum olim ex auctoris autographo qui tum erat Ioannis Cordesij , descriptis Ardisius vir doctus in Castelleto quod vocatur Consiliarius . Priusquam autem reliqua perfecisset , repetitus est liber,

qui iam nuspiam comparet. Dicunt Cordesij ex sorore nepotem eum secum in quemdam Lemouicensem pagum asportasse : Sed quid isto nepote factum sit nescitur. Dicunt alij scriptum horribilis carminis visum flammis vtricibus esse datum : certe esse dandum , potius quam cum quoquam communicandum. Præside Memmio vita functo fiet , ut moris est , descriptio omnium eius mobilium , quæ inter etiam librorum. Valesius suam operam pollicitus est isti apographo recipiendo , quod inde expectare par est. Quamuis enim omnem adhibuerim diligentiam in eo inuestigando neminem tamen noui apud quem cubet vel lateat. Pergam tamen querere , & forsitan eius compos siam , quando de eo reperiundo spem , non sane curam deposuero. Superiora ita λεπτομερῶς explicare oportuit , ut scires me omnem mouere lapidem ut Maximæ Reginæ inseruiam ; quod porro libenter faciam & cum summo studio. Aliud iam dicam , quod licet tenue , tamen cum voluptate scribam. Vxor mea , partu nouissimo filiam peperit , quam , sacro fonte dum abluitur , in honorem Summae & Incomparabilis Reginæ nominari volui C H R I S T I N A M . Factum id postrema die Dominica , Carentoni , in publico Ecclesiæ nostræ coetu. Quamuis enim sit Gallis nostris fere inusitatum istud nomen , is est tamen apud me eius honor & reuerentia ut gauisus sim hanc mihi datam imo natam occasionem illud familiæ meæ inferendi. Querentibus autem quæ sit istius denominatio-

tionis ratio , non inuitus excurro in laudes diuinæ vestræ Principis , cuius quoties filiam meam videro , meminisse iuuabit. Nondum nauta nec proinde icon regia , aut numisma- ta aduenere ; neque literæ : quæ omnia dudum impatienter expecto. Male sit istis Insularibus, qui tamdiu gaudia nostra morantur. Sciat quæso immortali vita , sicut & fama , dignissima Regina , me eius semper fore cultorem addictissimum. Vale tu & me amare perge Tui quoque amantissimum. Lut. Parisiorum III. Februarij CICICCI.

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

MErito Menantij nostri acerbum & infælicem casum deploras , Vir Reuerende & Præstantissime. Magna quippe in isto amico nostro jactura facta est. Quid eo factum sit iuxta cum ignarissimis scio , adeo varij de eo sparguntur rumores ; qui tamen eo fere recidunt ἢ ὅπλοντα ἢ ὅπερον οὐδὲ vtrumlibet sane miseratione dignissimum. Eius pietatis insignis & in vera fide constantiaz possum me iactare testem idoneum: quo sit ut quoties de eo cogito , cogito autem sæpiissime, toties animū meum subeat nescio quis horror humanæ imbecillitatis , quando præsertim DEVS nos nobis permittit. Riuetus stadium suum decurrerat, & possit Ecclesia carere Schola Bredana , si eius casu ruitura est : Tot enim in prouinciis uestris sunt hujusmodi *anegotia* , ut sua co-

pia laborent ; satiusque sit ea redigi ad minorum numerum. Quid faciat in Studia amicus noster ex tuis pœne solis literis intelligo : ipse enim videtur sibi silentium indixisse : nullas sane ex quo ibi degit ab eo habuimus. Rem autem mihi feceris gratissimam si perrexeris me monere de iis quæ de illo cognoueris. Familia mea , quando & hoc scire desideras , dum me fecit auum. Peperit enim Augusto præterito filium qui valet , & cum bono DEO vitalis erit. De studiis tuis nihil omnino scripsisti , quod tamen præcipue scire laboro : quando videlicet auspicaturus sis tuas publicas electiones ; quodque earum , quod etiam priuatrum tuarum lucubrationum argumentum ; quæ quæso diligenter exponas mihi valde velim ; num etiam Dallæi nostri opuscula prælo suo commiserit Blavvius , nam Albertini grande opus præcedere debent. Heri & hodie omnia hic festiuitatis plena , reuersis Francisco poli Principibus captiuis. In Senatu nostro Condæus & Contius fratres hodie federunt , & debitas pro sua libertate nobis egerunt gratias. Tanto autem applausu excepti sunt , ut usque ad Fanum Dionysianum populus ferre totus obuiam effusus procurreret. Faxit DEVS ut hic redditus concordiam regiæ familiæ sanctiat , auctoritatem regiam firmet , pacemque cum priuatam tum publicam procurret & pariat. Opto te cum tua beneualere. Lut. Paris. xvii. Feb. ccccclvi.

SACRÆ MAIESTATI
SERENISSIMÆ AC POTENTISSIMÆ
SVEDIÆ REGINÆ.

Holmiam.

SERENISSIMA REGINA,

Aduolutus genibus tuis , apud Majestatem tuam supplex deprecor alteram hanc temeritatis meæ culpam ; qua rursum audeo tibi esse molestus. Sed animum mihi addidit insignis & pæne nimia illa tua bonitas , quam eximiam haud ita pridem expertus sum , quando prioribus literis meis respondere voluisti. Tuis enim ita sum affectus cum eas primum legarem , vt mei vix compos essem , adeo in eis omnia excelsa & laudabilia , supra famam & fidem. Postquam vero eas iterumque iterumque ex interallo reuolui , animum meum subiit non vulgaris admiratio tot variarum virtutum in te congestarum. Ita enim te deprimitis vt semper Maxima sis & videaris : ita rursum dignitatem summiam tuam tueris , vt vel infimis quales ego imprimis , te æquiparare non dedigneris. Absit tamen à moribus meis , & sane abest quam longissime , vt ita mihi sim ignotus , vt non intelligam excessum humanitatis tuæ. Non ibo per singula Epistolæ tuæ capita , sed vnum tantum leuiter attingam , quo tamen plenissime constet de ista tua incredibili humilitate. Gloriosum mihi fore arbitratus fue-

ram , aliqua tibi inseruire , ideoque ex animo totum me tibi addixeram . Tu vero me non ut Dominus seruum , non ut Patronus clientem aut libertum , sed ut amicus amicum habere vis . Pace tua DOCTISSIMA ET SAPIENTISSIMA REGINA , me videris ignorare : Amicus enim tuus dici recuso : apprime gnarus discriminis quod intercedit inter fastigij Regij sublimitatem , & hominis priuati tenuem fortunam ; & inter adeo disparata amicitiam conuenire non posse . Sim ergo , quando ita gratum est , tuus , sed meis non tuis conditionibus ; liceatque mihi pretium ponere rei & personæ meæ . Obsequio meo quod proprium feci Maiestati tuæ , vtere , MAXIMA REGINARVM , sed ea lege qua tibi sum auctoratus . Possum quippe personam sustinere humillimi serui & obsequentissimi ; non possum autem , nec si possim velim , alterius inuidiosi nominis , quo nimis premerer . Imperabis ergo iure tuo , ego parebo libenter & decorum mihi erit & iucundum mandata tua implere . Faciam terte quod potero , sicut nuper feci in tibi comparanda libraria supellecstile Memmiana . Haetenus negat Præses Irullius & reluctatur , quanquam ciuiliter : sed vidua binarum filiarum mater , rei familiaris augendæ , quamuis in re admodum lauta , studiosissima , fauet empturienti Bidalio , qui egregiam ut solet Maiestati Tuæ nauat operam , vti & Valesius in ea domo dudum familiaris . Hoc negotium cum tempore matutescat , illudque quantum fieri poterit calcfa-

ciam : sed nondum ut aiunt absoluto catalogo
in quo lente festinatur , difficile sit certi ali-
quid ea de re pronunciare. Cæterum D O-
M I N A , gratias ago tibi summas pro
multis tuis erga me beneficiis , Pro huma-
nissimis LITERIS PROPRIA TUA MANV
SCRIPTIS , pro TABVLA DIVINI VVLTVS TVI ,
& pro NVMMO AVREO TVÆ CORONATIO-
NIS. Poteras ista seorsim distribuendo , plures
gratiarum actiones mereri ; Aliquis diceret
manu oportuisse serere , non ipso sacco. Tu
vero liberalitate & magnificentia veterum &
recentiorum exempla , non tantum prouocas ,
sed etiam superas ; nouamque benefaciendi
viam aperis , quam verendum non est ne ni-
mis multi ingrediantur. In LITERIS TVIS IU-
CUNDISSIMUM fuit videre faciles doctissimæ tuæ
manus ductus & elegantes apices , vulgaris-
que nostri Gallici sermonis facundiam ipsis
indigenis parem : sed præcipue sublimia animi
sensa & meram bonitatem gratissimum fuit
cognoscere. In DIVINI VVLTVS TVI IMAGINE ,
faciem vere dignam imperio , in qua grauitas
cum comitate suauiter conjuncta est , liben-
tissime intuemur. In NVMISMATE TVÆ IN AV-
GVRATIONIS , populorum omnium vota carlo
tandem exaudita Maiestati tuæ ipsisque gratula-
mur. Nec enim sacro-sanctus & splendidus iste
Coronationis ritus , mera est , quod quidam
sомнiant , cæremonia , quæ dicis causa pera-
gitur ; sed est verum fœdus quod initur inter
Principem & subditos : vnde fit ut ille legi-
time præsit , illi vero debitum cultum præ-

stare teneantur. Diutissime autem duret sacrum istud vinculum , quod nulla malignitate aut discordia soluatur : quin potius in dies fortius stringatur ; ut tui populi Te Domina florent & vigeant ; Tu vero in illorum obedientia æternum gaudeas , domineris , regnes fæliciter. Ita voueo & spero ego

TVÆ MAIESTATI

Deditissimus ac deuotissimus

CL. SARRAVIVS.

Lutetiæ Parisiorum XVII.

Martij. CICOCCL.

CL. SAR. ISAACO VOSSIO.

Holmiam.

Non sine ratione dubitaui , an Serenissimæ Reginæ rescriberem : quamuis enim pro summa sua bonitate , non dignata sit semel nostras legere literas , iisque responde-re , verebar tamen ne sæpius eam compellan-do molestus euaderem. Cum vero tu , qui proprius eius animum nosti , suaseris hoc rursus subire periculum , arbitratus sum tuum consilium sequendo , me non posse errare. Rescribo ergo eius Majestati , cui meas offeres , tunc

cum mollissima fandi tempora , simul cum
omni cultu & obsequio meo. Tandem ali-
quando *Εἰνὼν βασιλεὺς*, meo nomine signata tua
manu , in meas deuenit : quam præcellere cæ-
teris facile credidi ; tum quia ita tibi affi-
manti facile assentior , tum quia aliis duabus
est formosior. Miror in ea *ἔτιδες ἀξιον τελευτῶς*
& modestiam in vultu singularem. Nummos
quoque accepi , quorum vnum mihi seruauit;
reliquos vero Dallæo , Guieto , & Menagio
tradidi , qui vt puto gratias egerint. Hacte-
nus altquot libros majores tradidi Bidalio tibi
mittendos : sed negat cursor illis sarcinas suas
implere : itaque serius eos habebis , cum for-
san iis perierit gratia nouitatis. Omnium
Elenchū Bidalius statim mittet. Memmianam
Bibliothecam quod attinet nondum despera-
mus voti compotes fieri. Negat Præses Irual-
lius , sed defuncti Vidua , bonarum literarum
rudis , mauult eam vendere quam retinere.
Sed quia est admodum locuples vereor ne
duras admodum conditiones apponat , quas ta-
men industria & patientia , quantum fieri po-
terit, emolliemus. Heinsij poemata & Claudi-
num etiam habuimus , pro quibus auctori pro
sua liberalitate , & magis pro animo nostri sem-
per memore gratias à te agi , ni graue est , velim:
quod vt facias queso precorque. Salmasium no-
strum opto bene valere: nullas adhuc ab eo Sue-
dicas habuimus literas , quod faciet quando ei
libuerit. Vale vir amicissime & præstantissime: &
me amare perge Tui semper studiosissimum &
amantissimum. Lut. Parif. xvii. Martij cccccl.

CL. SARRAVIVS IS. VOSSIO.

Holmiam.

Fatebor tibi vni crimen meum, quod vide ne
dispalefacat. Quem ad Serenissimā Reginam
mitto catalogum manuscriptorum codicū
Bibliothecæ Meminianæ, nescio an furatus sim,
quia nescio an inuita domina eum contrecta-
uerim ; certe ea inscia eum habui & descripsi.
In eo neque laudatum *Varronem* inueni neque
desideratum *Bodini* Dialogum quos procul du-
bio aliquis surripuerit. Venales sunt, sed in
aurem tantum dicitur, nec auctioni publicæ
permittuntur. Apposuerūt primo pretium quod
scribet Bidalius, erubesceret enim hęc charta
si ei inscriberetur : postea dixerunt se aliquate-
nus diminuere paratos. Fecit autem hęc pretij
iniquitas ut existimauerimus ego & Bidalius
negotium esse trahendum, vt cognoscant nos
non cęco affectu duci erga rem pœne ignotam.
Quod enim mireris nondum potuimus ipsos
codices inspicere ut de eorum ætate id est bo-
nitate constaret. Quibus adscripti lineolam
scias ita vocari in catalogo quo usus sum satis
mendoso. Sunt adhuc fere centum Gallici qui
apud me parui pretij, apud vos vero nullius
futuri sunt. Omnes tamen habendi sunt, quia
illis omissis nihil remitterent de pretio. Credat
autem Serenissima Regina me omnem cutam
adhibitum ut voti compos fiat, ita tamen ut
semper meminerim Pliniani dicti *Mala emptio*
semper ingrata est; eo maxime quod exprobrare

emptori stultitiam suam videatur. Vale & me
amare perge Tui semper studiosissimum &
amantissimum. Lutetiae Parisiorum xxv. Mar-
tij ccccclii.

SACRÆ MAIESTATI
SERENISSIMÆ AC POTENTISSIMÆ
SVEDIAE REGINÆ.

Holmiam.

SERENISSIMA REGINA,

Mitto tibi quem hic habes, Catalogum Ma-
nuscriptorum codicum Græcorum & Latino-
rum Bibliothecæ Memmianæ: Sunt præterea
aliquot Gallici, quæ res nostras spectant; nul-
lius usus istic futuri. Omnino eximia est ista
libraria supplex: sed ei ponitur pretium adeo
immensum & iniquum, ut crediderim vendi-
tores velle abuti laudabili tuo desiderio eam
comparandi. Itaque consultius & tutius iudi-
cauimus, trahere aliquot dies istud negotium,
donec aliquid de isto suo malo animo remise-
rint. Hanc moram velis queso patienter ferre
SERENISSIMA REGINA, & rescribere oxyus
quid nos facere oporteat; vt Tuæ Majestati
ex præscripta formula inseruiamus. Si tamen
benigna fulgeat occasio, eam non sinemus
elabi, certe nihil omittere quo isto thesauro
cito potiaris. Certe eo digna sola videris cum
eum habere tantum cupias, vt, postquam eo
usa fueris, typographiæ beneficio, cum orbe
literario.

literario communicetur. Hoc cedet magnæ tuæ
gloriæ , & publicæ vtilitati , cui nata & facta
videris. Ego MAXIMA REGINA , summi
beneficij loco deputo , quacunque in re tibi
obsequi & obedire; votorumque meorum sum-
ma fuerit placere & seruire Majestati tuæ ; cui
ab omnium bonorum largitore DEO OPT.
MAX. omnia magna & fausta nunquam de-
sinam precari. Vale SERENISSIMA ET
POTENTISSIMA REGINA & regna diu
ac fœliciter.

TVÆ MAIESTATI

Deditissimus ac denotissimus
CL. SARRAVIVS,

Lutetiæ Parisiorum xxv.

Martij ccccclii.

A MONSIEVR SARRAV,
CONSEILLER DV PARLE-
MENT DE PARIS.

MONSIEVR , Vos deux lettres que ie
receus hier m'ont donné des mouuemens si
diuers , que ie me trouue empeschée de vous ex-
primer les sentimens qu'elles m'ont causé. Et
puisque vous aués pris la peine de me rendre de
si bons offices sans que ie les aye merités , ie me
vois engagée de vous en témoigner ma reconnois-

sance. Je desirerois de pouuoir le faire dignement par la presence , encore que ie ne pretende pas de m'aquitter à si bon marché enuers vous. Je vous proteste que ie n'ignore pas combien ie dois estimer la generosité qui vous porte à traauiller avec tant d'affection à servir vne personne qui en est si indigne que moy : puisque par aucun merite ie n'ay pu pretendre à vous obliger de prendre tant de peine pour mes affaires. Vous m'aués voulu témoigner par l'achapt de mes MSS. que ie ne m'estois pas trompée lors que i'espérois de vostre generosité , l'effet des protestations que vous m'aués faites. Je vous prie de croire celle que ie vous fais à present , & de ne doutier point de la resolution que i'ay prise de rechercher avec soin les occasions par lesquelles ie puisse m'aquitter enuers vous. Si ie le fais iamais au poinct que ie le desire , ie m'assure que vous n'aurez point sujet de vous repentir de m'auoir donné quelque lieu en vostre affection. Au reste Monsieur , ie vous diray touchant La Bibliotheque que vous marchandés pour moy , que ceux quis'en veulent deffaire sont iniustes d'en demander vne somme qui estoit tout autre que moy. Je vous laisse la disposition d'accorder avec eux , & d'en faire le prix. Mais sur tout Monsieur , ayés soin que l'on n'oste aucun MS. des Anciens. J'ay ouy dire de ceux qui ont connoissance de cette Bibliotheque qu'il y auoit un Varron que ie ne trouue pas dans le Catalogue. Ce qui me fait apprehender que l'on n'oste celuy là , & d'autres de mesme importance. Mais ie m'en remets tout a fait à vous , & i'espere que vostre soin me rendra entierement contente.

Cependant Monsieur vous m'obligerez de commander à mon Marchand qu'il dépeche mon nauire, & qu'il ne me priue pas long-temps de ce que i'attens, afin que ie puisse auoir icy quelque goust des belles choses dont vostre belle France abonde. I ay commandé au Sieur Vossius de vous prier de ma part de me faire auoir vn Secrétaire qui soit sage & fidelle; & qui soit pourueu des bonnes qualités qu'il vous a amplement dépeintes dans sa lettre. Si vous prenez la peine de me satisfaire en cette rencontre, ie vous seray obligé toute ma vie comme d'un office le plus signalé qu'on me puisse rendre. Voyés Monsieur avec combien de rigueur i'vez du pouuoir que vous m'aues donné sur vous. Vostre ciuité l'excusera puisque vous voulés que ie fasse ainsi. Pour moy ie desirerois que cette façon d'agir vous fust importune, afin qu'il me fust permis de vous traiter en amy; Car ie vous ay accepté comme tel dès le premier moment que ie receus vos protestations. Mais puisque vous ne le voulés pas; ie veux différer de vous donner l'amitié d'une Reyne, puisque celles des Rois sont tousiours suspectes, iusqu'à ce que la mienne puisse estre hors de soupçon. Alors vous connoistrés que malgré tous les changemens, i'auray pour vous une affection inebranlable, & une estime telle que ie dois auoir pour vostre meute : Et que ie suis tousiours

CHRISTINE.

De Stocholme le 12.

Avril 1651.

Y ii

TAN. FABER CL. SARRAVIO.

Lutetiam.

P. Ouidium Nasonem tibi in amoribus esse
cūm accipio , Clarissime Sarraui , non pos-
sum , ita me dij ament , non mihi plane & ex
animo gratulari , quando ea re factum esse vi-
deo ut riuales simus . Quem autem magis le-
pidum , venustum magis , *bonarumque* , vt aī
ille , *artium magis principem* colamus ? Sane , nisi
me animus fallit , neminem . In eo enim Cha-
rites & suauiores Musæ quid efficere possint ,
expertæ , videntur . Sed illum proh dolor ! &
librariorum oscitantia , & deteriorum s̄eculorum
incuria , tot maculis turparunt , vix ut locis
aliquot possit agnosci , cuius tamen olim

In toto nusquam corpore menda fuit.

Ac ne te pluribus morer , quis , nisi plumbœus ,
ferat eam labem , quæ his versibus aspersa est :

Tristium Eleg. 2. Lib. 4.

Drusus in his meruit quondam cognomina terris,

Quæ bona progenies digna parente fuit.

Nemini , opinor , qui vel tantillum quid sapiat ,
erit dubium , quin scripserit poetarum ingenio-
fissimus *Quæ bona progenies digna parente tulit;*
hac sententia ; Drusum Neronem olim in Get-
mania nouum sibi cognomen peperisse , quod
eius filius , digna tanto patre progenies , tulit ;
quippe qui Germanicus Cæsar dictus sit (eum
autem in primis coluit noster .) Itaque adeo co-
gnomen Germanici meruit Drusus pater , filius
tulit . Sic Asinius Pollio ab Salonis Dalmat-

cæ expugnatis Salonini cognomen ferendum
filio transmisit : &c.

Quis autem satis pro dignitate defleat locum
hunc Ponticorum L.ii. Eleg. v. ad Solanum?

Surgit Juleo iuuenis cognomine dignus

Qualis ab Eois Lucifer ortus aquis;

Dumque silent; astat; status est vultusque diserti;
Spemque docens doctæ vocis amicus habet.

Ibi interpretum mira ἀφασία est ; neque injuria ; quando posteriores duo versus in mendo
cubant , ita scilicet Musis approbantibus resti-
tuendi :

Dumque silens astat, status est vultusque diserti;
Spemque decens doctæ vocis amictus habet.

Quo nihil esse potest venustius. Hæc autem
diuinas vis est : Vbi in suggestum ascendit Germanicus Cæsar , ut uelut aliquam rhetoricam
pronunciet , facile cuiuis apparere , vel ex ipso
corporis statu , vel ex modesta illa composi-
taque vestis εὐγενιούντι , miræ cuiusdam singu-
larisque facundiæ orationem esse ab illo ex-
pectandam . Quod quin tibi placeat , Vir Clari-
ssime , qui tuus in his litteris genius est , nul-
lus dubito . Verum nisi molestem est , quid
illud , quod Eleg. iii. ad Maximum legitur ?

Quaque ita concussa est ut iam casura putetur.

Restat adhuc humeris fulta carina tuis.

ὦ πόποι ! Carina casura ! quo tandem ? nisi
fortean in chaos Heliodeum . dein , carina
fulta humeris . Χαλιδόνων μυστῖα . Lege mihi si-
denter , idque manuducente , Ouidio ;

Restat adhuc humeris fulta ruina tuis.

Ipsomet , in quam , Ouidio præunte ; quippe qui
alibi dixerit

Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est.
 qui locus est huic plane germanus. Verum,
Sarraui Clarissime, quando non erubescit
Epistola, & iam gnauiter frontem perflicui,
non possum facere, quin de quodam Platonis
loco agam, priusquam scribendi finem facio,
 sed tamen, quoad eius poterit fieri, paucissi-
 mis. Locus ipse est. 11. *Ποντίας* edit. Stephani-
 nianæ p. ccclix. Læmarianæ autem ccccxxiii.
εἰν δὲ αὐτῷ οὐδέποτε πάλισα, εἰ δὲ αὐτῷ γένοιται
τόπος ποτὲ φασὶ δύναμιν τῷ Γύγῃ τῷ λίθῳ περιγένεται.
εἴναι μὲν γὰρ αὐτὸν, &c. Vides quid sit, Clarissi-
 me Sarraui. Ut autem quod sentio dicam, sic
 habeto. Nunquam non miratus sum, locum
 adeo illustrem à viris doctis olim emendatum
 non fuisse (nam hodie quidem qui hosce li-
 bros legant, sunt perquam pauci.) Ceterum
 à veteribus libris nihil auxilij quidquam est.
 Et ita plane in codice illo legebatur quo usus est
Clarissimus Ficinus; nam ille alter Interpres,
Sertanus, inquam, scis ipse, vel re ipsa ex-
 pertus, vel Casauboni auctoritate admonitus,
 (eius enim commentarium in Theophrasti
 characteres legisti) quam imparatus ad hanc
 interpretandi tanti scriptoris prouinciam acce-
 serit: Quamobrem omnia sunt ab ingenio &
 diligenti Platonis lectione, nec non Cicero-
 nis testimonio petenda. Primum omnium agi-
 tur de mirabili illo annulo; quem oblatum
 fuisse τῷ τῷ Γύγῃ περιγένεται, nullus est qui è vete-
 ribus dixerit. Itaque nihil quidquam causæ esse
 videtur quin audacter affirmemus locum hunc
 esse corruptum. Sed dixerit fortasse quispiam,

Platoni alias , quam quæ apud posteriores scriptores inualuit, *παράδοσιν* sequi placuisse. Verum id fieri haud quaquam potest. Nam infra lib. videlicet X. hunc ipsum locum respiciens & ad ipsum nos remittens , scripsit , αλλ' αὐτὸν τὴν δίκαιουνταν αὐτῇ Λυχῆ ἀριστὸν εὐεργεν , καὶ ποιητέον αὐτῇ τὰ δίκαια ἐαν τὸ ἔχον τὸν Γύγην δικτύλιον , ἐαν τὸ μὲν . Præterea M. Tullius , qui locum superiorem libro de Officiis tertio transtulit , aliter scripsisse Platonem , probat. Ita enim ille: *Satis enim nobis , (si modo in philosophia aliquid profecimus) persuasum esse debet , si omnes deos , hominesque celare possumus , nihil tamen auare , nihil iniuste , nihil libidinose , nihil incontinenter esse faciendum . Hinc ille Gyges inducit à Platone ; qui , cum terra discessisset , & cetera ; quæ ille verbum de verbo expressa extulit ; sed nil opus est transcribere . Quamobrem ut ne quid in hac re operæ ponamus amplius , lego & suppleo , τῷ Γύγῃ Κερίσι τῇ Λύδῳ περιγένεται γνέσθ . Gygi qui unus ex Cræsi Lydi maioribus seu progenitoribus fuit . Cræsi autem stemma à Gyge repetere non vacat . Nam id cuius ex Herodoto perquam facile factu est . Verum hoc abierit ; nunc autem ei ἐδέλειστέ τον σοι λόγον ἐκκορυφώων
ἐντολής την πατέραν*

Locus enim est in Curculione Plautina Act. I. Scen. I. non corruptus ille quidem , sed plane , audiant licet interpretes , à nemine intellectus .

P.H. *Nunc ara Veneris hæc est ante harum fores
Me inferre Veneri youi iam ientaculum.*

P.A. Quid antepones Veneri à ientaculo?

P.H. Me, te, atque hosce omnes. P.A. Tunc
tu Venerem vomere vis.

Ex istis verbis, *Me, te, atque hosce, &c.* quæ delirantis amatoris sunt, ut satis appetat, nil difficultius quam responcionem Palinuri intelligere, scil. *Vis* igitur *Venerem vomere*; neque se hinc expedierit Oedipus. Vbi nihil video mihi apud interpretes subsidij quidquam esse, (*ita perspicaces, ita Lyncei sunt*) nil ego melius fore opportuniusue iudicavi, quam si versum illum Græcum olim (*comœdia enim hæc*, ut cæteræ Plautinæ, Græca est) sua lingua denuo cuderem; fore sperans ut aliquis locus coniecturæ se se aperiret. Statim itaque sumpto in manum stylo iambicum trimetrum reposui, quem ego arbitror ipsissimum esse qui à Comœdiæ auctore (*quicunque ille sit*) scriptus fuerat. Totidem enim vocibus Græcis plane redditur, quot à Plauto Latinis conuersus est. *audire atque togam iubeo componere.*

Φ. ἐμὲ σὲ κατετες. ΠΑ. Ιὴν γένναφοδίην θελεις
ἐμέσου ————— Id vbi video, ὃ πόπος
exclamo, istuc ipsum est quod queris. Vide-
licet venustula res est Græce, & argutiolam
plane vernilem (*seruus enim loquitur*) redolens,
allusio facta ad ἐμὲ σὲ, reddita autem per
ἐμέσου quod vomere est. Cæterum & impru-
denter & infeliciter hæc à Plauto conuersa
videntur. At interim me hominem ineptum,
& rusticæ cuiusdam simplicitatis scilicet; qui
eum ne nomen quidem meum fando vñquam
audieris, neque yllum ad te aditum habeam,

nisi quem singularis tua in omnes qui literas amplectuntur, benevolentia aperuit, tam inuercunda tamen libertate utar, ad te ut scribere hasce nugas non dubitarim. Sed enim cum magna mihi religio esset id facere, vicit meum aut metum aut pudorem, Clarissimorum virorum L. Cappelli ac M. Amyraldi consilium; qui quanta tua sit humanitas experti, ita mihi persuaserunt, nunquam fote ut indigne ferres, si quid huius generis mihi apud te permetterem. Eorum itaque auctoritate me tuebor, & si quid in his literulis possim, ad te mittam, modo si meum hunc conatum tibi non ingratum accidisse intellexero. Vale. Salmutij
xiv. Cal. April. ccccl.

CL. SAR. IS. SARRAVIO.

Salmurium.

Elegantissimam & doctissimam, Mi Fili,
Accepi ab Eruditissimo Fabro epistolam.
Meministin' cum istuc proficiscereris me eum tibi
inter eos quos colere deberes præcipue
commendasse. Sola tamen fama eum mihi in-
dicauerat, quem non arbitrabar istud scien-
tiarum culmen attigisse. Iam vero neminem
de eius meritis interrogabo, quin alios docebo
& confidenter prædicabo tanti viri omni laude
dignas virtutes. Non enim tantum casti-
gatè & ornate scribit, sed auctorum sensus
reconditos eruit solerter, & candide proponit
& perspicue explicat. Qui has omnes dotes
possideat, verum dico, noui neminem. Vide

Mi Fili ut in eius amicitiam quoquo modo vel
irrepas vel irrumpas , nec ullo meliori compendio tuas subsecuas horas prodegeris. Quas ad eum scribo offeres cum omni opera mea quam ei libentissime impendam. Num pergas insinuare te in Philosophiam cum voluptate intelligam. Hoc sit tuum ἔργον : παρεπήγμα vicem iam obtineant quæ olim præcipua erant vtriusque linguae Latinæ & Græcæ assidua pœne consuetudo & familiaritas. Nec Ebræam omiseris, quæ omnium non solum prima & antiquissima & proinde præstantissima sed etiam sola diuina est & hactenus in sacris Bibliis ab omni labe immunis. Stilum præcipue exercere iuvet. *Latine loqui est in magna laude ponendum*, Inquit Cicero. Et qui laudis huius cupidine non tangitur frustra eruditii nomen speret. Vale & me ama , tui semper si mereberis , amantissimum. Lutetiae Parisiorum xxix. Martij cccclii.

CL. SARRAVIVS TAN. FABRO.

Salmurium.

IN deliciis mihi suo merito semper habitum Ouidium Nasonem imposterum si fieri possit , magis adhuc diligam ; eo quod tibi præbuerit occasionem me compellandi , notitiae & amicitiae primum gradum fecerit. Non heri tamen aut hodie demum mihi notus es , Vir Doctissime & Præstantissime, sed tua pridem mihi audita eruditio , & cognita virtus. Quantum in lingua Græca & Latina supra doctorum vulgus sapias, & valeas,

nemo fere hic ignorat. Ipse ego filio manda-
ueram cum istuc proficiuceretur , vt quiduis
tentaret quo posset tibi fieri familiaris ; cer-
tus eum ex tuo consortio nunquam nisi do-
ctiorem & meliorem discessurum. Hunc igit-
tur queso meum amare velis : & pati vt de
tuo plenissimo & exundante fonte aliquando
os proluat , auribusque hauriat , semper &
vbique profutura. Quod vero me occu-
paueris elegantissima & doctissima tua epi-
stola , gratias habeo magnas & si possem
referrem. In ea miratus sum ; & mecum
non pauci quibuscum eam communicaui ,
puritatem sermonis singularem , iudicium
solers & accuratum , & sagacitatem in veris
Auctorum sensibus indagandis eximiam , vt
constat ex quinq; locis fœliciter restitutis. Bo-
nae enim mentis plane vacuus sit , nec harum
litterarum ullum gustum habens , qui statim
~~eu~~ tuam non perspiciat. Utinam autem
Critico tuo pumice expolitum totum illum
Poëtam haberemus : tum certe cujusvis ani-
maduersationibus facile careremus , nedum il-
lius viri qui decem abhinc annis inani suarum
expectatione nos laetat. De tuis quoque in
Platonem & Plautum eruditis Observationibus
tibi gratulor , mihi gadeo. Cæterum perge
nos huiusmodi munusculis beare , quæ grata
manu magisque grato animo accipiemus. Sed
te beatum cui vaçat ista meditari , & penitis-
sime scrutari. Hunc fundum si diligenter col-
lere pergas , vberrimos inde gloriae & famæ
fructus colliges. Ego quantum potero lauda-

biles conatus tuos cum vtilitate publica coniunctos iuuabo & promouebo. Ita credas ve-
lim, Mi Faber, meque ex animo semper fo-
re tui studiosissimum & amantissimum. Vale.
Lut. Parif. xxix. Martij cccccl.

CL. SAR. DAVIDI BLONDELLO.

Amstelodamum.

Contuli dubia tua cum Pontificia Bulla
editionis Romanæ ; quam ipsam ad te
missem, si mea fuisset : sed quia necesse fuit
eam restituere , idcirco hisce animaduersioni-
bus contentus esto. Pag. 3. tuae editionis le-
gitur ut ais , *accepimus quod per plures annos
Osnabrug.* In editione Rom. sic habetur *ac-
cepimus quod per complures unius Osnabru-
gis die vi. Augusti.* Verum autem paucis
quod desiderari existimas non habetur ibi, sed
habetur postea. Ibidem *pactis turnis ac iuri-
bus :* editio Rom. habet, *rebus , bonis , ac iuri-
bus.* Pagina tibi quinta , *tenores etiam verio-
res et datas :* ita etiam habet editio Romana,
totidem apicibus. Data dicitur xxvi. Nouem-
bris Pontificatus anno quinto. In editione
Rom. quam vidi nulla legitur facta publica-
tio. Hæc tantum habeo quæ rescribam ad tua
quæsita. Dicunt Salmasium nostrum in Sue-
dia periculosisimo morbo laborare , quod
valde me cruciat. Bene est quod Recitationes
tuas inchoaueris ; sed melius erit in iis per-
gere , & tandem aliquando Spartam tuam or-
nare. Sirmundus de Pœnitentia publica com-

mentatiūculam edidit : addiditque tractatum quo docet , quod & verum est , olim panem communem v̄statum fuisse in Sacramento Eucharistiae. Audomarus Talæus noster form̄ ad Reginam habuit Orationem , ex auctoritate Senatus nostri , contra Cardinales , etiam Gallos : publicabitur & eam ad te mittam. Interea Vale cum Tua & nos amare perge tui semper studiosissimos & amantissimos , Lut. Paris. Cal. April. cccccli .

CL. SAR. IS. VOSSIO.

Holmiam.

Pridie quam Lutetia in hanc Cenomanorum urbem venirem à Senatu nostro delegatus , Vir Præstantissime & Eruditissime , vidi M. B. codices MSS. vt proculdubio tibi scripserit Bidalius. Quod tum autem mihi non licuit negotiorum mole oppressus , id iam faciam. De iis ergo dicam vt est in Prouerbio *Onoueḡs a Spanes.* Sed reueta minuit præsentia famam nec ij sunt quales fama eos prædicat. Græcorum enim plerique sunt chartacei ; pauci omnino , quinque , credo , aut sex in membrana scripti , nec omnes valde antiqui. Ii enim quos chartaceos dixi vix excedunt etatem captæ Constantinopolis quo tempore multi Græculi per Europam diuagantes , secum aliquot libros asportarunt ; quos tenuis victus aut pecuniae ratione in gratiam eruditorum & curiosorum describebant. Latino- rum plures quidem sunt membranacei siue in

pergamenta exarati , qui tamen quartam aut quintam eorum partem vix faciunt. Ex Catalogo videris eorum qualitatem , quantitatem, quæ non accedit ad sextam partem Petauinorum. Gallicos enim parui facio. Audio tamen non esse vænales nisi **XLV.** m. libris nostratisbus ; quod sane iniquissimum pretium mihi videtur. Suasi Bidalio vt offerret **xx.** m. quamquam & hoc adhuc immensum est & abnorme. Sed quia res nobis est cum D. quæ ideo tantum vendit quia grandem pecuniam inde sperat : Et Serenissima Regina videatur hanc librariam supellecstilem audie expetere , existimauit posse eò usque istam annonam incendi. Si præterea aliquid faciendum sit , ipse præscribes ex mandato Sapientissimæ Reginæ. Mihi quippe pudendum aliquatenus visum est ex eorum φιλαργυρίᾳ ita pendere vt simus postea omnibus ludibrio quasi verum vel etiam , vt aiunt Iurisconsulti, affectionis pretium ignorauerimus. Potest autem suo iure Regina imperare quod libuerit: Et quod nobis probrosum esset ipsi laudi cedet, Pecunia scilicet venditores pæne obrue re , vt istud quidquid id est sibi acquirat. Quicquid autem contra sentias Bodini Dialogus cuius primum librum misi is est quem postulat Serenissima Regina. Quæ enim Iudaicam & Christianam Religionem spectant habentur in sequentibus. Repertum est eius apographum M. sed nolunt illud communicare, imo nec ipse vidi : seruatür enim velut pretiosissimum κομμάτιον Bibliothecæ Cluniacensis li-

EPISTOLÆ.

351

ber non facile reperitur. Statim atque in Vr-
dem rediero , quæretur diligentissime. Sacra
Maiestati semper me serio & ex animo com-
mendatum volo. Quod ut sedulò facias, rogo
precorque Vale. Ama nos , charosque habe,
qui te plus nostris oculis amamus. Apud Ce-
nomanorum vrbem xiiii. April ccccclii.

IN EXIMIVM OPVS SVMMI VIRI
SAMVELIS BOCHARTI
DE GEOGRAPHIA SACRA.

NVMINE placato facies cum redditâ terris
Prima fuit, solis octo superstîtibus;
Quæis prima emergës regio est habitata colonis;
Traxit & vnde suos insula quæque viros:
Prisco rum mendax commenta est fabula vatuum,
Sincerumque nihil , nil sine labe fuit.
Sordibus existis densa & caligine lucem
Eriuere , humanæ non fuit artis opus.
Desperata aliis vñus tentare BOCHARTVS
Ausus , & ignotas primus inire vias.
Huic promût Arabes, Phœnix, Chaldeus & Ind⁹,
Quas proprio gazas continuere sinu.
Purior & sacrâ hauritur fontibus vnda,
Diuite quam venâ nobile fundit opus.

CL. SARRAVIVS
Senator Parisiensis,

IN CRITICAM SACRAM

Viri Reuerendi & doctissimi

L V D. C A P P E L L I.

ENarratores Antiqui Fœderis , illi
Clari, *Theudotion*, *Symmachus*, atque *Aquila* ;
Et DECIES SEPTEM faciūt queis nomina CELLÆ ,
Hellenistatum ut fabula nota canit :
In varios abeunt sensus , concordia sæpe
Exulat , hisque vno non datur ore loqui.
Scilicet humano captu scribuntque leguntque ;
Inde errant varijs ille vel ille modis .
Est tamen Hebrai certissima lectio textus :
Vna est , sincera est ; intemerata manet .
Haec tenus ambigua est peruersi erroris origo : &
Quis velit horrentes explicuisse vias ,
Quæritur ? Ecce tibi CAPPELLVS pellere doctus
Nubila , quæ mentes obtenebrare solent ;
Et calami incertos titubantis querere lapsus ;
Et lucem obscuris addere mille locis .
Conuenient omnes , nulla est discordia : In vno
PRIMÆVO HEBRAEO CODICE certa fides .
Frustra es BVXTORFI , nulla est hic causa timoris ,
Est hoc pacis Opus , nec noua bella seret .

CL. SARRAVIVS
Senator Parisiensis ,

Lutetiam.

Quid causæ sit, SARRAVI CLARISSIME, cur, cum infinita prope puerorum multitudine quotidie literarum professoribus in disciplinam tradatur, tam paucos tamen reperias, qui vel mediocrem aliquam illorum cognitionem post incredibilem & temporis & pecuniae jacturam assequantur? Scio esse perquam plurimos, qui præpropera parentum studia, nimiamque peruvicaciam accusent, qui videlicet à scholarum moderatoribus ea impetrant quæ & ipsis damnoſa ſunt & liberis pernicioſa. Vbi enim admissi in eum ordinem pueri fuerunt, quem ſua ſibi imbecillitate atque imperitia præcluferant, quid, quæſo, aliud par est expectari, quam certissimam studiorum calamitatem? Sed alij altius repetentes, totum hoc negotium *πατωνικά τερρού δερπεσιν.* Delectum enim ingeniorum, rem & priuatim & publice ſalutarem, haberi vellent; quod patrum noſtrorum memoria ab egregio scriptore tentatum vidimus, irrito conatu. Neque adeo mirum; iis enim opus eſſet principibus, qui ut dignitate, ita & ſapientia & rerum præclararum cognitione cæteris præſtarent hominibus. Quamobrem hujusmodi delectum optes facilius quam habeas. Alij vero ſupercilioſi, ſed timidioreſ paulo atque inertiores, corruptos ſæculi mores queruntur, veteris disciplinæ neglectum deplorant. Alij porro corruſſe literarum ſtudia prædicant, quod illi quibus

Imperia & Resp. administrantur, has artes se-
re plerumque aspernantur. Verum si malum
adeo multiplex & varium scrutari lubeat, ejus-
que causas omnes inuestigare paremus, tem-
pus nos, uti existimo, quam res, maturius
deseret. Quid enim quæso de indiligentia at-
que imperitia plerorumque omnium sentire
debemus, quos erudiendæ puerorum atque ado-
lescentum ætati præesse videmus? Quam pau-
cos reperias qui literas recte atque liberaliter
tractent? Quid quod eorum plerique nihil
aliud sibi videntur querere, quam ut incon-
sultis possint gratificari parentibus? Quid quod
viam illam plane ignorant, qua majores no-
stros ad æternæ famæ claritudinem peruenisse
videmus? Quænam illa sit fortasse roges, Vir
Clarissime; nulla certe alia quam veterum
scriptorum accurata lectio. Ea Budæos, &
Scaligeros: Ea Turnebos, Passeratos & tot
ingentia nomina edidit; Et absque ea sit, ma-
lim equidem liberos meos opiliones esse &
merum rus, quam iis literis dare operam,
quas hodie doceri videmus. Itaque adeo, si
mihi sententiæ jus in re tam grauis momenti
esset, sic censerem: Debere nos à fabellis seu
Apologis auspicari, statim atque primulis lingua
& Latinæ Elementis informati pueri sint; cœ-
perintque sentire quid sit compositio; idque di-
co sapientissimorum virorum, totiusque anti-
quitatis auctoritate adductus. Ea autem re
fiet maxime ut teneros puerorum mores &
adhuc evanescere mollire & subigere queas
facilius: idque ubi rite factum fuerit, & virtus

tis in iis quædam *euayegōia* cœperit apparere, tum porro pergendum erit alacrius, neque in his fabellis amplius immorandum: sed exemplis ea erunt confirmanda atque illustranda, quæ legendis Apologis fuerint tradita. Id autem, ut opinor, perfici non potest commodius, quam si breuissimos quoque historicos prælegamus eosque potissimum qui res à primis Græciæ & Vrbis Romanæ temporibus perscripserint. Et quoniam absque Terrarum, Maris, Montium, Fluminumque descriptione, non est ut quisquam ad veterum librorum, quibus omnis liberalis scientia atque humanitas continetur, cognitionem possit peruenire: maximum operæ pretium fore judico, si scriptor aliquis pueris tradatur, qui illa omnia si minus ès τὸ λεπτομερὲς καὶ διάχρισις, αἱλα τύπων, ut aiunt, doceat. Ea autem omnia, quinam è veteribus præstiterunt rectius quam Phædrus, Apollo-dorus, Eutropius, Cornelius Nepos, & Pomponius Mela? Qui libelli intra vnius anni curriculum, si qua modo adhibita diligentia fuerit, nullo poterunt negotio perlegi. Quod vbi effectum fuerit, quam lætæ segetis spes in annum sequentem erit? Quam facile fuerit, Sallustium, Suetonium, Ouidij Metamorphosin & Fastos legere tam feliciter institutis. Tertio autem anno, quis nisi inertissimus, neget legi perquam facile posse, Terentium, Virgilium, Horatium? Tam id equidem scio perfici posse quam me scio viuere; re enim ipsa expertus dico: qui amicis aliquot anno superiori per hibernas *emboemias* Teren-

tiū, Horatium, Lucretium, Iuuenalemque
iterata lectione explicauerim; cum tamen à
literarum humaniorum cognitione & illa æg-
mēdā quam in primo & sequenti anno con-
stituimus, essent imparati; ideoque longe
plus temporis in explicatione ponendum fui-
se vides, Vir Clarissime, ac multo plura legi
potuisse, si ipsis ea adfuissent subsidia, quæ
primis annis sibi parare debuerant. Tot igitur
& tanta si intra triennium absoluta fuerint, quis
anno sequenti Ciceronem, atque Homerum
non facile legerit? Nisi quod (vera enim fate-
ri cum summo nostro dolore necesse est) ubi
ad eam studiorum partem ventum est, quam
vulgus (jamdudum enim vera rerum vocabula
amisimus) Philosophiam vocare solet, gra-
ue piaculum esse ducunt Magistri, libros me-
liores primo tantum digitulo attingi à disci-
pulis; Quorsum enim, inquiunt, Philosophiæ
Majestatem, puerilium literarum nugis &
grammaticæ quisquiliis (videlicet libri princi-
pes quisquiliæ sunt) attaminari deceat? Recte
sane & ut illo hominum genere dignum est,
qui postquam insulsam barbariem bene ac fi-
deliter combiberunt, noui repente Thaletes
prodeunt. Quidni enim? postquam per integrum
biennium ea dedidicerunt quæ sibi compara-
uerant; gyptati & palliolati in publicum pro-
cedunt, ibique tria aut quatuor *δύσηνα πηγαλία*
postquam vix atque ægre balbutierunt, libro-
rum eis omnium arcana extemplo referantur,
illarumque omnium artium, quæ libero ho-
mine dignæ sunt, profitendarum facultas da-

ear. Atque utinam tam eis facile esset doctis
fieri, quam impudentibus licet. Næ illa μαρτυ-
ρισθων εὐφορία non esset, quam hodie passim vi-
demus; tot pulpitorum crepitacula occurunt,
tot mundi cymbala, tot sæcli incommoda, tot
pestes aurium. Hinc itaque est quod cum cer-
torum fortasse hominum offensione dicere so-
leo (πάρα πολλά τρόπας ἀξιωτερον οὐδὲ λιπεύεται;)
dicere inquam, soleo, Clarissime Sarraui, ita
comparatum esse totum illud studiorum ge-
nus, ut quo quisque in eo perfectior est at-
que consummatio, eo sit incommodior omni-
bus atque molestior. At utinam Patrū nostrorū,
qui fœdam hanc & inhumanam studiorum ra-
tionem mutare tam feliciter tentauerant, ve-
stigiis insisteremus: Haud dubium quidem est,
quin deterso situ & squalore humaniores literæ
excitarentur; Et Nobilitas nostra illarum orna-
menta & cultum tam quereret studiose, quam
hodie obstinate aspernatur. Neque sane inju-
ria. Iis enim literis, quæ hodie traduntur,
quid, queso, agrestius, quid minus utile? quid
descendum maturius, si tibi cum viris libe-
rali præditis ingenio sit agendum? Verum nes-
cio quomodo altius processi & liberius paulo,
dum me tantæ corruptelæ piget pudetque, cui
remedium si poterit unquam fieri, vel ea via
& ratione fiat necesse est, quam modo com-
memorabam, vel nulla. Illos igitur scriptores,
Clarissime & doctissime Sarraui, (eo enim,
unde digressa fuit, reuocanda oratio est) quos
meis vel conjecturis vel notis factos meliores
habeo, et si bibliopolis nostris cupiam trade-

re, vel, quia splendidius multo & luculentius totum illud negotium futurum est, Lutetiam transmittere, nihil tamen ante moliri decreatum est, quam me tuo consilio adjuueris, ostenderisque pro tua singulari humanitate, quæ tua sit sententia. Præfationem satis luculentam postulare videntur hi libelli; illam itaque adornabimus sedulo, dabimusque operam, ut consilium nostrum viris bonis probeamus. Atque utinam te mihi Deus ille Opt. Max. diu feruet incolumem. Nam et si tenuitatem meam satis norim, erit tamen fortasse olim, ut aliquam ex me utilitatem percipient studiosi.

*Hæc mibi certè animo spes surgit, si modo
Virtus,*

*Cuius sacra fero, nostro sub pectore
feruet,*

Nos & ab ignava certat secernere turba.

*Vale plurimum, Vir Clarissime, & me ama,
Salmuri Nonis Maiis ccccxi.*

A MADAME SARRAV.

MADAME, Je suis touchée si sensible-
ment de la perte que vous aués faite de
Monsieur Sarrau, que je ne me sens pas capable
de faire apresent autre chose pour vostre con-
solation, que de joindre ma douleur à la
vostre, & de plaindre avec vous & tous les
gens de bien vn personnage d'un si rare merite.
Ce regret augmente encore d'avantage lorsque
je pense à l'affection qu'il a touſtours conſeruée
pour mon ſervice : & que pendant ſa vie je
n'ay pas eu l'occasion de lui témoigner comme
j'eufſe ſouhaité, la paſſion que j'ay de m'en reſ-
ſentir. Et c'eſt ce qui m'oblige à vous conuier
à me donner lieu de faire connoiſtre à ſes pro-
ches la gratitudine dont la mort a preuenu les
effets; & que j'aye ſubjet de me juſtifier envers
la memoire d'un ſi digne homme, de la recon-
noiſſance que je deuois à ſon zele & à ſon ami-
tie. Vous trouuerez en moy vne parfaite incli-
nation à vous gratifier, & la volonté de vous
estre conſtantment,

CHRISTINE.

De Stokolme le premier
Juillet 1651.

IN OBITVM
CLAVDII
SARRAVII
SENATORIS
PARISIENSIS
CARMINA.

МУІЕОИ

САД

ПРІДАЧА

СЛОВАМ

САДІМ

VIRI ILLVSTRIS,
CL. SARRAVII
SENATORIS PARISIENSIS
MEMORIÆ.

CVR immaturo SARRAVIVS occidit
æuo?
Maturæ mētis quippe Senator erat.
Sic matura cadunt æstiuo tempore
Poma,
Sicque citò repetit mens generosa polum.
Hic licet ante decem raptus sit funere lustra,
Creditus est animi dotibus esse Senex.
Nullus in exiguo tam multa volumina legit
Tempore: nil, quod non hic didicisset, erat.
Iam satur à mensa veluti conuiua recedit,
Vbere doctrinâ sic satiatus obit.
Cessat, vt extremam tetigit prudentia metam;
Vita nec vterius quod doceatur, habet.

PHILIPPVS SVDORIVS PETIVILLÆVS
Senator Rothomagensis.

SVR LA MORT DE MONSIEVR
S A R R A V
CONSEILLER DV ROY AV
PARLEMENT DE PARIS.
S T A N C E S.

P Assat ne preten pas qu'en ces vers je querelle
Ny les Cieux ny le Sort ;
S'ils n'ont rendu la vie aussi longue que belle
De cet Illustre Mort.

Trop & trop chez plusieurs ces importunes plaintes
Grossissent des escrits ;
Quand par la nouveauté de pareilles atteintes
Ils se trouuent surpris.

Ils veulent que le Ciel responde des desastres
Qui les vont attaquer ,
Comme si son devoir interessoit les astres
A ne les pas choquer.

Mais celuy qui de près considere les choses
Et sait mieux discourir ,
Void en tout ce qui vit l'enchainement des causes
Du naistre & du mourir.

Au sortir du néant estoit-il nécessaire
Que tu visses le jour ?
Et te trouuant icy quel droit as tu d'y faire
Plus ou moins de séjour ?

Tout le monde au salut du plus parfait des hommes
Prend-il tant d'intérêt;
Que quand il cesserait d'être ce que nous sommes,
Luy fust moins ce qu'il est?

Croy moy, ce nous seroit vne esperance vaine
Que SARRAV bien que tel,
Estant né sous les loix de la nature humaine
Ne fust pas né mortel.

Et quel plaisir de vivre à cette ame heroique
En vn siecle de fer,
Où la guerre produit ce que de plus tragique
Peut produire l'enfer?

Luy qui tout plein de zèle a fait pour sa Patrie
Cent belles actions;
Pourroit-il sans horreur voir sa gloire fletrie
Par nos dissensions?

Luy qui fut autrefois des plus dignes Ministres
Du Temple de Themis;
Verroit-il son pouvoir par des succès sinistres
Indignement soumis?

Luy qui fut la candeur & la probité même
Auroit-il des humeurs,
Propres à l'imposture & la malice extrême
Qui corrompent nos mœurs?

Non, non, il a bien fait de chercher sa retraite
En vn lieu plus heureux:

Où son ame se voit pleinement satisfaitte,
Et jouit de ses vœux.

¶¶¶

Là dans vn doux repos qu'aucun trouble n'altère
Il fait son entretien,
Des plaisirs inouys que l'homme Sage espere
Pour son souuerain bien.

¶¶¶

Et certes regreter vne si juste absence,
C'est ne le pas aymer,
Où bien ne sçauoir pas que cette jouyssance
Ne peut trop s'estimer.

M. DE LA LYZERNE GARABY.

Subscribendum Imagini
CLAVDII SARRAVII
Senatoris Parisiensis.

*ROMVLIDÆ COLVERE THEMIN,
COLVERE CHARINQUE;
ME COLVITQUE THEMIS, ME
COLVITQUE CHARIS.*

*Nobilissimo Adolescenti,
ISACIO SARRAVIO.*

Flos Iuueniū, magni desles quid acerba parētis
Funera, non obiit; scilicet ille abiit.
Non obiit totum cuius vaga fama per Orbem.
Illustre & nomen docta per ora volat.
Non obiit simili qui se se in prole reliquit,
Quæque ipsi tritas it generosa vias.
Denique non obiit, æternis viuere chattis;
Post cineres, nati cui pia cura dedit.
Debitor es patri, patri idem es creditor; illi
Tu vitam debes; debet & ille tibi.

E I D E M.

CAndide SARRAVI tātis ne laudibus effet,
Quā breue Cadmæi tam rude vatis opus.
Pace tua illius non possunt mira videri
Carmina, cui rando frigore sanguis hebet.
Nunc mihi lac stolidæ gelidum potatur asellæ;
Nec volucris bibitur nobilis humor equi.
Hōc dum vena calet diues fluit: Hōc bonus ibat
Ennius, haud vino potus ad arma pater.
Hōc alias vatum madeam si nectare, versu
Teque Patremque tuum fors meliore canam;

ANTONIVS HALLEY,
*Regius in Academia Cadomense
Eloquentiae Professor.*

Sur la Mort de Monsieur
SARRAV
CONSEILLER DU ROY
AU PARLEMENT DE PARIS.

SONNET.

Apollon est en dueil, les Muses sont voilées,
Sur Parnasse on n'oit rien que lamétiōs;
Et ce cri dont il yse aux exultations,
PEAN, ne s'entend plus dans ces belles valées.

Daulis n'oit plus le cœur de ses troupes ailees;
Philomele s'y tait, oyant les Halcyons.
D'un chât plaintif & propre aux tristes passiōs,
Crier, Sarrau n'est plus, loin de leurs eaux salées.

L'echo sur l'Helicon à ces tristes chansons
Répond, Sarrau n'est plus, en de lugubres sons;
Mais l'Olympe au rebours en fait beaucoup de feste;

Et dit, le voyant seoir à la table des Dieux
Qui de rayons de gloire ont couronné sa teste,
Celuy-là n'est pas mort qui regne dās les cieux,

M. DE GRENTEMESNIL.

Sur la mort de Monsieur

SARRAV
CONSEILLER DU ROY AU
PARLEMENT DE PARIS.
EPIGRAMME.

SARRAV, pour qui nos yeux ne deuroient
point secher,
Je croy que qui voudroit soigneusement chercher
Quel fut l'aspect des Cieux au point de ta naissance,
Trouueroit que pour lors le Soleil s'etoit mis
Dans le signe de la Balance,
Puisque tu fus si iuste en celle de Themis.
Pour le mesme
SONNET.

ILLUSTRES Ornemens du Temple de Memoire
Vous par qui tant de noms sont exerts du tombeau
Muses, qui sauez l'art d'allumer vn flambeau
Qui dissiple l'horreur de la nuit la plus noire.

Si pour m'aider à peindre vne famense histoire
Vostre main quelquefois à conduit mon pinceau,
Prestez moy des couleurs pour traçer vn tableau
Qui du sequant SARRAV fasse briller la gloire.

Contez moy donc les soins qu'il eut de cet Estat,
Le zele qu'il fist voir pour nostre Potentat,
Et les vertus qu'en luy le Ciel auoit infuses;
Mais au point que sa mort nous reduit aujourd hui
N'est-ce pas vainement que i'invoque les Muses
Puisq; leur Docte Troupe est morte avecque luy.

M. BARDOV. A.

ELEGIDION
IN OBITVM
CL. SARRAVII
SENATORIS PARISIENSIS.

Funereū mihi pange melos crudelis Erynn,

Quæ tragicos casus explicuisse soles.

Non iuuat in luctu Turbā implorasse Disertam,

Planctibus & lacrymis obruta , muta fuit.

Calliope lacerata comis , velataque taxo,

(Tunc aderat Clio) talia verba dedit.

Deliciae cessere tuæ Parnassia Rupes,

Heu periit Gemini Gloria Prima lugis !

Cyrrha ! Helicon ! hinc iam infâustas plantate

cupressos :

Et luctus turbet Castalios latices.

Iam citharæ ac arti Phœbeæ nullus honos est :

Musica flebilibus exululato modis.

Hic resides cessant elegi ; vox faucibus hæret,

Suspirium questus vixque referre potest.

O Parcæ ingratæ ! Diri inclemensia fati !

Eheu barbaries imperiosa nimis !

Dulces quem Charites curis aluere tenellis ;

Cuique Aganippæus proliuit ora liquor :

Occidit; Et turbæ EXANIM s data præda furenti,

Deserit augustum PYR PURA Palladium.

Marmoreum Saxum , si te mea nænia mollit,

SARRAVI meritis accine id elogium :

Conditur hoc tumulo, multis heu flebilis Hæros,

Nais eum in notis Sequana luget aquis.

Busta Themis struxit; peplum sumpserat Camæna,
Thuscarum Sirenum immaduere genæ.
Balsamini rores informe cadaver odorant:
Ast animam condit suave AMARANTHVS olens.

I D E M
DEFLETVR SVB PERSONA
THYRSIDIS.

Moeris. Amyntas.

M. O cœli infidas leges! Quid, THYRSIS,
Amynta,
Et tuus & meus est crudeli funere raptus?
Deploret Mopsus Daphnem, Cythæaque
Adonim:
Pastorum vnuis honor THYRSIS mihi
flebilis esto.
A. Flebilis ille mihi quoque: verū , luctus
inanis.
Sorte viri saeuo releuemur, Mæri, dolore:
INDIGETES Cyrrhæ, Pindi, Nemo-
rumque Virentum
Gloria vbi alma manet condì iussere facello:

Aa ij

PIIS MANIBVS
ILLVSTRISSIMI VIRI
CL. SARRAVII
SENATORIS PARISIENSIS

Ferrea nunc verè est ètas, nam fusa pèr orbem
Ferrea progenies, Marsque scelusq; ruunt.
Nunc prostrata iacet veneranda scientia, candor,
Et simul alma fides, integritasque iacent;
Ipsaque nunc verè terras Astræa reliquit,
Nam iacet, & petijt sidera SARRAVIVS.

MOSANTIVS DE BRIEVX.

SOPRA LA MORTE
DELL' ILLVSTRISSIMO SENATORE
IL SIGNOR DI SARRAV.

O che cruda morte! o che fier dolore!
Piangono tutti vn si gran Senatore;
Perche si crede le virtudi in iscompiglio
Effer salite al Ciel con lui;
Non è da pianger? il Padre è morto per noi;
Ma le virtù restan tutte nel Figlio.

Subscribendum Imagini
CLAUDII SARRAVII
Senatori Parisiensis.

Si quid cana Fides & Honor Doctrinaq; possét
Aduersus Stygii iura leuera Dei;
Quem pictum artifici nunc contéplamur in æte,
Quanto debuerat serius ille mori.

TAN. FABER.

SVR LA MORT DE MONSIEVR

S A R R A V

CONSEILLER DV ROY AV
PARLEMENT DE PARIS.

SONNET.

SARRAV nous a quittés & les Parques
cruelles

Qui de sa belle vie ont retranché le cours;
Viennent en ce moment de rauir a nos iours
D'un Auguste Senat les Lumieres plus belles.

Themis puisoit ches luy ses conseils plus fidelles,
Et voyoit par ses yeux les plus cachés detours,
Et comme Elle tronuoit en luy tout son secours
Elle verse pour luy des larmes Eternelles;

Les Muses qui le plus perdent en cette mort,
S'arrachant les cheueux, font voir par ce transport
Que de mille tourmens leurs ames sont atteintes;

Apollon en gemit, ses yeux fondent en eau,
Et le Parnasse en deuil tout resonnant de plaintes
Deuies pour ce grād Homme vn superbe tombeau.

M. DES RANGEES HAVTON.

Aa iij

IN OBITVM
ILLVSTRIS VIRI
CL. SARRAVII
SENATORIS PARISIENSIS
LACRYMÆ.

A H! timeo, ne quis me tardius ire queratur:
Et meus ambitio ne videatur amor:
Ibo tamen: spargam flores, & floribus addam
Carmina cum lacrymis qualiacunque meis.
Magna licet seræ veniant ad busta Camœnæ,
Nec modus his lacrymis, nec pudor ullus erit.
Cætera damna dies, alias sapientia curas
Leniat; hic nulla vincitur arte dolor:
Flebilis in longos SARRAVIVS occidit annos,
Et nunquam pietas non habet ista locum.
Nec solū hoc tantis æuum virtutibus orbum est,
Fas tibi posteritas hoc quoque flere caput:
Omnia lugebunt, similem cui nulla videbunt
Secula; non natos hæc pia cura manet:
Nam qui non vlo cecidit reparabilis æuo,
Si qua fides, moritur quolibet ille die.
Inuenit omne dolor spatium breue: tēpore nullo
Nec licet hæc vlo claudere iusta loco.
Gallia prima quidem passis discincta capillis
Planxit in illustri pectora sancta rogo:
Curia tota Patrum, quos ardens purpura vestit
Tunc benè pullata maluit ire togâ.
Quis tibi tūc Astræa, animus: pars magna tuorū

Cum propior tumulo dicēret , Alma Vale.
Diceris heu ! nostras voluisse relinquere terras
Et propè mutato visa colore mori :
Nec flores risere tui : delapsaque cœlo
Lilia sunt nigris liuida facta notis :
Regia magnifico licet inuidiosa tumultu
Aula , tamen fidum sensit abesse caput :
In partem Rex ipse venit; pluresque ministros
Optari similes optima vota putat.
Docta Thuanæ quā gens subit vndique tecto
Musarum indoluit semper aperta domus.
Ossa Charentoniæ dilecti corporis Ædes
Accipiunt sacro contumulata sinu :
Mœsta iacet magno pietas enicta dolore;
Musica non lætos reddit ut ante sonos :
Audit balare greges , quasi Pane perempto ,
Pastoresque ouibus collacrymare suis :
Mens quoque LAVNÆI cœlestis conscientia regni
Ausæ est hic gemitus non tenuisse suos.
Et multū ISACIDE fleti , patre digna propago ;
Improbiusque malis publica damna tuis .
Ante oculos orbae Aonides , & culmina Pindi
Sola : Aganippæis lux prope nulla iugis.
Præcipue Diuæ , Tu quondam eris alter ab illo
Cum tibi dixerunt , fletibus ora rigas :
Et voluere quidem : Tu nunc eris alter ab illo ;
Parcere sed fronti iussit Apollo tuæ :
Vna tuæ dixit conuitia multa iuuentæ ,
Nam nos interea quid faciemus ! ait.
Cui Phœbus : tristes Elegos , Epicedia , lessos ,
Materies nobis hæc satis vna decem.
Protinus aruerat , sed enim Permessius humor
Largus ad hæc Domini verba repente salit.

Aonij e ur gunt latices , & quælibet vnda
Adicere officio gestiit ora pio.
Sequana, non tuus est dolor hic: parteq; Garūna
Vendicat , & sua te damna dolere putat.
Nectantū n Ligeris tot amœnis vrbibus oram
Prætextus querulas in mare voluit aquas :
Ipse pater quā prim im oritur , maiorq; resurgit
Cùm latuit , Rhodanus desuit esse ferox :
Funus idem pariter Tiberim, pariterq; Lemanū
Caussa duos agitat non tamen vna lacus :
Hic dolet amissum castæ pietatis honorem,
Ille decus docti præsidiumque chori.
Binaque cui faciunt coeuntia nomina nomen
Sensit & hoc Tamesis, turbidiorqu e fuit.
Teutonici plorant amnes , & Rhenus & Albis,
Et quos præterea longa referre mora est:
Denique submittit fasces cui doctior orbis ,
Et totis Helicon cui famulatur aquis;
Ingemuit CH RISTINA altū, decus illa regētū,
Sydera pro sceptro digna tenere suo.
Quem terræ ereptum Themidis desiderat Aula
Illustres vatum concinuere chori.
Nos Bataui g̃es lenta sumus: mora lōga, fatemut
Ipse Ego post alios vltimus ecce cano.
Sic amor est ; properent alij : præpostera lessum
Non tempestiuū carmina nostra putas ?
Falleris. In medio nam quis non funere ploras?
Ynus post alios qui dolet , ille dolet.

ALEXANDER MORVS.

